

Kungsörs kommun

KALLELSE

Datum
2020-02-17

Sammanträdande organ

Kommunstyrelsen

Tid

Måndagen den 24 februari 2020, kl. 16.00

Plats

Hellqvistsalen, kommunhuset

Förslag till justerare:

Roland Jansson

Förslag till ersättare för justerare:

Lars-Gunnar Andersson

Förslag till tid och plats för justering:

Tisdagen den 25 februari 2020, klockan 16.00 på kansliet

Nr	Informationsärenden	Dnr
1	a) 16.00 Skolskjutsar, samverkan med Köping, <i>Bo Karlsson transportsamordnare Köpings kommun</i>	KS 2020/
	b) Ekonomi - Budget kommunstyrelsens förvaltning 2020 <i>Anette Gårlin, ekonomichef</i>	KS 2020/
	c) Fördjupad samverkan <i>Claes-Urban Boström, kommundirektör</i>	
Nr	Ärenden till kommunfullmäktige	Dnr
2	Svar på medborgarförslag - Ledstänger till Drottningtorget	KS 2019/326
3	Svar på medborgarförslag - Upprustning av förskolan Fridas uteplats	KS 2019/370
4	Svar på medborgarförslag - Stäng av trafiken på delar av Drottninggatan för att möjliggöra uteserveringar	KS 2019/321
5	Svar på Motion - Utred möjligheten att planlägga och färdigställa tomter för byggnation på området Vilabäcken (gamla betongtippen)	KS 2019/367
6	Svar på Motion - Förbättrad belysning i Pinnparken	KS 2019/331
7	Svar på Motion - Tvålärarsystem på Kung Karl 79	KS 2019/373
8	Livsmedelsplan	KS 2020/46 KS 2018/116
9	Investeringsram 2020 - 2022	KS 2019/192
Nr	Ärenden till kommunstyrelsen	Dnr
10	Investering - bilar till hemtjänsten	KS 2020/40
11	Svar på revisionsrapport - barnkonventionen	KS 2019/16
12	Slutredovisning - Utbyggnad av parkering vid Centralvallen	KS 2018/476
13	Årsredovisning kommunstyrelsens förvaltning	KS 2020/
14	Samråd – Almen 5	KS 2019/281
Nr	Anmälningensärenden	Dnr
15	Meddelanden delegationsbeslut	
16	Meddelanden	

Mikael Peterson
Ordförande

§

Medborgarförslag – Ledstänger på Drottningtorget (KS 2019/326)

Anita Larsson föreslår i ett medborgarförslag att minst fyra ledstänger i smide sätts upp på Drottningtorget – ett mitt på varje trappa. Förslagsställaren menar att det är svårt för vingliga och lite äldre att gå nerför och uppför trapporna och att det är stor fallrisk.

Ärendet har varit hos Kungsörs KommunTeknik AB på remiss. De anser inte att det är nödvändigt med ledstänger på alla sidor men föreslår en ledstång i trappen som vetter mot livsmedelsbutiken till en kostnad av 30 000 kronor.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår ur ett tillgänglighetsperspektiv bifall till detta.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Medborgarförslag från Anita Larsson
- KF protokollsutdrag 2019-11-11 § 143
- Tjänsteskrivelse KS förvaltning 2020-02-10
- Tjänsteskrivelse KKTAB 2020-02-04

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag

Kommunfullmäktige beviljar medborgarförslaget och anslår 30 000 kronor att finansieras i Kommunstyrelsens resultat.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, Anita Larsson, KKTAB, KS ekonom
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare

Anette Gårlin Ekonomichef

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (1)

Datum
2020-02-10

Vår beteckning
KS 2019/326

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Kommunstyrelsen

Yttrande medborgarförslag Ledstänger i smide vid Drottningtorget

Kungsörs Kommun teknik AB har i sitt yttrande föreslagit ett tillstyrkande. Från Kommunstyrelseförvaltningens sida ser vi ur ett tillgänglighetsperspektiv att det vore bra med den föreslagna åtgärden.

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige bevilja medborgarförslaget och anslå 30 000 kr att finansieras i Kommunstyrelsens resultat.

Claes-Urban Boström

Anette Gårlin

Kommundirektör

Ekonomichef

Datum
2020-02-04

Vår beteckning
KKTAB 2019/175

Ert datum

Er beteckning
KS 2019/326

Vår handläggare

Lisa Asu Ahlin
Projektledare/Mark- och gatuansvarig

Medborgarförslag - Ledstänger i smide vid Drottningtorget

Anita Larsson föreslår i ett medborgarförslag att sätta upp minst 4 ledstänger i smide på Drottningtorget, ett mitt på varje trappa.

Kungsörs KommunTeknik AB anser inte att räcken på alla sidor om torget är nödvändigt. På ena sidan finns en ramp, en sida vetter ut mot Tessingatan och en sida är mot torgets lägre del där tanken är att kunna ha evenemang. KKTAB föreslår att en ledstång sätts upp i trappan som vetter mot livsmedelsbutiken.

Kostnaden för inköp och montering av en ledstång är ca 30 000 kr.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

Montera en ledstång på trappan mot livsmedelsbutiken för en kostnad på 30 000 kr.

Rune Larsen
T.f. VD

Lisa Asu Ahlin
Projektledare/Mark- och gatuansvarig

Vilket förslag vill du lämna - beskriv ditt förslag
På Drottningtorget behövs minst 4 ledstänger i smide, ett mitt på varje trappa. Svårt för
vingliga och lite äldre att gå nerför och uppför utan att bli yra. Stor fallrisk

Namn
Anita Larsson

Postadress
Karlavägen 10

Telefonnummer
0704308192

E-postadress
anikrila@gmail.com

Samtycke
2019-09-20 17.20

Jag godkänner att Kungsörs kommun enligt Dataskyddsförordningen lagrar och behandlar de
uppgifter jag lämnar. Jag är också medveten om att medborgarförslag blir en offentlig handling
som alla har rätt att läsa och att mina uppgifter kommer att finnas med i kallelser och
sammanträdesprotokoll när förslaget behandlas.

§ 143

Medborgarförslag – Ledstänger på Drottningtorget (KS 2019/326)

Anita Larsson föreslår i ett medborgarförslag att minst fyra ledstänger i smide sätts upp på Drottningtorget – ett mitt på varje trappa. Förslagsställaren menar att det är svårt för vingliga och lite äldre att gå nerför och uppför trapporna och att det är stor fallrisk.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Medborgarförslag från Anita Larsson

Beslut

Kommunfullmäktige överlämnar medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

§

Medborgarförslag – Nya lekredskap till förskolans uteplats i Valskog (KS 2019/370)

Jennie Ström föreslår i ett medborgarförslag att förskolans uteplats rustas upp med nya lekredskap. Förslagsställaren menar att de lekredskap som finns är gamla och slitna.

Ärendet har varit hos barn- och utbildningsnämnden för beredning. De föreslår att frågan prioriteras inom ramen för det äskande av upprustning av Kungsörs förskolors uteplatser och lekredskap som nämnden gjort.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår därför att barn- och utbildningsförvaltningen får i uppdrag att återkoppla till förslagsläggaren när detta är klart.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Medborgarförslag från Jennie Ström
- Protokollsutdrag KF 2019-11-11 § 144
- Tjänsteskrivelse från KS 2020-02-17
- Yttrande från barn- och utbildningsförvaltningen 2020-01-27
- Protokollsutdrag BUN 2020-01-27 § 7

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag

Kommunfullmäktige beslutar att barn- och utbildningsförvaltningen återkopplar till förslagsställaren efter investeringsbeslut och prioriteringsbeslut inom förvaltningens ekonomiska ramar. Med detta anses medborgarförslaget besvarat.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare

Claes-Urban Boström, kommundirektör

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (1)

Datum 2020-02-17 Vår beteckning KS 2019/370

Ert datum Er beteckning

Adressat

Kommunstyrelsen

Yttrande på medborgarförslag – Upprustning av förskolan Fridas uteplats.

Ärendet har behandlats av Barn- och utbildningsnämnden där Barn- och utbildningsförvaltningen hänvisar till den investeringsram som äskats. Investeringsramen för Kungsörs kommun kommer att behandlas under Kommunstyrelsens möte den 24 februari 2020 och Kommunfullmäktige den 9 mars.

Utifrån det beslutet som då tas kommer Barn- och utbildningsförvaltningen få prioritera utifrån den ekonomiska investeringsram som kommer att avsättas för just investeringar i förskolornas utemiljö.

Barn- och utbildningsförvaltningen bör därför återkoppla till förslagsställaren vilka åtgärder som kommer att vidtas på förskolan Fridas uteplats utifrån det investeringsbeslut som antas i Kommunfullmäktige och efter att förvaltningen gjort de nödvändiga prioriteringar som måste till utifrån det totala behovet av åtgärder inom förskolornas utemiljö.

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta att Barn- och utbildningsförvaltningen får återkoppla till förslagsställaren efter investeringsbeslut och prioriteringsbeslut inom förvaltningens ekonomiska ramar.

Claes-Urban Boström

Kommundirektör

Kungsörs kommun

Sida 1 (1)

Datum
2020-01-20

Vår beteckning
BUN 2019/168

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Vår handläggare
Fredrik Bergh

Svar på medborgarförslag – Upprustning av förskolans Fridas uteplats.

I ett medborgarförslag till kommunfullmäktige skriver Jennie Ström:
”Idag på förskolan Fridas uteplats så är det väldigt gamla lekredskap och slutet, och nu är det generationsskifte här ute i Valskog så är det på tiden att det rustas upp, så att både personal och barn har glädje av ny lekredskap. Barnen är framtiden för att Valskog ska leva vidare.”

Det sker en kontinuerlig översyn över uteplatser och lekredskap vid Kungsörs förskolor och skolor. Inför 2020 är investeringsäskandet för utemiljön vid Kungsörs förskolor avsatt till 500 000kr. Verksamhetschefen och rektorerna för förskolorna i Kungsör kommer utifrån den ekonomiska ramen att få göra de prioriteringar som de anser är mest nödvändiga. Exakt vad det kommer att innebära för utemiljön vid Frida förskola är för tidigt att säga.

Med detta anses medborgarförslaget besvarad.

§ 7

Yttrande på medborgarförslag – Upprustning av förskolan Fridas uteplats (BUN 2019/168)

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 11 november, § 144, ställdes ett medborgarförslag där Jennie Ström föreslår att förskolans uteplats rustas upp med nya lekredskap.

Förslagsställaren menar att de lekredskap som finns är gamla och slitna.

Som ett led i beredningen önskas barn- och utbildningsförvaltningens yttrande.

Förvaltningens förslag till yttrande

Det sker en kontinuerlig översyn över uteplatser och lekredskap vid Kungsörs förskolor och skolor. Inför 2020 är investeringsäskandet för utemiljön vid Kungsörs förskolor avsatt till 500 000kr. Verksamhetschefen och rektoreorna för förskolorna i Kungsör kommer utifrån den ekonomiska ramen att få göra de prioriteringar som de anser är mest nödvändiga. Exakt vad det kommer att innebära för utemiljön vid Frida förskola är för tidigt att säga.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Medborgarförslag – Upprustning av förskolan Fridas uteplats
- Yttrande på medborgarförslag – Upprustning av förskolan Fridas uteplats

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden antar förvaltningens förslag till yttrande på medborgarförslaget "Upprustning av förskolan Fridas uteplats. Ärendet lämnas till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, Kommunstyrelsen
Utdragsbestyrkande	

Vilket förslag vill du lämna - beskriv ditt förslag

Idag på förskolan s uteplats så är de väldigt gamla lekredskap och slitet, och nu är de generations skift här ute i valskog så är de på tiden att de rustas upp, så både personal och barn har glädje av nya lekredskap. Barnen är framtiden för att valskog ska leva vidare.

Namn

Jennie Ström

Postadress

Bergsgatan 18 73160 Valskog

Telefonnummer

0705785669

E-postadress

jenniestrom@spray.se

Samtycke

2019-10-31 12.58

Jag godkänner att Kungsörs kommun enligt Dataskyddsförordningen lagrar och behandlar de uppgifter jag lämnar. Jag är också medveten om att medborgarförslag blir en offentlig handling som alla har rätt att läsa och att mina uppgifter kommer att finnas med i kallelser och sammanträdesprotokoll när förslaget behandlas.

§ 144

Medborgarförslag – Nya lekredskap till förskolans uteplats i Valskog (KS 2019/370)

Jennie Ström föreslår i ett medborgarförslag att förskolans uteplats rustas upp med nya lekredskap. Förslagsställaren menar att de lekredskap som finns är gamla och slitna.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Medborgarförslag från Jennie Ström

Beslut

Kommunfullmäktige överlämnar medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

§

Medborgarförslag – Stäng av trafiken på delar av Drottninggatan sommartid för att möjliggöra uteserveringar (KS 2019/321)

Mervi Wallbom föreslår i ett medborgarförslag att delar av Drottninggatan ska stängas av sommartid för att ge restauranger efter Drottninggatan bättre möjlighet att ha uteservering. Förslagsställaren föreslår vidare att biltrafiken ska ledas om via Thor Modeéns gata – Hamngatan.

Ärendet har varit hos Kungsörs KommunTeknik AB på remiss. De föreslår att behålla trafiklösningen som den ser ut idag då det numer ges möjlighet för uteserveringar.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår därför avslag på medborgarförslaget.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Medborgarförslag från Mervi Wallbom
- KF protokollsutdrag 2019-11-11 § 142
- Yttrande från KKTAB 2020-01-31
- Tjänsteskrivelse från KS förvaltning 2020-02-07

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag

Kommunfullmäktige avslår medborgarförslaget.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare
Claes-Urban Boström, kommundirektör

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (1)

Datum
2020-02-07

Vår beteckning
KS 2019/321

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Kommunstyrelsen

Medborgarförslag om att stänga av trafik på Drottninggatan under sommartid

Kommunstyrelsens förvaltning ställer sig bakom Kungsörs Kommun Teknik AB:s förslag om att behålla trafiklösningen som den är idag.

Den ombyggnation av Drottninggatan som genomförts har haft avsikten att möjliggöra för både trafik och uteserveringar vilket också fungerar.

Här är det viktigt att vi kan skapa bra förutsättningar och möjliggöra för näringslivet, trafiken och tillgängligheten vilket nuvarande trafiklösning ger.

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta föreslå kommunfullmäktige att avslå medborgarförslaget.

Claes-Urban Boström
Kommundirektör

Datum
2020-01-31

Vår beteckning
KKTAB 2019/174

Ert datum

Er beteckning
KS 2019/321

Vår handläggare

Lisa Asu Ahlin
Projektledare/Mark- och gatuansvarig

Medborgarförslag Stäng av trafiken i centrum sommartid

Mervi Wallbom föreslår i ett medborgarförslag att stänga av trafiken på Drottninggatan och leda om trafiken via Thor Modéens gata/Hamngatan för att ge restauranger efter Drottninggatan bättre möjlighet att ha uteservering.

Kungsörs KommunTeknik AB anser att det finns möjlighet att ha uteserveringar då Drottninggatan är nyligen ombyggd med en möbleringszon. Ombyggnationen har medfört en smalare gata och sänkt hastighet. Näringsidkare längs med Drottninggatan var inte nöjda när biltrafiken var avstängd under ombyggnationen. KKTAB anser inte att biltrafiken ska stängas av och ledas om.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

Behålla trafiklösningen som den är idag och att inte stänga av trafiken på Drottninggatan då det redan idag ges möjligheter för uteservering.

Rune Larsen
T.f. VD

Lisa Asu Ahlin
Projektledare/Mark- och gatuansvarig

Vilket förslag vill du lämna - beskriv ditt förslag

Avstängning biltrafik centrum sommartid

För att ge restauranger efter Drottninggatan bättre möjlighet att ha uteservering sommartid skulle biltrafiken ledas om via Thor Modee'n sgata/ hamngatan

Namn

Mervi Wallbom

Postadress

Granlidsvägen.6

Telefonnummer

0722173151

Samtycke

2019-09-14 13.24

Jag godkänner att Kungsörs kommun enligt Dataskyddsförordningen lagrar och behandlar de uppgifter jag lämnar. Jag är också medveten om att medborgarförslag blir en offentlig handling som alla har rätt att läsa och att mina uppgifter kommer att finnas med i kallelser och sammanträdesprotokoll när förslaget behandlas.

§ 142

Medborgarförslag – Stäng av trafiken på delar av Drottninggatan sommartid för att möjliggöra uteserveringar (KS 2019/321)

Mervi Wallbom föreslår i ett medborgarförslag att delar av Drottninggatan ska stängas av sommartid för att ge restauranger efter Drottninggatan bättre möjlighet att ha uteservering. Förslagsställaren föreslår vidare att biltrafiken ska ledas om via Thor Modeéns gata – Hamngatan.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Medborgarförslag från Mervi Wallbom

Beslut

Kommunfullmäktige överlämnar medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

§

Motion – Utred möjligheten att planlägga och färdigställa tomter för byggnation på området Vilabäcken (gamla betongtippen) (KS 2019/367)

Ewa Granudd (M) föreslår i en motion att kommunen ska göra en utredning om möjligheten att färdigställa marken på Vilabäcken för byggnation av småhus. Motionären menar att nya tekniker kan finnas idag för att lösa problemet som tidigare omöjliggjorde byggnation på området med tippade betongblock med stora luftfickor emellan.

Ärendet har varit hos Kungsörs KommunTeknik AB på remiss. I svaret föreslås avslag på förslaget med hänvisning till att utredningen som gjordes i ärendet för fem år sedan visade att detta skulle bli alltför kostsamt och att dessa kostnader kvarstår.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår därför avslag på medborgarförslaget och att den politiska prioriteringen gällande framtida bostadsproduktion sker inom ramen för det kommande planprogrammet.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion från Ewa Granudd (M)
- KF protokollsutdrag 2019-11-11 § 168
- Yttrande från KKTAB 2020-01-31
- Tjänsteskrivelse KS förvaltning 2020-02-07

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag

Kommunfullmäktige avslår motionen.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare

Claes-Urban Boström, kommundirektör

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (1)

Datum
2020-02-07

Vår beteckning
KS 2019/367

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Kommunstyrelsen

Motion om att utreda och planlägga tomter för byggnation på Vilabäcken (gamla betongtippen)

Kommunstyrelsens förvaltning ställer sig bakom Kungsörs Kommun Teknik AB:s svar.

Det är endast fem år sedan en utredning gjordes för byggnation på den gamla betongtippen och inget nytt har framkommit som förändrar möjligheterna för byggnation på området.

Sjäklart är allt möjligt men i detta fall skulle tomterna bli så pass dyra att vi inte tror arbetet och kostnaderna för att möjliggöra byggnation motiverar ett positivt svar även om vi skulle önska att en byggnation var ekonomiskt möjlig.

Kommunstyrelsens förvaltning anser det bättre att vi fokuserar på det kommande planprogrammet som beslutats där nya områden kommer att utpekas för kommande bostadsbyggnationer. I planprogrammet kommer man politiskt välja ut och prioritera vilka områden som ska komplettera översiktsplanen möjliggöra nya detaljplaner för bostadsproduktion.

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Claes-Urban Boström
Kommundirektör

Datum
2020-01-31

Vår beteckning
KKTAB 2019/178

Ert datum

Er beteckning
KS 2019/367

Vår handläggare

Lisa Asu Ahlin
Projektledare/Mark- och gatuansvarig

Motion Utred möjligheten till att planlägga och färdigställa tomter för byggnation på området Vilabäcken (gamla betongtippen)

Ärendet

Ewa Granudd för Moderaterna föreslår att Kungsörs kommun gör en utredning gällande möjligheten att färdigställa marken på Vilabäcken för byggnation av småhus.

Yttrande

Under år 2015 genomfördes en utredning kring möjligheten att bygga bostäder på Vilabäcken. Den tidigare utredningen visar att marken behöver hanteras med riskreducerande åtgärder p.g.a föroreningar i fyllnadsmassorna samt sättningsproblematik. För fem år sedan beräknades kostnaden för dessa åtgärder till 345 000 kr/tomt om området styckades av till 50 tomter. I detta pris var inte kommunens kostnader, detaljprojektering, kompletterande undersökningar, tillstånd etc. medräknade. Denna summa förmodas vara högre i dagsläget åtminstone i nivå med prishöjningar de senaste fem åren. Utöver tidigare nämnda kostnader tillkommer kostnader för detaljplan, infrastruktur, fastighetsbildning m.m. som kommer innebära mycket höga tomtpriiser på platsen. Kungsörs KommunTeknik AB anser att det, på de fem år som gått sedan utredning senast genomfördes, inte har framkommit några nya tekniker som löser problemet med förhållandena på platsen på ett ekonomiskt försvarbart sätt.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att

Motionen föreslås avslås

Rune Larsen
T.f. VD

Lisa Asu Ahlin
Projektledare/Mark- och gatuansvarig

Kungsörs kommun

Kommunfullmäktige

Motion

Utred möjligheten till att planlägga och färdigställa tomter för byggnation på området Vilabäcken (gamla betongtippen)

Kungsör har som mål att växa och vi vill ha över 9000 innevånare år 2025

För att kunna få fler innevånare så krävs det goda boendemöjligheter. Att kunna erbjuda fina sjönära tomter skulle öka kommunens attraktivitet rejält. Området Vilabäcken är fantastiskt och utsikten över Mälaren hänförande. Vi har tidigare gjort geologiska utredningar på detta område. Marken var svår att bebygga bl a på grund av att betongblock var tippade med stora luftfickor emellan. Det var ett antal år sedan detta gjordes och tekniken går framåt. Idag kan det finnas nya tekniker för att lösa detta problem på ett ekonomiskt försvarbart sätt

Jag yrkar på att kommunen gör en utredning gällande möjligheten att färdigställa marken på Vilabäcken för byggnation av småhus

Kungsör 21 oktober 2019

För fullmäktigegruppen

Ewa Granudd

§

Motion – Förbättrad belysning i Pinnparken (KS 2019/331)

Niklas Magnusson (M) föreslår i en motion att kommunen ordnar så att Pinnparken blir upplyst på ett bra sätt. Motionären menar att den förbättring av belysningen som gjorden för en tid sedan inte är blev tillräcklig.

Ärendet har varit hos Kungsörs KommunTeknik AB på remiss. Deras förslag är att investera 106 000 kronor i belysningsåtgärder i Pinnparken.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår avslag på motionen med hänvisning till aktuellt ekonomiskt läge.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion från Niklas Magnusson (M)
- KF protokollsutdrag 2019-11-11 § 165
- Tjänsteskrivelse KS förvaltning 2020-02-10
- Yttrande KKTAB 2020-01-31

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag

Kommunfullmäktige avslår motionen.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare
Anette Gårlin Ekonomichef

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (1)

Datum
2020-02-10

Vår beteckning
KS 2019/331

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Kommunstyrelsen

Yttrande motion belysning i Pinnparken

Kungsörs Kommunteknik AB har i sitt yttrande föreslagit ett tillstyrkande. Då vi nu gått igenom ekonomin för Kungsörs kommun och den investeringsram som kommer att beslutas ser vi inte att vi i nuläget kan tillstyrka motionen.

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta avslag på motionen.

Claes-Urban Boström

Anette Gårlin

Kommundirektör

Ekonomichef

Datum
2020-01-31

Vår beteckning
KKTAB 2019/176

Ert datum

Er beteckning
KS 2019/331 ;

Vår handläggare

Lisa Asu Ahlin
Projektledare/Mark- och gatuansvarig

Motion Förbättrad belysning i Pinnparken

Ärendet

Niklas Magnusson för Moderaterna föreslår att Kungsörs kommun ordnar så att Pinnparken blir upplyst på ett bra sätt.

Yttrande

Kungsörs KommunTeknik AB har utrett belysningen i Pinnparken och har kommit fram till att det finns flera saker man kan göra för att få bättre belysning i Pinnparken. Dels byta armaturer på tio befintliga stolpar för att få en bättre ljusspridning, dels komplettera med tre nya stolpar med armaturer.

Kostnad för att byta ut befintliga armaturerna är 7000 kr/st, tre nya stolpar med armaturer inklusive montage kostar 12 000 kr/st. Total summa för samtliga åtgärder 106 000 kr.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

Motionen föreslås tillstyrkas med ett investeringsbelopp om 106 000 kr

Rune Larsen
T.f. VD

Lisa Asu Ahlin
Projektledare/Mark- och gatuansvarig

Moderaterna
Kungsör

Kungsörs kommun

Kommunfullmäktige

Motion – Förbättrad belysning i Pinnparken

Vi har under en längre tid fått klagomål om att belysningen är alltför dålig i Pinnparken. För en tid sedan förbättrades belysningen, men det blev inte tillräckligt bra. De lampor som sattes upp är alldeles för svaga och sprider ljuset dåligt. Kanske behöver armaturen bytas ut till något mer ändamålsenligt. Parken är ganska välbesökt på kvällarna och många är rädda att gå igenom den vid mörker. Vi har även hört om otrevliga incidenter då personer som går igenom parken har blivit skrämde av personer som uppehållit sig där på någon extra mörk plats. Samtidigt borde en bättre belysning leda till en minskad skadegörelse eller en minskad risk för detta.

Härmed yrkar vi:

att kommunen ordnar så att Pinnparken blir upplyst på ett bra sätt.

Kungsör den 23 september 2019

För fullmäktigegruppen,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Niklas Magnusson".

Niklas Magnusson

§ 165

Motion – Förbättrad belysning i Pinnparken (KS 2019/331)

Niklas Magnusson (M) föreslår i en motion att kommunen ordnar så att Pinnparken blir upplyst på ett bra sätt. Motionären menar att den förbättring av belysningen som gjorden för en tid sedan inte är blev tillräcklig.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion från Niklas Magnusson (M)

Beslut

Kommunfullmäktige överlämnar motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

§

Motion – Tvåläraarsystem på Kung Karl 7-9 (KS 2019/373)

Gunilla Wolinder (L) föreslår i en motion att kostnaderna för ett tvåläraarsystem på Kung Karls skola utreds.

Ärendet har varit hon barn- och utbildningsnämnden på remiss. I sitt beslut stödjer man barn- och utbildningschefens yttrande.

Yttrandet hänvisar bland annat till tidigare beslut i barn- och utbildningsnämnden 2018-01-24 där kostnadsunderlag presenterats för detta. Den motionen ansågs i kommunfullmäktige efter detta besvarad. I yttrandet skrivs fortsatt:

”I Kungsör finns det en etablerad struktur där barn- och utbildningsnämnden regelbundet träffar skolledningen för respektive skolenhet för att få tillfälle till konstruktiva dialoger. Vi ser mycket positivt på dessa möten och ser gärna att ett underlag som beskriver kostnadsbilden för ett två-läraarsystem kan ingå i dessa möten.”

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår att ärendet bereds enligt barn- och utbildningsnämndens beslut.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion från Gunilla Wolinder (L)
- Kommunfullmäktige protokollsutdrag 2019-11-11 § 163
- Tjänsteskrivelse kommunstyrelsens förvaltning 2020-02-07
- Tjänsteskrivelse barn- och utbildningsförvaltningen 2020-01-20
- BUN protokollsutdrag 2020-01-29 § 6

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag

Kommunfullmäktige beslutar att barn- och utbildningsförvaltningen hanterar frågan om ett eventuellt tvåläraarsystem inom ramen för sina dialogmöten mellan rektorer och barn- och utbildningsnämndens presidium. Frågan ska när den avgjorts återrapporteras till kommunfullmäktige. Med detta anses motionen besvarad.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare

Claes-Urban Boström, kommundirektör

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (1)

Datum
2020-02-07

Vår beteckning
KS 2019/373

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Kommunstyrelsen

Motion om tvåläraresystem

I en motion till kommunfullmäktige föreslår Gunilla Wolinder, Liberalerna i Kungsör, att kostnaderna för ett två lärarsystem i Kung Karls skola utreds.

Barn- och utbildningsförvaltningen har lämnat ett svar med ett förslag på fortsatt hantering enligt nedan:

I Kungsör finns det en etablerad struktur där barn- och utbildningsnämnden regelbundet träffar skolledningen för respektive skolenhet för att få tillfälle till konstruktiva dialoger. Vi ser mycket positivt på dessa möten och ser gärna att ett underlag som beskriver kostnadsbilden för ett två-läraresystem kan ingå i dessa möten.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår utifrån ovan lämnat svar från Barn- och utbildningsförvaltningen att ärendet får fortsätta beredas i enlighet med förslaget och att resultatet från dessa möten gällande tvåläraresystem återrapporteras till kommunfullmäktige då det lett till ett resultat.

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

Vi föreslår att motionen bereds enligt Barn- och utbildningsförvaltningens förslag och att ärendet återrapporteras till Kommunfullmäktige

Claes-Urban Boström
Kommundirektör

Kungsörs kommun

Sida 1 (1)

Datum
2020-01-20

Vår beteckning
Bun 2019/157

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Vår handläggare
Fredrik Bergh

Svar på motion – Två-lärarsystem på Kung Karl 7-9.

I en motion till kommunfullmäktige föreslår Gunilla Wolinder, Liberalerna i Kungsör, att kostnaderna för ett två lärarsystem i Kung Karls skola utreds.

I en tidigare motion från 2017 föreslogs att möjligheten till två-lärarsystem i hela grundskolan skulle utredas. Svaret på den motionen finns redovisat i Dnr. BUN 2018/1.

I svaret på den tidigare motionen görs sammanfattningen:

För att en förändring av det slag som här beskrivs också ska bli en förbättring krävs det att den är väl förankrad hos den personalgrupp som berörs. Det är också som tidigare har påpekats rektor för varje skola som enligt skollagen har ansvaret att "fördela resurser inom enheten efter barn och elevers olika förutsättningar och behov", skollagen 2 Kap. 9§. Det är kommunens ansvar att "fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov", skollagen 2 Kap. 8a§. Av den anledningen kvarstår rekommendationen att använda de dialogmöten som sker mellan respektive rektor och barn- och utbildningsnämndens presidium för att diskutera och hitta möjligheter för skolutveckling i form av till exempel tvålärarsystem.

I Kungsör finns det en etablerad struktur där barn- och utbildningsnämnden regelbundet träffar skolledningen för respektive skolenhet för att få tillfälle till konstruktiva dialoger. Vi ser mycket positivt på dessa möten och ser gärna att ett underlag som beskriver kostnadsbilden för ett två-lärarsystem kan ingå i dessa möten.

§ 6

Yttrande på motion – Två lärarsystem på Kung Karl 79 (BUN 2019/157)

Gunilla Wolinder (L) föreslår i en motion att kostnaderna för ett tvålärarsystem på Kung Karls skola utreds.

Som ett led i beredningen önskas barn- och utbildningsnämndens yttrande.

Med tvålärarsystem menas oftast att två lärare arbetar tillsammans i klassrummet. De planerar, undervisar och har ett gemensamt ansvar för att lägga upp undervisningen för att eleverna ska utvecklas på bästa sätt.

I en tidigare motion från november 2017 föreslog Liberalerna att kostnaderna för ett tvålärarsystem i kommunens grundskolor skulle utredas. Som ett led i den beredningen lämnade barn- och utbildningsnämnden den 24 januari 2018 ett yttrande på motionen. Barn- och utbildningschefen kompletterade yttrandet med underlag om kostnader och effektiviseringar.

Kommunfullmäktige förklarade motionen besvarad den 14 maj 2018 med hänvisning till barn- och utbildningsnämndens yttrande inklusive kompletterande underlag från barn- och utbildningschefen.

Barn- och utbildningschefen har tagit fram ett förslag till svar.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion – 2 lärarsystem på Kung Karl 79
- Yttrande på motion – 2 lärarsystem på Kung Karls 79, 2020-01-20
- BUN dnr 2018/1

BUN överläggning

Under överläggning görs förtydligande om att i tidigare ställd motion om tvålärarsystem omfattades alla skolor i kommunen.

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden antar förvaltningschefens förslag till yttrande, två lärarsystem på Kung Karl 79, med hänvisning till tidigare utredning om ett tvålärarsystem i kommunens grundskolor (Dnr BUN 2018/1). Ärendet lämnas till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, Kommunstyrelsen (inkl. tjänsteskrivelse)
Utdragsbestyrkande	

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE

”2 lärar system på Kung Karl 7-9”

Med hänvisning till tidigare inskickad motion från Kungsörs Liberaler vill vi att möjligheten att inrätta 2 lärar system på Kung Karl 7-9 utreds.

Betygen i Kungsör är idag helt oacceptabla. En nivåhöjning måste ske snarast. Vi anser att ett 2 lärar system är ett led i detta arbete.

Fördelar för eleven:

Ökad trygghet och effektivitet

Elever med svårigheter kan lättare stärkas för att nå kunskapsmålen

Duktiga elever kan stimuleras och utmanas i syfte att uppleva skolan meningsfull och positiv

Klassrumsklimatet blir lugnare

Fördelar för läraren:

Läraren upplever att de utvecklas och får del av ett kollegialt lärande

Arbetet blir roligare då planeringar görs gemensamt

Vikarier behöver inte tas in (ekonomisk vinst)

Med anledning av ovanstående yrkar Liberalerna i Kungsör på

Att kostnaderna för ett tvålärsystem i Kung Karls skola utreds

Kungsör 191102

Gunilla Wolinder

Liberalerna i Kungsör

§ 163

Motion – Tvåläraarsystem på Kung Karl 7-9 (KS 2019/373)

Gunilla Wolinder (L) föreslår i en motion att kostnaderna för ett tvåläraarsystem på Kung Karls skola utreds.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion från Gunilla Wolinder (L)

Beslut

Kommunfullmäktige överlämnar motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

§

Livsmedelsplan (KS 2018/116, 2020/46)

I en motion ställd i kommunfullmäktige 2018-04-09 § 46 yrkade Centerpartiet på att kommunen skulle ta fram en livsmedelspolicy eller liknande.

Motionen bifölls 2018-11-26 § 184 med reservation för att arbetet skulle invänta den regionala livsmedelsstrategi som då hade påbörjats.

Kommunstyrelsens förvaltning har nu tagit fram ett förslag på livsmedelsplan. Den kommunala planen har sin utgångspunkt i de fyra områden som man regionalt har fokuserat på det vill säga:

- Upplevelsemat
- Krismat
- Viltmat
- Länets mat

Den kommunala planen innehåller vissa delar som inte den regionala tar upp såsom dricksvatten och matsvinn.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Tjänsteskrivelse kommunstyrelsens förvaltning 2020-02-06
- Utkast till Livsmedelsplan 2020-02-05

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag

Kommunfullmäktige antar förslaget till livsmedelsplan för åren 2020 - 2025.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Tjänsteskrivelse

Sida 1 (1)

Datum
2020-02-06

Vår beteckning
KS 2020/46

Ert datum

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Vår handläggare
Therés Andersson
Miljöstrateg

Livsmedelsplan för Kungsörs kommun

I en motion 2018 yrkade Centerpartierna på att kommunen skulle ta fram en livsmedelspolicy eller liknande.

Motionen bifölls med reservation för att arbetet skulle invänta den regionala livsmedelsstrategi som då hade påbörjats.

Den regionala strategin är nu framtagen av Länsstyrelsen i Västmanland i samverkan med Region Västmanland och LRF Mälardalen. Dessutom har länets kommuner, företagare och intresseorganisationer medverkat i arbetet.

Den kommunala planen har sin utgångspunkt i de fyra områden som man regionalt har fokuserat på det vill säga:

- Upplevelsemat
- Krismat
- Viltmat
- Länets mat

Dessa fokusområden valdes ut på regional nivå eftersom de identifierats som potentiella utvecklingsområden utifrån hela länets styrkor och behov för att öka livsmedelsproduktionen i länet.

Den kommunala planen innehåller vissa delar som inte den regionala tar upp såsom dricksvatten och matsvinn.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förslaget till livsmedelsplan för åren 2020-2025.

Claes-Urban Boström
Kommundirektör

Therés Andersson
Miljöstrateg

Kungsörs kommun

Sida 1 (6)

Datum
2020-02-05

Vår beteckning
KS 2020/46

Ert datum

Er beteckning

Adressat
Kommunstyrelsen

Vår handläggare
Therés Andersson
Miljöstrateg

Livsmedelsplan 2020-2025

Agenda 2030 och maten

Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och långsiktigt skydda jordens ekosystem och naturresurser.

Jordbruket och livsmedelsproduktionen berör i stort sett alla målen i Agenda 2030.

Maten vi producerar och äter och vattnet vi dricker påverkar de grundläggande målen om att bevara jordens ekosystem och naturresurser, det vill säga målen *Rent vatten och sanitet för alla*, *Bekämpa klimatförändringarna*, *Hav och marina resurser* samt *Ekosystem och biologisk mångfald*. Det finns även sociala och ekonomiska mål, som är beroende av fungerande ekosystem. Vad vi äter har stor påverkan på våra möjligheter att mätta alla och förse alla med rent vatten, såväl nu som i framtiden. Vad vi äter påverkar också vår hälsa i stor utsträckning.

Datum

Vår beteckning

KS 2020/46

Ert datum

Er beteckning

Nationell strategi

Riksdagen har fattat beslut om en nationell strategi för svensk livsmedelsproduktion för tiden fram till 2030. Det övergripande målet är att svensk livsmedelsproduktion ska öka. För att nå det uppsatta målet har tre strategiska insatsområden pekats ut. Till livsmedelsstrategin har regeringen beslutat om en handlingsplan.

Vision till 2030

Strategins vision till 2030 är en globalt konkurrenskraftig, innovativ, hållbar och attraktiv svensk livsmedelskedja.

Övergripande mål

Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Mål för tre strategiska områden

Utifrån det övergripande målet har tre strategiska områden identifierats där det är viktigt att insatser görs för att skapa en konkurrenskraftig livsmedelskedja och en ökad livsmedelsproduktion.

De tre områdena är:

- Regler och villkor
- Konsument och marknad
- Kunskap och innovation

Regeringens handlingsplan

I regeringens handlingsplan finns de konkreta åtgärder som syftar till att målen i den nationella livsmedelsstrategin ska uppnås. Handlingsplanen vilar på regeringsbeslut och vid förändringar av det parlamentariska läget kan förändringar komma att ske.

Lagstiftning för livsmedel och livsmedelsproduktion

Det finns en omfattande lagstiftning gällande livsmedel och livsmedelsproduktion. Det mesta av regelsystemet har EU-bakgrund, det vill säga de är utarbetade gemensamt inom EU och gäller inom hela EU.

Datum	Vår beteckning KS 2020/46
Ert datum	Er beteckning

Det finns regler av många olika slag:

- EU-förordningar som gäller som svensk lag.
- Livsmedelslagen och livsmedelsförordningen.
- Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS eller SLVFS).
- De flesta av föreskrifterna är baserade på EU-direktiv och utgör därmed en del av EU-rätten som har införlivats i svensk rätt.
- EU-beslut, som i vissa fall skrivs in i föreskrifterna, medan det i andra fall bara finns hänvisningar till EU-besluten i föreskrifterna.

Huvuddelen av reglerna finns i EU-förordningar och i Livsmedelsverkets föreskrifter. En del regler gäller för alla livsmedel, andra kan gälla en liten grupp av livsmedel.

Regional livsmedelsstrategi för Västmanland

Den regionala livsmedelsstrategin för Västmanland har tagits fram av Länsstyrelsen i Västmanland i samverkan med Region Västmanland och LRF Mälardalen. Medverkande i arbetet har även varit länets kommuner, företagare, intresseorganisationer och intresserade västmanlänningar.

Utgångspunkten i den regionala strategin är att livsmedelsproduktionen ska öka fram till år 2030. Strategin omfattar hela kedjan, från producent till konsument. Produktionsökningen främjar länets sysselsättning, utvecklar landsbygden och minskar sårbarheten vid krissituationer.

Fyra fokusområden

Strategin fokuserar på fyra fokusområden. Dessa valdes ut då de inledningsvis i strategiarbetet identifierats som potentiella utvecklingsområden utifrån länets styrkor och behov för att öka livsmedelsproduktionen i Västmanland.

De fyra områdena är:

- Upplevelsemat
- Krismat
- Viltmat
- Länets mat

Datum

Vår beteckning

KS 2020/46

Ert datum

Er beteckning

Kungsörs kommuns livsmedelsplan

Den kommunala livsmedelsplanen har sin utgångspunkt i den regionala strategin. Det som i den regionala strategin har rubriken Länets mat har ändrats till Kommunens mat. Dessutom finns tillägg om aktiviteter rörande matsvinn och vatten i den kommunala planen.

Upplevelsemat

Genom att stärka Västmanland som matregion blir maten en reseanledning för såväl länets invånare som för besökare. Mat och besöksnäring hänger tätt samman. Forskning visar att mat och dryck ofta är en huvudattraktion för besökare och begreppet matturism är välkänt.

	Upplevelsemat
Regionalt mål	Öka mängden regional mat i besöksnäringen
Kommunala mål	Ökad kännedom om regional och lokal mat.
Kommunala aktiviteter för att nå målen	Nära mat-projekt: Kunskapsträffar för lokala livsmedelsproducenter.
	Matsafari/matrally i Kungsör-Köping-Arboga med försäljning av produkter, provsmakning, träffa djur och lära sig mer om jordbruk och livsmedelsproduktion

Krismat

Det är strategiskt viktigt att ha en robust livsmedelskedja för att kunna tillgodose behovet av mat och vatten vid en kris av något slag.

	Krismat
Regionalt mål	Säkerställa tillgången på mat för länets invånare
Kommunala mål	Säkerställa tillgången på krismat under minst en vecka för 2500 personer per dag från de kommunala köken
	Öka kommuninvånarnas kunskap om krismat
Kommunala aktiviteter för att nå målen	Kunskapshöjande aktiviteter för att öka beredskap och kunskap hos individen för att klara sig med mat i hemmet upp till en vecka i samband med den årliga beredskapsveckan.
	Upprätta rutiner för hur det kommunala köket ska säkra tillgången på krismat.
	Genomföra årliga övningar för det kommunala köket.

Datum

Vår beteckning

KS 2020/46

Ert datum

Er beteckning

Viltmat

Största delen av svenskt viltkött kommer från älg, vildsvin, hjort och rådjur. Den regionala strategin fokuserar delvis på vildsvinskött och att det ska skapas en välfungerande distribution av vildsvinskött. Kött från vilt är ett klimatsmart alternativ och dessutom används inga kemiska bekämpningsmedel eller antibiotika för dessa typer av kött.

En mycket liten del av all viltmat kommer ut på marknaden.

	Viltmat
Regionalt mål	Öka tillgången på viltmat från våra skogar och vatten.
Kommunala mål	Öka användningen av viltmat från närliggande skogar och vatten i det kommunala köket.
Kommunala aktiviteter för att nå målen	Undersöka möjligheten att köpa in lokal/regional viltmat till de kommunala verksamheterna.
	Undersöka möjligheten att köpa matfisk från Mälaren och Hjälmaran.

Kommunens mat

Det regionala målet handlar om länets mat och hur attraktiviteten och lönsamheten ska stärkas inom branschen. I den kommunala planen behandlas kommunens mat och matsvinn under det här målområdet. Under detta målområde behandlas även kommunens vatten då vattnet är ett av de viktigaste och mest kontrollerade livsmedlen.

Totalt i länet och i angränsande län finns stor tillgång på lokalproducerade livsmedel. Genom att öka användningen av lokal mat i den kommunala organisationen främjas sysselsättningen och landsbygden utvecklas. Genom att köpa närproducerat minskas dessutom miljöpåverkan från transporterna.

Frågan om matsvinn hanteras främst i avfallsplanen där det finns tidsatta mål för en procentuell minskning. I livsmedelsstrategin ingår endast aktiviteter för att minska matsvinnet.

Datum

Vår beteckning

KS 2020/46

Ert datum

Er beteckning

	Kommunens mat
Regionalt mål	Skapa en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelskedja där, produktion, förädling och konsumtion av regionala livsmedel ökar.
Kommunala mål	Närproducerat: Skapa möjlighet för regional och lokal mat i det kommunala köket.
	Miljö och klimat: Bidra till klimatsmarta val för hållbar konsumtion.
	Minska mat- och vattensvinnet i kommunen
Kommunala aktiviteter för att nå målen	Undersöka och åtgärda orsaker till vattensvinn av färskvattnet.
	Informationsinsatser för att minska onödig förbrukning av vatten.
	Om möjligt ta fram upphandlingskriterier för närproducerade livsmedel
	Genomföra informationsinsatser kopplade till mat-miljö-klimat under den årliga Världsmiljöveckan
	Informationsinsatser riktade mot konsumenterna för att minska matsvinnet.
	Genomföra informationsinsatser och vägningar för att minska matsvinnet i skolorna.
	Undersöka möjligheten att sälja överbliven mat från det kommunala köket.

Uppföljning

I slutet av varje år görs en uppföljning över vad som gjorts under året och status på åtgärderna anges.

Nyckeltal tas fram för de områden som är möjliga. Nyckeltalen ska vara möjliga att mäta på minst årsbasis men gärna per kvartal.

Rapportering sker i kommunstyrelsen en gång per år.

§ 60

Svar på motion – Lokal livsmedelspolicy för sund, säker och närproducerad mat (KS 2018/116)

Madelene Fager, Petter Westlund, AnneMarie Andersson, Gunnar Karlsson och Eleonor Westlund, samtliga (C) föreslår i en motion att

- kommunen tar fram en livsmedelspolicy för sund, säker och närproducerad mat
- kommunen följer svenska djurskyddsregler i alla upphandlingar
- policyn tas fram i samverkan inom Kungsörs, Arboga och Köpings kommuner

Motionen överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Kommunstyrelsens förvaltning har tagit fram ett förslag till svar på motionen. Av det framgår bl.a. att

- kommunen är positiv till att en lokal livsmedelstrategi/policy tas fram men att den regionala strategin och dess handlingsplan bör inväntas
- frågan om intresse finns hos grannkommunerna Arboga och Köping att samverka kring detta bör ställas
- det bör finnas med i kommande upphandlingar att svenska djurskyddslagar ska tillämpas i alla upphandlingar gällande livsmedel

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion från Madelene Fager, Petter Westlund, AnneMarie Andersson, Gunnar Karlsson och Eleonor Westlund
- Kommunfullmäktiges protokoll 2018-04-09, § 43
- Kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteskrivelse 2018-11-07
- Kommunstyrelsens protokoll 2018-11-26 § 184

KF överläggning

Under kommunfullmäktiges överläggning yrkar Madelene Fager (C) bifall till kommunstyrelsens förslag.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Madelene Fager, Petter Westlund, AnneMarie Andersson, Gunnar Karlsson, Eleonor Westlund, Kommundirektören, Upphandlingsenheten VMKF, Akten
Utdragsbestyrkande	

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar om att en lokal livsmedelsstrategi/policy tas fram när den regionala handlingsplanen är beslutad.

Upphandlingsenheten vid Västra Mälardalens Kommunalförbund får i uppdrag att se till att det finns ett minimikrav på att svensk djurskyddslagstiftning eller motsvarande ska följas vid alla upphandlingar gällande livsmedel.

Kommundirektören får i uppdrag att lyfta frågan om en gemensam livsmedelsstrategi/policy för Kungsör, Köping och Arboga inom ramen för fördjupad samverkan.

Med detta förklaras motionen besvarad.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till
Utdragsbestyrkande	Madelene Fager, Petter Westlund, AnneMarie Andersson, Gunnar Karlsson, Eleonor Westlund, Kommundirektören, Upphandlingsenheten VMKF, Akten

§ 168

Motion – Utred möjligheten att planlägga och färdigställa tomter för byggnation på området Vilabäcken (gamla betongtippen) (KS 2019/367)

Ewa Granudd (M) föreslår i en motion att kommunen ska göra en utredning om möjligheten att färdigställa marken på Vilabäcken för byggnation av småhus. Motionären menar att nya tekniker kan finnas idag för att lösa problemet som tidigare omöjliggjorde byggnation på området med tippade betongblock med stora luftfickor emellan.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Motion från Ewa Granudd (M)

Beslut

Kommunfullmäktige överlämnar motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

§

Investeringsram 2020 - 2022 (KS 2019/192)

Kungsörs kommuns förvaltningar, nämnder, styrelse, Kungsörs Kommun Teknik AB och dess styrelse har i budgetarbetet för 2020 - 2022 arbetat fram ett förslag till investeringsramar som under hösten diskuterats politiskt.

Investeringsbudgeten kommer att revideras inför varje budgetbeslut i Kommunfullmäktige i juni. Därav att investeringsbeloppen för 2021 - 2022 inte är helt kompletta utan kommer, utifrån mer kända behov, revideras inför budget 2021.

När Kommunfullmäktige antagit listan med investeringar för 2020 - 2022 så kommer respektive nämnd eller styrelse att sedan ansvara för dessa investeringar. Om en investering, efter upphandling inklusive samtliga kostnader, överstiger avsatt summa måste ärendet tillbaka till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för ny beredning.

Samtliga investeringar skall slutredovisas till Kommunfullmäktige, lämpligast i samband med delårsbokslut och bokslut.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Tjänsteskrivelse kommunstyrelsens förvaltning 2020-02-10
- Sammanställning av investeringar 2020-02-10

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag

Kommunfullmäktige antar förslag till investeringsram för 2020 med en total summa av 10 450 000 kr.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare

Claes-Urban Boström, kommundirektör

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (2)

Datum 2020-02-10 Vår beteckning KS 2019/192

Ert datum Er beteckning

Adressat

Kommunstyrelsen

Investeringsram 2020-2022

Kungsörs kommuns förvaltningar, nämnder, styrelse, Kungsörs Kommun Teknik AB och dess styrelse har i budgetarbetet för 2020-2022 arbetat fram ett förslag till investeringsramar som under hösten diskuterats politiskt.

Den nu reviderade investeringslistan läggs fram inför Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige på ett litet annorlunda sätt, endast med kryss men med en slutsummering. Detta för att då vi går ut och upphandlar de investeringar som nu beslutas är det bra ur anbudssynpunkt att vi inte skyltar med vad vi avsätter i medel för investeringarna.

På så sätt har vi en chans att få in anbud som skiljer sig åt från vad vi budgeterar och blir lägre förhoppningsvis.

Investeringsbudgeten kommer att revideras inför varje budgetbeslut i Kommunfullmäktige i juni. Därav att investeringsbeloppen för 2021-2022 inte är helt kompletta utan kommer, utifrån mer kända behov, revideras inför budget 2021.

När Kommunfullmäktige antagit investeringslistan till 2020-2022 års investeringsram så kommer respektive nämnd eller styrelse att sedan ansvara för dessa investeringar. Om en investering, efter upphandling inklusive samtliga kostnader, överstiger avsatt summa måste ärendet tillbaka till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige för ny beredning. Det kan innebära att upphandlingen måste avbrytas och göras om.

Samtliga investeringar skall slutredovisas till Kommunfullmäktige, lämpligast i samband med delårsbokslut och bokslut.

Datum
2020-02-10

Vår beteckning

Ert datum

Er beteckning

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att anta förslag till investeringsram för 2020 med en total summa av 10 450 000 kr

Claes-Urban Boström
Kommundirektör

Anette Gårlin
Ekonomichef

Investeringsplan 2020

Nämnd / förvaltning / enhet:

Benämning	Avskr.tid (år)	Samtliga (inkl KKTAB)										Not
		Investerings- äskande	Investeringsplan				Summa Nettoutgift	Driftskonsekvens kapitalkostnad				
			2019	2020	2021	2022		2019	2020	2021	2022	
Investeringar i anläggningar												
Gatubelysning reinvestering	30		X	X	X	X						stolp +armatur
Byggnation Granlidsvägen	30		X	X	X	X						
Belysning Gc Söders gårde	20		X	X	X	X						Medfinansiering
Gc Skillingeudd	30		X	X	X	X						Medfinansiering
Hållplats Kungsgatan	20		X	X	X	X						Medfinansiering
Gc-väg Ulvesund / Tprsgatan	30		X	X	X	X						Medfinansiering
Utbyte bilar, 3 bilar per år	5	X	X	X	X	X						
IT-infrastruktur SF	5		X	X	X	X						
IT-infrastruktur BUF	5		X	X	X	X						
Skolgårdsutrustning	5		X	X	X	X						
Yttre förråd skolor	10		X	X	X	X						
Näridrottsplats Valskog	10		X	X	X	X						
Delsumma anläggningar			1 400 000	6 955 000	2 040 000	1 240 000	11 635 000	150 500	689 346	1 256 484	1 525 509	
Investeringar i inventarier												
Formpipe licenser meetings +	10	X	X	X	X	X						
Konsult digitalisering w3d3	10	X	X	X	X	X						
Stratsys	10		X	X	X	X						
Klassrumsinventarier	10		X	X	X	X						
Inventarier förskolor	10		X	X	X	X						
Digitala hjälpmedel f trygghet	4		X	X	X	X						
Digitala hjälpmedel självständigh	4		X	X	X	X						
Digitala hjälpmedel delaktighet	4		X	X	X	X						
Digitala hjälpmedel f hälsa o aktivitet	5		X	X	X	X						
Arbets tekniska hjälpmedel	10		X	X	X	X						
Taklyftar Gläntan	15		X	X	X	X						
Verksamhetssystem utbyte VIVA	10		X	X	X	X						
Delsumma inventarier			455 000	3 495 000	430 000	490 000	4 870 000	26 163	301 696	596 849	695 668	
Summa investeringar			1 855 000	10 450 000	2 470 000	1 730 000	16 505 000	176 663	991 042	1 853 333	2 221 176	

Internränta

1,50%

§

Investering – bilar till hemtjänsten (KS 2020/40)

Hemtjänsten har under de senaste åren fått ökade volymer till följd av befolkningsutvecklingen, antalet utförda hemtjänststimmar har därför ökat markant. För att kunna besöka alla hemtjänsttagare behövs fler bilar.

Alla möjligheter till samutnyttjande med andra verksamheters bilar är utredda och det finns inte möjlighet för hemtjänsten att låna ytterligare bilar än de man redan samutnyttjar med andra verksamheter.

En bil som hemtjänsten har behov av kostar uppskattningsvis 250 000 kr.

Kommunstyrelsens presidium har diskuterat frågan.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Tjänsteskrivelse socialförvaltningen 2020-01-09
- Socialnämndens beslut 2020-01-28 § 4
- Kungsörs KommunTeknik AB:s utlåtande 2020-01-10

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beviljar investeringen av bilar till hemtjänsten.

500 000 kronor ur investeringsbudgeten tas i anspråk och socialnämnden tillförs ökade driftmedel under avskrivningstiden på 5 år.

När investeringen genomförts ska slutredovisning ske till kommunstyrelsen.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, KS ekonom, SN ekonom, SN, KKTAB
Utdragsbestyrkande	

§ 4

Investering – bilar hemtjänsten (SN 2020/16)

Hemtjänsten har under de senaste åren fått ökade volymer till följd av befolkningsutvecklingen, antalet utförda hemtjänsttimmar har därför ökat markant.

Den uppkomna situationen innebär en mycket hård belastning på befintliga bilar och det går inte längre att få ihop arbetet med de tre bilar som nu står till vårt förfogande. För att kunna besöka alla hemtjänsttagare behövs fler bilar.

Förvaltningen förslår, efter dialog med fordonshandläggaren, att två ytterligare fordon köps in. En bil som hemtjänsten har behov av kostar uppskattningsvis 250 000 kr.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Socialförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-01-09 med bilaga

Beslut

Socialnämndens förslag:

Kommunstyrelsen beviljar investeringen "Bilar hemtjänsten".

Investeringen får ianspråkta 500 000 kronor ur investeringsbudgeten och socialnämnden tillförs ökade driftmedel under avskrivningstiden – 5 år.

När investeringen genomförs ska slutredovisning ske till kommunstyrelsen.

Reservation

Anders Frödin (SD) anmäler skriftlig reservation till protokollet.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Kommunstyrelsen, akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Socialförvaltningen

Vår handläggare
Socialchef Lena Dibbern

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (2)

Datum
2020-01-09

Vår beteckning
SN 2020/17

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Socialnämnden

Äskande om medel för investering av två bilar inom hemtjänsten

Hemtjänsten har under de senaste åren fått ökade volymer till följd av befolkningsutvecklingen, antalet utförda hemtjänsttimmar har därför ökat markant.

Tidigare har förvaltningen lånat två av kommunens poolbilar för att klara sitt uppdrag under den mest hektiska tiden, förmiddagar. Problemet med dessa lån av de gemensamma poolbilarna var att bilarna blev låsta för andra att använda då hemtjänsten hade behov av dessa bilar varje förmiddag. Hemtjänsten införde därför fler cykelturer för att inte behöva låsa bilarna för andra användare.

Den senaste perioden har dock hemtjänsten ökat med ytterligare 1 200 timmar. Dessutom tillkommer de två nya projekten;

- *Juvelen*, för personer med demens, samt
- *Trygg och säker hemgångsrehabilitering*, för personer med omfattande omvårdnadsbehov

som också får sina insatser i hemmet idag och där bilar behövs för besöken.

Den uppkomna situationen innebär dels en mycket hård belastning på bilarna, dels att det inte längre går att få ihop arbetet med de tre bilar som nu står till vårt förfogande. För att kunna besöka alla hemtjänsttagare behövs fler bilar.

I dialog med fordonshandläggare Daniel Jansson (se **bilaga 1**) har framkommit att vi har ett allt för litet antal bilar för våra behov. Varje bil går i nuläget ca 5 000 mil/år, vilket i och för sig inte är en lång sträcka, problemet är att de går korta sträckor, i stadstrafik och att de körs både natt och dag. För att bilarna ska hålla behövs att de får "vila". Daniels bedömning är att ytterligare två bilar behövs för att kunna planera in alla besök och för att inte alla bilar ska gå i trafik dygnet runt året runt. Alla möjligheter till samutnyttjande med andra verksamheters bilar är utredda och det finns inte möjlighet för hemtjänsten att låna ytterligare bilar än de man redan samutnyttjar med andra verksamheter.

En bil som hemtjänsten har behov av kostar uppskattningsvis 250 000 kr.

Datum
2020-01-09

Vår beteckning
SN 2020/17

Ert datum

Er beteckning

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämndens förslag:

Kommunstyrelsen beviljar investeringen ”Bilar hemtjänsten”.

Investeringen får ianspråka 500 000 kronor ur investeringsbudgeten och socialnämnden tillförs ökade driftmedel under avskrivningstiden – 5 år.

När investeringen genomförts ska slutredovisning ske till kommunstyrelsen.

Lena Dibbern
Socialchef

Datum
2020-01-10

Vår beteckning

Ert datum

Er beteckning

Vår handläggare

Daniel Jansson, Fordonshandläggare
0227-600261

Utlåtande om hemtjänstens bilar

Kungsörs Kommuns hemtjänst har idag 3st bilar som används nästan dygnet runt. Dagens bilar är inte gjorda för den kontinuerliga användningen så som dom används idag.

I en koll under en vecka som jag har gjort utifrån våra körjournaler som är installerade så användes 1 bil konstant mellan ca 7.00 och 22.00. 2 av bilarna användes dygnet runt hela veckan.

Bilarna som dom har är från 2015 och 2016, dom har gått mellan 18,500 till 15,100 mil i dagsläget. Hade det varit normal körning som bilarna utsattes för så hade det inte varit så långt men med tanke på hur hemtjänsten använder bilarna med korta körsträckor mellan brukarna så blir det många start och stopp på bilarna.

Mitt förslag är att vi utökar hemtjänstens bilpark med minst 2st bilar så att bilar kan få ”vila” under natten. Det förutsätter då att hemtjänsten gör upp så att bilarna som går på natten varierar för att få ett så jämnt som möjligt slitage på bilarna.

Kungsörs KommunTeknik AB

Daniel Jansson

Daniel Jansson
Fordonshandläggare / Verkstadsansvarig

Kommunstyrelsen

2020-02-24

§

Svar på revisionsrapport avseende efterlevnad av FN:s barnkonvention (KS 2019/16)

KPMG har av Kungsör kommuns revisorer fått i uppdrag att granska hur FN:s konvention om barns rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun. Den sammanfattande bedömningen är att kommunen har rutiner för hantering av barnrättsfrågor i flera delar. Genomgående rekommenderar revisorerna att kommunen ytterligare utvecklar sina formella arbetssätt samt nedtecknar riktlinjer och rutiner för dessa inom barnrättsområdet. Ett antal förslag till åtgärder listas.

Kungsörs kommun anser att det finns delar av de rekommendationer som revisorerna anger som vi bör titta vidare på. Svaret lämnas vi utifrån vad vi vet idag och hur det kommer se ut under 2020 då barnkonventionen som lag träder i kraft från och med januari 2020.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Granskningsrapport från KPMG inkommen 2019-01-23
- Kommunstyrelsens protokoll 2019-03-25 § 39
- Kommundirektörens tjänsteskrivelse 2020-01-17

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar svaret på revisionsrapporten som sitt eget.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, kommundirektören, revisionen, Karin.Helin-Lindkvist@kpmg.se
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Kommunstyrelsens förvaltning

Vår handläggare

Claes-Urban Boström, kommundirektör

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (3)

Datum
2020-01-17

Vår beteckning
KS 2019/16

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Kommunstyrelsen

Barnkonventionen

KPMG har av Kungsör kommuns revisorer fått i uppdrag att granska hur FN:s konvention om barns rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun. Den sammanfattande bedömningen är att kommunen har rutiner för hantering av barnrättsfrågor i flera delar. Genomgående rekommenderar revisorerna att kommunen ytterligare utvecklar sina formella arbetsätt samt nedtecknar riktlinjer och rutiner för dessa inom barnrättsområdet.

Vi skrev i ett tidigare svar att ett möjligt svar från oss är tidigast i november 2019 då samtliga nämnder och styrelser fattat sina mål för 2020.

Nu, i januari 2020, har alla ännu inte fattat dessa mål. Kommunstyrelsen har kvar att fatta sina mål och vi hoppas detta sker under januari 2020. Flera diskussioner har förts kring målen men tyvärr så har man inte kunnat enas så att några mål kunnat skrivas fram för beslut.

Vårt gemensamma yttrande lämnar vi ändå utifrån vad vi vet idag och hur det kommer se ut under 2020 då barnkonventionen som lag träder i kraft från och med januari 2020.

KPMG skriver att vi bör:

- Se över rutinen kring hantering av ärenden och remisser i det kommun-gemensamma elevrådet samt att regelbundet utvärdera arbetet
- Nedteckna och skapa riktlinjer och rutiner för de arbetsätt som används idag och som man vill använda framåt för att säkerställa barnrättsperspektivet.

Vi kommer se över rutinerna kring hantering av ärenden och remisser till det kommun-gemensamma elevrådet och barn- och utbildningsförvaltningen får i uppdrag att utvärdera arbetet i elevrådet varje år.

En arbetsgrupp med representanter från samtliga förvaltningar är bildad för att skapa en arbetsordning för hur vi i Kungsörs kommun ska jobba med frågor som berör våra barn och unga som en övergripande process. Genom detta skapar vi gemensamma riktlinjer för att säkerställa barnrättsperspektivet. Respektive nämnd/förvaltning får sedan anpassa den övergripande riktlinjen till sin speciella verksamhet.

Datum	Vår beteckning
2020-01-17	
Ert datum	Er beteckning

När det gäller kommunövergripande mål så diskuterades frågan inför KF:s mål 2020 men politiskt så avfärdade man då förslag på mål kring barnkonventionen då eftersom det var känt att det skulle bli en lag och att vi är självklart skyldiga att följa lagen.

När det gäller KPMG:s förslag om att utse speciellt utsedda tjänstemän för att handlägga barnrättsfrågor så vill vi inte tillmötesgå det utan vi vill att dessa frågor ska vara något naturligt i våra verksamheter och att man följer de rutiner vi skapar för att barn och unga ska kunna få vara delaktiga i de frågor som berör dem.

Förutom det övergripande arbete som vi nu ser över och där vi arbetar för en övergripande process och strategi pågår flera åtgärder och insatser i våra verksamheter och förvaltningar. Övergripande process för barns bästa biläggs detta dokument.

Inom socialtjänsten finns särskilt utbildade inom barnkonventionen och på vårt tekniska bolag kommer en person att utbildas inom barns möjligheter att påverka inom samhällsbyggnadsprocessen.

I vårt övergripande arbete med detaljplaner finns sedan tidigare frågor som riktar sig mot barn och unga för att säkerställa att de varit delaktiga i framtagandet av detaljplaner där vi upplever att de berörs. En särskild checklista är framtagen sedan tidigare men som vi idag kommer att se över så att vi lever upp till barnkonventionen som lag även inom detta område.

Här måste vi också säkerställa att barnen kommer in tidigt i processen då de inte är sakägare. Sakägare är de som enligt lag (Plan och Bygg Lagen) har rätt att få tycka till om de detaljplaner som tas fram utifrån det förslag som politiken beslutar att ställa ut. Innan det går så långt att det når sakägarna så måste barnen redan fått vara med så deras synpunkter beaktats redan innan samråd.

Vad gäller utbildning för både tjänstemän och politiker så tittar vi på det just nu för att se hur en sådan utbildning på övergripande nivå ska kunna komma till stånd i Kungsör och vad den i så fall ska innehålla och vem som ska kunna hålla i den.

Socialnämnden har redan under hösten genomfört en sådan information/utbildning. Så även barn och utbildningsnämnden och förvaltningen som planerar fortsatt utbildning, se nedan.

Socialnämnden har i sitt måldokument följande:

Socialnämnden uppdrar dessutom till förvaltningen att i all sin verksamhet beakta barn- och jämställdhetsperspektivet.

Datum	Vår beteckning
2020-01-17	
Ert datum	Er beteckning

Mål för hela barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde

Barnrättskonventionen har ingått som en del av underlaget när barn- och utbildningsnämnden diskuterade målstyrning och arbetade för nämndmålen inför 2020.

Övergripande mål för alla verksamheter inom barn- och utbildningsförvaltningen. Barnkonventionen ska vara känd och implementerad i förskola och skola.

Den verksamhet inom nämndens ansvarsområde som tydligast har arbetat med barnkonventionen är förskolan som under flera år har arbetat med barnkonventionen och även under 2019

- I våra genomförda högskolekurser, så har barnkonventionen ingått i vissa pass bl.a. i dessa kurser:
 - o ”Mänskliga rättigheter, styrning och ledarskap” 7,5hp (Nyckelpersoner i två nivåer)
 - o ”Värdegrund och likabehandling i teori och praktik” 7,5hp (För all personal)
 - o ”Flerspråkighet och interkulturalitet i förskolan”, 7,5hp (För all personal)
 - o ”Att motverka rasism och främlingsfientlighet i förskolan och skolan”, 7,5hp (För all personal)
- Rädda Barnens metodmaterial finns med i förskolornas likabehandlingsarbete (se bif.fil)
- I Utbildningen med implementeringen av fsk nya läroplan (Lpfö18) för barnskötare har ”Barnkonventionens fyra grundprinciper” ingått (artikel 2,3,6, och 12 se bif. fil)
- Förskolan har sökt pengar från omställningsfonden för att bli genomföra en utbildning gällande ”Barnkonventionen” med barnskötare under 2020

Insatser som är planerade att genomföras under 2020

Både för förtroendevalda och för anställda inom barn- och utbildningsförvaltningen kommer fortbildningsinsatser att genomföras under 2020.

Artikel 12

1. Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad

I den dagliga verksamheten är barn och ungdomar delaktiga vid till exempel planering och genomförande av aktiviteter i förskolan och undervisningens utformning i skolan.

Deltagande i klassråd, elevråd på respektive skola och Kungsörs kommuns kommungemensamma elevråd innebär både att barn och ungdomar ges tillfällen att föra fram sina åsikter och att de ges tillfälle att öva sig i demokratiska processer.

Det kommungemensamma elevrådet är i nationellt perspektiv en relativt ovanlig möjlighet där eleverna direkt får föra fram sina åsikter till kommunens ledande

Datum
2020-01-17

Vår beteckning

Ert datum

Er beteckning

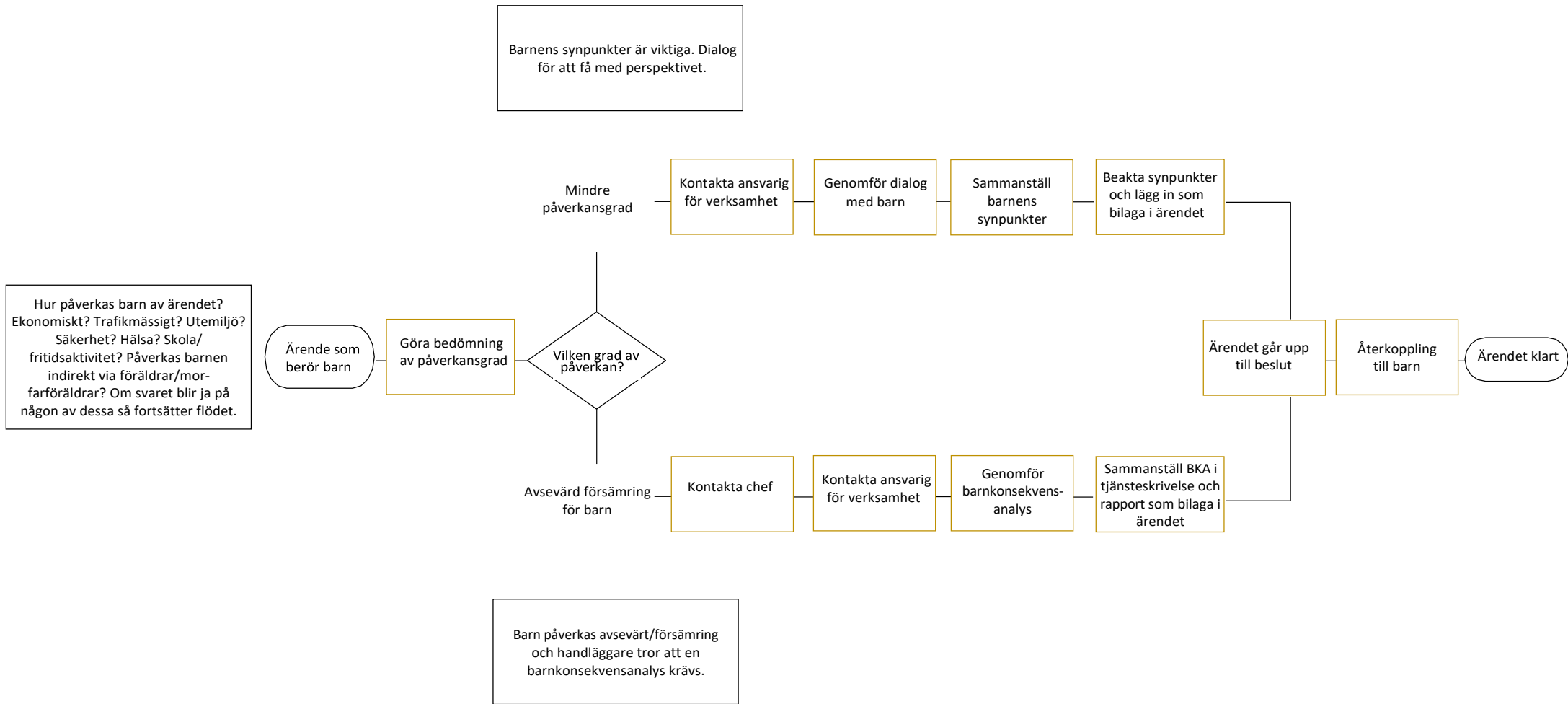
förtroendevalda och tjänstemän. Det finns en ambition och strävan att i ökad grad få en större koppling till utvecklingsfrågor från kommunstyrelse och fullmäktige.

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås anta svaret som sitt eget

Claes-Urban Boström
Kommundirektör

BILAGA

§ 39

Svar på revisionsrapport avseende efterlevnad av FN:s barnkonvention (KS 2019/16)

KPMG har av Kungsör kommuns revisorer fått i uppdrag att granska hur FN:s konvention om barns rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun. Den sammanfattande bedömningen är att kommunen har rutiner för hantering av barnrättsfrågor i flera delar. Genomgående rekommenderar revisorerna att kommunen ytterligare utvecklar sina formella arbetssätt samt nedtecknar riktlinjer och rutiner för dessa inom barnrättsområdet. Ett antal förslag till åtgärder listas.

Kungsörs kommun anser att det finns delar av de rekommendationer som revisorerna anger som vi bör titta vidare på i det fortsatta arbetet som nämnder och kommunstyrelse har framför sig i sitt arbete med mål 2020 och framåt.

Då en del av de föreslagna åtgärderna är kopplade till ett arbete med mål som kommer senare i år vill vi därför återkomma med ett mer komplett svar senare i höst. Ett mer fullständigt svar är möjligt först när den politiska beredningen är gjord av det som är politiskt betingat i revisionsrapporten och utifrån det kan vi sedan organisera oss och ta fram eventuella riktlinjer.

Förslag på månad då svar är möjligt att ge blir då i november 2019.

Beslutsunderlag

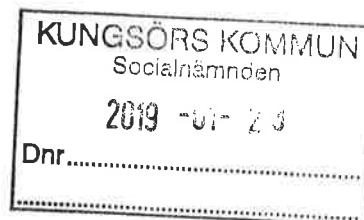
Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Granskningsrapport från KPMG inkommen 2019-01-23
- Kommundirektörens, barn- och utbildningschefens och socialchefens gemensamma tjänsteskrivelse 2019-03-04

Beslut

Kommunstyrelsen ger kommundirektören i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med ett samlat svar till revisionen från kommunens förvaltningar i november 2019.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, kommundirektören, revisionen, Karin.Helin-Lindkvist@kpmg.se
Utdragsbestyrkande	

2019-01-21

Till

Kommunstyrelsen

Barn- och utbildningsnämnden

Socialnämnden

För kännedom

Kommunfullmäktige

Granskning avseende hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun.

KPMG har av Kungsör kommuns revisorer fått i uppdrag att granska Vi har av Kungsörs kommuns revisorer fått i uppdrag att granska hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2018.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunen har rutiner för hanteringen av barnrättsfrågor i flera delar. Genomgående rekommenderar vi Kungsörs kommun att ytterligare utveckla sina formella arbetsätt samt att nedteckna riktlinjer och rutiner för dessa inom barnrättsområdet.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och granskade nämnder att:

- Se över rutinen kring hanteringen av ärenden och remisser i det kommunungemensamma elevrådet samt att regelbundet utvärdera arbetet.
- Nedteckna och skapa riktlinjer och rutiner för de arbetsätt som används idag och som man vill använda framåt för att säkerställa barnrättsperspektivet.
- Utveckla och definiera tydliga och mätbara mål för hela kommunkoncernens verksamheter i Kungsör som har tydligare koppling till önskade effekter kring barnrättsfrågor.
- Utse speciellt ansvariga för barnrättsfrågor i kommunens samtliga verksamheter. Dessa funktioner ska ha ett brett barnrättsperspektiv och ska skapa rutiner, checklistor och arbetsätt för att säkerställa att barnperspektivet genomsyrar alla delar i Kungsörs kommuns arbete oavsett förvaltning.
- Genomföra utbildningsinsatser riktade till förtroendevalda samt tjänstepersoner i samtliga nämnder och verksamheter samt säkerställa att utbildning om rättigheterna i barnkonventionen är en del av introduktionen för all ny personal i Kungsörs kommun.
- Granskade nämnder regelbundet genomför utvärderingar av beslut som berör barn för att säkerställa barnets delaktighet och att det syns i beslutsformuleringar i enlighet med artikel 12 i barnkonventionen.

För samtliga rekommendationer anser vi att arbetet ska vara genomfört senast den 31 december 2019, inför att lagstiftningen träder i kraft.

Kommunrevisionen emotser svar senast 2019-03-31 på vilka konkreta åtgärder kommunstyrelsen och nämnderna har för avsikt att vidta med anledning av ovanstående synpunkter vad som för övrigt redovisas i rapporten. Vi vill också att det i svaret redogörs för en tidsplan för när åtgärderna kommer att genomföras.

Svaren ska översändas till samtliga förtroendevalda revisorer 2018 samt till Karin Helin Lindkvist, KPMG, e:post karin.helin-lindkvist@kpmg.se.

För kommunrevisionen i Kungsörs kommun 2019-01-21

Håkan Sundström
revisionsordförande

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun

Granskningsrapport
Kungsörs kommun

KPMG AB

2018-12-13

Antal sidor 21

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun

KPMG AB

2018-12-13

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	4
2.1	Syfte och revisionsfrågor	4
2.2	Avgränsning	5
2.3	Revisionskriterier	5
2.4	Ansvarig nämnd	5
2.5	Projektorganisation	5
2.6	Metod	6
3	Resultat av granskningen	6
3.1	FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen)	6
3.2	Budget och mål	8
3.3	Styrdokument	9
3.4	Metoder för att göra barnen delaktiga	10
3.5	Utbildning	13
3.6	Samordning av barnrättsfrågor inom kommunen	14
3.7	Handlingsplaner för likabehandling och mot kränkningar	15
3.8	Kommunens förberedelser för att barnkonventionen ska bli lag, utvecklingsarbete	16
4	Slutsats och rekommendationer	17

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

1 Sammanfattning

Vi har av Kungsörs kommuns revisorer fått i uppdrag att granska hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2018.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunen har rutiner för hanteringen av barnrättsfrågor i flera delar.

Kungsörs kommun arbetar aktivt med att säkerställa artikel 12 i barnkonventionen genom sitt kommungemensamma elevråd bland annat. Socialnämndens arbete är under utveckling avseende mål och möjligheter till konkret uppföljning och mätning vilket kommer att kunna utgöra en god grund till att säkerställa att artikel 2 och 6 i barnkonventionen efterlevs. Dock rekommenderas att detta arbete bedrivs på ett tydligt sätt redan från kommunfullmäktigenivå. Samt att även i övriga nämnder på ett mer avsiktligt och strukturerat sätt inarbetar mål för barnrättsfrågor i sina mål.

De checklistor och arbetssätt som finns implementerade i barn- och utbildningsnämnd samt socialnämnd är verktyg som genom att de används bidrar till att tillgodose kraven i artikel 3.

Tanken med att framåt ha för avsikt att koppla ihop ung företagsverksamhet anpassat till grundskolan för att utveckla näringslivet i kommunen i ett LEADER projekt skulle vara ett sätt att bredda arenorna för inflytande för barnen i kommunen. Det kan betraktas som ett sätt att försöka bredda, utöka och förstärka barnrättsperspektivet i enlighet med artikel 6 gällande utveckling och artikel 12 som behandlar barns rätt att uttrycka sin mening.

Genomgående rekommenderar vi Kungsörs kommun att ytterligare utveckla sina formella arbetssätt samt att nedteckna riktlinjer och rutiner för dessa inom barnrättsområdet.

Vi rekommenderar att kommunen skapar en tydlig roll som specifikt ska bevaka barns intressen och arbeta för en utvecklad samordning i barnrättsfrågor. Vi rekommenderar även den gemensamma ledningsgruppen att som stående punkt diskutera barnperspektivet i aktuella ärenden.

Vidare ser vi en vinst i att samtliga nämnder regelbundet genomför utvärderingar av beslut som berör barn för att säkerställa barns delaktighet. Vi rekommenderar även kommunstyrelsen eller nämnd att regelbundet genomföra utvärdering av det gemensamma elevrådet för att säkerställa att det är ändamålsenligt och att de ärenden som skapas utförs och återkopplas enligt beslut. Vi ser en utvecklingspotential i att säkerställa ärendeflödet till det centrala skolrådet samt att medvetandegöra dess vikt för barnen i skolorna så att detta forum används i enlighet med dess potential.

Vi förordar att kommunen säkerställer att barn som inte omfattas av det kommungemensamma elevrådet också har ett forum i vilket de har möjlighet att påverka kommunens beslutsprocess.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

Vår bedömning, utifrån att barnkonventionen blir svensk lag år 2020, är att kommunen bör genomföra en grundläggande utbildningsinsats för all personal och alla politiker i kommunen samt skapa metoder för kompetensutveckling och kunskap inom området.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och granskade nämnder att:

- Se över rutinen kring hanteringen av ärenden och remisser i det kommunungemensamma elevrådet samt att regelbundet utvärdera arbetet.
- Nedteckna och skapa riktlinjer och rutiner för de arbetssätt som används idag och som man vill använda framåt för att säkerställa barnrättsperspektivet.
- Utveckla och definiera tydliga och mätbara mål för hela kommunkoncernens verksamheter i Kungsör som har tydligare koppling till önskade effekter kring barnrättsfrågor.
- Utse speciellt ansvariga för barnrättsfrågor i kommunens samtliga verksamheter. Dessa funktioner ska ha ett brett barnrättsperspektiv och ska skapa rutiner, checklistor och arbetssätt för att säkerställa att barnperspektivet genomsyrar alla delar i Kungsörs kommuns arbete oavsett förvaltning.
- Genomföra utbildningsinsatser riktade till förtroendevalda samt tjänstepersoner i samtliga nämnder och verksamheter samt säkerställa att utbildning om rättigheterna i barnkonventionen är en del av introduktionen för all ny personal i Kungsörs kommun.
- Granskade nämnder regelbundet genomför utvärderingar av beslut som berör barn för att säkerställa barnets delaktighet och att det syns i beslutsformuleringar i enlighet med artikel 12 i barnkonventionen.

För samtliga rekommendationer anser vi att arbetet ska vara genomfört senast den 31 december 2019, inför att lagstiftningen träder i kraft.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun

KPMG AB

2018-12-13

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Kungsörs kommuns revisorer fått i uppdrag att granska hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2018.

FN:s konvention om barnets rättigheter, *barnkonventionen*, syftar till att säkerställa barnets mänskliga rättigheter. Alla barn, oavsett bakgrund, har rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Barnets bästa ska alltid komma i första rummet i alla åtgärder som berörd barnet.

Barnkonventionen är det mest ratificerade traktatet¹ om mänskliga rättigheter i historien. I stort sätt alla länder har ratificerat² konventionen, Sverige var ett av de tidigare länderna att ratificera konventionen 1990. Sverige har sedan dess arbetat med att säkerställa konventionen och dess bestämmelser tillämpas på alla nivåer i Sverige.

Den 13 juni 2018 beslutade Sveriges riksdag att barnkonventionen ska bli svensk lag och den kommer att träda i kraft den 1 januari 2020. Detta innebär att barnkonventionen får en högre status och ett förtydligande av att rättstillämparna i mål och ärenden ska tolka andra svenska bestämmelser i förhållande till barnkonventionen.

Utifrån ovanstående har revisorerna i Kungsörs kommun beslutat att en fördjupad granskning inom detta område bör genomföras.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att belysa och bedöma i vilken utsträckning kommunstyrelsen och berörda nämnder arbetar för att leva upp till de krav som anges i barnkonventionen avseende barns rättigheter. Utgångspunkt i granskningen kommer att vara i de fyra huvudprinciperna:

- *Artikel 2* alla barn har samma rättigheter och lika värde.
- *Artikel 3* barnets bästa ska alltid komma i främsta rummet.
- *Artikel 6* alla barn har rätt till liv och utveckling.
- *Artikel 12* alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Inom ramen för granskningen ska också bedömas hur Kungsörs kommun rustar sig inför att barnkonventionen blir svensk lag.

¹ Skriftlig överenskommelse mellan stater

² Bundit sig folkrättsligt att följa

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Hur lyfts barnrättsfrågor fram i kommunens verksamhetsplan och andra styrdokument?
- Hur prioriterat är barnets rättigheter när budgeten läggs?
- I vilken utsträckning används checklistor vid beslut, för att säkra att barnrättsperspektivet tillgodoses?
- Vilken utbildning om barnkonventionen har kommunens ledning och personal fått?
- På vilket sätt kan barn och unga få inflytande på beslut i kommunen?
- Finns behov att utveckla samordningen av barnrättsfrågor i kommunen?
- Hur följs handlingsplaner för likabehandling och mot kränkningar upp?

2.2 Avgränsning

Granskningen avser kommunstyrelsen och berörda nämnder.

2.3 Revisionskriterier

Vi har bedömt om verksamheten uppfyller

- FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Interna styrdokument såsom mål och budget, verksamhetsplan samt riktlinjer och rutiner.

2.4 Ansvarig nämnd

Granskningen avser kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden.

2.5 Projektorganisation

Granskningen har utförts av Åsa Rönmark, *projektledare*, tillsammans med Linnea Grönvold, *projektmedarbetare*, under ledning av Karin Helin Lindkvist, *kundansvarig*.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun

KPMG AB

2018-12-13

2.6 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier i form av
 - Budget och mål
 - Övriga styrdokument
- Intervjuer med förvaltningschefer, kommunchef samt tillträdande kommunstyrelseordförande som idag är nuvarande barn- och utbildningsnämndsordförande.

Granskningsrapporten är sakgranskad av kommunstyrelseordförande (tidigare barn- och utbildningsnämndsordförande), kommunchef, barn – och utbildningschef och socialchef.

3 Resultat av granskningen

I följande avsnitt presenteras resultatet av vår granskning om hur barnens rättigheter tas tillvara i Kungsörs kommun och i vilken utsträckning kommunstyrelsen och berörda nämnder arbetar för att leva upp till de krav som anges i barnkonventionen. Har vi några kommentarer eller rekommendationer återges dessa sist i respektive avsnitt. Sammanfattande slutsatser och resultat återges i avsnitt 4.

3.1 FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen)

Barnkonventionen antogs av Förenta nationens (FN) generalförsamling 1989.

Redan innan barnkonventionen antogs omfattades barn av andra internationella överenskommelser, exempelvis FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Trots detta konstaterade FN att barn är en extra utsatt grupp och en konvention togs fram för att stärka barnets rättigheter ytterligare.

Idag har i stort sätt alla länder ratificerat barnkonventionen vilket innebär att länderna är bundna till att folkrättsligt förverkliga bestämmelserna däri. Sverige ratificerade konventionen 1990 och har förbundit sig att genomföra konventionens bestämmelser och garantera rättigheterna till varje enskilt barn.

Revisionsfrågorna i denna granskning speglar de fyra huvudprinciperna i barnkonventionen. När man läser barnkonventionen ska man läsa den med huvudprinciperna "som glasögon".

- **Artikel 2** handlar om barns lika värde och rättigheter och att ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller alla barn som befinner sig i ett land som ratificerat den.
- **Artikel 3** handlar om att barnets bästa ska komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barnet. "Barnets bästa" är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som bedöms

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

vara barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall med hänsyn till barnets egen åsikt och erfarenhet.

- **Artikel 6** handlar om att varje barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Det handlar inte enbart om fysisk hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- **Artikel 12** lyfter fram barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör barnet. När åsikter beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Artikel 4 i barnkonventionen förpliktigar staten att vidta lämpliga lagstiftningsåtgärder samt administrativa och andra åtgärder som behövs för att genomföra de rättigheter som erkänns i konventionen. När Sverige antar internationella överrensstämmelser är det mest förekommande tillvägagångssättet att den gällande rätten transformeras, det vill säga att lagarna skrivs om så att de stämmer överens med den antagna konventionen.

Regeringen beslutade 2013 att initiera en utredning, *barnrättsutredningen*, med uppdraget att kartlägga hur tillämpningen av lagar och andra föreskrifter stämmer överens med bestämmelserna i barnkonventionen. Utredaren fick även i uppdrag att analysera och redovisa vilka för- och nackdelar en inkorporering av barnkonventionen i svensk rätt skulle medföra. 2015 utvidgades utredningen till att även ta fram ett förslag till en lag om inkorporering av barnkonventionen.

Våren 2016 överlämnade barnrättsutredningen sitt betänkande, *barnkonventionen blir till svensk lag*³. Kartläggningen visar att det finns brister i transformeringen av barnets rättigheter, fram för allt när det gäller barnets bästa och barnets rätt att få uttrycka sina åsikter.

I juli 2017 lämnade regeringen ett förslag, *lagrådsremiss*, om att göra barnkonventionen till svensk lag till lagrådet⁴. Lagrådets uppgift var att granska lagrådsremissen, och säkerställa att den inte strider mot någon annan svensk lag. Regeringen bearbetade sedan förslaget och lämnade i mars 2018 in proposition, *Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter*⁵.

Den 13 juni 2018 fattade riksdagen beslut att följa regeringens förslag om inkorporering av FN:s konvention om barns rättigheter. Genom inkorporering ges barnkonventionen ställning som svensk lag vilket innebär ett förtydligande av att rättstillämparna i mål och ärenden ska tolka svenska bestämmelser i förhållande till barnkonventionen. Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2020.

³ Barnkonventionen blir svensk lag, SOU 2016:19

⁴ Lagrådsremiss, Inkorporering av FN:s om barnets rättigheter, 6 juli 2017

⁵ Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter, Prop. 2017/18:186

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

3.2 Budget och mål

I kommunens budget 2018 har vi identifierat sex skrivningar i form av mål kopplat till arbetet med och prioriteringar av barns utveckling samt rättigheter. Dessa mål är nämndspecifika och upprättade utifrån de fem mål kommunfullmäktige har satt upp för Kungsörs kommun 2017-2018. Följande mål i budget 2018 kopplat till relevant arbete med barn utifrån barnkonventionen har identifierats:

- Socialtjänstens insatser förebygger att barn och ungdomar hamnar i ett långvarigt beroende av socialtjänst.
- Andelen barn, elever och studenter som upplever skolan som trygg ska öka jämfört med basåret 2015.
- Andelen personal med adekvat högskoleutbildning ska vara lägst 67 procent.
- Kunskapsresultaten i grundskolan ska öka. Jämfört med basåret 2015.
- Alla elever ska få fem hälsosamtal under sin tid i grundskolan.
- Minst 85 procent av eleverna ska tillsammans med studie- och yrkesvägledare upprätta en individuell studieplan inom en månad efter sin skolstart.

Socialförvaltningens chef uppger att det mål för socialnämnden som fastställs i budget inte är tillräckligt tydligt och därmed inte enkelt att följa upp. Det saknas dessutom beslut angående hur målet ska återrapporteras. Så som målet för socialnämnden är utformat i dag går det inte att säkerställa att ett barnperspektiv tillgodoses.

Fullmäktigemålet *Socialtjänstens insatser förebygger att barn och ungdomar hamnar i ett långvarigt beroende av socialtjänst* har en viss komplexitet kopplat till sig som gör att målet inte är helt lätt att använda sig av. Det finns fall då barnet kan gynnas av att vara i nära kontakt med socialtjänsten under lång tid. Socialförvaltningen har därför tagit fram en uppföljningsmodell som gör målet mätbart vilken har använts under innevarande budgetperiod. Detta dokument mäter frekvensen av återkommande barn hos socialtjänsten efter ärende eller utredning inom ett år efter avslutande. Att följa upp de barn som återkommer till socialtjänst mäter i högre grad kvaliteten på insatsen. Mätningen sker oavsett hur lång insatsen eller utredningen har varit.

Nämndsordförande i barn- och utbildningsnämnden tillika tillträdande kommunstyrelseordförande anser att det finns ett fokus på barnrättsliga frågor i budget arbetet men att det kan utvecklas ännu mer än det som sker idag. Han vill vidare lyfta fram Agenda 2030 där flera av målen berör barnen. Kommunstyrelsen får löpande dragningar gällande delmålen i Agenda 2030 och kommunens utvecklingsavdelning arbetar aktivt med detta.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

Kommentar:

Budget 2018 med plan för 2019-2020, antagen av kommunfullmäktige den 11 december 2017 innehåller i till viss mån mål kopplade till barnkonventionen. I de delar av målformuleringarna där koppling kan göras till ett barnperspektiv så stämmer skrivningarna överens med barnkonventionen och dess intentioner. Dock är kommunfullmäktiges mål vaga avseende direkta kopplingar till barn. Fyra av dessa är väldigt svåra att koppla till ett barnperspektiv. Men utifrån de identifierade målen som sedan nämnderna har satt upp för verksamheterna finns det en tydlig koppling till barnkonventionen i några av dem.

I ett utvecklingsarbete skulle Kungsörs kommun kunna skapa en övergripande inriktning avseende barnrättsperspektivet i något av sina fullmäktigemål och på så sätt säkerställa att samtliga nämnder arbetar strategiskt och brett med dessa frågor. På en fullmäktigenivå skulle ett fokus kunna vara på det mer övergripande planet likt de rättigheter som uttrycks under artikel 2 i barnrättskonventionen för att sedan konkretiseras i nämndernas mål- och verksamhetsarbete utifrån deras respektive ansvarsområden. Vidare skulle det strategiska arbetet med Agenda 2030 kunna ses över avseende kommunikation och integration i övrigt strategiskt arbete gällande barnens rätt.

3.3 Styrdokument

I samtliga intervjuer har det framhållits att Kungsörs kommun arbetar med barnkonventionen och att ett barnperspektiv frekvent förekommer i verksamheterna. Dock finns det inte alltid nerskrivet i styrdokument att och/eller hur barnperspektivet ska användas. Kommunchefen uppger att det finns en utvecklingspotential i kommunen gällande hur barnrättsfrågor lyfts fram i verksamhetsplaner och styrdokument.

I socialnämndens *Riktlinjer för utredning, dokumentation och insatser enligt socialtjänstlagen och LVU till barn och ungdomar*⁶ omnämns barnperspektivet på flera ställen. Bland annat behandlar stycket *Barnkonventionen och barnets rätt*, de fyra grundprinciperna i vilket barnkonventionen bygger på. Riktlinjerna behandlar även begreppet barnperspektiv och fastställer begreppet och hur socialnämnden ska förhålla sig till det. Syftet med riktlinjerna är att uppnå rättssäkerhet och likabehandling i utredning och bedömning av barn och ungas behov av stöd och skydd samt vid planering och uppföljning av verkställda beslut.

Socialförvaltningens chef redogör för den grundutredningsmall/checklista som används vid ansökan om ekonomiskt bistånd. En av kategorierna som behandlas i grundutredningsmallen är barnperspektiv. Kategorin innehåller checkfrågor som fokuserar på barnets behov och välmående.

I *Allmänt reglemente för kommunstyrelse och nämnder*⁷ omnämns barnkonventionen och det fastställs i 4 § att nämnd ska vidare, inom alla områden i den kommunalt

⁶ Kungsörs kommuns författningssamling Nr D.37, antagen av socialnämnden 2016-06-21, § 61

⁷ Kungsörs kommuns författningssamling Nr A.3, antaget av kommunfullmäktige 2017-02-26, § 84 och reviderat 2012-04-10, § 34.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

finansierade verksamheten, beakta intentionerna i Förenta Nationernas barnkonvention.

Kommunchefen uppger att det i kommunens detaljplaner finns ett barnperspektiv, exempelvis i byggprocessen. Det finns även en strävan om att ha barnperspektivet närvarande i all utveckling av kommunen.

Verksamhet som bedrivs inom förskola och skola regleras till stor del av olika lagar och främst skollagen. Dessa lagar har sedan tidigare transformerats utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter och dess grundläggande artiklar. Samtliga fyra grundläggande principer finns reflekterade i skollagen, därmed är det lagstiftat att förskola och skola ska följa barnkonventionen.

Kommentar:

I de granskade nämnderna kan det konstateras att barnkonventionen och dess huvudprinciper beaktas och ingår i en del av kommunens riktlinjer. Dock har det i intervjuerna framgått att barnperspektivets huvudprinciper saknas i kommunens styrdokument. Vår bedömning är att det finns en överhängande risk att barnperspektivet och dess huvudprinciper glöms bort då det inte konsekvent beaktas i styrdokument.

Gällande kommunens verksamhetsplaner har vi till granskningen inte fått del av några sådana dokument. Detta medför att vi inte kan uttala oss om huruvida barnkonventionen och dess huvudprinciper beaktas i kommunens verksamhetsplaner.

3.4 Metoder för att göra barnen delaktiga

Samtliga tjänstemän och politiker som intervjuats för aktuell granskning har angett att de inom sina förvaltningar och nämnder arbetar för att göra barnen delaktiga i kommunala angelägenheter samt i kommunens myndighetsutövning.

Chefen för socialförvaltningen uppger att inom den verksamhet som bedrivs inom socialförvaltningen har barn och unga främst inflytande på individbeslut. I socialförvaltningens övriga ärendetyper och verksamheter har barn och väldigt lite eller inget inflytande. Socialförvaltningens chef uttrycker dock att det finns en vilja inom förvaltningen att utöka inkluderingen av barn och unga i frågor som rör utvecklingen av verksamheterna. Form för hur detta ska verkställas har ännu inte fastställts.

Socialförvaltningen arbetar, vid barnutredningar, utifrån modellen BBiC (Barns Behov i Centrum). Vilket är ett handläggnings- och dokumentationssystem av barn och ungdom som tar sin utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter och sociallagen. BBiC syftar till att stärka inte bara barnets delaktighet och inflytande i utredningsprocessen utan även familjen och nätverket kring barnet.

Barn och ungdomshandläggarna inom IFO:s utredningsenhet har deltagit i en satsning från SKL med Innovationsguiden, vilken är ett metodverktyg för att skapa nya kreativa lösningar i offentlig sektor. Arbetet med innovationsguiden hade som syfte att öka barn delaktighet i utredningsarbetet. För att uppnå ökad delaktighet hos barn i utredningsarbetet hade Kungsörs kommun som mål att skapa ett innovativt verktyg för att gemensamt skapa utredningsplanen. Projektet resulterade i en idé om ett interaktivt

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

verktyg i vilket barnet hjälper till att skapa det team som socialtjänsten behöver för fortsatt utredning. Detta ska skapa engagemang, lek och säkerställa att allas röster blir hörda. Socialchefen meddelar att Mälardalens högskola har tagit vid för att utveckla arbetet med Innovationsguiden.

För att öka ungdomsinflytandet har Kungsörs kommun har upprättat ett kommungemensamt elevråd med representanter i åk 2-9 från kommunens skolor. Det ska enligt beslut i barn- och utbildningsnämnden arrangeras minst ett kommungemensamt elevrådsmöte per år. Till de arrangerade elevrådsmötena ska politiker från kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden bjudas in.

Vid samtal med chefen för barn- och utbildningsförvaltningen framgår det att det arrangeras fem kommungemensamma elevråd per år. Vanligt förekommande är att kommunstyrelsens ordförande, kommunchefen, verksamhetschefer samt VD för KKTAB deltar. Ordförandeposten samt sekreterarrollen är fördelade till elevrepresentanterna. Vid det gemensamma elevrådets möten behandlas frågor som är aktuella i kommunfullmäktige. Ansvar för arrangeringen av dessa elevrådsmöten är barn- och utbildningsförvaltningen.

Tillträdande kommunstyrelseordföranden tillika nuvarande barn- och utbildningsnämnsordförande lyfter fram det kommungemensamma elevrådet som en god arena för kommunens arbete med barnrättsfrågor. I detta forum har barnen inflytande och de görs delaktiga. Elevrådet har inneburit att barnen många gånger fått direkta svar på sina frågeställningar och i flertalet fall fångar politikerna frågor och kan utan ytterligare steg i organisationen direkt ta dessa till sina förvaltningar för hantering och åtgärd. Vid det kommungemensamma elevrådet deltar samtliga nämnsordföranden samt styrelseordförande i Kungsörs kommun.

Vid utformningen av Kungsörs kommuns nya skola, Kung Karl, involverade Kungsörs kommun barn och unga genom att inhämta synpunkter och förslag gällande utformningen av skolan. Synpunkter och förslag i form av teckningar och texter samlades in från berörda elever samt det kommungemensamma elevrådet. Det inkomna materialet tolkades sedan och utgjorde underlag vid utformningen av skolans inne- och utemiljö. Syftet var att ge barn och unga en möjlighet att direkt påverka deras skolmiljö och således även delta i den tekniska produktionen.

I förarbetet till Centrumprojektet, planering av den centrala statsmiljön har barnens synpunkter inhämtas. Kommunchefen uppger att det har funnits ett bakomliggande krav på att barn ska involveras och att projektet har redogjort för vad som framkommit i kontakten med barnen samt hur detta förvaltats.

Vidare har man i Kungsörs kommun en tanke med att framåt ha för avsikt att koppla ihop ung företagsverksamhet anpassat till grundskolan för att utveckla näringslivet i kommunen i ett LEADER projekt avseende centrumutveckling. Tanken är att den här kopplingen ska väcka ett intresse och engagemang hos eleverna. Näringslivssamordnaren ansvarar för ansökan där målet för projektet är att främja näringslivet i kommunen främst genom ökad handel på Drottninggatan och att få liv i centrum. Målet och avsikten är att barnen ska kunna göra övningar kring detta i skolan och att hitta de frågor som berör barn och unga som de vill arbeta med och utveckla.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun

KPMG AB

2018-12-13

Kommentar:

Vår bedömning är att det finns metoder för hur granskade nämnder inom Kungsörs kommun tillvaratar barnens rättigheter att vara delaktiga i beslut och ärenden som berör dem i enlighet med artikel 12 i barnkonventionen.

Genom det kommungemensamma elevrådet säkerställer Kungsörs kommun ett barnperspektiv i kommunala angelägenheter. Kommunen håller regelbundet elevrådsmöten och låter då barnen vara i fokus. Frågor som tas upp i det gemensamma elevrådet är frågor som är politiskt aktuella i kommunen. Elevrådet används regelbundet av kommunens olika instanser för att inkludera ett barnperspektiv i beslut. I Barn- och utbildningsnämndens sammanträdesprotokoll framgår det att det kommungemensamma elevrådet avser barn i de kommunens skolor vilket i Kungsörs fall innebär grundskola. Barn och unga som är yngre, äldre eller som går i skolor i andra kommuner omfattas inte av samma möjlighet till påverkan av kommunens beslut.

Socialförvaltningen arbetar utifrån metoden BBiC som är ett redskap för att säkerställa barnets delaktighet i beslut.

Barnets delaktighet stärks vidare i socialförvaltningens arbete med innovationsguiden och det metodverktyg som är under utformning avseende barns egen möjlighet att påverka sitt utredningsteam vid fortsatta insatser kring barnet.

Tanken med att framåt ha för avsikt att koppla ihop ung företagsverksamhet anpassat till grundskolan för att utveckla näringslivet i kommunen i ett LEADER projekt skulle vara ett sätt att bredda arenorna för inflytande för barnen i kommunen. Det kan betraktas som ett sätt att försöka bredda, utöka och förstärka barnrättsperspektivet i enlighet med artikel 6 gällande utveckling och artikel 12 som behandlar barns rätt att uttrycka sin mening.

Samtliga nämnder skulle öka kvaliteten i sitt arbete avseende barnrättsfrågor genom att regelbundet genomföra utvärderingar av beslut som berör barn för att säkerställa barns delaktighet. Kommunstyrelsen eller nämnd skulle regelbundet kunna genomföra utvärdering av det gemensamma elevrådet för att säkerställa att det är ändamålsenligt och att de ärenden som skapas utför och återkopplas enligt beslut. Vi ser en utvecklingspotential i att säkerställa ärendeflödet till det centrala skolrådet samt att medvetandegöra dess vikt för barnen i skolorna så att detta forum används i enlighet med dess potential.

Utöver det kan kommunen säkerställa att barn som inte omfattas av det kommungemensamma elevrådet också har ett forum i vilket de har möjlighet att påverka kommunens beslutsprocess.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

3.5 Utbildning

Utifrån genomförda intervjuer med tillträdande kommunstyrelseordförande tillika barn- och utbildningsnämndens ordförande, verksamhetschefer inklusive kommunchef framgår det att det i Kungsörs kommun inte har genomförts någon utbildning direkt kopplad till FN:s konvention om barns rättigheter. Samtliga framhåller att utbildning kommer att behövas i och med att barnkonventionen blir Svensk lag år 2020.

Ordförande i barn- och utbildningsnämnden som tillträder som kommunstyrelseordförande under aktuell granskning ser en potential inom utbildningsområdet avseende barnrättsfrågor. Han förordar att det genomförs utbildningsinsatser riktade till samtliga beslutsorgan likt det fullmäktigeuppdrag som nämnderna tidigare fått gällande temautbildningar. Det senaste temat har handlat om jämställdhet och där har samtliga nämnder med viss periodicitet förstärkt sina nämndmöten med en utbildningssekvens. På likartat sätt ser han att utbildningsarbetet avseende barnrättsfrågor skulle kunna genomföras på ett effektivt sätt.

Barn- och utbildningsförvaltningschefen uppger att de inom förskoleverksamheten använder sig av Rädda Barnens metodhandbok *Olika men lika*⁸ som syftar till att ge idéer till hur barnkonventionen kan förverkligas inom förskoleverksamheten. Metodboken ska fungera som ett stöd i arbetet med barnkonventionen både gentemot barnen men även i relation till föräldrarna. Enligt vad som framgår vid intervjun genomförs ingen utbildning i metodhandboken utan den används som ett redskap för vägledning i verksamheterna.

Chefen för socialförvaltningen uppger att det inte har genomförts någon utbildning i barnkonventionen sedan dess att hon tillträdde i januari 2018. Inom socialförvaltningen finns det dock möjlighet att använda befintliga resurser till detta inför ny lagstiftning och löpande framöver.

Kommentar:

Utifrån vår granskning kan vi konstatera att det i dagsläget inte förekommer utbildningsinsatser i barnrättsfrågorna i de granskande nämnderna eller i dess förvaltningar. I intervjuerna uppgav samtliga verksamheter att det finns ett behov av utbildningsinsatser inom barnrättsfrågorna.

Metodhandboken *Olika men lika* som används inom förskolan är ett bra verktyg för att arbeta med barnkonventionen i verksamheten. Metodhandboken erbjuder verksamheten pedagogiska verktyg för att praktiskt arbeta med barnkonventionens huvudprinciper både gentemot barnen och den egna personalen.

Vår bedömning, utifrån att barnkonventionen blir svensk lag 2020, är att kommunen genomför en grundläggande utbildningsinsats för all personal, alla politiker i kommunen samt personal i det kommunala bostadsbolaget KFAB och kommunens tekniska verksamhet KKTAB. Vi rekommenderar även kommunstyrelsen att säkerställa att information om barnkonventionen är den del av introduktionen för all nyanställd personal i kommunen inklusive KFAB samt KKTAB. Utöver detta rekommenderar vi ansvariga nämnder säkerställa att personal i myndighetsutövande verksamheter får en

⁸Rädda Barnen (2014) *Olika men lika, att arbeta med barnkonventionen i förskolan*.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

fördjupad utbildning om barnets rättigheter kontinuerligt.

3.6 Samordning av barnrättsfrågor inom kommunen

Samordningen gällande barnrättsfrågor sker i varierande utsträckning inom Kungsörs kommun. Delar av kommunens verksamheter samverkar i större grad än andra. Barnrättsfrågor diskuteras inte regelbundet i den gemensamma ledningsgruppen. Socialförvaltningschefen uppger att de inom socialförvaltningen har samordning av barnrättsfrågor mellan individ- och familjeomsorgen och skolan. Vidare samverkar socialförvaltningen även med Kungsörs fastighetsbolag (KFAB) i syfte att säkerställa bostad till socialt utsatta invånare i kommunen. Barnperspektivet speglas vid behovsbedömningen och socialt utsatta individer med barn prioriteras.

Inom barn- och utbildningsförvaltningens verksamhetsområde finns det en formell struktur för systematisk uppföljning av barnrättsfrågor. Rektor för verksamheten får därigenom löpande information om hur verksamheten fungerar.

Kommunchefen uppger att det finns behov av utveckling av samordningen av barnrättsfrågor i Kungsör kommun. Nyckeln för en ändamålsenlig samordning är att skapa en tydlig roll med syfte att agera förbindelse mellan barn och vuxna. Kommunchefen framför att barn och unga bör inkluderas i fler aspekter av den kommunala verksamheten och beslutsinstansen. Det finns en utvecklingspotential hos kommunen att utveckla kunskaper kring vilka frågor som utifrån ett barns perspektiv är intressanta.

Chefen för kommunens tekniska verksamhet uppger att det kommunala bolaget KKTAB⁹ samverkar aktivt både med det gemensamma elevrådet och med andra verksamhetsområden för att säkerställa att ändamålsenliga beslut fattas.

Ordförande i barn- och utbildningsnämnd som tillträder som kommunstyrelseordförande under granskningsperioden anser att det goda arbete som finns inom barnrättsfrågor skulle kunna samordnas på ett effektivare sätt än vad som görs idag.

Kommentar:

För att barnets rättigheter ska få full genomslagskraft och att de fyra huvudprinciperna i barnkonventionen ska uppfyllas krävs samordning kring alla som befinner sig i barnets nätverk. Ett barn har till skillnad från de flesta vuxna svårt att kräva sina rättigheter vilket medför att barnets rättigheter ligger i de vuxnas händer. Det är därmed upp till de vuxna att se till att barnets rättigheter efterlevs och att barnets rättigheter ses utifrån barnets perspektiv och inte enbart vad de vuxna bedömer vara bäst för barnet.

Utifrån granskningens intervjuer kan vi konstatera att det finns samverkansformer mellan de kommunens olika verksamheter. Dock sker samverkan inte i något större utsträckning och enligt uppgift är samordning inget som prioriteras i kommunens gemensamma ledningsgrupp.

⁹ Kungsörs Kommun Teknik AB

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

Kommunchefen uppger att samordningen av barnrättsfrågor behöver utvecklas. Det finns i dagsläget ingen roll med ett extra ansvar för att säkerställa ett barnperspektiv i kommunens verksamheter. Kommunchefen menar dock att barnperspektivet bevakas av olika personer inom kommunen utan att det finns en uttalad roll för detta. Avsaknad av en definierad roll leder till att barnrättsfrågor barnperspektivet blir starkt personberende och sårbart.

Vår rekommendation utifrån granskningen är att skapa en tydlig roll som specifikt ska bevaka barns intressen och arbeta för en utvecklad samordning i barnrättsfrågor inom kommunen. Vi rekommenderar även den gemensamma ledningsgruppen att som stående punkt diskutera barnperspektivet i aktuella ärenden.

3.7 Handlingsplaner för likabehandling och mot kränkningar

Diskrimineringslagen har till ändamål att motverka diskriminering och på annat sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.¹⁰

Vidare i skollagen¹¹ framgår att huvudmannen, i detta fall skolan, ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som ska påbörjas och genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Syftet med handlingsplanerna är att främja elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder eller ålder, samt att förebygga och förhindra trakasserier eller kränkande behandling. Detta är ett led i att förverkliga barnkonventionen i skolan. I och med denna reglering får eleverna ett likvärdigt skydd för de som finns för skolans anställda.

Samtliga skolverksamheter i Kungsörs kommun upprättar årligen egna handlingsplaner mot diskriminering och kränkande behandling. Av handlingsplanen framgår verksamhetens vision, vilka som omfattas av handlingsplanen samt giltighetsdatum. Ansvarig för planen är rektor alt förskolechef med stöd av all personal som arbetar inom skolverksamheten, exempelvis via arbetslagsmöten, personalmöten eller visions- och målarbete. Handlingsplanerna utvärderas årligen för att klargöra hur behoven på verksamheten ser ut och hur behoven ska tillgodoses. I utvärderingen fastställs främjande insatser, kartläggningsmetoder och policy för akuta situationer.

Eleverna är delaktiga i handlingsplanen genom bland annat diskussioner och enkäter vid utvärdering av föregående års plan samt i samtalsgrupper och kamratstödjarträffar. Skolverksamheten förankrar handlingsplanen genom samtal med eleverna vid exempelvis klassråd samt till föräldrarna vid föräldramöten. Handlingsplanen publiceras även av vissa skolverksamheter på Kungsörs kommuns hemsida.

¹⁰ 1 kap. 1 § diskrimineringslagen (2008:567)

¹¹ 6 kap. 8 § skollagen (2010:800)

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun

KPMG AB

2018-12-13

Inom förskolan använder de sig av metodboken, *Olika men lika*, för att inkorporera FN:s konvention barnets rättigheter i verksamheten och därmed främja likabehandling och motverka kränkande behandling. Separat rutin för anmälan om kränkande behandling finns upprättad och politisk beslutad. Enligt rutin skickas skyndsamt lista över anmälda kränkningar och utredningar till förvaltningskontoret för rapportering till barn- och utbildningsnämnden.

Kommentar:

Barn- och utbildningsförvaltningschefen uppgav vid intervjun i samband med granskningen att samtliga skolverksamheter har upprättade handlingsplaner. På Kungsörs kommuns hemsida finns en majoritet av skolverksamheternas likabehandlingsplaner att tillgå, dock saknas det handlingsplaner från några verksamheter. Utifrån de handlingsplaner vi i denna granskning har haft tillgång till kan vi konstatera att i arbetet med handlingsplanen är både personal, och elever delaktiga i uppföljningsarbetet och vårdnadshavarna informeras om arbetet kring handlingsplanen vid exempelvis föräldramöten.

3.8 Kommunens förberedelser för att barnkonventionen ska bli lag, utvecklingsarbete

I samtliga intervjuer har angetts att det finns goda förutsättningar inom Kungsörs kommun för att kunna möta de krav som ställs när barnkonventionen blir svensk lag år 2020. Inom samtliga verksamhetsområden råder det arbetssätt som tillämpar ett barnperspektiv. Dock saknas det inom flera områden nerskrivna rutiner och policys kring hur barnperspektivet ska tillgodoses. Kommunchefen uppger att det finns ett barnperspektiv i vissa arbetsprocesser men att de inte är dokumenterade. Vidare redogör kommunchefen för att barn och unga bör inkluderas i fler aspekter av den kommunala verksamheten och beslutsinstansen.

Skol- och utbildningsförvaltningschefen uppger att verksamheten inom förskola och skola är hårt styrda av regler och lagar som i sin tur innehåller mål som ska uppfyllas. Skollagen har sedan tidigare transformerats och omfattar flera artiklarna från FN:s konvention om barnets rättigheter. Detta innebär att skolan inom vissa områden redan arbetar utifrån barnkonventionen.

Kommentar:

Det finns många goda arbetssätt kring barn och barnens rätt i Kungsörs kommun. Strukturerna är dock ganska personberoende då flera av dem inte är nedtecknade. Ett direkt utvecklingsarbete för kommunen är att inventera det arbete de gör idag och nedteckna rutiner för detta. Vidare bör en strategi och metod för utbildning i barnrättsfrågor och barnperspektiv tas fram för medarbetare i alla dess verksamheter samt för kommunens förtroendevalda.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun

KPMG AB

2018-12-13

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att kommunen har rutiner för hanteringen av barnrättsfrågor i flera delar.

Kungsörs kommun arbetar aktivt med att säkerställa artikel 12 i barnkonventionen genom sitt kommungemensamma elevråd bland annat. Socialnämndens arbete är under utveckling avseende mål och möjligheter till konkret uppföljning och mätning vilket kommer att kunna utgöra en god grund till att säkerställa att artikel 2 och 6 i barnkonventionen efterlevs. Dock rekommenderas att detta arbete bedrivs på ett tydligt sätt redan från kommunfullmäktigenivå och att även i övriga nämnder på ett mer avsiktligt och strukturerat sätt inarbetar barnrättsfrågor i sina mål.

De checklistor och arbetssätt som finns implementerade i barn- och utbildningsnämnd samt socialnämnd är verktyg som arbetar för att tillgodose kraven i artikel 3.

Tanken med att framåt ha för avsikt att koppla ihop ung företagsverksamhet anpassat till grundskolan för att utveckla näringslivet i kommunen i ett LEADER projekt skulle vara ett sätt att bredda arenorna för inflytande för barnen i kommunen. Det kan betraktas som ett sätt att försöka bredda, utöka och förstärka barnrättsperspektivet i enlighet med artikel 6 gällande utveckling och artikel 12 som behandlar barns rätt att uttrycka sin mening.

Genomgående rekommenderar vi Kungsörs kommun att ytterligare utveckla sina formella arbetssätt samt att nedteckna riktlinjer och rutiner för dessa inom barnrättsområdet.

Nedan följer granskningens svar på revisionsfrågorna:

- *Hur lyfts barnrättsfrågor fram i kommunens verksamhetsplan och andra styrdokument?*

Svar: I de granskade nämnderna kan det konstateras att barnkonventionen och dess huvudprinciper beaktas och ingår i en del av kommunens riktlinjer. Dock har det i intervjuerna framgått att barnperspektivets huvudprinciper saknas i kommunens styrdokument.

Gällande kommunens verksamhetsplaner har vi till granskningen inte fått del av några sådana dokument. Detta medför att vi inte kan uttala oss om huruvida barnkonventionen och dess huvudprinciper beaktas i kommunens verksamhetsplaner.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun

KPMG AB

2018-12-13

- *Hur prioriterat är barnets rättigheter när budgeten läggs?*

Svar: Budget 2018 med plan för 2019-2020 innehåller till viss mån mål kopplade till barnkonventionen. I de delar av målformuleringarna där koppling kan göras till ett barnperspektiv så stämmer skrivningarna överens med barnkonventionen och dess intentioner. Dock är kommunfullmäktiges mål vaga avseende direkta kopplingar till barn. Utifrån de identifierade nämnds-specifika målen som nämnderna har satt upp för verksamheterna finns det en tydlig koppling till barnkonventionen i några av dem.

- *I vilken utsträckning används checklistor vid beslut, för att säkra att barnrättsperspektivet tillgodoses?*

Svar: Checklistor finns i viss utsträckning implementerade i barn- och utbildningsnämnd samt socialnämnd. Verksamheterna använder andra metoder som tillsammans med checklistor är verktyg som arbetar för att tillgodose kraven i barnkonventionens artikel 3.

- *Vilken utbildning om barnkonventionen har kommunens ledning och personal fått?*

Svar: Kungsörs kommuns ledning och personal har inte genomgått någon utbildning i barnkonventionen. Inom förskoleverksamheten använder de metodboken *Olika men lika*, i vilken det finns råd och stöd för hur barnkonventionen ska kunna integreras i förskoleverksamheten.

- *På vilket sätt kan barn och unga få inflytande på beslut i kommunen?*

Svar: Genom det kommungemensamma elevrådet säkerställer Kungsörs kommun ett barnperspektiv i kommunala angelägenheter. Avsikten att försöka delta i LEADER-projekt där barnens inflytande ska inkluderas kan betraktas som ett steg i att utöka och förstärka barnrättsperspektivet och dess arenor i kommunen. Socialförvaltningen arbetar utifrån metoden BBiC som är ett redskap för att säkerställa barnets delaktighet i beslut. Socialförvaltningen deltar även i ett projekt med Innovationsguiden för att skapa ett metodverktyg för att barn ska ha möjlighet att påverka sitt utredningsteam vid fortsatta insatser kring barnet.

- *Finns behov att utveckla samordningen av barnrättsfrågor i kommunen?*

Svar: Det finns en utvecklingspotential för barnrättsfrågor i Kungsörs kommun. I granskningen kan vi konstatera att det finns några samverkansformer mellan kommunens olika verksamheter. Dock sker samverkan inte i något större utsträckning prioriteras inte kommunens gemensamma ledningsgrupp.

- *Hur följs handlingsplaner för likabehandling och mot kränkningar upp?*

Svar: Handlingsplaner för likabehandling och mot kränkningar följs i enlighet med lag upp årligen i samband med att en ny handlingsplan upprättas. Rektor/förskolechef, skolpersonal samt elever är samtliga del i utvärderingen och uppföljningen.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun
KPMG AB
2018-12-13

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och granskade nämnder att:

- Se över rutinen kring hanteringen av ärenden och remisser i det kommunungemensamma elevrådet samt att regelbundet utvärdera arbetet.
- Nedteckna och skapa riktlinjer och rutiner för de arbetssätt som används idag och som man vill använda framåt för att säkerställa barnrättsperspektivet.
- Utveckla och definiera tydliga och mätbara mål för hela kommunkoncernens verksamheter i Kungsör som har tydligare koppling till önskade effekter kring barnrättsfrågor.
- Utse speciellt ansvariga för barnrättsfrågor i kommunens samtliga verksamheter. Dessa funktioner ska ha ett brett barnrättsperspektiv och ska skapa rutiner, checklistor och arbetssätt för att säkerställa att barnperspektivet genomsyrar alla delar i Kungsörs kommuns arbete oavsett förvaltning.
- Genomföra utbildningsinsatser riktade till förtroendevalda samt tjänstepersoner i samtliga nämnder och verksamheter samt säkerställa att utbildning om rättigheterna i barnkonventionen är en del av introduktionen för all ny personal i Kungsörs kommun.
- Granskade nämnder regelbundet genomför utvärderingar av beslut som berör barn för att säkerställa barnets delaktighet och att det syns i beslutsformuleringar i enlighet med artikel 12 i barnkonventionen.

Kungsörs kommun

Granskning av hur FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs i Kungsörs kommun

KPMG AB

2018-12-13

För samtliga rekommendationer anser vi att arbetet ska vara genomfört senast den 31 december 2019, inför att lagstiftningen träder i kraft.

2018-12-12

KPMG AB

Åsa Rönnmark
Kommunal revisor

Karin Helin Lindkvist
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.

Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Kommunstyrelsen

2020-02-24

§

Investering – Utbyggnad av parkering vid Centralvallen (KS 2018/476)

Kommunstyrelsen beslutade om att bevilja investeringen ”Utbyggnad av parkering vid Centralvallen” i november 2018 om max 350 000 kronor.

Slutredovisning har nu inkommit och investeringen färdigställd 2019-11-01. Den visar att investeringen kostade 274 907 kronor.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Kungsörs KommunTeknik AB:s skrivelse 2018-11-08
- Kommunstyrelsens protokoll 2018-11-26 § 196

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tackar för slutredovisningen och lägger den till handlingarna.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Kungsörs KommunTeknik AB, kommunstyrelsens ekonom, akten
Utdragsbestyrkande	

Avrapportering av uppdrag enligt beställning

Ärendets- eller projektets namn:

Investering – Utbyggnad av parkering vid Centralvallen (KS 2018/476)

Ansvarig för ärendet eller projektet:

Lisa Asu Ahlin

Uppdragsbeskrivning enligt beställning:

Parkeringsytan vid Centralvallen utökas med ca 650 m² på angränsande grönyta. Parkeringen utförs som en grusad yta med belysning samt åtgärder för dagvattenhantering. Kostnad för uppförande av denna parkeringsyta beräknas till 350 000 kr. Bygglov är beviljat.

Resultat/ekonomisk konsekvens:

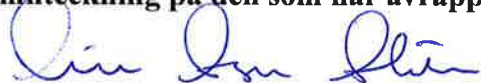
Total kostnad för uppdraget är 274 906,92 kr som är fakturerat kommunen.

Datum när uppdraget är utfört:

2019-11-01

Datum

Underlag för fakturering:			
Projektnamn			
Beskrivning			
Kostnad			
Konto:	Identitet:	Aktivitet:	Projekt:

Datum: 2020-02-05
Namnteckning på den som har avrapporterat:

§ 196

Investering – Utbyggnad av parkering vid Centralvallen (KS 2018/476)

Kungsörs KommunTeknik AB föreslår att parkeringsytan vid Centralvallen utökas med ca 650 m² på angränsande grönyta. Parkeringen utförs som en grusad yta med belysning samt åtgärder för dagvattenhantering. Kostnad för uppförande av denna parkeringsyta beräknas till 350 000 kr. Bygglov är beviljat.

Parkeringsytan vid Centralvallen är under tidig vår och under hösten mycket hårt belastad. Då pågår verksamhet för fotboll och ishockey samtidigt. Det medför stora parkeringsproblem med följderna att parkering sker på grönytor.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Kungsörs KommunTeknik AB:s skrivelse 2018-11-08

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar beviljar investeringen ”Utbyggnad av parkering vid Centralvallen”.

Investeringen får ianspråkta 350 000 kronor ur investeringsbudgeten och kommunstyrelsen tillförs ökade driftmedel under avskrivningstiden – 40 år.

När investeringen genomförs ska slutredovisning ske till kommunstyrelsen.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Kungsörs KommunTeknik AB, kommunstyrelsens ekonom, akten
Utdragsbestyrkande	

Kommunstyrelsen

2020-02-24

§

Årsredovisning 2019 för kommunstyrelsens förvaltning (KS 2020/)

Kommunstyrelsens förvaltning har gjort en egen utförligare beskrivning av vad verksamheterna ägnat sig åt under det gångna året i form av en verksamhetsberättelse.

Dokumentet innehåller bland annat:

- Viktigare händelser
- Framtidsperspektiv
- Ekonomi
- Personal
- Jämställdhetsarbete
- Internkontroll
- Redovisning av mål och måluppfyllelse

Endast delar av dokumentet kommer att ingå i kommunens årsredovisning.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till Årsredovisning 2019

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner Årsredovisning 2019 för kommunstyrelsens förvaltning.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till akten
Utdragsbestyrkande	

Förslag till
Årsredovisning för
Kommunstyrelsens
förvaltning

2019-12-31

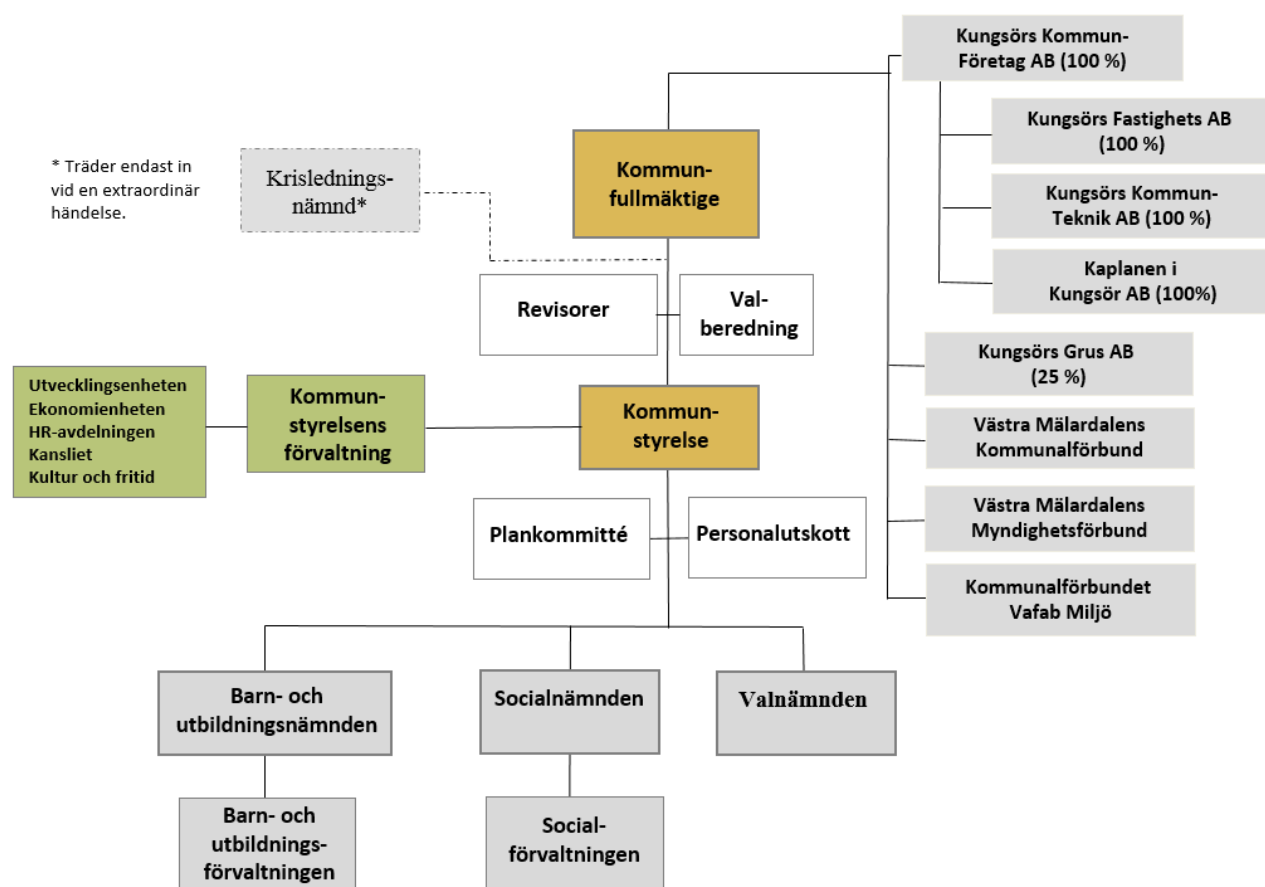

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förvaltningsberättelse kommunstyrelsens förvaltning	3
Kommunstyrelsens förvaltning övergripande	4
Utvecklingsenheten	13
Ekonomienheten	17
HR-avdelningen	19
Kansliet	23
Kultur och fritid	25
Bibliotek	25
Kommunikation	30

Förvaltningsberättelse kommunstyrelsens förvaltning

Organisation kommunstyrelsens förvaltning

Ordförande

Kommunstyrelsen

Mikael Peterson

Chefer

Kommundirektör

Ekonomichef

Personalchef

Kanslichef

Kultur- o fritidschef

Näringslivschef

Claes-Urban Boström

Anette Gårlin

Anne-Britt Hanson Åkerblom

Josephine Härdin

Mikael Nilsson

Ida-Maria Rydberg

Kommunstyrelsens förvaltning övergripande

Årets viktigaste händelser

Det förbättrade näringslivsklimatet är mycket glädjande och väldigt viktigt för Kungsörs kommun och vår framtida välfärd. En stor del av våra skatteintäkter kommer från invånare som arbetar i det privata näringslivet och att då ha ett starkt näringslivsklimat som gör att företagen satsar i Kungsör samt att nyetableringar kommer till stånd är mycket viktigt. Av ca 80 nyetablerade företag under 2019 var 32 från annan kommun som etablerade sig i Kungsör. Kan dessa skapa arbetstillfällen så minskar det vår höga arbetslöshet och ökar våra skatteintäkter.

Under året har åtta nya industritomter påbörjats.

Vi har fått både ris och ros i olika mätningar. Roligast har varit näringslivsrankingen där vi nu nått topp 100 vilket var ett mål att klara om ett år, vi har bäst bemötande i hela Sverige enligt SCB:s mätning, vi ligger högt på hållbarhet och i jämförelse i länet så ligger vi bra till i medborgarundersökningen totalt sett.

Självklart finns det delar vi inte är lika nöjda med och det är bara att jobba vidare inom dessa områden.

Det har varit ett tufft år och något som stökat till det rejält är budgetprocessen som inte gjorts klart politiskt förrän mycket sent på året vilket innebär en förskjutning in på 2020 med att få allt att fungera. Det sätter stor press på ekonomiavdelningen och på alla chefer. Till kommande år måste vi få en smidigare process där de politiska besluten kommer mycket tidigare och är mycket tydligare för allas bästa.

Antalet invånare måste öka om vi ska klara ökade skatteintäkter så vi klarar ökad välfärd. De senaste fyra åren har vi ökat totalt med över 300 personer och för att fortsätta öka måste vi producera nya detaljplaner för boende men också finna mark för företagsetableringar.

Antagna detaljplaner:

- Nya Kinnekulle
- Kaplanen 7-9
- Rörgränd

Detaljplaner vi jobbar med:

- Jägaråsen
- Almen
- Runnabäcken 2

Planprogram påbörjat för att skapa nya områden för boende och verksamhet.

Under året har beslut tagits som innebär att vi kan få till stånd bostadsrätter i kvarteret Alen och Sälgen, något som inte producerats på väldigt lång tid men som är nödvändigt för att få flyttkedjan att fungera och att vi följer åtagandet om differentierade boendeformer.

Måluppfyllelsen inom kommunstyrelsen är god även om vi inte nått hela vägen fram inom exakt alla mål.

Våra verksamheter har åter gjort ett mycket bra jobb under 2019 och vi rör oss i en positiv riktning med flera mycket goda resultat. Medborgarundersökningen som visar på att invånarna i Kungsör anser att vi ger det bästa bemötandet och har den bästa tillgängligheten i Sverige är väldigt glädjande och betyder mycket för den upplevda servicen för våra invånare.

Politikerutbildningar som genomförts

- Tillit och styrning-utbildning
- Plandag
- Kickoff för Ortsutveckling etapp 2
- Två framtidsdagar har genomförts med tema om digitalisering och kompetensförsörjning

Delar av alla miljöaktiviteter/projekt som genomförts

- Världsmiljövecka genomförd
- Kommunen blev Kranmärkt, enligt Svenskt vatten
- Projektet fossilfria och effektiva transporter i östra mellan Sverige har avslutats
- Kommunal solkarta lanserades

Ledarutveckling

Ledarutvecklingen och ledarträningen har pågått under året. Alla ledningsgrupper gör ett eget utvecklingsarbete vilket varvas med utvecklingsinsatser för alla chefer i samband med de återkommande chefsdagarna. Även individuellt ledarstöd ingår.

Kultur och fritid

Första april blev Kungsörs bibliotek ett meröppet-bibliotek. Biblioteket är tillgängligt för besökare även när personalen inte finns på plats. Biblioteket är meröppet 08:00 – 20:00 alla dagar. För att få tillgång till meröppet måste du vara minst 18 år. Från och med 1 april då vi startade meröppet tom 31 december har vi haft 1274 besök på biblioteket av meröppetlångtagare.

En rad kulturaktiviteter och arrangemang har genomförts vilket är viktigt för kommunens invånare så att man upplever kommunen som en positiv kommun att bo och verka i. Även varumärkesbyggandet för att få människor att flytta hit är ett riktigt kultur och fritidsliv väldigt viktigt.

På anläggningssidan har vi fått ett mycket positivt tillskott under året då Stenladan i Lockmora iordningställdes som en aktivitets- och arrangemangslokal.

Framtidsperspektiv

För att göra Kungsör mer attraktivt att bo och verka i arbetar kommunen med att ta fram detaljplaner för nya bostäder, en klar plan finns för antalet och vilka möjliga områden som finns att utveckla. Ett uppdrag vi jobbar med är hamnområdet som ett utvecklingsområde för boende, besökande, viss verksamhet och möjligt rekreationsområde för kommuninvånare. Även utvecklingen inom skola, förskola och äldreomsorg finns med i arbetet med kommande program och detaljplaner. En mycket spännande och nödvändig utveckling väntar Kungsörs kommun de kommande åren.

Järnvägsstationen ska också bli resecentrum och stomlinjebussarna kommer under 2020 att sluta trafikera busstationen och istället trafikera resecentrum. Området behöver anpassas för den nya trafikeringen. Kungsör kommer att få ett modernt resecentrum med en bytespunkt för alla busslinjer tillsammans med tågtrafiken. Kopplat till detta kommer även nya busshållplatser att komma till stånd på Kungsgatan i närheten av Drottninggatan. Detta framtidsscenario var inget som önskades från Kungsör. Samtliga partier var emot denna lösning men beslutet fattades av Regionens Kollektivtrafiknämnd.

Elcyklar som möjliggör längre arbetspendling, eldrivna bussar och inomhusbusshållplatser kommer påverka resandet framöver. När kommunen växer ökar efterfrågan på kollektivtrafik

och en god infrastruktur. För att Kungsör ska vara attraktivt att bo i och för att näringslivet ska kunna rekrytera rätt kompetens behövs det bra kommunikationer till Eskilstuna, Stockholm, Köping, Västerås och Örebro men även cykelvägar till Köping och Arboga. Även frågan om kollektivtrafiklösningar inom kommunen kan behöva ses över.

Fortsatt arbete med fördjupad samverkan, översynen av kommunalförbundet, äldreomsorgsplanen, samt skolans och förskolans utveckling de kommande åren är områden som kommer att kräva flera svåra politiska beslut liksom den digitaliserade utvecklingen som vi ser framför oss. Den fortsatta utvecklingen för Kungsör är väldigt spännande.

Ett utvecklat kvalitetsarbete kommer att behövas allt mer i kommunen. Det är kopplat till att möta den digitala omvandlingen och ha ett fungerande förändringsarbete. Teknikbaserade trender som digitalisering av kommunens tjänster, ger möjligheter som inte funnits tidigare och för att kunna använda detta i våra verksamheter behöver vi förstå vilka de är och hur vi ska använda dem på bästa sätt för att möta medborgarnas behov.

Behov, krav och önskemål på tjänster och kvalitet på dessa tjänster är ytterligare en trend som kommer att förändras. Ökad efterfrågan på god kvalitet ställer nya krav på kommunen att leverera tjänster som skapar nytta för medborgaren. Medborgare kommer allt mer att ha en central roll när det handlar om att utveckla våra tjänster. Vi kommer att behöva leda tillsammans med våra kunder och användare istället för åt. Genom användaren, ta reda på vad privatpersonen vill och behöver. Utveckling i dialog möjliggör att hitta framgångsfaktorer och goda exempel men kräver mer tillit till medborgarens kompetens

Investeringsprocessen avseende planering, uppföljning och beslutsgång behöver ses över och dokumenteras. Jämsides med detta arbete bör processen för framtagande av årsplanen ses över för att säkerställa att övergripande ramar beslutas i juni med enbart smärre kompletteringar och rättningar under hösten. Det är viktigt att kommunens verksamheter kan komma igång med sin verksamhetsplanering under hösten och ambitionen är att ha en detaljbudget klar när det nya året börjar. En bättre process kommer att möjliggöra en bättre styrning av verksamheten.

Kompetensförsörjningen kommer att vara avgörande för att vi ska klara våra åtaganden som kommun de kommande åren. För att klara kompetensförsörjningen behöver vi fortsätta arbeta med arbetsgivarvarumärket d v s allt det som bidrar till att medarbetare trivs och vill fortsätta arbeta hos oss och för att kunna rekrytera på en allt mindre ”marknad”. HR-avdelningens arbete fortsätter med fokus på dessa delar; goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö och bra ledarskap. Under året planeras bland annat insatser för medarbetare i ”medledarskap” vilket innebär att utifrån en gemensam värdegemenskap uppmuntra medarbetare till ökat ansvarstagande, initiativtagande och engagemang och därmed använda en större del av potentialen i organisationen. Det är därmed en del i arbetet med arbetsgivarvarumärket.

Den nya mandatperioden och ny lagstiftning innebär översyn av styrande dokument för både den politiska organisationen och tjänstemannaorganisationen. Det är ett omfattande arbete som pågick under hela 2019 och kommer fortsätta 2020. Under 2020 startas projekt dokumentreda med syftet att utveckla gemensamt arbetssätt kring detta

Måluppfyllelse, resultat och analys av kommunstyrelsens mål

Förvaltningen har arbetat med fem mål under 2019. Målen som kommunstyrelsen antagit är i linje med de ambitioner som kommunfullmäktige har vad gäller befolkningsutveckling, fler bostäder och en stabil ekonomi. Kommunstyrelsen har även prioriterat och formulerat mål för nöjdare medborgare, positivare företagsklimat och ett hållbart medarbetarengagemang.

KF-MÅL		
Kommunen ska ha minst 9000 invånare år 2025		
STYRELSEMÅL	RESULTAT HELÅR tom december	ANALYS HELÅR
Kommunen ska planera för ett varierat bostadsutbud med blandade upplåtelseformer i samspel med kommunens tillväxtambitioner. 100 bostäder till 2020	2019: fram till kvartal 3 30 nya bostäder färdigställda 2018: 46 nya färdigställda bostäder 2017: 27 nya färdigställda bostäder 2016: 9 nya färdigställda bostäder	Under de 3 första kvartalen har det färdigställt 30 nya bostäder. Statistiken för kvartal 4 är inte klar. Hittills under perioden 2016–2020 har det färdigställts 112 nya bostäder. Målet om 100 nya bostäder till 2020 är därmed uppfyllt.

KF-MÅL		
Kommunens resultat ska utgöra minst en % av skatteintäkter och statsbidrag varje år		
STYRELSEMÅL	RESULTAT HELÅR tom december	ANALYS HELÅR
Kommunstyrelsen och nämnderna ska hålla sin budget	Kommunstyrelsen avviker med -0,2 % mot budget.	Kommunstyrelsen klarar nästan att hålla sin budget. Det finns både positiva och negativa avvikelser som tillsammans gör att budgeten endast avviker med -0.2 %.

OMRÅDE		
Kommunen som arbetsgivare		
STYRELSEMÅL	RESULTAT HELÅR tom december	ANALYS HELÅR
Kommunens medarbetarengagemang ska placera sig i den 90:e percentilen i jämförelse med andra kommuner i SKLs medarbetarundersökning	Kommunens medarbetarengagemang totalindex 2019: 80 2017: 80 2015: 81	Kungsörs totalindex ligger kvar på 80 som vid förra mätningen 2017. I mätningen av ledarskapsdelen ökade vi från 78 till 79, i motivationsdelen minskade vi från 82 till 81 och styrningsdelen låg oförändrad på 80. Analys av varför vi inte lyckades öka i alla delar måste kopplas till den uppföljning som varje chef gör tillsammans med medarbetare av sitt resultat av medarbetarenkäten. Det handlar om de faktorer som vi måste fortsätta arbeta med; ledarskap, arbetsmiljö och arbetsvillkor. Trots att vi inte nått

		målet bedöms ändå resultatet som gott.

OMRÅDE Näringsliv-bemötande och service		
STYRELSEMÅL	RESULTAT HELÅR tom december	ANALYS HELÅR
Kommunen har placerat sig tvåsiffrigt om fem år i svenskt näringslivs ranking Företagsklimat (2021)	2019: 91/290 2018: 197/290 2017: 265/290 2016: 286/290	Vårt mål var att till år 2021 nå topp 100, vilket vi nu uppnått. Dialog och relation med företagen i Kungsör är viktigt. Arbetet fortsätter utifrån våra lokala mål och Kungsörs näringslivsprogram

OMRÅDE Medborgarens inflytande i Kungsör		
STYRELSEMÅL	RESULTAT HELÅR tom december	ANALYS HELÅR
Kungsör ska placera sig över medelvärdet för nöjd inflytande index i SCB:s medborgarundersökning 2019	Sammanfattande betygsindex 2019 för nöjd inflytande index blev 42 för Kungsör. Medelvärdet för samtliga kommuner blev 39. 2019: 42 (39) 2017: 44 (40) 2015: 34 (41)	Målet med att Kungsör ska placera sig över medelvärdet för nöjd inflytande index i SCB:s medborgarundersökning är uppnått. Deltaglighet och inflytande är fortsatt viktigt för Kungsör kommun och pågående arbete med att utveckla medborgardialogen fortgår.

Personal

Kommunstyrelsens förvaltning har 36 tillsvidareanställda medarbetare. Könsfördelningen är 69 % kvinnor (25) och 31 % män (11). Två personer arbetar deltid varav en kvinna och en man. Medelåldern är 49,6 år; 49,2 år för kvinnor och 50,4 år för män.

Den totala sjukfrånvaron i förhållande till arbetad tid var 2,6 % varav 3 % för kvinnor och 1,7 % för män.

Kvalitet, miljö, jämställdhet

Kvalitet

Vi arbetar ständigt för att förbättra och vidareutveckla kvaliteten i den kommunala verksamheten. Redovisning och uppföljning av kvalitet pågår hela tiden och sker både inom de olika verksamheterna och genom jämförelser med andra kommuner. Under hösten genomfördes SCB:s medborgarundersökning som är en attitydundersökning som syftar till att få en överblick kring vad medborgarna är nöjda med och vad som kan förbättras. Frågeområden som sticker ut i positiv bemärkelse är, rekommendation samt bemötande och tillgänglighet, många kan rekommendera vänner och bekanta att flytta till Kungsör och vi är bäst i Sverige på bemötande och tillgänglighet.

Det har under 2019 påbörjats arbeten med att utveckla olika delar av verksamheten som exempelvis, mål- och resultatstyrningsprocessen, effektivisera ekonomi som stödprocess samt påbörjat arbete med att förbättra ärendehanterings- och mötesprocessen som under 2020 ska digitaliseras.

Internkontrollplan

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll. I detta ligger ett ansvar för att en organisation kring intern kontroll upprättas inom kommunen samt att kommunövergripande reglementen, regler och policys upprättas.

Varje år besluta en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen och bedömning av sannolikhet och konsekvens för olika rutiner görs i en riskanalys. Konsekvens handlar om påverkan på ekonomi, personal och förtroende om det inträffar.

- Låg sannolikhet/konsekvens har värdet 1,
- hög sannolikhet/konsekvens har värdet 5.

Riskvärdet är sannolikhet multiplicerat med konsekvens. De rutiner som fått ett riskvärde på 10 eller högre ingår i planen. Punkter som markerats med * ska ingå i samtliga nämnders/bolags internkontrollplaner.

Kontrollmoment för 2019:

- Privat körning av kommunens bilar*
- Delegering*
- Dokumenthantering*
- General data protection regulation (GDPR)*
- Besökare bibliotek (våldsamma eller störande personer)
- Inventering av bisysslor*
- Arbetsmiljö (riskanalyser och handlingsplaner finns) *
- Sjukfrånvaropolicyn följs (gäller hela kommunen)
- Rätt lön*
- Hot och våld*
- Ekonomi (kontanta medel)
- Ekonomisystem

Årligen ges en samlad rapportering till kommunstyrelsen och revisorerna på genomförda kontroller och dess resultat.

Barnkonventionen

Inför Barnkonventionens införande i svensk lag 2020 har checklistor tagits fram och kompletterats för att tillgodose barnperspektivet i planprocessen.

Miljö

Under vecka 23 genomfördes den årliga världsmiljöveckan med följande program:

- Guidning på Norrby gård - fåren bidrar till det öppna landskapet.
- Fältvandring om Ortolansparven
- Qigong i Lockmora - hälsa och natur i samklang
- Drop-in om solel på biblioteket.
- Skräpplockningsaktiviteter på förskolor och skolor
- Växtbytdagar på biblioteket
- Drivmedelsutställning på biblioteket.

Aktiviteterna var välbesökta och uppskattade av de som deltog.

Under året slutrapporterades LONA-projekten: Friluftsliv för fler, Skogsstrategi, Kartkomplettering av naturvårdsprogram samt Groddjursinventering. Under våren slutrapporterades även det med Västerås och Eskilstuna gemensamma LONA-projektet Samverkan, metodutveckling och bekämpning av sjögull.

Under våren uppmärksammade kommunen Earth Hour.

I april deltog kommunen vid Sveriges Ekokommuners årsmöte i Helsingborg.

Kommunkontakt i Kungsör som delades ut i maj hade miljötema med information om kommunens miljöarbete samt tips och råd till kommunmedborgarna.

En solkarta på webben lanserades under sommaren. Solkartan visar potentiellt bra tak för solpaneler. Genom att klicka på ett hustak kan effekten beräknas för just den byggnaden, beroende på hur stor del av taket som klassats som lämplig för solpaneler och typ av solpanel man valt.

Kommunen erhöll hållbarhetsmärkningen Kranmärkt Kranmärkningen syftar till att minska användningen av förpackat vatten. I Kungsör har vi gott vatten av mycket god kvalitet så vi behöver inte använda oss av förpackat vatten.

Tillsammans med Länsstyrelsen och mark- och djurägare i Kungs Barkaröområdet deltar kommunen i ett projekt för att utveckla Kungs Barkaröområdet. Projektet kommer att pågå under 2019-2020.

Arbetet med att fasa ut engångsplaster påbörjades under våren. Utevecklingsenheten och upphandlingsenheten ser gemensamt över upphandlingskriterier och avtal för att kunna fasa ut engångsplaster och byta mot andra, mer miljövänliga alternativ.

Då kommunen har ett mål att fasa ut alla fossildrivna fordon så har en utbytesplan tagits fram. Tillsammans med upphandlingsenheten har upphandlingskriterier för hybridbilar och elbilar tagits fram. Projektet Fossilfria och energieffektiva transporter i Östra Mellansverige, där kommunen deltagit under flera år, avslutades och slutrapporterades i december.

Jämställdhet

Enligt Diskrimineringslagen ska arbetsgivare arbeta främjande och förebyggande och med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och på andra sätt verka för lika rättigheter och möjligheter. Detta gäller samtliga diskrimineringsgrunder d v s inte bara utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Arbetsgivare ska arbeta med aktiva åtgärder på följande fem områden:

- arbetsförhållanden
- bestämmelser och praxis om löner och andra anställningsvillkor
- rekrytering och befordran
- utbildning och övrig kompetensutveckling
- möjligheter att förena förvärsarbete och föräldraskap.

HR-avdelningen arbetar kontinuerligt med åtgärder inom dessa områden som avser alla medarbetare både förebyggande och med att bevaka att inte diskriminering förekommer. På övergripande nivå följs dessa frågor upp i samband med medarbetarenkäten och genom lönekartläggning. Då kommunens medarbetare till största delen består av kvinnor är alla ovan nämnda områden viktiga att fortsätta arbeta med ur jämställdhetsperspektiv

I Kungsör tar vi ställning för rättvis behandling och lika möjligheter samt stödjer allas mänskliga rättigheter oavsett ålder, könsidentitet, sexuell läggning, fysisk förmåga, etnicitet, nationalitet, religion, civilstånd och familjesituation eller någon annan aspekt av deras identitet. Att stödja våra medarbetares rätt att vara sig själva är för oss den enda vägen framåt som en humanistisk och värderingsdriven kommun.

Vi strävar efter en mångfaldig och inkluderande arbetsmiljö där varje medarbetare känner sig uppskattad för den man är och där man får bekräftelse för sina olika talanger och kan vara sig själv.

Hänsyn till människor samt mångfald och inkludering ingår i våra värderingar. Vi tror på att skapa en arbetsmiljö där alla medarbetare känner sig välkomna, respekterade, uppskattade och att de kan få stöd, oavsett bakgrund.

För oss i Kungsör innebär detta att skapa nya samarbetsvänliga arbetsätt och ha ett inkluderande perspektiv varje dag. Det handlar om att ta vara på våra olikheter.

Ekonomi

Nämnd/förvaltning (redovisning i tkr)	2018 Utfall	2019			Diff 2019-2018
		Utfall	Budget	Avvik	
Politik och revision	5 326	6 401	6 167	-234	20,2%
Kommunledning m m	28 395	26 021	26 633	612	-8,4%
Ekonomi	-486	202	0	-202	-141,6%
Personaladministration	-116	-364	0	364	213,8%
Kansliet	-407	285	0	-285	-170,0%
Kultur, fri, bibliotek, info	18 964	21 044	20 475	-569	11,0%
Näringsliv, turism	1 657	1 724	1 773	49	4,0%
Teknisk verksamhet	18 340	16 226	16 289	63	-11,5%
Resultat	71 673	71 539	71 337	-202	-0,2%

Kommunstyrelsens totala utfall 2019 avviker endast negativt med 202 tkr jämfört med budget. Avvikande negativa poster att nämna som ej är specificerade under respektive avdelning i dokumentet är att politiska arvoden avviker med 200 tkr beroende på att utökade politiska arvoden ej var budgeterade. Delad kostnad på totalt 400 tkr avseende gemensam säkerhetssamordnare tillsammans med Arboga och IT-strateg för KAK saknas i budget. Kostnader för Räddningstjänsten avviker negativt med 260 tkr och dessutom finns det kostnader för fördjupad samverkan på 467 tkr som inte är budgeterade. Positiva avvikelser att nämna är intäkter på ca 300 tkr från VMMF pga överskott i verksamheten samt ett överskott på 200 tkr avseende Vivas gamla lokaler.

Nyckel- och mätetal

	2015	2016	2017	2018	2019
Antal registrerade ärenden kommunen	870	913	929	918	805
Antal registrerade ärenden KKTAB	247	201	186	160	182
Antal registrerade ärenden KVAB	-	95	95	78	69
Antal registrerade handlingar kommunen	2 793	3 547	3 754	3 424	3100
Antal registrerade handlingar KKTAB	496	458	423	454	379
Antal registrerade ärenden KVAB	-	146	181	175	119
Antal politiska sammanträden	62	59	55	55	55
Protokollförda paragrafer	781	1 003	842	743	811
Antal leverantörsfakturor kommunen	11 792	13 016	14 910	11 849	12 620
Antal leverantörsfakturor KKTAB	6 328	5 568	5 506	6 388	7 105
Antal leverantörsfakturor KVAB	-	999	645	822	845
Antal kundfakturor kommunen	9 658	10 039	10 934	10 767	12 393
Antal kundfakturor KKTAB	12 817	629	536	432	637
Antal kundfakturor KVAB	-	12 539	12 769	12 777	12 992
Mediautlåning	43 500	44 116	38 485	37 912	36 604
Lån per invånare	5,2	5,3	4,5	4,4	4,2
Mediabestånd	50 087	47 318		41 529	38 110
Antal besök bibliotek	53 500	61 680	68 235	57 388	52 071
Biblioteksbesök/dag	250	230	242	203	206
Barnprogram	18	24	26	37	91
Bokprat/visningar	18	34	25	32	34
Utställningar	13	16	16	13	11
Föreläsningar	33	45	48	20	40
Besök badhus	12 000	11 720	11 462	10 372	11 852
Deltagare i simskola	86	125	151	142	155
Uthyrda timmar sporthall	6 500	7 560	7 600	7 132	7300
Uthyrda timmar ishall	1 159	1 030	1 228	1 162	1086
Uthyrningstillfällen Kung Karls matsal			39	30	48
Uthyrningstillfällen Björskogsskolan			14	8	16
Uthyrning badhuset			38	52	54

Utvecklingsenheten

Enheten leds av kommundirektören och består av följande tjänster; Utvecklingsstrateg, Miljöstrateg, Kvalitetsstrateg och Näringslivschef. Enheten utreder, samordnar och leder kvalitets- och processutveckling och är även stödfunktion till de övriga förvaltningarna och de kommunala bolagen. Verksamheten bedrivs i ett kontorslandskap med tillhörande projektrum. I händelse av kris kommer krisledningsgruppen att använda projektrummet som utrustats enligt MSB: s riktlinjer.

Årets viktigaste händelser

Under 2019 har utvecklingsenheten bland annat deltagit på workshops tillsammans med politiker och tjänstemän i arbetet med att ta fram den regionala utvecklingsstrategin. Det har genomförts en informations och dialogträff i samband med trygghetsvandring i Torpa med anledning av ökad otrygghet i området. Vi har haft kommunbesök från Töreboda som vi var och besökte 2018. Resultat från Medborgarundersökning för 2019 samt tilläggsfrågor om nedskräpning (håll Sverige rent) har tagits emot och ett arbete med att utveckla mål och resultatstyrningsprocessen har påbörjats. Under året har det delats ut 86st välkomstgåvor till våra nyfödda medborgare. Rekrytering av ny kvalitetsstrateg har gjorts och utvecklingsenheten blev under 2019 finalister i årets team inom offentlig sektor.

Den sista december 2019 noterades det högsta befolkningsantalet någonsin i Kungsör kommun 8 xxx invånare, vilket slår det gamla rekordet på 8 613 invånare 1992.

Samhällsbyggnad

- Detaljplaner för Rörgränd, Kinnekulle samt Kaplanen har vunnit laga kraft
- Markanvisningsavtal tecknat med byggföretag angående nybyggnation av bostadsrätter
- Invigning av Drottningtorget och konstnärlig gestaltning
- Påbörjat arbete med att utveckla hamnområdet
- Påbörjat arbete med att anpassa och utveckla resecentrum
- Snabbare förbindelser med tåg till Stockholm
- Deltagande vid bomässan i Eskilstuna
- Föreläst vid SIPU utbildning för mark och exploatering
- Lansering av västra mälardalskartan
- Invigning av Rosa Svenssons plats

Politikerutbildning

- Tillit och styrning-utbildning efter valet
- Plandag
- Kickoff för Ortsutveckling etapp 2
- Två framtidsdagar har genomförts med tema om digitalisering och kompetensförsörjning

Näringsliv

- Ansvaret för Besöksnäring/Turism flyttat organisatoriskt till näringsliv.
- Tillsammans med enhetscheferna för Vuxenutbildning och Arbetsmarknad/försörjning har näringslivschefen i uppdrag att tillsammans över förvaltningsgränser hitta gemensamma aktiviteter för att sänka arbetslösheten i Kungsör.
- Fyra företagsfrukostar genomförda.
- Enkätresultatet från Svenskt Näringsliv visar 3,8 i det sammanfattande omdömet.

- Svensk näringslivsranking, resultat blev plats 91, därmed uppnått KS-målet för 2019.
- VM-festen, genomfördes 24 oktober
- Tillsammans med näringslivet tagit fram lokalt näringslivsprogram
- Förenkla helt enkelt genomfört tillsammans med Köping och Arboga

Turism och besöksnäring

- Beslut om att utöka antalet ställplatser för husbilar
- Utbildning för hamnvårdarna
- 2 besöksnäringsträffar, en med fokus på Västra Mälardalen Magasinet och en med inriktning Digital synlighet
- ”Stadsmysteriet” togs fram och såldes till turister och lokalinvånare

Miljö

- Löpande aktiviteter i Kungs Barkaröprojektet tillsammans med Länsstyrelsen och markägare
- Slutrapportering av fyra LONA projekt
- Earth hour aktiviteter genomfördes
- Deltagande vid Sveriges EKO kommuners årsmöte i Helsingborg
- Världsmiljövecka genomförd
- Kommunen blev Kranmärkt, enligt Svenskt vatten
- Projektet fossilfria och effektiva transporter i östra mellan Sverige har avslutats
- Kommunal solkarta lanserades
- Miljötema i majnumret av kommunkontakt

Framtidsperspektiv

Globaliseringen, urbaniseringen, konkurrensen, individualiseringen, teknikutvecklingen och klimatpåverkan är några av de globala trender som påverkar världen, Sverige och självklart också Kungsör. Kungsörs kommun står som alla kommuner inför stora förändringar, befolkningen åldras, näringslivet struktureras om och omvärlden ställer nya krav. Här redogörs för några trender och förändringar som bedöms ha stor betydelse för Kungsörs utveckling.

Kungsörs befolkning har ökat kraftigt sedan år 2012. Det har resulterat i att kommunen fått bostadsbrist och att det behövs byggas fler bostäder. Under de närmsta åren kommer antalet äldre att öka vilket innebär att det behövs nya boendeformer för denna grupp.

Kungsör kommer att få fler invånare i arbetsför ålder och fler barn i skolåldern. Det betyder att kommunen måste planera för fler barn i förskola och grundskola men även för övriga aktiviteter som barn och ungdomar behöver. Befolkningsökningen kommer att ställa krav på olika boendeformer. Det kommer att behövas för att öka rörligheten på bostadsmarknaden och få igång flyttkedjor så medborgarna kan bo i kommunen under livets alla faser.

Kollektivtrafik och infrastruktur

Elcyklar som möjliggör längre arbetspendling, eldrivna bussar och inomhusbusshållplatser kommer påverka resandet framöver. När kommunen växer ökar efterfrågan på kollektivtrafik och en god infrastruktur. För att Kungsör ska vara attraktivt att bo i och för att näringslivet ska kunna rekrytera rätt kompetens behövs det bra kommunikationer till Eskilstuna, Stockholm, Köping, Västerås och Örebro men även cykelvägar till Köping och Arboga. Även frågan om kollektivtrafiklösningar inom kommunen kan behöva ses över.

Näringslivet i Kungsör breddas på sikt, det ger ökad efterfrågan på god infrastruktur (bredband och logistik) och nya kompetenser. Kompetensförsörjningen är en direkt avgörande fråga för hela arbetslivet i Kungsör. I den fördjupade samverkan med Arboga och Köping är kompetensförsörjningen ett av två prioriterade områden, attraktivitet är det andra.

Det strategiska läget med bland annat de större städerna Eskilstuna, Västerås och Örebro inom en timme gynnar företagande här. Efterfrågan på mark och lokaler ökar, likväl som boenden. Vi ser en växande tjänstesektor, vilket ställer krav på flexibilitet i vårt utbud av verksamhetslokaler.

Miljö och klimat

Koldioxid och andra så kallade växthusgaser som vi människor släpper ut i atmosfären från olika verksamheter gör att det globala klimatet förändras. Förbränning av fossila bränslen som till exempel olja, kol och naturgas för el- och värme, i industriprocesser och för transporter svarar för det största bidraget till klimatförändringen både i Sverige och världen i stort.

Den förstärkta växthuseffekten leder till att jordens medeltemperatur stiger. För att minska riskerna för farlig påverkan på klimatsystemet bedöms det vara nödvändigt att begränsa ökningen av den globala medeltemperaturen till väl under två grader jämfört med den förindustriella nivån, med ansträngningar för att hålla ökningen under 1,5 grader jämfört med förindustriell nivå.

Förändringarna i klimatet riskerar att bli större vid våra nordliga breddgrader än i världen i genomsnitt. Effekterna kan till exempel bli omfattande för jord- och skogsbruket, liksom för naturliga ekosystem. Känsliga miljöer i fjällen och Östersjön kan skadas eller helt försvinna. Klimatförändringarna påverkar Sverige både genom direkta, lokala effekter, och indirekta effekter av förändringar i omvärlden. De kommunala utmaningarna består dels av att på olika sätt minska utsläpp av de klimatpåverkande gaserna och dels i att göra anpassningar till följd av de klimatförändringar som redan har skett.

Folkhälsan i Sverige utvecklas överlag positivt. Hälsan och förutsättningarna för att ha en god hälsa är dock inte jämnt fördelade, det finns skillnader mellan olika grupper i samhället och skillnaderna ökar dessutom för vissa indikatorer. När befolkningen tillexempel delas in efter utbildningsnivå är det i stort sett alltid de med lägst nivå som har sämst hälsa. Den sociala gradienten, mätt i utbildningsnivå, är alltså tydlig. I Kungsör är andelen med eftergymnasial utbildning lägre jämfört med riket.

Medellivslängden fortsätter att öka och skillnaden mellan könen minskar. Det är nu större skillnad i medellivslängd mellan personer med låg respektive hög utbildningsnivå än vad det är mellan kvinnor och män. Den psykiska ohälsan ökar bland yngre, samtidigt som den minskar för äldre. Personer med lägre utbildningsnivå löper större risk att såväl insjukna som dö i hjärt-kärlsjukdomar och cancer, jämfört med de med högre utbildningsnivå.

Hälsan och skillnaderna i hälsa påverkas av människors livsvillkor och levnadsförhållanden. Inkomstspridningen fortsätter att öka och ökade skillnader mellan olika utbildningsgrupper ses också när det gäller ekonomisk standard. Lågutbildade kvinnor har en särskilt svag utveckling. Kommunen har en hög arbetslöshet jämfört med länet och riket. Befolkningens utövande av friluftsliv är relativt konstant över tid förutom bland äldre där man ser en ökning. Även här finns det skillnader mellan olika grupper i befolkningen; yngre och utrikesfödda har en låg andel friluftaktiva jämfört med tillexempel medelålders.

Den upplevda otryggheten tenderar att öka i samhället. Allt fler människor anger att de inte känner sig trygga i sin vardag, detta oavsett ålder och kön. Tendensen är tydlig på ett nationellt plan men även lokalt kan man påvisa att den upplevda otryggheten har ökat.

Dialog och intern utveckling

Ett utvecklat kvalitetsarbete kommer att behövas allt mer i kommunen. Det är kopplat till att möta den digitala omvandlingen och ha ett fungerande förändringsarbete. Teknikbaserade trender som digitalisering av kommunens tjänster, ger möjligheter som inte funnits tidigare och för att kunna använda detta i våra verksamheter behöver vi förstå vilka de är och hur vi ska använda dem på bästa sätt för att möta medborgarnas behov.

Behov, krav och önskemål på tjänster och kvalitet på dessa tjänster är ytterligare en trend som kommer att förändras. Ökad efterfrågan på god kvalitet ställer nya krav på kommunen att leverera tjänster som skapar nytta för medborgaren. Medborgare kommer allt mer att ha en central roll när det handlar om att utveckla våra tjänster. Vi kommer att behöva leda tillsammans med våra kunder och användare istället för åt. Genom användaren, ta reda på vad privatpersonen vill och behöver. Utveckling i dialog möjliggör att hitta framgångsfaktorer och goda exempel men kräver mer tillit till medborgarens kompetens.

Utvecklingsenheten arbetar både externt och internt på övergripande nivå med olika utvecklingsprojekt för att kunna följa de trender och förändringar som bedöms ha stor betydelse för Kungsörs utveckling.

Principer för medborgardialog saknas i Kungsör samtidigt som behovet av regelbunden dialog och möjligheter till delaktighet för medborgarna är viktigt. Medborgardialog är i Kungsör, ett område i behov av utveckling.

Personal

UE består av 4 tjänstepersoner som alla har sysselsättningsgrad 100 %. På enheten arbetar en man och tre kvinnor.

Ekonomi

Utvecklingsenheten, inklusive näringsliv och turism, omsätter ca 5,6 miljoner kronor, Det positiva resultatet på cirka 400 000 kr är i stort sett uteslutande för lägre kostnader för kollektivtrafik.

Ekonomienheten

Årets viktigaste händelser

Budgetarbetet inför 2019 fungerade inte smärtfritt och budgeten lästes in i systemen först i april/maj, vilket försvårade analysarbetet första halvåret. Även arbetet med budget 2020 har dragit ut på tiden och den övergripande rambudgeten för år 2020 beslutades först i november vilket medför att även 2020 års budget kommer att läsas in under våren och återigen påverka analysarbetet negativt.

En övergripande ekonomiutbildning har hållits för kommunens ledningsgrupp och kommunstyrelsens förvaltning och i maj genomfördes utbildningen även för kommunfullmäktige.

Tidigare ekonomichef har gått i pension och i augusti tillträdde ny ekonomichef för kommunen.

Avdelningen hade i december en utvecklingsdag med fokus på utveckling av gruppen som team, men även med fokus på effektivisering av ekonomi som stödprocess.

Framtidsperspektiv

Ett nytt Ekonomisystemet innebär nya arbetsätt och förhoppningsvis möjlighet till effektivare arbetsprocesser. Nya möjliga arbetsätt behöver kartläggas, dokumenteras och testas.

Samverkan är viktigt med övriga kommuner, bolag och VMKF för att tillsammans få fram en bra förvaltningsmodell för det gemensamma ekonomisystemet samt för att kartlägga nya möjligheter till samverkan.

Behovet är stort framöver att effektivisera kommunens verksamheter bland annat med hjälp av digitalisering. Ekonomiavdelningen behöver ta fram en modell för hur investeringskalkyler kan användas i detta arbete för att hjälpa kommunens verksamheter att göra rätt prioriteringar när det gäller utvecklingsinitiativ.

Investeringsprocessen avseende planering, uppföljning och beslutsgång behöver ses över och dokumenteras. Jämsides med detta arbete bör processen för framtagande av årsplanen ses över för att säkerställa att övergripande ramar beslutas i juni med enbart smärre kompletteringar och rättningar under hösten. Det är viktigt att kommunens verksamheter kan komma igång med sin verksamhetsplanering under hösten och ambitionen är att ha en detaljbudget klar när det nya året börjar. En bättre process kommer att möjliggöra en bättre styrning av verksamheten.

Personal

Ekonomienheten har sex heltidsanställda fördelade på en chef, en controller, tre ekonomer och en assistent. Av de anställda är sex kvinnor. Under våren 2019 har en medarbetare varit föräldraledig och under hösten har en medarbetare varit långtidssjukskriven. Årsmedelvärdet på sjukfrånvaron är 4.2%.

Inga arbetsskador finns att rapportera.

Ekonomienheten har på grund av försenade budgetprocesser för både 2019 och för 2020, en ny chef som ska komma in i arbetet, en föräldraledighet samt en långtidssjukskrivning haft en hög arbetsbelastning under året.

Ekonomi

Ekonomienheten omsätter totalt cirka 5.700.000 kr varav cirka 3.800.000 kr avser löner. Utfallet för helåret avviker negativt mot budget med cirka 200 tkr beroende på att avgående

ekonomichef har varit anställd parallellt i 3 månader med nya ekonomichefen samt högre försäkringskostnader än budgeterat.

Internkontrollplan

Kommunen har en årlig kontroll av att rätt moms betalas. Uppdraget genomförs av ett utomstående bolag som är experter på moms och det har gett stora summor pengar tillbaka till kommunen. Den största felorsaken brukar vara att fakturor skannas fel. Kontrollen, som avser 2017 och 2018, har nu genomförts och resulterat i en intäkt på 235 tkr på finanssen.

HR-avdelningen

HR-avdelningens uppdrag är att utifrån kommunstyrelsens uppgift att leda, samordna och ansvara för kommunens personal- och lönepolitik med tillhörande processer. Som ett led i detta utgör en stor del att stödja cheferna i organisationen i deras roller som arbetsgivarföreträdare. Verksamhetsområdet innefattar chef- och ledarskap, rekrytering, kompetensförsörjning, arbetsrätt, tolkning av lagar och avtal, förhandlingar med arbetstagarparter, lönebildning; löneöversynsarbete, lönesättning, löne- och pensionsadministration, personalsociala frågor, arbetsmiljö, hälsa och rehabilitering. HR-avdelningen består av HR-chef och två HR-specialister.

Årets viktigaste händelser

Stöd till chefer vid rehabilitering, arbetsmiljö- och arbetsrättsfrågor

Stödet till kommunens och bolagens chefer i olika arbetsgivarfrågor är ett ständigt pågående och viktigt arbete och utgör därmed en stor del av tiden för HR-avdelningen.

Löneöversyn

Löneöversyn har genomförts för alla avtalsområden under våren utom för Vårdförbundet. För Vårdförbundet blev ett nytt centralt avtal klart i maj och löneöversynen genomfördes efter sommaren. Nya löner gällde fr o m 1 april respektive 1 maj (Kommunals avtalsområde).

Ledarprogram, chefsdag och stöd till chef/ ledare

Ledarutvecklingen och ledarträningen har pågått under året. Alla ledningsgrupper gör ett eget utvecklingsarbete vilket varvas med utvecklingsinsatser för alla chefer i samband med de återkommande chefsdagarna. Även individuellt ledarstöd ingår. Vid de gemensamma chefsdagarna har merparten chefer presenterat sina tankar om sitt ledarskap i Kungsörs kommun/ bolag för varandra. I november utdelades diplom till en stor andel chefer som genomfört ledarträningen enligt vissa kriterier. Chefsdagarna genomfördes vid fyra tillfällen under året och innehåller förutom ledarträning även information som rör alla chefer samt ger möjlighet till att nätverka och byta erfarenheter.

Aspirantprogram för potentiella chefer

Kungsör deltog med två deltagare i länets chefsaspirantprogram för potentiella chefer. Programmet vänder sig till medarbetare med ett intresse för ett framtida arbete som chef och ledare och genomförs under ett år. I programmet ingår även en lokal dag om kommunens arbete med styrning och ledning vilken genomfördes i april.

Introduktion av nya chefer

HR-avdelningen har hållit introduktion vid för nya chefer om chefskapet i kommunen/bolagen vid några tillfällen.

Introduktionsträffar för nya medarbetare

Två introduktionsträffar genomfördes varav en i januari och en i september. Nya medarbetare välkomnas och ges information om organisationen, orten och kommunen/bolagen som arbetsgivare. Chefstjänstemännen med flera presenterar sina olika verksamheter samt berättar om viktiga delar som rör anställningen.

Externa insatser för kompetensförsörjning och arbetsgivarvarumärke

I mars medverkade kommunen på en karriärdag för lärare och förskollärare på Mälardalens högskola.

HR-avdelningen har tillsammans med skolan påbörjat arbete utifrån kompetensförsörjningsbehovet enligt avtalet med lärarorganisationerna. Arbetet kommer att fortsätta under 2020 och involvera rektorer och lärare. Vid rekrytering använder vi idag ofta sociala medier med målgruppsinriktad annonsering för att nå potentiella medarbetare. Några informationsinsatser om kommunen som arbetsgivare har gjorts för elever vid Kungsörs gymnasium.

Medarbetarenkät

Medarbetarenkäten som återkommer vartannat år genomfördes under våren. Medarbetarenkäten innehåller frågor som rör arbetets värde, mål och resultat, arbetsmiljö, kunskap och utveckling, inflytande och delaktighet, ledarskap, hälsa och aktivitet samt bemötande och kommunikation. Resultatet är i huvudsak bra; från 3,7 till 4,4 på en femgradig skala inom de olika delarna. Resultatet för påståendet ”sammantaget är jag mycket nöjd med arbetsgivare” låg i år på 3,96 av 5 vilket innebar en ökning från 3,79 år 2017. Alla chefer har tillsammans med sina arbetsgrupper, analyserat resultaten av medarbetarenkäten för att sedan arbeta vidare med förbättringar. I delar av resultatet jämför vi oss sedan med andra kommuner, se vidare under måluppfyllelse.

Arbete med att sänka och förebygga sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron var 6,7 % varav långtidssjukfrånvaron var 28 %. Den totala sjukfrånvaron ligger kvar på samma nivå som 2018 men långtidssjukfrånvaron utgjorde då 41 % av denna. Omräknat till hur många medarbetare som var borta varje dag var det 66 personer i korttidssjukfrånvaro och 32 personer i långtidssjukfrånvaro. Arbetet med långtidssjukfrånvaron har gett tydliga resultat. Det har medfört flera positiva effekter; främst att ordinarie medarbetare åter är i arbete, minskat behov av vikarier, lägre kostnader för företagshälsovård och frigörande av tid för chefer och HR då arbete med rehabilitering minskat. Tyvärr är trenden sett till hela året att korttidssjukfrånvaron ökat. På försommaren gjordes en uppföljning av hur sjukfrånvaropolicyn efterlevs som visade att den efterlevs bra till vissa delar och att vissa delar behöver förbättras. Det går inte att se entydiga orsaker till att korttidssjukfrånvaron ökar. Det handlar om flera olika faktorer som kan vara arbetsrelaterade, medicinska och privata. Vi behöver fortsätta arbeta med att snabbt följa upp individers sjukfrånvaro och göra insatser samt att följa upp med respektive chef hur sjukfrånvarorutinerna fungerar.

Pensionsinformationsträffar

I oktober ordnades en pensionsinformationsdag tillsammans med KPA. Dagen innehöll tre träffar med anpassad information utifrån hur långt det är kvar till pensionen.

Framtidsdag om HR och kompetensförsörjning

I oktober hölls en framtidsdag för förtroendevalda om HR och kompetensförsörjning. Syftet var att belysa de utmaningar kommunen som arbetsgivare står inför de kommande åren och vad vi kan göra för att klara utmaningarna.

Arbetsmiljöutbildning

Arbetsmiljöutbildning för alla chefer och skyddsombud som påbörjades 2018 slutfördes under våren för resterande. Arbetsgivaren ska säkerställa att chefer och skyddsombud har de kunskaper som krävs utifrån sina roller. Utbildningen

omfattade tre dagar per person och totalt genomfördes utbildningen i tre omgångar med fyra dagar under 2019.

Workshops för chefer

Under hösten genomfördes två workshops för chefer varav en om medarbetarsamtal och en om rekrytering.

Kompetensutveckling för lokalvårdare

Med stöd av medel från Omställningsfonden genomfördes under senhösten en grundläggande utbildning på fem dagar med certifiering för kommunens lokalvårdare.

Friskvårdsbidrag

Bidrag ges med max 1000 kronor per tillsvidareanställd och år och kan användas för olika hälsoaktiviteter utifrån skatteverkets regler. Under 2019 har 327 medarbetare fått bidrag vilket är ca.54 % av medarbetarna.

Framtidsperspektiv

Kompetensförsörjningen kommer att vara avgörande för att vi ska klara våra åtaganden som kommun de kommande åren. För att klara kompetensförsörjningen behöver vi fortsätta arbeta med arbetsgivarvarumärket d v s allt det som bidrar till att medarbetare trivs och vill fortsätta arbeta hos oss och för att kunna rekrytera på en allt mindre ”marknad”. HR-avdelningens arbete fortsätter med fokus på dessa delar; goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö och bra ledarskap. Under året planeras bland annat insatser för medarbetare i ”medledarskap” vilket innebär att utifrån en gemensam värdegemenskap uppmuntra medarbetare till ökat ansvarstagande, initiativtagande och engagemang och därmed använda en större del av potentialen i organisationen. Det är därmed en del i arbetet med arbetsgivarvarumärket. Arbetet med kompetensförsörjning i skolan enligt avtalet med lärarorganisationerna fortsätter.

HR-avdelningen har fått uppdrag att till sommaren 2020 ta fram en handlingsplan för hur vi ska klara kompetensförsörjningen vilken ska omfatta samtliga nämnder och styrelser.

Vi har lyckats sänka långtidssjukfrånvaron betydligt men arbetet med att försöka förebygga kortidssjukfrånvaro måste fortsätta.

Arbetet med att öka andelen heltidsanställda ska fortsätta utifrån överenskommelsen med fackförbundet Kommunal.

Utveckling och ökad digitalisering kopplat till lönehanteringen kommer att ske under 2020. Åtgärderna syftar till att effektivisera arbetsprocesser, minska pappershantering och därmed minska kostnaderna.

Måluppfyllelse, resultat och analys

För kommunstyrelsens finns målet ”Kommunens medarbetarengagemang ska placera sig i den 90:e percentilen i jämförelse med andra kommuner i SKR:s medarbetarundersökning.”

Medarbetarengagemanget mäts i samband med medarbetarenkäten genom frågor som handlar om medarbetares engagemang, motivation, och ledningens förmåga att skapa, tillvarata och upprätthålla detta.

Kungsör har inte uppnått målet. Kommunens totalindex blev 80 i jämförelse med medelindex på 79 för de 161 kommuner som deltog. De sexton kommuner som låg i den 90:e percentilen hade index på 82 - 87 med ett medelindex på 83. För övriga 145 kommuner var medelindex 78 där den som fick lägst hade 65.

Kungsörs totalindex ligger kvar på 80 som vid förra mätningen 2017. I mätningen av ledarskapsdelen ökade vi från 78 till 79, i motivationsdelen minskade vi från 82 till 81 och styrningsdelen låg oförändrad på 80.

Analys av varför vi inte lyckades öka i alla delar måste kopplas till den uppföljning som varje chef gör tillsammans med medarbetare av sitt resultat av medarbetarenkäten. Det handlar om de faktorer som vi måste fortsätta arbeta med; ledarskap, arbetsmiljö och arbetsvillkor. Trots att vi inte nått målet bedöms ändå resultatet som gott.

Personal

HR-avdelningen hade tre medarbetare, två kvinnor och en man samtliga anställda på heltid. Medelåldern var 45 år.

Under 2019 var en medarbetare helt föräldraledigt t o m juli och därefter till 40 %

Föräldraledigheten kunde bara ersättas till viss del varför HR-avdelningen varit underbemannad stora delar av året.

Den totala sjukfrånvaron för 2019 var 2 % varav 3,1 % för kvinnor och 0 % för män.

Inga arbetsskador och tillbud har rapporterats för 2019.

Jämställdhet och mångfald

Enligt Diskrimineringslagen ska arbetsgivare arbeta främjande och förebyggande och med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och på andra sätt verka för lika rättigheter och möjligheter. Detta gäller samtliga diskrimineringsgrunder d v s inte bara utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Arbetsgivare ska arbeta med aktiva åtgärder på följande fem områden:

- arbetsförhållanden
- bestämmelser och praxis om löner och andra anställningsvillkor
- rekrytering och befordran
- utbildning och övrig kompetensutveckling
- möjligheter att förena förvävsarbete och föräldraskap.

HR-avdelningen arbetar kontinuerligt med åtgärder inom dessa områden som avser alla medarbetare både förebyggande och med att bevaka att inte diskriminering förekommer. På övergripande nivå följs dessa frågor upp i samband med medarbetarenkäten och genom lönekartläggning.

Då kommunens medarbetare till största delen består av kvinnor är alla ovan nämnda områden viktiga att fortsätta arbeta med ur jämställdhetsperspektiv.

Ekonomi

HR-avdelningen omsätter ca 6,5 miljoner kronor om året varav ca 40 % utgör löner för HR-avdelningen och fackliga företrädare. Det blev ett totalt överskott på ca 378 000 kronor.

Kostnaderna för företagshälsovård har varit ca 200 000 kronor lägre än budget. Det kan bero på att främst långtidssjukfrånvaron minskat som tidigare medfört större användning av företagshälsovårdens resurser. Det blev även ett överskott på facklig verksamhet/ fackliga företrädare med ca 89 000 kronor och lönekostnader med ca 65 000 kronor.

Kansliet

Årets viktigaste händelser

EU-valet genomfördes i maj och dessutom ett extra val till Falu kommun på grund av problem i deras rösträkning. Arbetet genomfördes enligt plan. Politikerutbildning efter valet har fortsatt i styrelser och nämnder. Politikernas i-pads programvara uppdaterades i samverkan med VMKF i juni, ett arbete som medfört belastning på kansliets medarbetare och efterspelet har pågått hela hösten med behov av ominstallationer och kunskapshöjande åtgärder.

I april inträdde den nya säkerhetsskyddslagstiftningen i kraft och kansliets chef är sedan augusti tillika säkerhetsskyddschef och ansvarar för att verkställa de nya krav som ställs. Vi har förberett oss för att kunna ta emot hemliga handlingar och genomfört en totalförsvarsövning under november men mycket inledande arbete återstår. Bland annat har en workshop i kontinuitetshandling i händelse av kris genomförts för kansliets verksamheter. Arbetet fortgår med att förbättra organisationens följsamhet gällande GDPR-lagstiftning.

Kansliet har haft planeringsdagar under våren och arbetat igenom sitt gemensamma uppdrag, sina personliga uppdrag, gruppdynamik och grupputveckling, sin systematiska arbetsmiljöplan och arbetat fram en verksamhetsplan för åren 2019–2020. Under hösten genomfördes tre utbildningsdagar i vårt diariesystem w3d3 dit även Arboga, Köping, Surahammar samt VMMF och VMKF bjöds in med syfte att öka kunskapen om möjligheter i systemet inför att hela ärendehanterings- och mötesprocessen digitaliseras under 2020. Kansliet har även deltagit i nätverksträffar och kunddagar arrangerade av w3d3s leverantör, samt på årets arkivforum i syfte att lära oss mer om förutsättningar för framtida arkivvård.

Framtidsperspektiv

Den nya mandatperioden och ny lagstiftning innebär översyn av styrande dokument för både den politiska organisationen och tjänstemannaorganisationen. Det är ett omfattande arbete som pågick under hela 2019 och kommer fortsätta 2020. Under 2020 startas projekt dokumentreda med syftet att utveckla gemensamt arbetssätt kring detta. Författningssamlingen i kommunen behöver ett omtag, ett arbete som påbörjades för ett antal år sedan men aldrig slutfördes. Nu behövs ett omtag då intranätet ska bytas ut och befintliga rutiner är inaktuella och behöver uppdateras. I ett första skede behöver de tio år gamla dokumenthanteringsplanerna gås igenom och uppdateras. Ärendehanteringen ska digitaliseras och planering pågår för att kunna förbereda detta, planen att införa fullt digitaliserade mötesprocesser vid årsskiftet fick dock flyttas fram till slutet på 2020 då projektet saknade resurser 2019. Vi arbetar för att klara övergången med egna resurser i så hög utsträckning som möjligt, dels för att behålla kompetensen in-house, men även för att konsultstöd i branschen är kostsamt. Vi hoppas också på att frågan kring e-arkiv kommer att komma vidare i kommunen under 2020, då kansliet som en av alla kommunens verksamheter är beroende av detta inom en snar framtid. Vi arbetar mer och mer med digitala handlingar i alla system och behöver lösa bevarandefrågan på sikt.

Måluppfyllelse, resultat och analys

Kansliet identifierade 35 aktiviteter under sina planeringsdagar i april, varav 16 var helt klara, 10 var påbörjade och 9 ej startade/nedprioriterade vid årsskiftet. De större aktiviteterna redogörs för i denna rapport.

Personal

Kansliet är fullt bemannat sedan 1 april efter en tid av långtidssjukskrivning. Sjukfrånvaron sett över hela året blev därför 5,9 procent men perioden maj till och med december låg den på låga 1,8 procent. Kansliavdelningen har fyra anställda fördelade på en chef, en nämndsekreterare/registrator för socialnämnden, en registrator/administrativ assistent och en

kontorsvaktmästare. Till kansliet räknas även 0,5 tjänst som nämndsekreterare/registrator för barn- och utbildningsnämnden. Alla anställda är kvinnor, samtliga arbetar heltid. Vi har också en vikarie sin anställs vid behov

Vi har haft 11 arbetsplatsträffar. Efter sommaren gjordes en genomgång och ett arbete utifrån resultaten i medarbetarenkäten som gav gott resultat. De anställda ger betyget 4,1 av max 5 i sin helhetsbedömning av arbetsgivaren. En brist i kansliets resultat är att avdelningen här slås ihop med ekonomiavdelningen på grund av för få anställda. Vi har dock arbetat med de frågor som gav lägre resultat. Bland arbetsmiljöåtgärder som genomförts under året kan nämnas att vi gått igenom samverkansavtalet och vad som gäller beträffande arbetstid etcetera på arbetsplatsträff i november. Vi har genomfört ombyggnation av postrummet för att inte obehöriga ska ha tillgång till postfacken. Vi har också omfördelat visst arbete när vi går in och ersätter varandra vid frånvaro för en jämnare belastning. Vi har gjort en verksamhetsplanering och följt upp den men ska arbeta på att få än tydligare mål vilket också var önskvärt.

Kvalitet, miljö, jämställdhet

Kansliet har inte specifikt gått igenom vad kvalitet i vårt arbete kan innebära under 2019, ett arbete som återstår under 2020. Ett exempel är att bidra till färre återremisser genom att bidra till att beslutsunderlagen är så kompletta som möjligt. En önskad förändring som genomfördes 2019 och som troligen gynnat detta är att handlingar i beslutsärenden är utskickade redan inför presidiernas möten. Här skiljer sig disciplinen åt mellan förvaltningarna mycket, en faktor som missgynnar arbetsmiljön hos sekreterarna när det blir alltför kort tid inför utskick av kallelser. Vårt bidrag till att gynna miljö är främst att fortsätta digitalisera vårt arbete i så hög utsträckning som möjligt. Ett viktigt beslut togs av kommunens myndigheter i december då vi efter årsskiftet 19/20 slutar dubbelarkivera handlingar. Från och med 1 januari 2020 upphörde vi att skriva ut samtliga handlingar och lagra i pappersarkiv utom för endast kompletta ärenden med tillhörande handlingar i digitalt format. Vissa, men få, handlingar som kräver originalunderskrifter av juridiska eller praktiska skäl är undantagna. Jämställdhetsperspektivet finns med i diskussionerna kring rekrytering.

Ekonomi

Kansliet omsätter cirka 3 300 000 kronor om året, varav två tredjedelar är löner. 2019 gav avdelningen ett negativt resultat på 285 000 kronor på grund av en felaktigt budgeterad lönekostnad efter att bemanningen ändrats mellan åren 2018 och 2019. Detta är korrigerat inför 2020.

Nyckel- och mätetal

Kansliets leverans består till stor del av att se till att ärendeflödet fungerar från inkommande post till expedierade beslut utan onödiga stopp. Vi samarbetar med våra bolag i utveckling av ansvarsområdena men de ingår inte i statistiken nedan.

Vi diarieför 1000 - 1200 ärenden om året och 3000 handlingar i kommunens diariesystem w3d3 och det har varit ungefär likadant de sista fem åren. Kommunstyrelsens egna förvaltning har en noterbar minskning under 2019 som ska analyseras. För att upprätthålla lagkravet om hantering av offentliga handlingar är det viktigt att alla tjänstemän ser till att skicka inkomna och utskickade handlingar som kan vara av allmänt intresse både nu och i framtiden till diariet. Det som kommer till kommunens officiella brevlåda ansvarar kansliet för att bedöma, men idag skickas många handlingar via e-post vilket gör att ansvaret läggs ut i än högre grad på den enskilda tjänstemannen att avgöra.

Under 2019 har vi också genomfört 55 möten i nämnder och styrelser inklusive socialnämndens myndighetsutskott, förutom möten i övriga utskott och beredningar. Antalet möten har varit nästan konstant sedan 2013 då kultur- och fritidsnämnden och tekniska nämnden upphörde. Antal protokollförda paragrafer hade en pik på 1000 stycken under 2016 då de ensamkommande barnen anlände, men ligger nu runt 800 om året.

Kultur och fritid

Bibliotek

Årets viktigaste händelser

Upphandlingen av leverantör/support till öppen källkodbaserade bibliotekssystemet Koha för alla kommunbiblioteken i Västmanland genomfördes under första kvartalet 2019. Sala stadsbibliotek var först på tur att gå över till det nya världsomfattande bibliotekssystemet. I september är det dags för biblioteken i Västra Mälardalen att ansluta sig.

Första april blev Kungsörs bibliotek ett meröppet-bibliotek. Biblioteket är tillgängligt för besökare även när personalen inte finns på plats. Biblioteket är meröppet 08:00 – 20:00 alla dagar. För att få tillgång till meröppet måste du vara minst 18 år. Från och med 1 april då vi startade meröppet tom 31 december har vi haft 1274 besök på biblioteket av meröppetlåntagare.

Under mars månad öppnade alla kommunbibliotek i Västmanland en ny digital tjänst för utlåning av strömmande film, Cineasterna. Allt man behöver för att låna film via sitt lokala bibliotek i Västmanland är ett bibliotekskort och en internetuppkoppling.

Kungsörs bibliotek anslöt sig till Libris-biblioteken i Sverige. Det betyder att det går att hitta Kungsörs biblioteksbestånd i den nationella databasen Libris på Kungliga biblioteket och att Kungsörs bibliotek hämtar sina katalogposter från Libris.

Under våren och sommaren har det varit många aktiviteter för barn i samband med projektet ”Kungsörstuben”. Medel från Statens Kulturråd, ”Stärkta bibliotek” och resurser från Kungsörs bibliotek har finansierat projektet. Syftet med projektet är att hitta nya ingångar till läsfrämjande insatser för barn- och ungdomar och utveckla metoder så att de kan bli mer delaktiga i Kungsörs kulturliv och stärka Kungsörs identitet.

Under oktober månad bytte Kungsörs bibliotek biblioteksdatasystem. Tillsammans med de andra nio kommunbiblioteken i Västmanland äger man gemensamt ett biblioteksdatasystem som bygger på öppen källkod. För biblioteksanvändaren blir det enkelt att se hela Västmanlands utbud av böcker, filmer och spel mm. Det går att låna medier i en kommun och sen lämna i en annan, vilket kan passa många som pendlar över kommungränserna. När man reserverar medier behöver man inte tänka på var de finns utan bara var man vill hämta. Under våren 2020 kommer det även att finnas en gemensam webbplats för gemensam marknadsföring och biblioteksutveckling.

Personal

5 st. personal

Ekonomi

Biblioteket har ett negativt resultat på 130 665 kr på grund av felaktig budgetering när det gäller lokalkostnad och avskrivning och internränta.

Nyckel- och mätetal

Verksamhet för barn och ungdom

24 besök av skolklasser

15 besök av förskoleklasser

4 biblioteksvisningar

91 arrangemang/aktiviteter

6 registrering i Legimus. Registrering i Legimus för att bli behörig att låna talböcker

15 boksdepositioner
16 bokprovning-förskolan
2 bokpresentationer

Verksamhet för vuxna

40 arrangemang/aktiviteter
121 besök och bokdepositioner "Boken kommer"(besök med medier till äldre som inte kan komma till biblioteket).
4 registrering i Legimus. Registrering i Legimus för att bli behörig att låna talböcker
607 fjärrlån

Konsumentrådgivning

49 registrerade ärenden
62 kontakttillfällen (31 per telefon, 12 per e-post och 13 besök)

Övrig statistik

52 071 besökare
1335 datoranvändare
1274 besök av meröppetlåntagare
36 604 utlån fysiska medier

Allmän kultur

Årets viktigaste händelser

Kultur och evenemang

Knutsdansen, Lions Kungsör, Kungsörs hembygdsförenings i samarbete med Kungsörs kommun dansade runt julgranen i lätt snöfall på Stora torget, både unga och äldre deltog i dansen.

Västmanland turism anordnade "Uppstartsmingel för besöksnäringen" Kultur och evenemangssamordnare samt 4 företag deltog från Kungsör deltog och fick möta andra i branschen, ta del av föreläsningar.

"Bob Hank and Joe" Vinnare av Country-SM 2018 – en trio från Sundsvall som spelar nyskrivna låtar i old-time country & western-, bluegrass stil uppträdde i Torpa bygdegård. 65 besökare. Arr. Torpa Bygdegårdsförening, Ett kulturliv för alla.

Välbesökt företagsfrukost Kungsudden

Ellinor Gustafsson har gjort sin LIA-praktik hos Kultur och evenemangssamordnaren under februari och mars. Ellinor går en YH utbildning inom besöksnäring och har bland annat bidraget i utvecklingen av ny ledbroschyr som ska färdigställas och tryckas.

UKM I år arrangerade Västra Mälardalen ett gemensamt Ung kultur möts. Med 8 scenbidrag och en konstnär med totalt ca 30 medverkande ungdomar från alla tre orterna och en publik på ca 130 personer. I år breddades arrangemanget med en Ungdomsmässa, där man kunde prova på olika aktiviteter. I en workshop fick ungdomarna lära sig att Beatboxa. Senare på kvällen visades föreställningen Bast Da Breakz för ca 100 personer.

Stort arbete med att samla in anmälningar och arbeta fram program till årets Konst och hantverkssafari.

Årets Valborgsmässofirande blev inte som vanligt då elden inte kunde tändas p.g.a. brandrisken.

Med Körsång av Carolus Rex Mannar och Joyvoice samt utdelning av Kultur-, idrotts- och hedersstipendium blev det en trevlig kväll för dem drygt 150 personer som hittat till Kungsudden.

Även Valskogs Valborgsmässofirande blev utan brasa i år.

Företagsbesök hos besöksnäringens företag ca 10 st. under hela perioden januari - april.

Träffat Kulturföreningar och informerat om hur vi kan hjälpas åt att synliggöra evenemang.

Konst och hantverkssafarin lockade till 2129 besök på 20 platser runt omkring Kungsör i år. Trenden i år är att fler konstnärer och hantverkare går ihop och ställer ut tillsammans, något som verkar uppskattas av publiken. Det är tydligt att samlingsutställningarna lockat flest besökare under både lördagen och söndagen. Mycket uppskattat evenemang.

Börjat sälja Kungsörs Stadsmysterium, på Kungsörs bibliotek.

Upphandlat Konstnärlig gestaltning till Drottningtorget.

Kultur & evenemangssamordnaren och miljöstrateg har arrangerat Världsmiljöveckan.

Ceremoni för de som blivit svenska medborgare under det senare året.

Hembygdsföreningen i Kungsör arrangerar traditionsenligt Nationaldagsfirande samt midsommarfirande på Kungsudden med stöd av Kungsörs kommun. Årets midsommarfirande lockade ett stort besöksantal.

Fredag den 15 juni var det den traditionsenliga Allsången på Ekudden med lokala artister och Elisa Lindström (känd dansbandssångerska). Evenemanget var mycket lyckat och välbesökt.

Föreningen Unga arrangerar i Kungsör med stöd av Kungsörs kommun arrangerar Barnfestival i Pinnparken för första gången. Drygt 200 personer besökte evenemanget som var särskilt uppskattat av barnfamiljer. Genom Ett kulturliv för alla –teater kunde föreställning "Hunden" spelas i parken.

Sommarlovsaktiviteterna som möjliggjorts genom stadsbidrag, presenteras i ett program. Bland annat cirkusskola, sommarlovskul på Ridsskolan, extraöppet på fritidsgården och i samarbete med Svenska kyrkan aktiviteter vid Skillinges badplats, de föreningar som bidrar med aktiviteter vittnar om att de gör skillnad för barn och ungdomar i kommunen, genom att de kan hållas kostnadsfria.

I samarbete med hembygdsföreningen och Medo fastigheter visas en utställning av äldre svartvita fotografier i två av skyltfönstren på Drottninggatan.

Inom ramen av Ett kulturliv för alla konst har två Serieteckningsworkshops arrangerats med Berit Viklund, en i Lockmora samt en på Björskogsskolan.

En utställning av Bert Viklund har under augusti månad visats i ett av fastighetsbolaget Kungsörshems skyltfönster.

Sista helgen i augusti gick Kungsörsdagarna av stapeln, där föreningslivet, företag, räddningstjänsten och kommunen visade upp sina verksamheter.

Invigning av det offentliga konstverket Tänk om... av Jonas Eriksson, på Drottningtorget Medverkade gjorde även Köpings kulturskolas brassensemble inför hundratalet åskådare. Talade gjorde kommundirektör Claes-Urban Boström och kommunstyrelsens ordförande Mikael Peterson som även intervjuade konstnären.

Skapa av naturmaterial, workshop i Stenladan. 20 - talet barn och vuxna medverkade. 40 – 50 personer visade intresse utan att vara med och skapa, Det var både Stenladan som lokal och nyfikenhet kring workshopen som lockade.

Kulturveckan 25 kulturaktiviteter på 13 olika platser, där Kungsörs bibliotek, Thor Modéenteatern och kyrkorna ger plats åt flera aktiviteter. Kulturveckan ger Kungsörare och tillresta en möjlighet att upptäcka historia, konst, hantverk, föredrag, musik, film under trevliga former.

Vokalistgruppen Vocado uppträdde i Torpa bygdegård EKFA

Succéorkestern Astoria uppträdde i Ulvesundsskolans aula. Ny arrangör i Kungsör, som Kultur & fritid har stöttat med tips och råd.

Inom ett kulturliv för alla hade vi ett samarbete med Svenska kyrkan, då Per Gross, blockflöjt och Benjamin Åberg kom och spelade i Kung Karl kyrka för ett 40-tal i publiken.

Julmarknad med 20-talet utställare, julmarknaden flyttade till Stortorget. Och trots bristen på snö, var det glada miner.

Fritid

Åtta Aktivitetsgruppsmöten med planering inför kommande evenemang. Tre Kommungemensamma elevrådsmöten där representanter från alla skolor i kommunen deltar. Ett flertal möten med föreningslivet. Tre fotbollsläger har varit hos oss under mars och april, två handbollsläger i augusti och ett i oktober.

Under maj månad började vi hyra ut den nyrenoverade Stenladan i Lockmora.

Vid Bottens- och Skillingeudds badplatser har två nya toaletter byggts och en ny brygga har införskaffats till Bottensbadplats.

Haft samverkansmöten med Arboga och Köping gällande taxor och anläggningsfrågor.

Simskola har bedrivits under våren, sommaren och hösten. Personalen i badhuset har genomgått utbildningen gällande livräddning och hjärt-lungräddning.

Personalen i sporthallen har genomgått städutbildning under hösten.

Prova på-dagen för elever i åk 1-7 ihop med idrottsföreningar genomfördes 19 september.

Webbredaktörsutbildningar.

Nyckel- och mätetal

Badhuset

Besök vuxna: 2688

Besök barn: 835

Besök skolan: 6088

Besök föreningar: 2241

Uthyrning privat: 54 gånger

Antal föreningsmöten: 16

Anläggningar

Lägerverksamhet: 6

Uthyrda timmar i sporthallen: 7 300

Uthyrda timmar i ishallen: 1 086

Uthyrda timmar på Centralvallen: 857

Framtidsperspektiv

Har påbörjat utredningen att se om behovet finns till att skapa en mötesplats för kulturen i kommunen. Beräknas vara klar under våren 2020.

Fortsätta att utveckla samverkan i Västra Mälardalen.

Personal

Kultur- och fritid: 9 st personal

I badhuset har en extra resurs jobbat som timvikarie även i år, främst på fredagkvällar då det har varit en kraftig ökning av antalet besökare, mestadels nyanlända. Resursen är flerspråkig och har kunnat prata med alla om regler m.m, något som bidragit positivt till ordningen.

Jämställdhetsarbete

Vi ser till att flickor och pojkar får samma förutsättningar när det gäller träningstider på kommunens anläggningar.

Ekonomi

Fritid har ett negativt resultat på 653 000 kr på grund av felaktig budgetering av löner på fritidskontoret samt lokalkostnader på fritidsanläggningarna.

Internkontrollplan

- *Skadegörelse och tekniska fel vid anläggningar t.ex. räddningsmaterial och redskap.*
Personal på plats vid anläggningarna genomför regelbundna kontroller av anläggningarna genom en checklista, vid eventuella fel görs en felanmälan till Kungsörs kommun teknik AB varvid felen åtgärdas.

Kommunikation

Årets viktigaste händelser

Flera händelser har kommunicerats, med allt från samhällsviktig information till evenemang, invigning av Rosa Svenssons plats, pågående händelser och aktiviteter i verksamheterna. Det har också genomförts webbenkätundersökning och medborgardialog om framtidens äldreomsorg i Kungsör och webbenkätundersökning om kulturvanor i Kungsör.

Externwebben

Kommunikationsenheten har det övergripande ansvaret för webben. I alla förvaltningar finns webbredaktörer som hjälper Kommunikationsenheten att hålla webbsidorna uppdaterade. Den som ansvarar för verksamhet ansvarar också för information. Nya webbredaktörer har tillkommit i flera verksamheter, de har blivit utbildade för att kunna publicera på webben. Utbildning och implementering sker kontinuerligt för webbredaktörer. Två gånger under året anordnades drop-in dag i kommunhuset med möjlighet för webbredaktörerna att fixa med sina webbsidor, nätverka och få tips och råd. Under hösten har Kommunikationsenheten träffat webbredaktörerna i sina respektive verksamheter för ett närmare samarbete. I samverkan med Kungsör, Köping, Arboga och Surahammar tittar VMKF på gemensamt koncept och redesign för alla kommuners externwebb. Fokus är att skapa en servicewebb som underlättar för medborgarna att hitta rätt och relevant information. Köping har lanserat en uppdaterad webb i december 2019.

Sociala medier

Kungsörs Facebook-sida fungerar som ett bra komplement till webben. Andelen som följer kommunens sida på Facebook fortsätter att stadigt öka. Från 1725 i januari till 2018 den 31 december, en ökning med 293 personer. Eftersom en större räckvidd ses som positivt arbetar kommunikationsenheten aktivt med att bjuda in till att följa sidan bland de personer som är aktiva på Kungsörs sida. Sidans följare är engagerade och hjälper gärna till att dela information vidare. Inläggen bygger bilden av Kungsör, med allt från samhällsviktig information till evenemang, pågående händelser och aktiviteter i verksamheterna. HR-specialist har fått tillgång till att publicera inlägg på Facebooksidan för att synliggöra lediga jobb.

Kommunkontakt

Kommunkontakt berättar om viktiga beslut, lyfter fram olika verksamheter, berättar om aktiviteter som är på gång osv. Informationen samlas in från verksamheterna. Tre nummer av Kommunkontakt har distribuerades till boende och företag i kommunen, i mars, maj och november.

Intranätet

Diskussioner om att byta till ett nytt intranätverktyg pågår tillsammans med Köping, Arboga och Surahammar. Nuvarande lösning är föråldrad och uppdateras inte längre av leverantören. VMKF arbetar med att ta fram en gemensam intranät-plattform i samma webbpubliceringssystem som de externa webbplatserna använder idag. Syftet är att kostnadseffektivt skapa och förvalta moderna intranät i en teknisk miljö som är enkel och snabb att jobba i. I en gemensam intranätplattform kan medlemskommunerna dela resurser, information, kommunicera och nätverka över organisationsgränserna vilket gynnar samverkan. Arboga planerar lansering 2020.

Fördjupad samverkan

Samarbetet inom kommunikationsområdet mellan Kungsör, Arboga och Köping hålls levande. Kommunikatörerna i alla tre kommuner ser stora fördelar med att träffas regelbundet,

samarbeta och samordna verktyg och system. Bland annat har en webbredaktörsträff anordnats i mars för redaktörerna i alla tre kommuner (och Surahammar).

Bomässan 2019

Kommunen deltog på Bomässan 2019 i Eskilstuna tillsammans med Saltkällan/Werner arkitekter för att marknadsföra Kungsör och kommande byggnation av bostadsrätter. Kungsör är inne i en expansiv fas och Bomässan är en bra plats för att lyfta fram fördelarna med att bo och leva i kommunen. Mässdeltagandet kan ses som ett led i att stärka kommunens varumärke.

Kriskommunikation

Kommunikationsenheten medverkade i Länsstyrelsen övning i mars.

Kontinuitetsplan reviderades tillsammans med VMKFs beredskapssamordnare.

Kommunikationsenheten medverkade på olika sätt i att uppmärksamma krisberedskapsveckan 6–12 maj.

I maj deltog en av kommunikatörerna i en tre dagar lång utbildning i riskkommunikation som anordnades av MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

I juni höll Kommunikationsenheten en presentation om kommunens riskkommunikation, som en del i grundutbildning för nya medlemmar i Kungsörs Frivilliga Resursgrupp.

Ny Kommunikationsplan vid kris och höjd beredskap togs fram tillsammans med VMKFs beredskapssamordnare i samverkan med Arboga och Köpings kommuner. Antogs av kommunfullmäktige i september.

Kommunikationsenheten deltog i Totalförsvarsövning i november. Övningen ledes och samordnas gemensamt av Försvarsmakten och MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Kultur och turism

Under året har enheten i samråd med kultur- och evenemangssamordnaren marknadsfört kommunens evenemang och besöksmål både via webb, sociala medier, annonser, infartsskyltar och trycksaker. Enheten har under året producerat material för större projekt, som tidigare gjordes av extern aktör, till exempel konst- och hantverkssafari och evenemangsprogram.

Framtidsperspektiv

Kommunikationsenhetens satsningar för det kommande året är att utveckla och stärka kommunens varumärke. Kungsörs kommun är inne i en mycket positiv och expansiv utvecklingsfas just nu. Enheten arbetar med att sätta Kungsör på kartan och förstärka den positiva bilden av Kungsör både externt och internt. Som ett led i det fortsätter enheten även att utveckla samverkan internt med webbredaktörerna i de lokala verksamheterna och externt med kommunikatörerna i Köping, Arboga och Surahammar.

Personal

Enheten består av två kommunikatörer.

Jämställdhetsarbete

Enheten har jämställdhet, inkludering och mångfaldsperspektiv i ständig åtanke i allt kommunikationsarbete.

Internkontrollplan

I internkontrollplanen för kommunstyrelsen finns inga punkter som gäller kommunikationsenheten.

Ekonomi

Kommunikationsenheten håller budget.

§

Samråd – Ny detaljplan för Almen 5, Kungsörs kommun (KS 2019/281)

Planen syftar till att möjliggöra uppförande av parkeringsplatser och parkering för rörelsehindrade samt garage, carportar och förråd.

Det nya planförslaget innebär att parkering för intilliggande bostäder kan uppföras. Planområdet kommer när det är färdigbyggt att innehålla cirka 70 nya parkeringsplatser, varav 25 kommer bestå av garage. Det kommer även vara möjligt att uppföra carport samt förråd på platsen. Utöver det planeras inga andra typer av byggnader för planområdet.

Gällande plan för området tillåter en markanvändning för bostäder och detta behöver ändras genom en ny detaljplan för att kunna tillåta uppförande av parkeringsytor.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Tekniska chefens tjänsteskrivelse 2020-01-14
- Kommunstyrelsens protokoll 2017-11-27, § 199
- Plankarta (Samrådshandling 2020-01-15)
- Planbeskrivning (Samrådshandling 2019-06-28)
- Behovsbedömning 2019-06-28
- Plankommitténs protokoll 2020-02-04 § 2

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar sända ut den föreslagna plan- och genomförandebeskrivningen för Almen 5, Kungsörs kommun, på samråd enligt bestämmelserna för standardförfarande vilket kan övergå till begränsat förfarande om alla i samrådskretsen tillstyrker detaljplanen.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, Stefan Leijerdahl, KKTAB
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Sida 1 (1)

Datum
2020-01-14

Vår beteckning
KS 2019/281

Tekniska kontoret

Adressat
Plankommittén

Vår handläggare
Stig Tördahl

0227-600168

Ny detaljplan för Almen 5, Kungsörs kommun. Beslut om samråd.

Planen syftar till att möjliggöra uppförande av parkeringsplatser och parkering för rörelsehindrade samt garage, carportar och förråd.

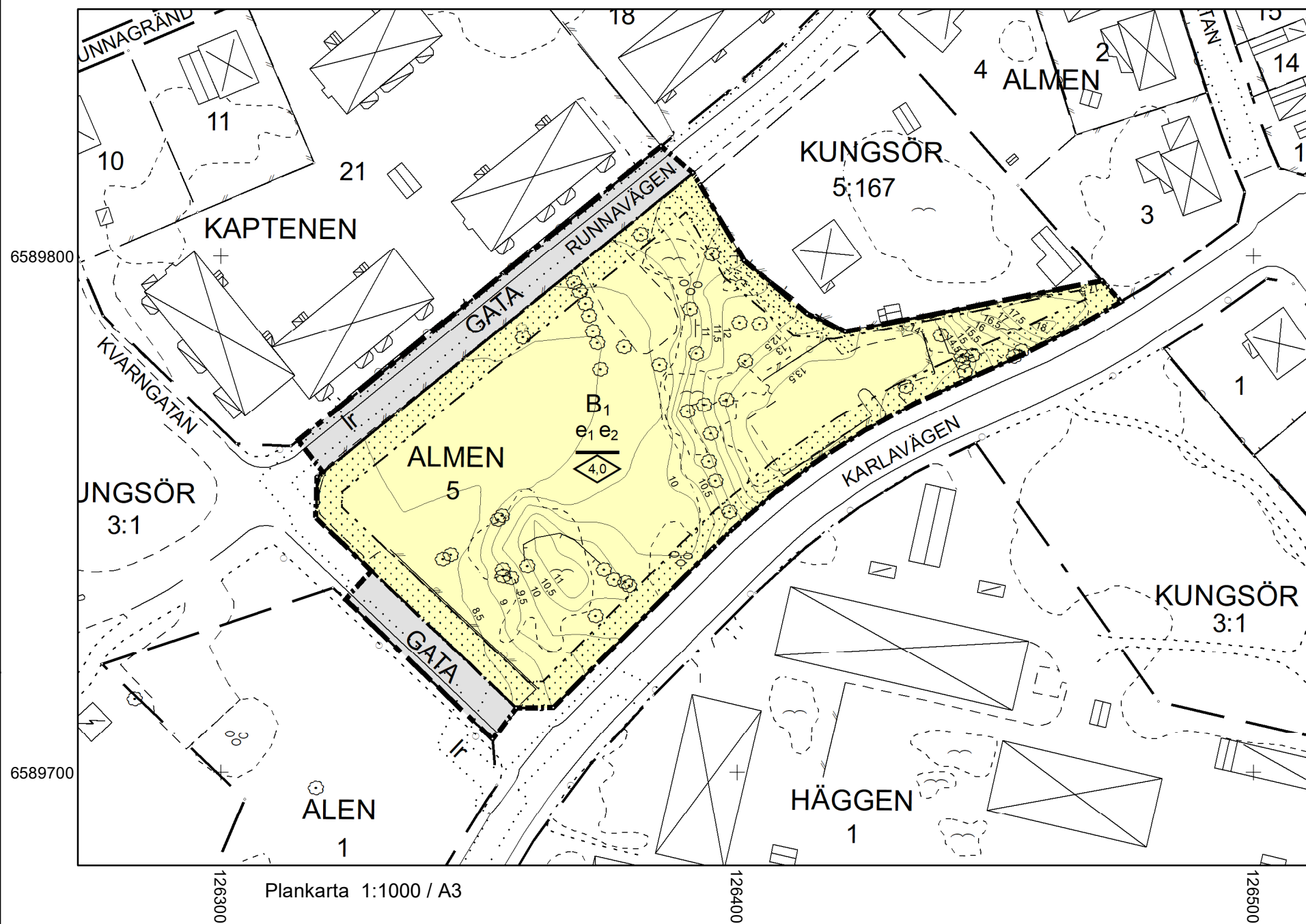
Det nya planförslaget innebär att parkering för intilliggande bostäder kan uppföras. Planområdet kommer när det är färdigbyggt att innehålla cirka 70 nya parkeringsplatser, varav 25 kommer bestå av garage. Det kommer även vara möjligt att uppföra carport samt förråd på platsen. Utöver det planeras inga andra typer av byggnader för planområdet. Detaljplaneförslaget tillåter totalt 1000 m² byggnadsarea inom området och varje byggnad begränsas till att vara max 200 m². Nockhöjden är reglerad till 4 meter.

Gällande plan för området tillåter en markanvändning för bostäder och detta behöver ändras genom en ny detaljplan för att kunna tillåta uppförande av parkeringsytor.

Förslag till beslut

Plankommittén föreslår kommunstyrelsen att besluta att planförslaget skickas ut på samråd.

Rune Larsen
Teknisk chef

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar.
Endast angiven användning och utformning är tillåten.
Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmänna platser med kommunalt huvudmannaskap, 4 kap. 5 § 2

GATA Gata

Kvartersmark, 4 kap. 5 § 3

B₁ Bostadskomplement, parkering

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Bebyggandets omfattning

- e₁** Största exploatering är 1000 kvadratmeter byggnadsarea, 4 kap. 11 § 1
- e₂** Största exploatering per byggnad är 200 kvadratmeter byggnadsarea, 4 kap. 11 § 1
- Marken får inte förses med byggnad, 4 kap. 11 § 1
- Högsta nockhöjd är 4,0 meter, 4 kap. 11 § 1

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandetid

Genomförandetiden är 5 år efter det att planen vunnit laga kraft.

Förhandskopia 2020-01-31

Grundkartans beteckningar

Trakt-/kvartergräns	Byggnad, liv resp. takkontur	Ägoslagsgräns
Fastighetsgräns	Uthus, liv resp. tak	Berg i dagen
Gräns för servitut, ledningsrätt etc.	Skärmtak, liv resp. tak	Barr- resp. lövskog
KUNGSÖR, ULW Trakt-/kvarternamn	Transformator, liv resp. tak	Enstaka barr- resp. lövträd
6:12, 3 Registernummer	Körbanekant	Buske
serv Servitut	Körbana kantsten	Belysningsstolpe
lr Ledningsrätt	Gång- och cykelväg / Gångväg	
+ Rutnätspunkt	Stig	
Staket	Nivåkurvor	
Stödmur		
Häck		

Uppgifter om grundkartan

Grundkartan (digitalt) upprättad 2020-01-15 av Mättningssektionen i Kungsörs kommun.
Koordinatsystem i plan: SWEREF99 16 30
Höjdsystem: Kungsörs lokala

Till planen hör: Plan- och genomförandebeskrivning, fastighetsförteckning

Detaljplan för

Samrådshandling

ALMEN 5

Kungsörs kommun, Västmanlands län

Upprättad 2020-01-15

Gustav Carlsbrand
Planförfattare

Rune Larsen
Teknisk chef

Beslutsdatum	Instans
Samråd 2020-__-__	
Granskning	
Antagande	
Laga kraft	

DP 206

Undersökning av detaljplan Almen 5, Kungsörs kommun

Undersökningen ska utgöra underlag för bedömning om genomförandet av kommande detaljplan/-er kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Om så är fallet ska kommunen göra en strategisk miljöbedömning av planen och upprätta en skriftlig redogörelse, miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Undersökningen bör även avgränsa vilka frågor som ska behandlas i en miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med 6 kap Miljöbalken (MB) och 4 kap 34 § Plan- och bygglagen (PBL) alternativt behandlas i planbeskrivningen.

Beslut om detaljplanen togs av kommunstyrelsen 2019-02-25.

Syfte med detaljplan

Planen syftar till att möjliggöra uppförande av parkeringsplatser och parkering för rörelsehindrade samt garage, carportar och förråd.

Gällande plan för området tillåter en markanvändning för bostäder. Regleringen behöver ändras genom en ny detaljplan för att kunna tillåta uppförande av parkeringsytor.

Ortofoto med ungefärligt planområde markerat i rött.

Ställningstagande till strategisk miljöbedömning och avgränsning av MKB

Planområdet ligger cirka 700 meter väster om centrala Kungsör. Till järnvägsstationen i Kungsör är det cirka 1,3 km. Planområdet är cirka 6500 kvm och består till största del av oexploaterad naturmark; gräsmatta samt en bergsknalle omgärdad av en del lövträd.

Planområdet innefattar fastigheten Almen 5, samt gatumark på delar av fastigheten Kungsör 3:1, och avgränsas i söder av Karlavägen och i norr av Runnavägen. Öster om planområdet, inom samma kvarter, ligger ett antal villatomter. Kvarteret avgränsas i öster av Birkagatan och i väster av Kvarngatan. Strax väster om området rinner Runnabäcken som har sitt utlopp i Arbogaån 300 meter norr om planområdet.

Översiktsplan för Kungsörs kommun antogs 8 december 2014 (§ 54). För det nu aktuella planområdet anges inget specifikt i översiktsplanen. Området ligger inom Kungsörs tätort.

Detaljplanen anses vara i linje med översiktsplanen. En tydlig strategi för översiktsplanen är att skapa förutsättningar för attraktiva bostäder i kommunen. Då en stor del av befolkningen i arbetsför ålder använder bilen som främsta transportmedel till och från jobb är tillgången till parkeringar av vikt för att behålla attraktiviteten i det befintliga bostadsbeståndet.

Inga riksintressen, skyddad natur eller Natura 2000-habitat bedöms påverkas av planen. MKN riskerar inte att överskridas om åtgärder sker enligt dagvattenutredningen. Hänsyn till trafiksäkerhet, dagvattenhantering, ljusstörningar tas i planförslaget.

Den samlade bedömningen av ovanstående aspekter och deras kumulativa effekter är att planförslaget inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning med tillhörande MKB behöver därför inte upprättas.

Bilagor

- Bilaga 1 Checklista för behovsbedömning med miljöaspekter och kommentarer.

Stig Tördahl
Teknisk chef

Gustav Carlsbrand
Monika Stenberg
Plankonsulter, Ramboll

Bilaga 1 Checklista för behovsbedömning

MILJÖASPEKT	Kan ett genomförande av planen antas medföra betydande miljöpåverkan			KOMMENTAR/ÅTGÄRD
	JA	OSÄKER	NEJ	
Verksamheter enligt 4 kap 34 § PBL eller enligt Förordning om MKB 3 § eller bilaga 3			x	
Biologisk mångfald				
<i>Riksintresse naturvård</i>			x	Ingen påverkan.
<i>Natura 2000-habitat</i>			x	Ingen påverkan.
<i>Skyddad natur</i>			x	Ingen påverkan.
<i>Värdefull/känslig natur</i>		x		Runnabäcken som är listad i Naturvårdsplanen för Västmanlands län rinner strax väster om planområdet. Här finns ett antal noterade naturvärden. Dagvattenutredning tas fram så att ingen påverkan sker från planområdet.
<i>Grönstruktur</i>		x		Ej utpekad grönstruktur. Minskad grön yta. Ej betydande miljöpåverkan.
Friluftsliv				
<i>Riksintresse friluftsliv</i>			x	Ingen påverkan.
<i>Strandskydd</i>			x	Ingen påverkan.
<i>Värdefullt friluftsområde</i>			x	Ingen påverkan.
Befolkning				
<i>Jämställdhet</i>			x	
<i>Integration</i>			x	
<i>Barns perspektiv</i>		x		Planens syfte innebär ökad trafik inom planområdet. En säker miljö vad gäller sikt och utfarter eftersträvas.
<i>Ålderssammansättning</i>			x	
Människors hälsa				
<i>Buller</i>			x	Ingen påverkan
<i>Vibrationer</i>			x	Ingen påverkan
<i>Magnetiska fält</i>			x	Ingen påverkan
<i>Radon</i>			x	Inga byggnader där människor stadigvarande befinner sig planeras
<i>Miljöfarlig verksamhet</i>			x	Ingen påverkan.
<i>Föroreningar</i>			x	Ingen påverkan
<i>Markföroreningar</i>			x	Ej känt
<i>Fysisk tillgänglighet</i>			x	Ingen påverkan
<i>Rekreation och friluftsliv</i>			x	
Människors säkerhet				
<i>Ras och skred</i>			x	Ej aktuellt

Översvämning		x		Dagvattenutredning tas fram och eventuella åtgärder vidtas.
Trafiksäkerhet		x		Planens syfte innebär ökad trafik inom planområdet. En säker miljö vad gäller sikt och utfarter beaktas.
Farligt gods/ skyddsavstånd			x	Ej aktuellt
Trygghet och säkerhet		x		Större parkeringsytor kan upplevas ödsliga nattetid. Ej betydande miljöpåverkan.
Djur och växtliv				
Natura 2000-fågel			x	Ingen påverkan
Fridlysta/rödlistade arter			x	Inga kända i närområdet
Värdefulla/känsliga arter			x	Inga kända i närområdet
Mark				
Geologi och jordarter			x	
Topografi			x	
Erosion			x	
Vatten				
MKN Avrinningsområde		x		Vatten från planområdet avrinner västerut mot Runnabäcken, som mynnar i Arbogaån. Rening av dagvatten krävs.
Skyddsområde			x	
Ytvatten			x	
Grundvatten			x	
Dagvatten			x	Dagvattenutredning tas fram och eventuella åtgärder vidtas.
Spillvatten			x	
Luft				
Miljö kvalitetsnorm utomhusluft			x	
Klimatfaktorer				
Lokalklimat			x	
Ljusförhållanden		x		Störningar från strålkastarljus beaktas genom lämplig placering av parkeringsplatserna. Ej betydande.
Hushållning mark/resurser				
Energianvändning el och uppvärmning			x	
Energianvändning transporter och kommunikationer			x	
Kollektivtrafikförsörjning			x	
Gång och cykel			x	
Naturresurser			x	
Landskap				
Landskapsbild			x	
Bebyggelse				

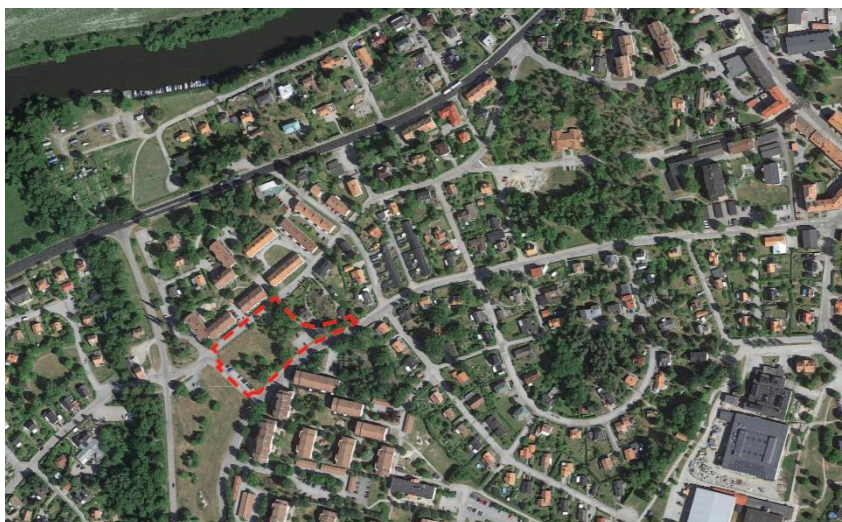
<i>Stadsbild</i>			x	Planen medför viss påverkan på stadsbilden.
<i>Gestaltning</i>			x	
Kulturmiljö				
<i>Riksintresse</i>			x	Ingen påverkan.
<i>Fornminne</i>			x	Inga fornminnen finns registrerade
<i>Byggnadsminne</i>			x	Inga byggnadsminnen finns registrerade
<i>Övrig värdefull kulturhistorisk miljö</i>			x	Ingen påverkan.
Samlad bedömning				
Inga riksintressen, skyddad natur eller Natura 2000-habitat bedöms påverkas av planen. MKN riskerar inte att överskridas om åtgärder sker enligt dagvattenutredningen. Hänsyn till trafiksäkerhet, dagvattenhantering, ljusstörningar tas i planförslaget. Den samlade bedömningen av ovanstående aspekter och deras kumulativa effekter är att planförslaget inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning med tillhörande MKB behöver därför inte upprättas.				

Referensmaterial som har använts vid denna bedömning

Titel	Källa	Aktualitet
Översiktsplan för Kungsörs kommun	Kungsörs kommun	Antogs 2015
Dagvattenutredning	ÅF	2019

Detaljplan för Almen 5 Kungsörs kommun (KS2019/43)

Planbeskrivning, samrådshandling

Inledning

Planhandlingar

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning inklusive genomförandefrågor (denna handling)
- Fastighetsförteckning

Där höjder förekommer redovisas dessa i höjdsystemet SWEREF 99 16 30.

Bakgrund och syfte

Planen syftar till att möjliggöra uppförande av parkeringsplatser och parkering för rörelsehindrade samt garage, carportar och förråd.

Gällande plan för området tillåter en markanvändning för bostäder och detta behöver ändras genom en ny detaljplan för att kunna tillåta uppförande av parkeringsytor.

Förenlighet med 3, 4 och 5 kap. MB

Planen bedöms inte innebära att några miljö kvalitetsnormer överskrids eller vara i konflikt med några riksintressen. Planen bedöms därför vara förenlig med innehållet i ovan nämnda lagrum.

Förfarande

Detaljplanearbetet påbörjades efter beslut av kommunstyrelsen 2019-02-25 och hanteras enligt PBL 2010:900 i dess lydelse vid detta datum.

I framtagandet av förslag till ny detaljplan kommer standardförfarande att tillämpas.

Plandata

Planområdet ligger cirka 700 meter väster om centrala Kungsör. Till järnvägsstationen i Kungsör är det cirka 1,3 km. Planområdet är cirka 6500 kvm och består till största del av ett oexploaterat naturområde; gräsmatta samt en bergsknalle omgärdad av en del lövträd och buskage. På platsen har det tidigare stått flerbostadshus då markanvändningen är avsedd för bostäder men

dessa är sedan några år tillbaka rivna. I planområdet ingår även mark för gata, delar av Runnavägen i norr och Kvarngatan i väster regleras i detaljplanen.

Planområdet innefattar fastigheten Almen 5, samt gatumark på delar av fastigheten Kungsör 3:1, och avgränsas i söder av Karlavägen och i norr av Runnavägen. Öster om planområdet, inom samma kvarter, ligger ett antal villatomter. Kvarteret avgränsas i öster av Birkagatan och i väster av Kvarngatan. Strax väster om området rinner Runnabäcken som har sitt utlopp i Arbogaån 300 meter norr om planområdet.

Ortofoto med ungefärligt planområde markerat med röd streckad linje.

Tidigare ställningstaganden

Riksintressen

Planområdet omfattas inte av riksintresse.

Strandskydd

Område berörs inte av något strandskydd.

Översiktsplan för Kungsörs kommun

Översiktsplan för Kungsörs kommun antogs 8 december 2014 (§ 54). För det nu aktuella planområdet anges inget specifikt i översiktsplanen. Området ligger inom Kungsörs tätort.

Detaljplanen anses vara i linje med översiktsplanen. En tydlig strategi för översiktsplanen är att skapa förutsättningar för attraktiva bostäder i kommunen. Då en stor del av befolkningen i arbetsför ålder använder bilen som främsta transportmedel till och från jobb är tillgången till parkeringar av vikt för att behålla attraktiviteten i det befintliga bostadsbeståndet.

Översiktsplanens målsättningar för boende är bland annat:

- Att skapa förutsättningar för fler attraktiva bostäder. Fler unga vuxna måste lockas att bosätta sig på orten så att befolkning och skattekraft kan öka. Framför allt bedöms sjö- och naturnära boende kunna locka nya kommuninvånare.
- Kungsör ska ha en fungerande bostadsmarknad med ett attraktivt utbud och fungerande flyttkedjor.

Planförslaget bedöms förenligt med översiktsplanens allmänna intentioner.

Program

Program för detaljplanen har bedömts inte behövas.

Detaljplan

Planområdet omfattas av detaljplanen A19 från 1952. Denna detaljplan tillåter en markanvändning för bostadsändamål i öppet byggnadssätt.

Gult område visar befintlig detaljplan, röd streckad linje visar denna plans utbredning.

Beslut om planläggning

Kommunstyrelsen beslutade 2019-02-25 (§22) att ge ett positivt planbesked i enlighet med ansökan. Ny detaljplan bekostas av sökande.

Förutsättningar

Terrängförhållanden och markanvändning

Planområdet består till största delen av natur. Planområdets nordvästra del utgörs av en plan gräsyta, där två lamellhus i vinkel fanns. Dessa byggnader är idag rivna.

I den södra delen är området något mer kuperat, här finns några bergknallar med berg i dagen och viss växtlighet i form av lövträd som ek och björk. Inom planområdet finns idag två befintliga parkeringsplatser, en längs Karlavägen i den östra delen och en längs Kvarngatan i sydväst. I övrigt är planområdet obebyggt trots att markanvändningen, enligt gällande detaljplan, tillåter uppförande av bostäder.

Historisk jämförelse över planområdet, markerat med rött. Till vänster syns ett ortofoto över planområdet som det ser ut idag. Till höger visas en bild över samma område från 1975, här kan de byggnader som tidigare låg på platsen ses.

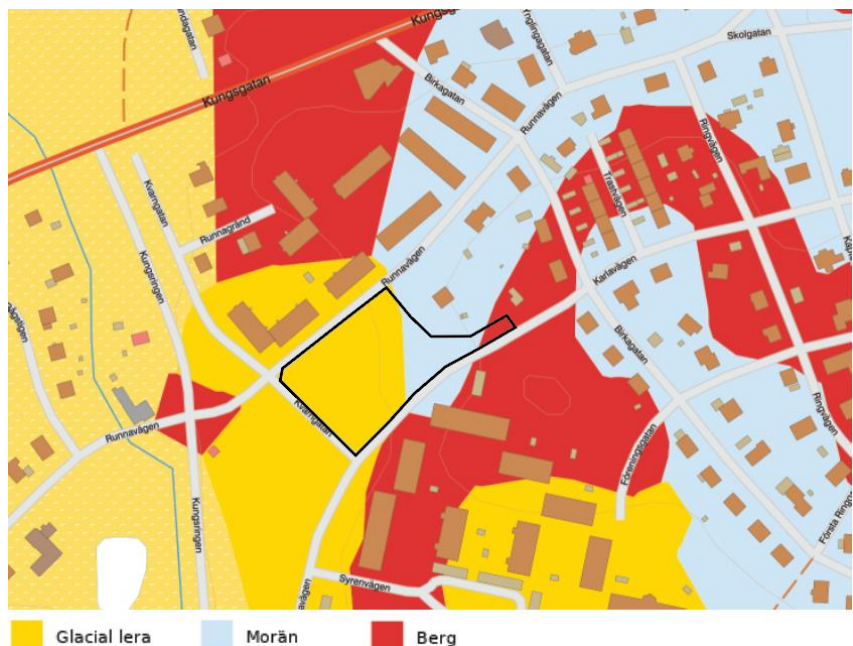
Bebyggelse i omgivningarna

Planområdet är en del av Kungsörs tätort och gränsar till flertalet fastigheter med bostadsbebyggelse. Söder och norr om området ligger det flerbostadshus med upp till 5 våningar byggda under 60- och 70-talet. Vidare västerut sträcker ett större villaområde ut

sig. Detta område karaktäriseras av låga enbostadshus i en eller två våningar med sadeltak.

Geotekniska frågor

Enligt SGU:s jordartskarta består de ytliga jordlagren i planområdet främst av glacial lera och morän. Vid platsbesök identifierades även berg i dagen.

Det ungefärliga planområdet markerat med svart linje på SGU:s jordartskarta.

Området är längs den norra plangränsen relativt flackt och varierar mellan cirka +8 och +10 (RH 2000). Längs den södra plangränsen är det kraftigare höjdskillnader, Karlavägen stiger från cirka +8 till +14 längs med gatans sträckning.

Fornlämningar

Inga kända fornlämningar finns inom planområdet. Om fornfynd eller fornlämning påträffas i samband med eventuella markarbeten måste arbetet omedelbart avbrytas och anmälan göras till Länsstyrelsen.

Naturvärden

Planområdet består till största del av naturmark och karaktäriseras framförallt av den gräsyta där det tidigare stod två flerbostadshus. Denna gräsyta fortsätter söderut längs Karlavägens sträckning, här har det tidigare också stått bostadshus som rivits. Gräsyterna bedöms inte ha något nämnvärt naturvärde.

Längs områdets sydöstra gräns växer ett antal större träd, främst ek och björk, varav några är av bevarandevärde.

Bild över växtligheten längs Karlavägen i planområdets sydöstra del.

Kulturmiljö

Inom planområdet finns det inte någon utpekad miljö av kulturhistoriskt värde.

Gator och trafik

Planområdet angörs från centrum via Karlavägen som är en huvudgata. Även Runnavägen ansluter till området, via denna väg kan Kungsgatan nås. Kungsgatan är huvudleden in till Kungsör och löper strax norr om planområdet.

Delar av Runnavägen och Kvarngatan har tagits med i detaljplanen. De är en rest från samma detaljplan som idag gäller för hela det aktuella planområdet. Genom att införliva även dessa områden i detaljplanen skapas ett mer enhetligt område rent planmässigt.

Inom området finns även en upptrampad stig som ansluter befintlig parkeringsplats längs Karlavägen med bebyggelse i norr.

Markföreningar

Inga kända markföreningar finns inom planområdet enligt WebbGIS, Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Hydrologiska förhållanden

Recipient för dagvatten från området är Mälaren. Vattnet från området rinner via ledningssystem, diken och vattendrag och mynnar först ut i Arbogaån. Arbogaån mynnar sedan ut i Mälaren efter cirka en kilometer.

Planområdet sluttar lätt åt sydväst mot korsningen Runnavägen och Kvarngatan, enligt det underlag som erhållits av Kungsörs kommun varierar höjderna i området mellan 8,05 m och 13,94 m. Områdets lågpunkt är belägen i det västra hörnet vid korsningen Runnavägen och Kvarngatan, områdets högsta punkt är belägen på den befintliga parkeringen i områdets östra del. Det dagvatten som inte infiltreras i området leds idag till dagvattenbrunnar belägna i Karlavägen och Runnavägen, därifrån leds vattnet via ledningar ut i Runnabäcken som slutligen når Mälaren.

Befintlig avrinning inom planområdet, planområdet markerat med rött.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Planområdet avrinner västerut mot Runnabäcken, som mynnar i Arbogaån. Planområdet ligger inom vattenförekomsten Mälaren-Galten.

Enligt VISS (vatteninformationssystem Sverige) har Arbogaån och Mälaren-Galten måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk ytvattenstatus. Miljö kvalitetsnormer som ska uppnås för ytvattenförekomsten är god ekologisk status 2027 och god kemisk ytvattenstatus 2021.

Dagvattenstrategi

Kungsörs kommuns dagvattenpolicy ska styra hur arbetet med dagvatten i kommunen ska ske inom sammanhållen bebyggelse samt planlagt område. I policyn anges bland annat att:

- Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) ska eftersträvas vid nyplanering, avrinning från en tomt eller markområde bör inte öka efter exploatering.
- Allt dagvatten som har låga eller måttliga föroreningshalter bör infiltreras eller fördröjas.

Vatten/avlopp

Området kopplas till det kommunala vatten- och avloppssystemet vid anslutningspunkt i angränsande gata.

Elförsörjning

Nätsystemet är sedan tidigare utbyggt. El finns draget i angränsande gata där påkoppling kan ske.

Planförslag

Bebyggelse

Det nya planförslaget innebär att parkering för intilliggande bostäder kan uppföras. Planområdet kommer när det är färdigbyggt att innehålla cirka 70 nya parkeringsplatser, varav 25 kommer bestå av garage. Det kommer även vara möjligt att uppföra carport samt förråd på platsen. Utöver det planeras inga andra typer av byggnader för planområdet.

Detaljplaneförslaget tillåter totalt 1000 m² byggnadsarea inom området och varje byggnad begränsas till att vara max 200 m². Nockhöjden är reglerad till 4 meter.

Den befintliga parkeringsplatsen längs Karlavägen kommer behållas i sin nuvarande utformning. Parkeringen längs Kvarngatan föreslås däremot minskas och flyttas något längre in i området, som kan ses på situationsplanen nedan. Genom att göra detta blir det möjligt att plantera träd och anlägga en regnbädd för upptag av dagvatten där parkeringen idag ligger.

Situationsplan över föreslagen utbyggnad.

Grönytor

Som situationsplanen ovan visar föreslås parkeringsplatserna att i huvudsak förläggas längs den norra plangränsen. Här är marken plan och innehåller inte heller några naturvärden, ingrepp på grönytor bedöms bli som minst med denna placering.

Längs den sydöstra plangränsen finns viss natur av bevarandevärde. Nya planteringar av träd föreslås inom planområdet, framförallt längs områdets utkanter, som en motvikt till den ökade mängd hårdgjord yta som detaljplanens genomförande innebär. Utöver detta kommer nya planteringar och sparande av grönytor bidra till ett bättre upptag av dagvatten, något som förväntas öka med en exploatering på platsen. Detaljplanen kräver dock inget marklov för trädfällning eller ett krav på plantering vid en exploatering.

Gator och trafik

I planen ingår delar av Runnavägen och Kvarngatan som angör planområdet i norr och väst. Inga förändringar föreslås för vägområdena.

Ett genomförande av detaljplanen medför att nya parkeringsplatser byggs, nya utfarter kommer därför anläggas mot både Runnavägen och Karlavägen. Enligt föreslagen situationsplan kommer tre nya utfarter angöra mot Runnavägen

och två nya utfarter mot Karlavägen. För att skapa utfarter som är trafiksäkra och med god sikt regleras plankartan med prickmark längs områdets utkanter. Ett avstånd på 5 meter, där byggnader inte får uppföras och sikten behålls, skapas på så sätt till vägområdet. För att den gångstig som går längs planområdets nordöstra gräns ska behållas har prickmark även placerats längs denna plangräns och därigenom hålls också ett respektavstånd mot befintlig bebyggelse med denna reglering.

Dagvatten

I samband med framtagande av detaljplanen har en dagvattenutredning utförts av ÅF (2019). I utredningen har flödesberäkningar gjorts utifrån ett 20-årsregn med varaktighet på 10 minuter. Hänsyn tas till ökade flöden till följd av klimatförändringarna.

Dagvattenutredningen redogör hur situationen för dagvatten ser ut före respektive efter exploatering. Utredningen har även undersökt föroreningsmängder och hur dessa påverkas av den nya verksamheten. Med det som bakgrund har förslag på hur dagvattnet ska omhändertas inom området tagits fram. Lösningarna presenteras utifrån ett platsspecifikt perspektiv och med hänsyn till lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD).

Enligt kommunens strategi för dagvattenhantering ska flödet från området inte öka efter exploatering, det innebär att cirka 28 m³ vatten behöver fördröjas inom området innan anslutning till kommunalt ledningsnät eller utsläpp till recipient sker. Dagvattnet föreslås efter exploatering ledas från tak och parkeringsytor till nedsänkta växtbäddar som fördröjer och renar dagvattnet. För exakt presentation av föroreningsmängder och lösningar för dagvattenhanteringen hänvisas till rapporten.

I bilden nedan illustreras systemöversikten över föreslagna dagvattenlösningar samt förmodade framtida vattenvägar efter exploatering. I området föreslås tre stycken nedsänkta växtbäddar anläggas, se placering och föreslagen ystorlek för växtbäddarna i bilden. Där garageplatser ansluter mot befintlig naturmark föreslås vattnet rinna till och infiltreras i grönytan.

Systemöversikt över föreslagna dagvattenlösningar samt förmodade framtida vattenvägar efter exploatering.

Planbestämmelser

Allmänna platser med kommunalt huvudmannaskap

GATA – Gata

Användningen gata inrymmer körbana och gångbana/trottoar.

Kvartersmark

B₁ – Bostadskomplement, parkering

Bebyggandets omfattning

e₁ – Största exploatering är 1000 kvadratmeter byggnadsarea

e₂ – Största exploatering per byggnad är 200 kvadratmeter byggnadsarea

Marken får inte förses med byggnad

Prickmark har använts i planen för att styra placeringen av byggnader. För att skapa utfarter med god sikt får inte byggnader placeras för nära vägområdet.

Högsta nockhöjd i meter

Bestämmelsen om högsta nockhöjd fungerar som en begränsning för hur höga byggnader som får anläggas. Nockhöjden har satts på ett sådant sätt att det är möjligt att uppföra komplementbyggnader som garage, carport eller förråd.

Konsekvenser

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Planförslaget bedöms inte ge upphov till betydande miljöpåverkan vilket innebär att en miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) inte kommer att göras.

Planförslaget överensstämmer med gällande översiktsplan.

Dagvatten/Skyfall

Dagvatten ska renas och fördröjas inom planområdet.

Vid kraftigare regn finns en risk att vattnet inte kan avledas tillräckligt snabbt via dagvattensystemet på fastigheten. Marken höjdsätts så att vattnet avrinner från byggnaderna mot områden som kan översvämmas utan skador på byggnader. Avrinningen sker då lämpligast i riktning mot närliggande gator. Dessa avrinningsvägar ska dock ses som sekundära då dagvattnet i förstahand ska omhändertas inom planområdet.

Påverkan på vatten

Genomförandet av planförslaget får inte medföra en ökning av föroreningshalterna i recipienten Mälaren. Reningen ska utgå från miljökvalitetsnormerna samt recipientens behov.

Med hjälp av förslagen dagvattenlösningen kommer föroreningskoncentrationerna efter exploatering bli lägre än i dagsläget med undantag för fosfor, kväve, kadmium och krom som har ett högre värde för den årliga mängden jämfört med befintlig situation. Utöver det har föroreningsvärden bra marginal till riktvärdet om dagvattenlösningen genomförs. Om ytterligare fördröjning och rening önskas kan t.ex. gröna tak eller genomsläpplig beläggning på parkeringar anläggas. Detta har inte tagits med i några beräkningar. För att öka reningseffekten ytterligare kan man använda sig av specifika växtarter som har en högre retention av

de ämnen som man vill ha ökad rening på. Det går även att använda sig utav ett filter som kan anpassas för rening av en specifik förorening.

Landskapsbild/stadsbild

Planområdet karaktäriseras idag av den öppna gräsytan, denna försvinner vid en exploatering.

Buller från trafik

Bullret från vägarna bedöms inte öka då parkeringen kommer användas av befintliga boende i området.

Barnperspektiv

Det är viktigt att beakta trafiksäkerheten så att inte utfarter eller trafikrörelser utgör ett hot för lekande barn.

Genomförande

Ansvarsfördelning

För utbyggnad av gator, VA-ledningar samt diken för dagvatten svarar kommunen.

Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän plats, gata.

Ekonomiska frågor

Detaljplanens framtagande bekostas av sökande.

Kostnader för anslutning till el- och telenät uttages separat av respektive ledningshavare.

Fastighetsrättsliga frågor

Inga nya fastigheter bildas i och med detaljplanens genomförande.

Genomförandetid

Genomförandetiden är 5 år efter det att planen vunnit laga kraft.

Tidplan

Preliminär tidplan

Planuppdrag, februari 2019

Samråd, 3:e kvartalet 2019

Granskning, 4:e kvartalet 2019

Antagande, 1:a kvartalet 2020

Medverkande

Planhandlingarna är upprättade av planarkitekterna Gustav Carlsbrand och Monika Stenberg, Ramböll Sverige AB på uppdrag av Kungsörs kommun.

Stig Tördahl
Teknisk chef

Gustav Carlsbrand / Monika Stenberg
Planarkitekt

§ 2

Samråd – Ny detaljplan för Almen 5, Kungsörs kommun (KS 2019/281)

Teknisk chef Rune Larsen föreslår ny detaljplan för Almen 5, Kungsörs kommun, sänds ut på samråd.

Planen syftar till att möjliggöra uppförande av parkeringsplatser och parkering för rörelsehindrade samt garage, carportar och förråd.

Det nya planförslaget innebär att parkering för intilliggande bostäder kan uppföras. Planområdet kommer, när det är färdigbyggt, innehålla cirka 70 nya parkeringsplatser varav 25 garage. Det kommer även vara möjligt att uppföra carport samt förråd på platsen. Utöver det planeras inga andra typer av byggnader för planområdet.

Detaljplaneförslaget tillåter totalt 1000 m² byggnadsarea inom området och varje byggnad begränsas till att vara max 200 m². Nockhöjden är reglerad till 4 meter.

Gällande plan för området tillåter en markanvändning för bostäder och detta behöver ändras genom en ny detaljplan för att kunna tillåta uppförande av parkeringsytor.

Ändring av detaljplanen handläggs med standardförfarande. Om alla i samrådskretsen tillstyrker detaljplanen så övergår man till ett begränsat förfarande.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Tekniska chefens skrivelse 2020-01-14
- Behovsbedömning
- Planbeskrivning
- Plankarta

Plankommittés
Överläggning

Under överläggningen har Madelene Fager (C) en synpunkt att laddinfrastruktur ska vara med i den nya detaljplanen.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, plankommittén, kommunstyrelsen
Utdragsbestyrkande	

Beslut

Plankommitténs förslag:

Kommunstyrelsen beslutar sända ut den föreslagna plan- och genomförandebeskrivningen för Almen 5, Kungsörs kommun, på samråd enligt bestämmelserna för standardförfarande vilket kan övergå till begränsat förfarande om alla i samrådskretsen tillstyrker detaljplanen.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Akten, plankommittén, kommunstyrelsen
Utdragsbestyrkande	

Kommunstyrelsen

2020-02-24

§

Meddelanden delegationsbeslut

Kultur- och fritidschef Mikael Nilsson har den 5 februari 2018, § 1 beviljat Valskogs Idrottsklubb arrangemangsbidrag med 2 500 kronor för julgransplundringen 2020. Dnr KS 2020/38

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen lägger meddelandena till handlingarna.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Respektive akt
Utdragsbestyrkande	

§

Meddelanden

JSM Telefront har gjort servicemätning via telefon och e-post inom Kommunernas Kvalitets i Korthet (KKiK) under perioden vecka 41 – 46. Dnr KS 2020/31

Följande partier har lämnat in en redovisning för hur partistödet använts 2019: Moderata Samlingspartiet, Vänsterpartiet, Liberalerna och Arbetarpartiet Socialdemokraterna. Dnr KS 2020/41

Miljöstrateg Theres Andersson har svarat på Vattenmyndighetens enkät om genomförda åtgärder i Vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2019 Dnr KS 2020/54

Vision e-hälsa 2025 - överenskommelse mellan staten och Sveriges kommuner och regioner. Dnr KS 2020/61

Protokoll/minnesanteckningar från:

- Förbundsdirektionen Västra Mälardalens Myndighetsförbund 2020-01-22 § 1-10

Synpunkter inkomna via kommunens hemsida

- Fråga angående kö till barnaktivitet. Dnr KS 2020/45

Undertecknade avtal:

- Fritidschef Mikael Nilsson har undertecknat avtal med TMT Biograf AB. Avtalstid: 2020-01-01 – 2022-12-31. Dnr KS 2020/21.
- Näringslivsassistent Lina Ekdahl har tecknat avtal mellan regional samordnare och ledhuvudman för cykel och vandringsleder - med Region Västmanland. Dnr KS 2020/28

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Respektive akt/meddelandepärm
Utdragsbestyrkande	

Kommunstyrelsen

2020-02-24

- Ramavtal - Elarbeten, rangordnat avtal nr 2. Avtalspart: Assemblin EL AB. Rangordnat avtal nr 1. Avtalspart: Kungsörs Elektriska AB. Dnr KS 2020/32
- Ramavtal – Plåtarbeten, rangordnat avtal nr 1. Avtalspart: Arboga Kungsör Plåt och Vent AB. Rangordnat avtal nr 2. Avtalspart: Erikssons Plåt i Nyköping AB. Dnr KS 2020/39
- Bibliotekschef Ulf Hölke har tecknat avtal med Västra Mälardalens kommunalförbund - Drift och underhåll av tunnelserver, bibliotekens utlåningsterminaler. Dnr KS 2020/44
- Kommundirektör Claes-Urban Boström har förlängt avtal gällande Företagshälsovård med Avonova Hälsa AB till och med 2021-03-31. Dnr KS 2020/48

Beviljade schakttillstånd till:

- AG Consulting – fiber till bostadshus på Bondegatan, Kungsör 2020-01-27 – 2020-02-10. Dnr KS 2020/3.
- Anderssons i Köping AB - grävning/borring för fiber mellan Karlavägen-Skolvägen utmed Första Ringgatan och mitt i mellan Runnavägen och Kungsringen 2020 -01-27 – 2020-02-30. Dnr KS 2020/3
- Wdvida AB – grävning för fiber på Tallstigen 2020-01-31 – 2020-02-07. Dnr KS 2020/3
- Eltel Networks Infranet AB / Skanova AB - ansluta villakunder till befintligt fibernät. Draggropar vid tomtgräns 2020-02-20 – 2020-04-30. Dnr KS 2020/3
- Coment AB – grävning för fiber på Bergsgatan 2020-02-06 – 2020-07-31. Dnr KS 2020/3

Kommuner och Regioners cirkulär:

- 20:02 Ändrade belopp i TRAKT T 1 januari 2020
- 20:03 Tekniksprängsavtalet 20
- 20:04 Ett nytt läkarintyg för sjuklöneperioden och en ny arbetsgivarversion av läkarintyg efter dag 14
- 20:05 En starkare skydd för välfärdssystemen

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Respektive akt/meddelandepärm
Utdragsbestyrkande	

Kommunstyrelsen

2020-02-24

- 20:06 Information till arbetsgivare med anledning av epidemi- eller pandemiutbrott
- 20:07 Internränta för år 2021
- 20:08 Budgetförutsättningar för åren 2020–2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen lägger meddelandena till handlingarna.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Respektive akt/meddelandepärm
Utdragsbestyrkande	

Remiss av vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030

Länsstyrelserna har, genom samverkansorganet Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS), tagit fram ett förslag till vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030. Vägledningen är en revidering av "Guide till lokalt arbete med miljömål" från år 2014.

Länsstyrelserna har det regionala uppdraget att stödja kommunerna med underlag i det lokala arbetet med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Vägledningen riktar sig till kommuner och ska ge stöd och inspiration för ett strategiskt arbete med miljömål och hur detta kopplar till genomförandet av Agenda 2030 på lokal nivå. Den ska också vara ett underlag för erfarenhetsutbyte mellan kommuner och länsstyrelser i miljömålsarbetet.

Förslaget till vägledning har tagits fram i dialog med främst miljö- och/eller hållbarhetsstrateger från kommuner i alla delar av landet och miljömålssamordnare vid länsstyrelserna under år 2019. Projektledare har varit Tommy Persson, miljöstrateg, Länsstyrelsen Skåne och Anna-Karin Poussart, miljöstrateg, Lunds kommun.

Nu önskar vi få in synpunkter och förslag på hur bifogat utkast till vägledning kan utvecklas ytterligare för att fungera som stöd i kommunens strategiska miljö- och hållbarhetsarbete. Det är helt frivilligt att svara på remissen.

Vi ser framförallt emot synpunkter och förslag utifrån nedanstående frågeställningar. Vi ber er att svara så konkret som möjligt och med referens till aktuellt avsnitt i utkastet till vägledning.

1. Upplevs vägledningen som relevant för ert miljö- och hållbarhetsarbete? Lyfts rätt saker fram? Är det något viktigt som saknas?
2. Har er kommun något lärande exempel inom något av processtegen som redovisas i vägledningen och som ni vill bidra med till den färdiga versionen av vägledningen?

Synpunkter på förslaget till vägledning enligt ovan skickas digitalt till Tommy Persson, Länsstyrelsen Skåne, 010-224 15 84, tommy.persson@lansstyrelsen.se, med e-post **senast den 21 februari 2020**. Ange gärna "Kommunvägledning miljömål" som meddelanderubrik. Det går också bra att kontakta Tommy Persson med övriga frågor om vägledningen.

Efter remissen kommer utkastet till vägledning att justeras och kompletteras i berörda delar och därefter layoutas innan beslut av RUS styrgrupp i april 2020.

Magnus Eriksson
Verksamhetsledare RUS

Tommy Persson
Projektledare

Bilaga: Utkast till vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030, version 2020-01-27.

Sändlista:

Kommuner

Sveriges Kommuner och Regioner

Länsstyrelser

Naturvårdsverket

Svenska FN-förbundet, Glokala Sverige

SIS, Swedish Institute for Standards

Blekinge Tekniska Högskola, Forskningsprojektet Hållbar kommun- och regionsutveckling

Linköpings universitet, Forskningsprojektet Förbättrad regional och lokal hållbarhetsprestanda genom integrering av FN:s globala mål (LETS)

Vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030

Titel:	Vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030.
Beställare:	RUS – Länsstyrelserna i samverkan
Utgivare:	Länsstyrelsen Skåne genom RUS – Länsstyrelserna i samverkan
Utgivningsår:	2020
Projektledare:	Tommy Persson, Länsstyrelsen Skåne och Anna-Karin Poussart, Lunds kommun
Projektgrupp:	Tommy Persson, Länsstyrelsen Skåne, Anna-Karin Poussart, Lunds kommun, Magnus Eriksson, Länsstyrelsen Dalarna, Marie Vallin, Länsstyrelsen Västerbotten
Referensgrupp:	Gunilla Isgren, Botkyrka kommun, Maria Eriksson, Åre kommun, Kristina Eriksson, Sollefteå kommun, Kenneth Gyllensting, Karlskrona kommun och Sveriges Ekokommuner, Tina Näslund, Torsby kommun, Anne-Catrine Almér, Länsstyrelsen Jönköping
ISBN:	XX
Rapportnummer:	XX
Layout:	XX
Omslagsbild:	XX
Webbplats:	www.rus.lst.se

2020-01-27

Förord

Förord skriv efter remiss.

UTKAST

Innehållsförteckning

Förord.....	3
Sammanfattning.....	5
Läsanvisning	6
Del 1. Agenda 2030 och miljömålen – Hand i hand för hållbar utveckling	7
1.1 Agenda 2030 och globala målen för hållbar utveckling	7
1.2 Det svenska miljömålssystemet	8
1.3 Sveriges miljömål bidrar till den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030	9
1.4 Agenda 2030 kan bidra till att stärka det lokala miljöarbetet.....	10
1.5 Miljö är en grundläggande förutsättning för hållbar utveckling	11
1.6 Miljön är en central hållbarhetsutmaning.....	12
1.7 Hantera målkonflikter och lyft synergier	14
Del 2. Kommunens roller, uppgifter och förutsättningar.....	17
2.1 Kommunens olika roller i miljö- och hållbarhetsarbetet	17
2.2 Ett strategiskt hållbarhetsarbete ger stor samhällsnytta.....	22
2.3 Olika förutsättningar och möjligheter i olika kommuner.....	25
2.4 Stöd och vägledning från nationella myndigheter	27
Del 3. Processteg för att utveckla och genomföra ett miljö- och hållbarhetsprogram.....	28
3.1 Steg 1 – Planera för att ta fram ett strategiskt program.....	29
3.2 Steg 2 – Nulägesanalys	35
3.3 Steg 3 – Formulera vision och mål	40
3.4 Steg 4 – Utforma åtgärder.....	47
3.5 Steg 5 – Förankra och besluta	51
3.6 Steg 6 - Implementera och genomföra	55
3.7 Steg 7 – Följa upp	59
3.8 Steg 8 – Kommunera.....	61
3.9 Så här kan du leda processen.....	66
3.10 Politiskt ledarskap för hållbar utveckling	68
Om RUS.....	69
Bilaga 1. Processen för att ta fram denna vägledning.....	70

2020-01-27

Sammanfattning

Sammanfattning skrivs efter remiss.

UTKAST

Läsanvisning

Denna vägledning ska ge stöd och inspiration i det lokala arbetet med miljömål och de miljörelaterade globala målen i Agenda 2030, med särskilt fokus på processen att utveckla och genomföra ett strategiskt miljö- och hållbarhetsprogram. Vägledningen riktar sig främst till politiker och tjänstemän med ansvar för hållbarhetsarbetet i kommunerna, men också till miljömålssamordnare på länsstyrelserna som ett underlag för stöd och erfarenhetsutbyte i det regionala och lokala miljö- och hållbarhetsarbetet.

Vägledningen är indelad i tre olika delar enligt nedan. Du kan läsa vägledningen från ”pärm till pärm”, men du kan också hoppa rakt in i ett avsnitt som är av särskilt intresse för dig utan att ha läst övriga delar.

Del 1. Den första delen ger en kort beskrivning av det svenska miljömålssystemet och de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030, och hur dessa målsystem relaterar till varandra och kan samverka för att stärka miljö- och hållbarhetsarbetet på alla nivåer i samhället. Vidare redovisas vilka målkonflikter som kan uppstå i arbetet med miljömålen och hur dessa kan hanteras på lokal nivå.

Del 2. Den andra delen beskriver vilka uppgifter och roller kommunen har i det lokala miljö- och hållbarhetsarbetet och hur detta arbete bidrar till samhällsnytta och lokal utveckling. Därefter följer ett resonemang om kommunernas olika förutsättningar och möjligheter att driva ett strategiskt miljö- och hållbarhetsarbete och hur kommuner kan nå stor miljönytta med begränsade resurser. Vidare redovisas nationella stöd och vägledningar för kommunernas strategiska miljö- och hållbarhetsarbete.

Del 3. Den tredje delen redovisar processen för att utveckla och genomföra ett miljö- och hållbarhetsprogram i åtta steg. De olika processtegen ger konkret vägledning kring planering, nulägesanalys, mål, åtgärder, förankring, implementering, uppföljning och kommunikation av det strategiska miljö- och hållbarhetsarbete i en kommun. För respektive processteg redovisas också lärande exempel på lokal eller regional nivå. Avslutningsvis redovisas viktiga förutsättningar för att driva förändringsprocesser och behov av politiskt ledarskap i det lokala arbetet för hållbar utveckling.

Utöver de lärande exempel som redovisas i del tre i denna vägledning, har Naturvårdsverket samlat konkreta exempel på vad olika kommuner har gjort i sitt miljöarbete för att nå miljömålen på www.sverigesmiljomal.se.

I den förra versionen av denna vägledning, ”[Guide till lokalt arbete med miljömål](#)” finns också ett flertal goda exempel på lokalt arbete med miljömålen som fortfarande är relevanta i detta sammanhang.

Del 1. Agenda 2030 och miljömålen – Hand i hand för hållbar utveckling

Långsiktig hållbarhet behöver genomsyra samhällsutvecklingen på global, nationell, regional och lokal nivå. Kommunerna ansvarar för utvecklingen på lokal nivå och att skapa en god livsmiljö för sina invånare. Den politiska viljan och ambitionsnivån är en viktig faktor för ett framgångsrikt hållbarhetsarbete. Genom att översätta globala, nationella och regionala mål till lokala mål och åtgärder kan målen bli verksamma redskap i den lokala politiken, och sätta ramen och ambitionsnivån för det lokala hållbarhetsarbetet. Kommunerna har en unik och viktig roll att formulera en lokal politik på hållbarhetsområdet utifrån egna behov, prioriteringar och förutsättningar för att påverka utvecklingen mot ökad hållbarhet.

1.1 Agenda 2030 och globala målen för hållbar utveckling

Den 25 september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som inrymmer de globala målen för hållbar utveckling. I begreppet hållbar utveckling integreras de tre dimensionerna av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig. De 17 globala målen konkretiseras med 169 delmål och 230 globala indikatorer. Det övergripande syftet med agendan är att avskaffa extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor, att främja fred och rättvisa och att lösa klimatkrisen.¹ De globala målen ska ses som integrerade och odelbara, dvs det behövs balans i arbetet med att nå målen och för att kunna hantera målkonflikter och stimulera synergier som kan finnas mellan miljö, ekonomi, sociala värden och samhällsplanering, vilket är en förutsättning för att kunna nå en hållbar utveckling. I agendan uttalas också att ingen ska lämnas utanför, alla ska med.

Figur 1. FN:s globala mål för hållbar utveckling. UNDP.

Regeringen har ambitionen att Sverige ska vara ledande i arbetet med att genomföra Agenda 2030². Under 2020 lägger regeringen fram en proposition i syfte att skapa en bredare parlamentarisk förankring i riksdagen gällande de globala målen. Agenda 2030-delegationen har på regeringens uppdrag tagit fram ett förslag till hur Agenda 2030 ska genomföras och dessa förslag är underlag för propositionen. Regeringen har också tagit fram en nationell handlingsplan 2018-2020 för Agenda 2030. Såväl delegationen som regeringens handlingsplan framhåller att kommuner och landsting har

¹ UNDP i Sverige, www.globalamalen.se

² Regeringsförklaringen den 10 september 2019, <https://www.regeringen.se/4a5af5/contentassets/85873e3e6b5b46778d713e5143bdd66f/regeringsforklaring-en-den-10-september-2019.pdf>

centrala roller i genomförandet av Agenda 2030 och att det är angeläget att genomslaget för Agenda 2030 fortsätter att öka i fler kommuner och landsting, och att fler kommuner och landsting integrerar arbetet med hållbar utveckling och Agenda 2030 i sin ordinarie styrning och ledning.³

I regeringens handlingsplan lyfts fram sex fokusområden som är särskilt viktiga att arbeta med för att nå de globala målen i Sverige. Fokusområdena är:

1. ett jämlikt och jämställt samhälle
2. hållbara samhällen
3. en samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi,
4. ett starkt näringsliv med hållbart företagande
5. hållbar och hälsosam livsmedelskedja
6. stärkt kunskap och innovation.

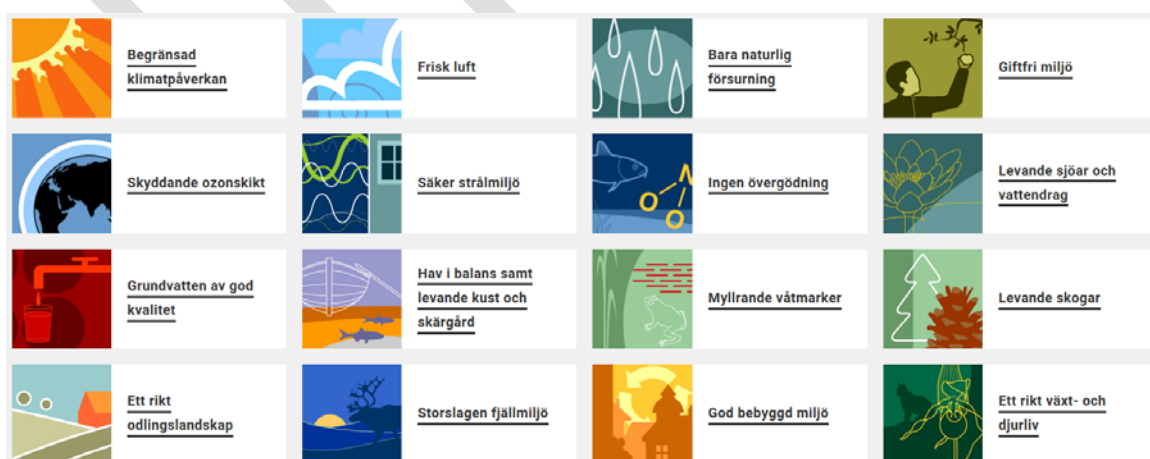
Agenda 2030 kommer att innebära behov av ökat samarbete regionalt och lokalt och mer tvärsektorielt tänkande än tidigare.

Läs mer om arbetet med Agenda 2030 i kommuner och regioner på Svenska FN-förbundets webbplats om projektet Glokala Sverige, www.glokalasverige.se, och i Sveriges Kommuner och Regioners webbrapport om [Ledarskap för hållbar utveckling – Agenda 2030 i kommuner och regioner](#).

Läs också mer om det internationella och nationella arbetet med Agenda 2030 på regeringens webbplats, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>.

1.2 Det svenska miljömålssystemet

Sveriges miljömål, som först beslutades av riksdagen år 1999, består av ett övergripande generationsmål, 16 miljökvalitetsmål med preciseringar och ett antal etappmål, som beskriver den långsiktiga målsättningen och inriktningen för Sveriges miljöpolitik. Målen följs upp årligen, bland annat med hjälp av indikatorer, på regional nivå av länsstyrelserna och Skogsstyrelsen, och på nationell nivå av målsvarsiga nationella myndigheter med Naturvårdsverket som samordnare. Uppföljningen ger information om hur miljöarbetet utvecklas och i vilken utsträckning vi når miljömålen. Resultatet från uppföljningen är ett viktigt underlag för regeringens miljöpolitik.

Figur 2. De nationella miljökvalitetsmålen, Naturvårdsverket.

³ Agenda 2030-delegationen, Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet, SOU 2019:13, 2019.

Vem gör vad?

Arbetet med miljömålen är ett stort samarbete där 26 nationella myndigheter och länsstyrelserna har ett uppdrag att verka för att vi når målen. Länsstyrelserna samordnar arbetet på regional nivå, där främst kommunerna, men också regioner och landsting, näringslivet samt civilsamhället är viktiga aktörer i miljöarbetet.

Från nationell nivå förväntas miljömålen vara en del av kommunens övergripande politik för hållbar utveckling. Många kommuner ser också de nationella och regionala miljömålen som en tillgång i det lokala miljöarbetet och anpassar målen till den lokala nivån. Kommunerna har både ett ansvar och stor möjlighet att påverka utvecklingen i miljön genom sin roll som verksamhetsutövare, upphandlare, inköpare, myndighet, kunskapspridare, inspiratör och föredöme. Kommunerna har också en viktig roll i att vara värd för miljöfrågorna på lokal nivå och bjuda in det lokala näringslivet, föreningar och medborgare i det gemensamma miljöarbetet. Denna roll har blivit ännu viktigare utifrån ett lokalt arbete med Agenda 2030 där ökat samarbete och partnerskap med näringsliv och det civila samhället lyfts fram som viktiga förutsättningar i mål 17. *Genomförande och globalt partnerskap*. Se vidare under del 2 i denna vägledning om kommunens olika roller och exempel på kommunala verktyg för miljö- och hållbarhetsarbetet.

Läs mer om miljömålen och indikatorer på www.sverigesmiljomal.se. Här finns också mer information om vem som gör vad i miljömålssystemet, stöd och råd i miljöarbetet samt lärande exempel från kommuner och företag. RUS (Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet) har också en webbplats om det regional och lokala arbetet för miljömålen, www.rus.lst.se.

1.3 Sveriges miljömål bidrar till den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030

Sveriges miljömål är beslutade av riksdagen och är de nationella mål som bidrar till att vi uppnår den ekologiska dimensionen av de globala målen i Agenda 2030. Samtidigt kan Agenda 2030 ge kraft och nya förutsättningar för att genomföra och uppnå miljömålen. Miljömålen visar konkret vad det är Sverige ska göra nationellt och internationellt för att bidra till att genomföra den ekologiska dimensionen av Agenda 2030. De 16 miljö kvalitetsmålen är betydligt mer preciserade när det gäller vilken miljö kvalitet som krävs för en god miljö i jämförelse med målen i Agenda 2030⁴.

Agenda 2030-delegationen anser att miljömålen är centrala för genomförandet av Agenda 2030 på nationell nivå och i relation till omvärlden. Enligt delegationens bedömning överensstämmer miljömålen väl eller delvis med delmål i 12 av de 17 målen i agendan. Att miljömålen uppnås har därför stor betydelse för genomförandet av Agenda 2030. Vidare konstaterar delegationen att Agenda 2030 tydliggör behovet av tvärgående perspektiv för att integrera miljömålen i andra politikområden för att skapa förutsättningar för beslut som är hållbara i såväl ekonomiska, sociala som miljömässiga perspektiv.⁵ Regeringen understryker att arbetet med miljömålen ska fortsätta med sikte mot år 2030. Utöver att vara en viktig utgångspunkt i det nationella genomförandet av de globala målen i Agenda 2030, ger miljömålen en struktur för och konkretiserar det nationella arbetet med klimat och miljö.⁶

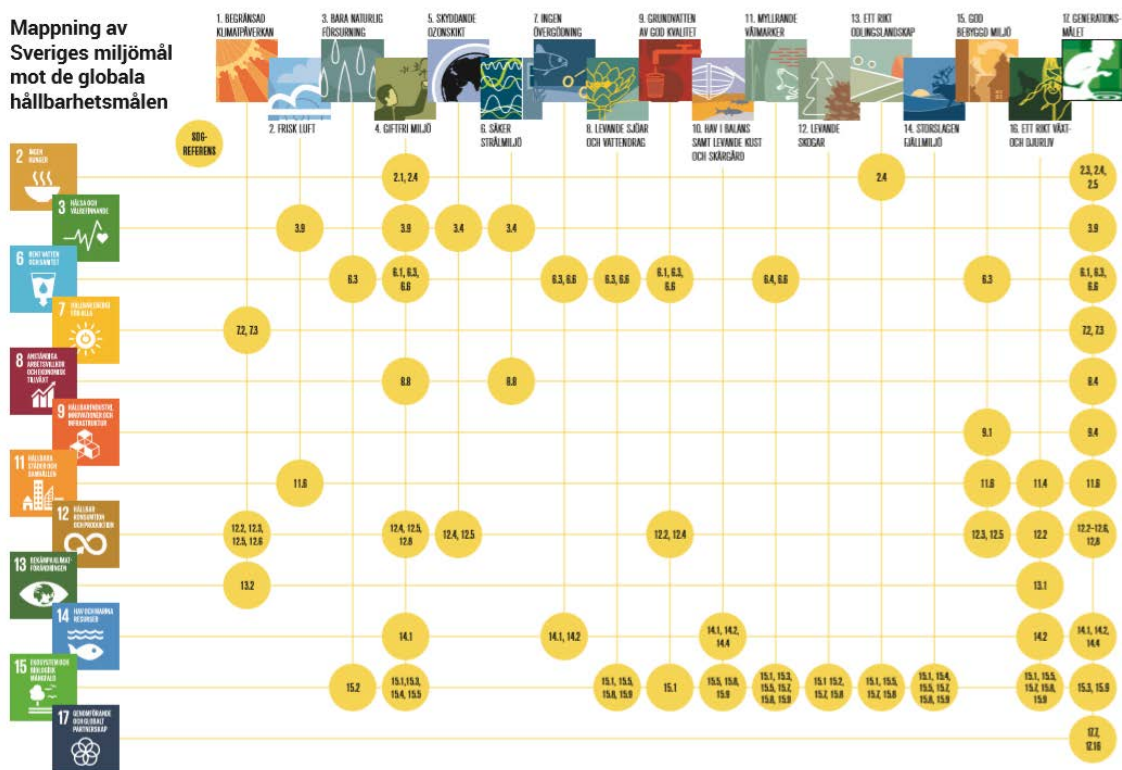
I figur 3 redovisas vilka globala mål som är relevanta för miljöområdet och vilka kopplingar det finns till miljömålen. Denna mappning kan med fördel användas för att öka förståelsen för hur miljömålen bidrar till genomförandet av Agenda 2030, och som ett underlag för en inledande nuläges- och

⁴ Naturvårdsverket, Agenda 2030 och globala hållbarhetsmålen, www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Agenda-2030-och-globala-hallbarhetsmalen

⁵ Agenda 2030-delegationen, Delredovisning om Agenda 2030 och befintliga riksdagsbundna mål, Fi 2016:01, mars 2018.

⁶ Regeringen, Miljömålen – med sikte på framtiden, Skr. 2017/18:265, 2018.

relevansanalys av kommunens strategiska miljöarbete, se vidare under processteg 3.2 *Nulägesanalys* i denna vägledning.

Figur 3. Mappning av Sveriges miljömål mot de globala hållbarhetsmålen. Naturvårdsverket, sverigesmiljomal.se. *Fotnot: Hållbarhetsmålen Ingen fattigdom, God utbildning, Jämställdhet, Minskad ojämlikhet samt Fredliga och inkluderande samhällen saknar motsvarigheter i Sveriges miljömål.*

1.4 Agenda 2030 kan bidra till att stärka det lokala miljöarbetet

De globala hållbarhetsmålen och miljö kvalitetsmålen är ömsesidigt förstärkande. Agenda 2030 kan också ge ny kraft i miljöarbetet och möjligheter att tänka innovativt och arbeta i nya konstellationer där de tre dimensionerna i agendan kan förstärka varandra. Agendan betonar det globala partnerskapet och den globala solidariteten. Agenda 2030 förstärker i och med det ansvaret att även bidra till att minska miljöproblem i andra länder.⁷

De globala målen med delmål är satta utifrån en global kontext och ger därför inte samma konkreta vägledning för miljöarbetet som preciseringarna för respektive miljö kvalitetsmål och nationella etappmål i miljömålssystemet. Detta behöver tas i beaktande i valet av vilka mål kommunens långsiktiga miljöarbete ska styra mot. Att enbart utgå ifrån de globala målen för styrning av miljöarbetet kan indirekt leda till en omedveten sänkning av ambitionsnivå för den ekologiska delen av hållbarhetsarbetet. De globala målen behöver därför stämmas av mot miljömålen för att säkerställa att samtliga relevanta miljöområden inkluderas i hållbarhetsarbetet.

Agenda 2030 erbjuder ett målsystem som omfattar hela kommunens verksamhet, från teknisk infrastruktur, som gator och VA-system, till stöd för socialt utsatta individer i samhället. Denna bredd gör också att Agenda 2030 och de globala målen kan fungera som den "hängränna" som många

⁷ Naturvårdsverket, Agenda 2030 och globala hållbarhetsmålen, www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Agenda-2030-och-globala-hallbarhetsmalen

efterfrågar för att hitta synergier mellan kommunens olika uppdrag vilket kan bidra till mer effektiva arbetsprocesser och att minska ”stuprörstänkandet” i kommunens verksamhet. För att använda potentialen hos Agenda 2030 i kommunens utvecklingsarbete behöver respektive nämnd/förvaltning systematiskt gå igenom sin verksamhet i förhållande till de globala målen för att analysera hur verksamheten bidrar till respektive mål redan idag och hur detta arbete kan utvecklas i förhållande till övriga relevanta mål. Insikten om hur verksamheten påverkar lokala förutsättning att nå andra mål än de mest uppenbara kan också ge underlag för ett mer tvärsektorielt arbete inom kommunen på riktigt.

Agenda 2030 erbjuder en bra kommunikationsplattform för kommunens samverkan med det lokala näringslivet, ideella organisationer och medborgare. Agenda 2030 och de globala målen är idag mer allmänt kända än Sveriges miljömål. Många företag verkar på en internationell marknad där de globala målen fungerar som ett gemensamt ramverk för hållbarhetsarbetet oavsett i vilket land företaget bedriver produktion och försäljning. Många ideella organisationer driver sociala frågor som fred, rättvisa och solidaritet på både lokal och global nivå ur ett gräsrotsperspektiv. Detta engagemang faller väl in i tanken bakom Agenda 2030 som en global handlingsplan för människorna, planetens och vårt välbefinnande samt befästa världsfreden under ökad frihet.

Nordregio, som är ett forskningsinstitut inrättat av Nordiska ministerrådet, har undersökt framgångsfaktorer för ett systematiskt hållbarhetsarbete på lokal nivå.⁸ Dessa faktorer är betydelsefulla oavsett omfattning och inriktning av kommunens hållbarhetsarbete. Det vill säga faktorerna gäller både för ett bredare arbete utifrån de globala målen eller om arbetet avgränsas till målen för kommunens miljöarbete.

1. Integrera hållbarhetsmålen i centrala styrdokument, planer och processer
2. Involvera alla avdelningar inom kommunen
3. Engagera invånarna
4. Uppmuntra unga att delta
5. Stöd hållbara företag och organisationer
6. Använd hållbarhetsmålen i stadsplaneringen och hållbart bostadsbyggande
7. Ingå starka partnerskap med andra samhällsaktörer

1.5 Miljö är en grundläggande förutsättning för hållbar utveckling

För att nå miljömålen och de globala målen behöver det ske en omställning av samhället, både nationellt och globalt. Det krävs att vi ställer om till hållbar konsumtion och produktion så att klimatförändringar kan begränsas samt att ekosystemens funktion bevaras så att vi och även kommande generationer kan använda deras tjänster.

Miljödimensionen är en grundläggande förutsättning för att nå hållbarhet inom den ekonomisk och sociala dimensionen i Agenda 2030. En god livsmiljö kräver till exempel frisk luft, rent vatten och gift- och bullerfri miljö, samtidigt som vår ekonomiska utveckling är beroende av långsiktig tillgång till naturresurser för livsmedel och andra råvaror och material samt upplevelser. Nedanstående bilder illustrerar på ett sätt förhållande och beroende mellan agendans olika dimensioner där den ekologiska dimensionen utgör basen för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

⁸ Nordregio, 2019, Globala mål för lokala prioriteringar: Agenda 2030 på lokal nivå, Nordregio rapport 2019:5

Figur 4. Bild från Johan Rockström, Stockholm Resilience Center. Illustration: J. Lokrantz/Azote

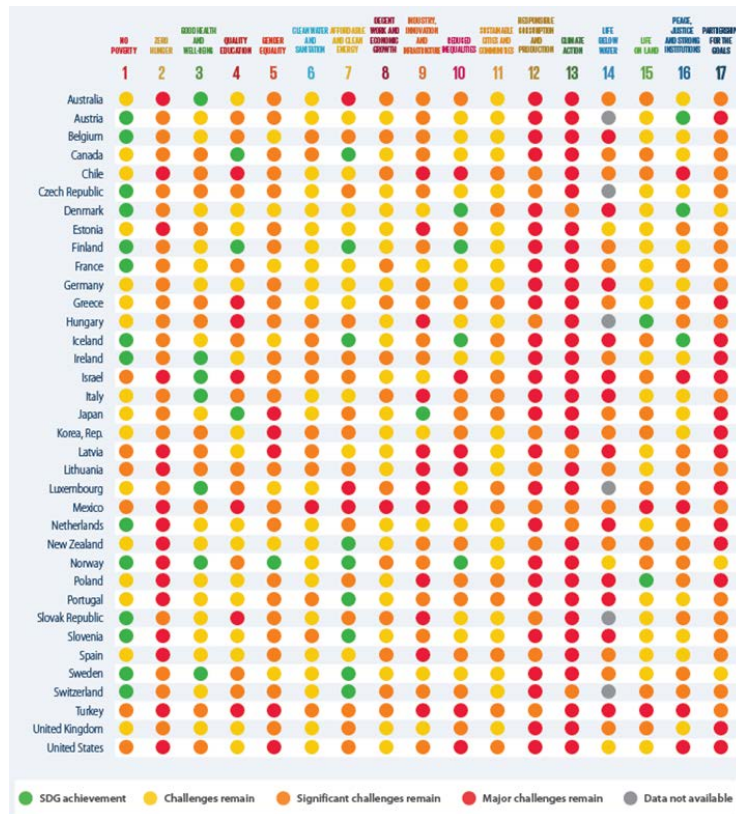

Figur 5. Bild från Hoppfullt & Hållbart, Hållbarhetsprogram för Nybro kommun, 2018.

1.6 Miljön är en central hållbarhetsutmaning

Sverige är närmast att nå de globala målen i världen. Dock är vi fortfarande långt ifrån att nå målen för den miljömässiga dimensionen inom Agenda 2030. The SDG index score rankar hur nära världens länder är att nå de globala målen. I 2018 års ranking hamnade Sverige på förstaplats med ett värde på 85, vilket indikerar att vi till 85 procent ser ut att nå de globala målen⁹. Tillsammans med övriga OECD-länder är vi längst ifrån att nå de globala målen som kopplar till miljöområdet, se figur 6.

⁹ Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network, 2019, Sustainable Development Report 2019, Transformations to achieve the Sustainable Development Goals, includes the SDG Index and Dashboards.

Figur 6. Resultatmatris över hur långt ifrån respektive OECD-land är att nå de globala målen enligt The SDG index score. Sustainable Development Solutions Network, 2019.

SCB har det nationella uppdraget att följa upp hur Sverige lever upp till målen i agendan. SCB:s uppföljning visar att ojämlikheten mellan grupper inte minskar, utan istället ökar flera områden. Likaså minskar inte heller våld och kränkningar i samhället. SCB framhåller också att det är fortsatt svårt att se att många av de nationella miljömålen ska kunna uppnås.¹⁰

Miljöområdet är därför ett viktig strategiskt område i det samlade hållbarhetsarbetet på nationell, regional och lokal nivå för att vi ska kunna nå en hållbar utveckling i linje med Agenda 2030. Att miljön har fått stå tillbaka för ekonomisk tillväxt visar också den årliga uppföljningen av Sveriges miljömål, där bedömningen är att vi endast når eller är nära att nå två av 16 miljö kvalitetsmål, Skyddande ozonskikt (Ja) och Säker strålmiljö (Nära)¹¹. Det är tydligt att miljöfrågan behöver lyftas högre upp på den politiska dagordningen än den gör idag, för att vi ska nå målen och skapa goda livsförutsättningar för oss själva, djur och natur i ett mer långsiktigt perspektiv.

¹⁰ SCB, Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige Statistisk lägesbild 2019, 2019.

¹¹ Naturvårdsverket, 2019, Miljömålen – Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2019, Rapport 6890.

1.7 Hantera målkonflikter och lyft synergier

En hållbar utveckling av infrastruktur, produktion och konsumtion kräver en omfattande omställning i samhället och olika intressen ställs ibland mot varandra. Framst handlar dessa om miljö och hälsa kontra ekonomisk tillväxt. Här har politiken på alla nivåer i samhället en viktig uppgift att hitta en balans mellan enskilda och allmänna intressen för att skapa välfärd och en hållbar utveckling.

I den kommunala planerings- och beslutsprocessen utgör miljö en del av en helhet som även omfattar ekonomiska och sociala aspekter. Samtidigt som olika samhällsmål kan ställas mot varandra när det gäller genomförande och finansiering, kan många mål samverka. Ett exempel är att åtgärder för att skydda och bevara biologisk mångfald ger bättre förutsättningar för rekreation och friluftsliv. Detta är i sin tur en viktig förutsättning för folkhälsa och turism. Till detta kommer den biologiska mångfalden som en förutsättning för ekosystemtjänster som till exempel rening av dagvatten och förbättring av luftkvaliteten. Bevarande och utvecklande av natur- och kulturområden har flera positiva synergieffekter på miljömålen och de ekonomiska och sociala målen. Ett helhetsperspektiv är väsentligt för att nå en hållbar utveckling.

Stora samordningsvinster är kopplade till klimatfrågan där energi, transporter, resurshushållning, återanvändning och återvinning, konsumtion och produktion är exempel på områden som måste samverka för vi ska nå klimatmålet. Målkonflikter uppstår dock och det är viktigt att hantera dessa på ett korrekt sätt och att finna lösningar.

Hantera målkonflikter

Målkonflikter uppstår av olika orsaker. En orsak går att finna i att målen i samhället har olika karaktär. De kan vara systemmål som gäller samhället i dess helhet (t.ex. balans på arbetsmarknaden), produktionsmål hos enskilda samhälleliga verksamheter (t.ex. socialvård), hänsynsmål som sträcker sig över flera statliga eller andra områden (t.ex. miljö och arbetsmiljö) eller processmål som anger hur verksamheter ska bedrivas (t.ex. på ett effektivt och demokratiskt sätt).

Det är viktigt att alla parter intressen lyfts fram på ett bra sätt vid en målkonflikt. För att hantera målkonflikterna och lyfta fram positiva synergieffekter behöver kommunen:

- Utveckla former för dialog med olika förvaltningar samt samhällssektorer i kommunen. Stuprörstänk är ett tydligt hinder för en hållbar omställning. Sträva efter helhetsperspektiv, öppenhet och dialog.
- Ge samtliga parter möjlighet att lägga fram synpunkter. Se till att sammanställa fakta och kunskap innan förslag till utförande tas fram. En oäkta konflikt kan uppkomma när parter inte har förståelse för varandras uppfattningar eller inte har kunskap för att kunna värdera ett förslag.
- Identifiera vilka målkonflikter som finns mellan miljömålen och andra samhällsmål, mellan miljökvalitetsmål, samt vilka synergier det finns mellan mål. Tydliggör orsakssamband och analysera samhällsekonomiska effekter. Tänk långsiktigt.
- Besluta om vilka principer som skall gälla för avvägningen mellan olika politiska mål och mellan miljöintressen och exploateringsintressen; hur besluten skall fattas; vilka som skall delta; och vilken typ av underlag som skall finnas.

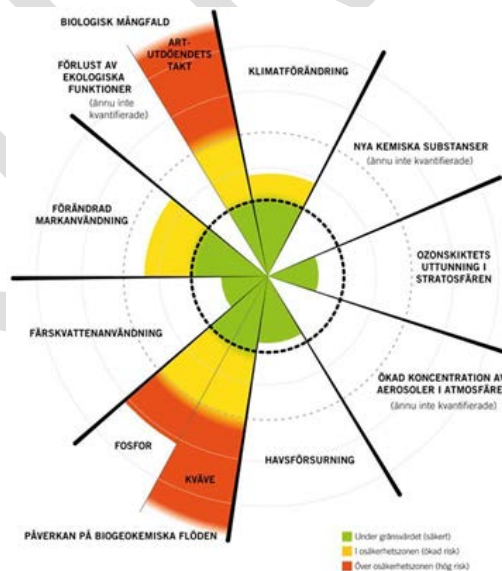
Argument för miljömålen vid konflikter

Agenda 2030 kan var en utmärkt utgångspunkt för en diskussion om vägval vid målkonflikter. De globala målen är integrerade och odelbara vilket innebär att vi måste balansera den ekonomiska,

sociala och miljömässiga utvecklingen för att nå långsiktig hållbarhet. Utvärderingar av hur Sverige presterar mot målen i Agenda 2030 visar att de mål vi är längst ifrån att nå är de miljörelaterade målen. Vår ekonomiska och sociala utveckling har till viss del skett på bekostnad av vår gemensamma natur. Denna bild förstärks av beräkningar av vårt ekologiska fotavtryck. Med dagens konsumtion och markanspråk lever vi i Sverige som om vi hade fyra jordklot.¹² För att framtida generationer ska kunna fortsätta att utvecklas och leva säkert, måste de kritiska tröskleffekterna i jordens miljö och jordens klimatologiska, geofysiska, atmosfäriska och ekologiska processer respekteras.

Ett annat sätt att visa på miljöfrågornas betydelse för vår välfärd och överlevnad är konceptet "Planetära gränser" (se figur 7), som identifierar nio globala processer relaterade till förändringar i miljön som drivs på av mänsklig aktivitet. Forskningen visar att dessa nio processer reglerar hela jordsystemets stabilitet och resiliens – de reglerar det samspel mellan mark, hav, atmosfär och biologisk mångfald som tillsammans skapar de förutsättningar på Jorden som våra samhällen är beroende av. Fyra gränser bedöms redan ha överskridits: klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald, förändrad markanvändning, förändrade biogeokemiska flöden av kväve och fosfor.¹³

För att sätta de planetära gränserna i ett bredare perspektiv kan man använda modellen som kallas "munkekonomi". Modellen rymmer både de planetära gränserna och mänsklighetens grundläggande behov (se figur 8). Här framhålls vikten att skapa förutsättningar för alla människor att kunna uppfylla sina mänskliga rättigheter och en skälig nivå när det gäller hälsa, välbefinnande, inflytande och deltagande. I modellen illustreras de planetära gränserna som ett tak. Detta tak behöver vi hålla en god säkerhetsmarginal till för att inte slå i. De resurser som krävs för att tillgodose basbehov och mänskliga rättigheter utgör en social grund – en miniminivå. Precis som att det ligger oacceptabel miljöpåverkan bortom de planetära gränserna, så finns oacceptabel fattigdom bortom "den sociala grunden". För att uppnå rättvisa och utveckling inom jordens biologiska kapacitet behöver människans samhällen och aktiviteter inrymmas mitt i det gröna utrymmet mellan tak och grund i modellen, i den så kallade "munken".¹⁴

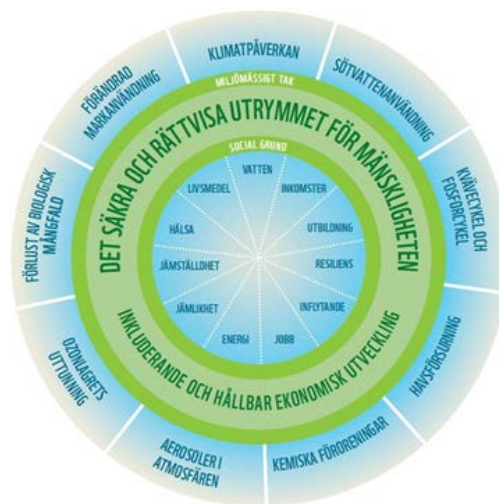

Figur 7. De planetära gränserna. Stockholm Resilience Center, 2009.

¹² WWF, www.wwf.se/klimat/ekologiska-fotavtryck

¹³ Stockholms universitet, www.su.se/forskning/forskningsnyheter/fyra-av-nio-planetära-gränser-överskrids-1.218028

¹⁴ WWF, Living Planet Report 2014 – sammanfattning.

Figur 8. Illustration av "munkekonomin". Oxfam, 2012.

Synergier mellan miljömål och andra samhällsmål

I stället för att låta sig begränsas av eventuella målkonflikter, som skapar låsningar i arbetet för en hållbar utveckling, behöver kommunen fokusera på att hitta och förstärka de synergier som finns i att driva ett brett hållbarhetsarbete på lokal nivå. Här kan Agenda 2030 fungera som verktyg för att hålla alla tre dimensionerna av hållbarhet i huvudet samtidigt. Nedan redovisas några exempel på synergieffekter mellan miljömålen och andra samhällsmål.

- En tydlig synergieffekt finns mellan miljömålen och folkhälsomålen. Att t.ex. använda cykeln som planeringsnorm framför bilen ger oss inte bara en *God bebyggd miljö*, en *Begränsad klimatpåverkan* och *Frisk luft* utan leder också till bättre folkhälsa med minskad fetma och troligtvis lägre kostnader för sjukvården.
- Att stödja det närproducerade och ekologiska lokala näringslivet är inte bara bra för den biologiska mångfalden utan också för den lokala ekonomin och sysselsättningen.
- Kommunen kan tjäna på att bevara och återskapa ekosystemtjänster inom kommunen. Ett exempel är dagvatten där kommunen ofta leder dagvattnet i underjordiska ledningar under marken till reningsverk. En öppen dagvattenhantering kan i många fall sköta detta själv genom infiltration och samtidigt skapa viktiga värden för den biologiska mångfalden och det sociala välbefinnandet.
- Ett internt system för återbruk av möbler inom kommunen ger inte bara mindre miljöpåverkan från nyproduktion och transporter, utan minskar också kostnaderna för inköp av nya möbler, samtidigt som återbruksverksamheten kan ge en meningsfull sysselsättning till personer som är långt ifrån arbetsmarknaden.

Del 2. Kommunens roller, uppgifter och förutsättningar

2.1 Kommunens olika roller i miljö- och hållbarhetsarbetet

Utmaningarna i hållbarhetsarbetet är till stor del globala, men lösningarna företrädesvis lokala. Det är ofta i kommunerna som globala åtaganden, internationell rätt och nationell lagstiftning och mål omsätts i praktisk handling. Kommunerna har därför en central roll i arbetet för hållbar utveckling. Det är på den lokala nivån de flesta kontakterna mellan det offentliga och medborgare, näringsliv och civilsamhället sker. Genom sitt demokratiuppdrag är kommuner viktiga för att skapa engagemang, få genomslag och åstadkomma förändring i arbetet för en hållbar utveckling. Kommunerna är också viktiga för det konkreta genomförandet genom det lokala ansvaret för vård, omsorg, skola, samhällsplanering och miljö- och hälsotillsyn.¹⁵

Kommunen har flera olika roller och verktyg för att nå miljömålen, och som samtidigt bidrar till att nå miljörelaterade globala mål i Agenda 2030. Kommunen kan arbeta med miljömålen genom sin myndighetsutövning, genom att möjliggöra för andra att agera hållbart, genom sin roll som verksamhetsutövare och som kunskapspridare och föredöme.

MYNDIGHETSUTÖVNING	Tillsyn enligt bland annat miljöbalken och plan- och bygglagen
MÖJLIGGÖRA	Planering av samhällsbyggnad, trafik, naturvård, avfall, energi m.m.
VERKSAMHETSUTÖVNING	Ägare av fastigheter, mark, utförare av skola, vård, omsorg, inköp och upphandling.
KUNSKAPSPRIDNING	Utbildning av barn och vuxna genom t ex skola, bibliotek och utbildning av anställda.
VARA FÖREDÖME	Kommunen kan genom att marknadsföra sina miljöinsatser inspirera andra aktörer.

Figur 9. Kommunens olika roller i miljö- och hållbarhetsarbetet.

Kommunen som myndighetsutövare

Tillsyn enligt miljöbalken och plan- och bygglagen

Kommunen är skyldig att bedriva tillsyn på lokal nivå inom flera olika områden. Utifrån ett miljöperspektiv är tillsyn enligt miljöbalken respektive plan- och bygglagen några av de viktigaste områdena. Bestämmelserna i både miljöbalken och plan- och bygglagen syftar till att främja en hållbar samhällsutveckling och god livsmiljö för nuvarande och kommande generationer.^{16,17} En målsättning som återkommer i generationsmålet för Sveriges miljöpolitik inom miljömålssystemet.

Tillsyn innebär kontroll av lagefterlevnad och tillstånd, men också rådgivning, information och liknande verksamhet, som kan skapa förutsättningar för att nå ovanstående ändamål. Genom att använda en modell för målstyrd tillsyn kan den operativa tillsynen bli ett konkret verktyg för att nå lokala miljö- och hållbarhetsmål.

¹⁵ Agenda 2030-delegationen, I riktning mot en hållbar välfärd, SOU Fi 2016:01.

¹⁶ 1 kap. 1 § Miljöbalken, SFS 1998:808.

¹⁷ 1 kap. 1 § Plan- och bygglagen, SFS 2010:900.

Kommunens tillsyn enligt miljöbalken har förutsättningar att bidra till att nå samtliga miljömål genom att säkerställa minskad miljö- och hälsopåverkan från olika verksamheter, främja en god resurshushållning samt skydda värdefulla natur- och kulturmiljöer. Vidare är kulturhistoriska värden, byggnaders energianvändning och ventilation samt radon och bullerfrågor betydelsefulla miljö- och hälsoaspekter för kommunen att beakta i samband med handläggning av detaljplaner och bygglov enligt plan- och bygglagen. Ovanstående myndighetsutövning bidrar samtidigt positivt till flera av de globala målen i Agenda 2030, se figur 11 under processteg 3.2 *Nulägesanalys* i denna vägledning. Kommunen har också andra tillsynsuppgifter som kan bidra till agendamålen, till exempel enligt alkohollagen och tobakslagen.

Läs mer om miljömålsstyrd tillsyn i Naturvårdsverkets rapport ”[Modell för tillsyn styrd av miljö kvalitetsmålen](#)”.¹⁸

Kommunens som möjliggörare

Fysisk planering

Kommunen ansvarar för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Den fysiska planeringen ska utgå från ett helhetsperspektiv och beakta miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter för samhällsutvecklingen. Översiktsplanen redovisar ställningstaganden för användning av mark och vatten samt bebyggelseutveckling i kommunen. Översiktsplanen är det mest lämpade planinstrumentet för att hantera miljömålen och kommunövergripande strategiska hållbarhetsfrågor som utveckling av bebyggelsestruktur, infrastruktur för gång-, cykel-, och kollektivtrafik, lokal energiförsörjning, produktion och distribution, vattenförsörjning, blå-grön infrastruktur, långsiktigt skydd av kulturvärden och naturmiljöer för biologisk mångfald och rekreation, etcetera. Dock är det viktigt att mål och ambitioner i översiktsplanen därefter får genomslag hela vägen ner till detaljplaner, investeringar och konkreta utvecklingsprojekt för att skapa en god livsmiljö för människor och natur i kommunen. En strategisk planering för hållbar utveckling har förutsättningar att kunna bidra till flera av de globala målen i Agenda 2030, se figur 11 under processteg 3.2 *Nulägesanalys* i denna vägledning.

Rådet för hållbara städer erbjuder ett forum för samverkan, idéer och diskussion kring hållbar stadsutveckling, läs mer på rådets webbplats www.hallbarstad.se. Flera nationella myndigheter som Boverket, Naturvårdsverket och Energimyndigheten har vägledningsmaterial om miljömål och fysisk planering på sina webbplatser.

Hållbar konsumtion

Kommunen kan på flera sätt underlätta för kommuninvånarna att leva mer hållbart och klimatsmart genom att skapa samhällsstrukturer som gör hållbar livsstil till standardalternativet, till exempel genom att bygga samhällen med minskat bilberoende och marknadsföra upplevelser som bidrar till ökat välbefinnande som natur och kultur. Kommunen kan genom information och folkbildning stärka hållbara sociala normer och tillhandahålla säkra, bekväma och billiga hållbara alternativ. Ett sätt kan vara att hjälpa invånarna att vårda, laga, låna, byta, göra själva eller köpa begagnat. Detta minskar konsumtionen och därmed avfallet, vilket också spar pengar både för kommunen och privatpersoner. Ett koncept som flera kommuner i landet har infört är ”Fritidsbanken”, som fungerar som ett bibliotek fast med sport- och fritidsprylar. All utrustning är återvunnen genom att personer skänker utrustning som man inte längre behöver. Det kan till exempel handla om skridskor, inlines, flytvästar, fotbollsskor, hjälmar och mycket mer.¹⁹ Utöver de uppenbara fördelarna ur miljösynpunkt har konceptet en tydlig social dimension genom att ge barn och vuxna möjlighet att kunna prova på och

¹⁸ Naturvårdsverket, Modell för tillsyn styrd av miljö kvalitetsmålen – TIM-projektet, Rapport 5347.

¹⁹ Fritidsbanken, www.fritidsbanken.se

delta i sport- och fritidsaktiviteter. "Fritidsbanken" är därmed en insats som bidrar till samtliga dimensioner av hållbarhet i linje med Agenda 2030.

Konsumentverket driver ett nationellt forum för miljösmart konsumtion, och har samlat kunskap, idéer och goda exempel som kan bidra till mer hållbara konsumtionsmönster på webbplatsen www.forummiljosmart.se. Här kan du hitta konkreta projekt som genomförs av kommuner i hela landet och vägledning till kommuner om hållbar konsumtion.

Kommunen som verksamhetsutövare

Kommunen är själv ofta en av de största verksamhetsutövarna på lokal nivå. Kommunen kan till exempel vara mark- och fastighetsägare, utförare av skola och vård- och omsorg, bedriva tillsyn och kontroll, samt ansvara för teknisk service, transporter och förvaltning av infrastruktur och byggnader. Det innebär att kommunen har en omfattande direkt miljöpåverkan från sin verksamhet som också måste hanteras i det strategiska miljö- och hållbarhetsarbetet. Kommunens miljö- och hållbarhetsmål bör omfatta även den egen organisationen och föras in i verksamhetsstyrningen och ges utrymme i såväl verksamhetsplaner som budget. Inköspolicy, riktlinjer för tjänsteresor och fordon, energieffektiviseringsplan och skogsbruksplan är exempel på styrdokument för kommunens interna miljöarbete. Det finns flera exempel på kommuner som har infört standardiserade ledningssystem som verktyg för att planera, följa upp och förbättra det interna miljöarbetet i verksamheterna.

Upphandling

Offentlig upphandling och inköp lyfts ofta fram som ett viktigt verktyg för att minska miljöpåverkan och bidra till innovation och nya affärsmodeller för företag. Att ta miljöhänsyn och sociala hänsyn i upphandlingen kan bidra till att nå miljömålen och hållbar utveckling. Den offentliga upphandlingen i Sverige omfattar nästan 700 miljarder per år, vilket motsvarar en femtedel av BNP. Kommunerna står för en stor del av dessa inköp. År 2016 uppgick de svenska kommunernas utsläpp av växthusgaser från inköp till 12,3 miljoner ton koldioxidkvalenter. Drivmedel, som står för 9 procent av de totala inköpen, har störst klimatpåverkan följt av elektricitet och fjärrvärme. Inköp av boenden, behandlingshem har också stor påverkan. Det gäller även livsmedel, äldreboenden och byggentreprenader samt logi och lokalhyra. Även skolverksamhet hamnar högt.²⁰

Kommunernas upphandling kan också bidra till social hållbarhet och en förbättrad arbetsmarknad genom krav kring exempelvis sysselsättning och social integration. Genom offentlig upphandling kan kommunerna även bidra till förbättrade arbetsvillkor utomlands, framförallt vad gäller produktion i tredje land, genom krav på exempelvis arbetsvillkor. Upphandling kan också bidra till ökad jämställdhet genom att ställa krav på att produkter och tjänster ska vara producerade etiskt utifrån icke-diskriminering mellan kön eller skillnader i etnisk och kulturell bakgrund.²¹

Upphandlingsmyndigheten erbjuder stöd och vägledning i offentlig upphandling. På myndighetens webbplats www.upphandlingsmyndigheten.se finns både information, underlag och kriterier för att ställa miljö- och hållbarhetskrav i kommunens upphandlingar. Även Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, tillhandahåller information och stöd kring klimatsmart och hållbar offentlig upphandling på sin webbplats www.skr.se.

²⁰ Upphandlingsmyndigheten, 2019, <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/verktyg/statistik-om-offentlig-upphandling/miljospendanalys/kommunernas-miljopaverkan/>

²¹ Upphandlingsmyndigheten, 2019, https://www.upphandlingsmyndigheten.se/hallbarhet/varfor_upphandling/samhallsnytta/

Kommunen som kunskapsspridare

Kommunerna har en unik roll som kunskapsspridare på lokal nivå. Från förskola upp till vuxenutbildning och vidare till information och rådgivning till kommuninvånare och företag.

Utbildning och folkbildning

Det offentliga utbildningssystemet på alla nivåer inklusive vuxenutbildning och folkbildning har en betydelsefull roll i att rusta barn, ungdomar och vuxna med kunskap, färdighet, förmåga och vilja att arbeta för en hållbar utveckling. Miljöundervisning och lärande för hållbar utveckling är inskrivna i läro-, kurs- och ämnesplanerna. Miljö och hållbar utveckling är inte ett eget ämne i grundskole- och gymnasieutbildningen utan ska genomsyra all undervisning oberoende av kurs eller ämne. Det finns inga direkta hänvisningar i styrdokumentet till Agenda 2030. Däremot finns det i läroplanernas inledande avsnitt tydliga kopplingar till områden som demokrati, jämställdhet, entreprenörskap och hållbar utveckling, vilka är centrala i Agenda 2030.²² Utbildning har dessutom ett eget globalt mål i Agenda 2030 (mål 4).

När det gäller de nationella miljömålen har Skolverket tagit fram ett underlag där det framgår hur de olika miljömålen knyter an till olika moment i styrdokumentet för skola. Det gör det lättare att i undervisningen utgå från de nationella miljömål som prioriterats i den egna kommunen.

[Matris över Sveriges miljö kvalitetsmål i Läroplan för grundskolan 2011, Lgr 11.](#)

Skolverket har samlat stöd och material för lärande för hållbar utveckling på sin webbplats under "Utmärkelsen Skola för hållbar utveckling". Här redovisas och länkas också till relevant undervisningsmaterial hos andra organisationer.

Kommunens bibliotek är en naturlig plats för information och kunskapsspridning till barn, ungdomar och vuxna. Många bibliotek är aktiva och sprider kunskap om miljö- och hållbarhetsfrågor genom särskild programverksamhet, miljöinformation, utställningar eller miljöbibliotek. Biblioteken kan också fungera som en lättillgänglig mötesplats för olika medborgardialoger i kommunens strategiska miljö- och hållbarhetsarbete, samt en arena för att nå ut med särskilda kampanjaktiviteter riktade till kommuninvånare.

Information och rådgivning

Många kommuner erbjuder sina invånare konsumentvägledning. Samtidigt har hållbar konsumtion blivit en allt viktigare miljöfråga på lokal nivå. Konsumentrådgivarna kan därför ha en mer aktiv roll i kommunens bredare hållbarhetsarbete genom att på olika sätt förmedla kunskap om konsumenträtt, reklam och påverkan, privatekonomi samt säker och miljömässigt hållbar konsumtion till exempelvis företagare, skolelever, föreningar och kommuninvånare. Flera kommuner bedriver också klimat- och energirådgivning riktad till hushåll, företag, bostadsrättsföreningar och organisationer. Kunskapen hos klimat- och energirådgivarna kan användas som en del av kommunens utåtriktade miljö- och klimatarbete i samband med kampanjer och utställningar riktade till ovanstående målgrupper.

Kommunens näringslivskontor har en roll att sprida kunskap och kännedom om kommunens mål och ambitioner på miljö- och hållbarhetsområdet, och hur företagen kan påverkas, men också bidra i detta arbete. Näringslivskontoret kan hjälpa till att förmedla möjligheterna med miljödriven tillväxt till företagen i kommunen och stimulera lokala aktiviteter och projekt, samt bidra till en del av finansieringen genom strukturfondsmedel eller liknande.

²² Skolverket, Utbildning viktigt för att nå målen för hållbar utveckling, <https://www.skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/hallbar-utveckling-och-miljo/agenda-2030-utbildning-och-hallbar-utveckling>

Internationellt kunskapsutbyte

Agenda 2030 lyfter fram vikten av globalt partnerskap för att nå agendans målsättningar. En viktig del av detta kan vara kunskapsöverföring mellan den lokala nivån i olika länder. Många kommuner har vänorter runt om i världen för att främja internationell samverkan, interkulturellt utbyte, ungdomskontakter, näringsliv och handel. Vänortssamarbetet kan vara en plattform för erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring kring lokala insatser för hållbar utveckling och miljö som kan vara av nytta både för den egna kommunen och den aktuella vänorten.

Kommuner kan också delta i internationella utvecklingssamarbeten inom ramen för sina befogenheter och på så sätt bidra till det globala genomförandet av Agenda 2030. Ett exempel är kommunala partnerskapsprogram som vänder sig till svenska kommuner som vill bidra till utveckling av lokalsamhället i ett antal prioriterade samarbetsländer.

Mer information om internationella samarbeten för kommuner hittar du på Sveriges Kommuner och Regioners webbplats, www.skr.se, under "Internationella samarbeten".

Kommunen som föredöme

Kommuner som beslutar om högt ställda miljö- och hållbarhetsmål måste också visa för omvärlden att man genomför konkreta insatser i den egna verksamheten för att bidra till att nå dessa mål. Detta brukar på managementspråk uttryckas som "walk the talk". Kommunen kan på så sätt fungera som föredöme och vara en förebild för det lokala näringslivet, organisationer och invånare, men också andra kommuner. – "Kan de göra detta i den kommunala verksamheten så borde vi också kunna?" är en viktig fråga i detta sammanhang och som kan stimulera till handling hos andra aktörer. Det finns stora möjligheter att arbeta mer, än vad kommuner redan gör idag, med att sprida information om olika vilka miljöinsatser kommunen har genomfört och vad som blev resultatet. Kommuninvånare och skattebetalare förväntar sig idag också att kommunens verksamhet bedrivs så resurseffektivt och miljöanpassat som möjligt.

Ett sätt att marknadsföra kommunens miljöarbete kan vara att delta i utmaningar och upprop på regional, nationell eller internationell nivå. Det kan till exempel röra sig om att kommunens verksamhet, vad gäller el, värme och transporter, ska vara helt fossilbränslefri till ett bestämt årtal, som i uppropet om "100 % fossilbränslefritt Skåne 2020" som Klimatsamverkan Skåne driver för att få kommuner, organisationer, företag och privatpersoner i Skåne att minska sin påverkan på klimatet.

En viktig sak att komma ihåg i marknadsföringen av kommunens miljöarbete är att vara transparent med de utmaningar som finns i arbetet för nå att hållbarhet för att framstå som trovärdig hos kommuninvånare, näringsliv och organisationer.

2.2 Ett strategiskt hållbarhetsarbete ger stor samhällsnytta

Det finns begränsade resurser i samhället för att genomföra de åtgärder som krävs för att nå miljömålen och Agenda 2030. Därför är det viktigt att miljö- och hållbarhetsarbetet fokuserar på åtgärder som är kostnadseffektiva och samtidigt bidrar till att nå flera samhällsmål samtidigt. En investering i miljön ger som regel bra avkastning även inom områden som ekonomi, hälsa och näringslivsutveckling. I det lokala miljö- och hållbarhetsarbetet är det också viktigt att lyfta fram och analysera konsekvenser för miljö, hälsa och ekonomi av att inte genomföra åtgärder. Agenda 2030 kan erbjuda en bredare utgångspunkt för analys och diskussion om vilka övriga samhällseffekter miljö- och hållbarhetsarbetet kan bidra till på lokal nivå. Nedan redovisas några områden och exempel på där ett lokalt miljöarbete kan ge hög avkastning inom andra samhällsområden.

Hållbara transporter

Ett strategiskt arbete för ett hållbart transportsystem har stora förutsättningar att bidra med samhällsnytta i ett bredare perspektiv. Förutom minskade klimatutsläpp, utsläpp av hälsovådliga luftföroreningar och minskade bullerstörningar som direkt påverkar miljön och människors hälsa, ger satsningar på gång, cykling och kollektivtrafik också andra effekter som minskad trängsel på vägarna och därmed förbättrad tillgänglighet för nyttotrafik, förbättrad folkhälsa genom ökad vardagsmotion, minskade transportkostnader för den enskilde och möjligheter för barn och ungdomar att transportera sig på ett tryggt och hållbart sätt till skola och fritidsaktiviteter. En utvecklad kollektivtrafik ger också en ökad tillgänglighet till en mer specialiserad arbetsmarknad och utbildningsmöjligheter som gynnar både individens och företagets utveckling och en hållbar regional tillväxt.

Exempel

Den samhällsekonomiska nyttan av tre nya supercykelstråk mellan de skånska orterna Malmö–Lomma, Lund–Dalby och Helsingborg–Landskrona har beräknats till 450–670 miljoner kronor över 40 år. De samhällsekonomiska effekterna har beräknats utifrån hälsoeffekter och minskning av sjukfrånvaro, restid och bekvämlighet, trafiksäkerhet för cyklister och externa effekter för bil samt skatteeffekter.²³

Ekosystemtjänster

Ett annat exempel där ett strategiskt miljöarbete har stor påverkan på andra samhällsområden är insatser för att säkra en biologisk mångfald och en hållbar mark- och vattenanvändning. Rent dricksvatten, brukningsbar jordbruksmark, tillgång till förnybar skogsråvara och rekreation är exempel på livsnödvändiga ekosystemtjänster som är grundläggande förutsättningar för god hälsa och välbefinnande, attraktivitet och ekonomisk utveckling. En negativ påverkan på dessa ekosystemtjänster riskerar att medföra stora samhällskostnader.

Exempel

Mälaren som vattensystem har värderats till 2 miljarder kr per år för det sociotekniska dricksvattensystemet. Därtill har sjön som badplats ett uppskattat värde på 3 miljarder kr per år, ett värde som uppskattningsvis skulle minska med 0,5 miljarder kr per år om vattenkvaliteten var otjänlig. Yrkesfisket värderas till 10 miljoner kr per år, våtmarker till 0,1 miljarder kr per år och möjligheten till skridskoåkning 40 miljoner kr.²⁴

²³ Region Skåne och Ramboll, 2019, Koncept för supercykelstråk för Skåne

²⁴ Mälarens värde - En förstudie av det potentiella värdet av Mälarens ekosystemtjänster och socio-tekniska systemtjänster, samt dess värde för människans välbefinnande. Chalmers Tekniska Högskola, 2009.

Stadsutveckling, innovation och cirkulär ekonomi

Miljöfrågor kan också driva stadsutveckling och innovation. I dialog med exploatörer och byggherrar kan kommunen sätta höga krav på hållbara lösningar gällande byggnaders energiprestanda, transporter och tekniska system i samband med stadsomvandlingsprocesser. På detta sätt kan kommunen driva på utvecklingen för en god bebyggd miljö med låg klimatpåverkan. Samtidigt ökar kommunens attraktivitet för investeringar, invånare och näringsliv.

En ökad lokal efterfrågan på biobaserade och cirkulära lösningar bidrar också till att stimulera det lokala och regionala näringslivet att utveckla och erbjuda miljösmarta tjänster och produkter, vilket i sin tur kan leda till nya affärsmodeller och lokala arbetstillfällen samt stärkt konkurrenskraft.

Exempel

Förnyelsen av miljonprogramsområdet Gårdsten i Göteborg under åren 1997-2005 uppskattas i en studie från år 2014 ha gett en samhällsekonomisk vinst på cirka 400 miljoner kr under en 15-årsperiod. Fler människor i arbete, minskad brottslighet samt minskade sociala resursinsatser för staden ledde till slutsatsen att förnyelsen kan ses som ett exempel på hållbart samhällsbyggande, där såväl sociala, miljömässiga, ekonomiska som byggtekniska aspekter har beaktats.²⁵

Hälsa

Det finns starka samband mellan utformningen av den fysiska miljön omkring oss och människors hälsa. Det kan till exempel handla om luftföroreningar och buller från exempelvis infrastruktur och industrier, emissioner av hälsofarliga kemikalier i mark eller från omgivande industrier samt om tillgång till hälsofrämjande grönområden. Även klimatförändringarna har och kommer att få stora konsekvenser för människors hälsa i form av värmeböljor, ökad smittspridning via vatten, livsmedel, grödor, jord, med mera, samt försämrade vattenkvalitet och -kvantitet.

Det finns också en social gradient i sambanden mellan miljöpåverkan och hälsa på så sätt att socioekonomiskt svagare grupper ofta är mer utsatta för negativ miljö- och hälsopåverkan, till exempel trångboddhet, exponering av hälsofarliga kemiska ämnen, buller, fukt och mögel. Även barn, äldre, gravida och redan sjuka med till exempel cirkulationsstörningar eller personer som medicinerar är särskilt känsliga, även för klimatförändringarnas miljö- och hälsokonsekvenser.²⁶

En hälsofrämjande samhällsplanering i linje med de globala målen och miljö- och folkhälsomålen kan bidra till både minskad miljöpåverkan och ökad hälsa och livskvalitet hos medborgarna.

Exempel

Luftföroreningar orsakar varje år omkring 7600 förtida dödsfall i Sverige. Ungefär hälften av dessa beror på exponering av regionala bakgrundshalter av luftföroreningar, medan 900 beror på lokal vedeldning. Ytterligare 215 respektive 2850 förtida dödsfall beror på vägpartiklar respektive bilavgaser. Den socioekonomiska kostnaden för hälsopåverkan på grund av exponering för luftföroreningar i Sverige beräknas till 56 miljarder kronor årligen. Enbart kostnaden för frånvaro från arbete och studier uppgår till omkring 0,4 procent av BNP.²⁷

²⁵ RUS, Vägledning i samhällsekonomisk analys för länsstyrelsernas miljömålsarbete, Rapport 2018:02.

²⁶ Region Skåne, Länsstyrelsen Skåne, Arbets- och miljömedicin Syd och Miljösamverkan Skåne, 2019, Hälsofrämjande samhällsplanering – samverkansplattform.

²⁷ IVL, Malin Gustafsson, Jenny Lindén, Lin Tang, Bertil Forsberg, Hans Orru, Stefan Åström, Karin Sjöberg, Quantification of population exposure to NO₂, PM_{2.5} and PM₁₀ and estimated health impacts, Rapport nr 317, 2018

Systematiskt miljöarbete leder till resurseffektivitet och minskade kostnader

Ett strategiskt och systematiskt miljöarbete kan leda till ökad resurseffektivitet i de kommunala verksamheterna vilket medför minskad material- och energianvändning och därmed också minskade kostnader för kommunen. Samtidigt minskar miljöpåverkan i produktions- och distributionsledet. Ett hinder för att ta tillvara på den besparingspotential som finns inom kommunens resursanvändning är att det saknas medel och resurser för att genomföra de insatser som krävs. I detta sammanhang är det därför viktigt att räkna på livscykelkostnaden för planerade investeringar och insatser. Ofta visar det sig att återbetalningstiden är kort och investeringen lönsam för kommunens ekonomi, samtidigt som insatserna bidrar till verksamhetsutveckling och förbättrad arbetsmiljö.

Exempel

Matsvinn och avfall

Ett systematiskt arbete med förebyggande av avfall i kommunens verksamheter leder till minskad miljöpåverkan genom energi- och materialeffektivisering, ekonomiska vinster, bättre arbetsmiljö för anställda och högre kvalitet på kommunens tjänster. Varje kilo matsvinn ger upphov till klimatpåverkande utsläpp motsvarande 1,6 koldioxid och råvarorna i ett kilo matsvinn kostar cirka 30 kronor. En förskola i Göteborg lyckades under enbart nio månader minska sitt restavfall med 50 procent och matavfallet med 20 procent per barn, vilket minskade förskolans klimatpåverkan med drygt sju ton koldioxid per år, samtidigt som kostnader för inköp och avfallshantering minskade med 34 000 kronor.²⁸

Återbruk av inventarier

Återbruk av möbler och inredning inom kommunens verksamheter sparar pengar samtidigt som en förlängd livstid för produkterna bidrar till minskad miljöpåverkan. I Lerums kommun har återbrukssajten möbelrum bara på tre månader bidragit till återanvändning av möbler till ett värde av 25 000 - 60 000 kronor i månaden, vilket ska jämföras med att Lerums kommun totalt köper möbler för mer än 1 miljon kronor i månaden till kontor, konferens och offentliga miljöer.²⁹

Energieffektivisering av fastigheter

Det finns en betydande energieffektiviseringspotential i kommunala fastigheter. En studie av energianvändningen i kommunala fastigheter i Skånes 33 kommuner visar att kommunerna tillsammans slösar bort nästan en halv miljard kronor om året på onödiga energifakturor. En tredjedel av energin i Skånes kommunala fastigheter hade kunnat sparas in om kommunerna genomfört lönsamma energiinvesteringar.³⁰

Fossilfri fordonsflotta

Det finns en stor potential i omställning av organisationens fordonsflotta. En genomgång av företagens fordonsflottor inom projektet Elbilslandets Syd visar att en kostnadseffektiv omställning till i huvudsak el- och gasbilar ger en ekonomisk besparingspotential på sex procent samtidigt som koldioxidutsläppen från fordonsflottan minskar med 88 procent. Värt att notera är att kartläggningen också visade att så många som 98 procent av tjänstebilarna kan ersättas med elbilar utan att få problem med räckvidden.³¹

²⁸ Göteborgs stad, Vägledning – Förebygg avfall på förskolan.

²⁹ Länsstyrelserna i samverkan, LEKS, Goda exempel på avfallsförebyggande i energi- och klimatomställningen, opubl.?

³⁰ Länsstyrelsen Skåne, 2018, Från energislöseri till värdeskapande kapitalkostnader - En analys av fastighetsförvaltningen i de skånska kommunerna, Rapport 2018:23.

³¹ Elbilslandet Syd, 2019, Halvtidsresultat från energideklarationerna, <https://elbilslandetsyd.se/2019/10/09/halvtidsresultat-fran-energideklarationerna/>

2.3 Olika förutsättningar och möjligheter i olika kommuner

Förutsättningar och resurser för miljö- och hållbarhetsarbetet skiljer sig mellan landets kommuner beroende på flera faktorer som geografi, näringsliv, bebyggelse- och infrastruktur och invånarantal. Större kommuner är oftast mer resursstarka och har tillgång till mer specialistkompetens och därmed också förmåga att genomföra politik som ligger utanför de mest centrala kärnverksamheterna.³²

Kommunstorlek med högt invånarantal är dock inte avgörande för kommunens förutsättningar att driva ett framgångsrikt miljö- och hållbarhetsarbete. Framgångsfaktorer i detta sammanhang kan istället tillskrivas ett framsynt politiskt ledarskap och en organisationskultur som bygger på samverkan och en vilja att hitta, testa och utvärdera nya sätt att genomföra kommunens uppdrag.

Viktiga förutsättningar för ett framgångsrikt lokalt miljö- och hållbarhetsarbete:

- En gemensam vision om vad det innebär att vara en hållbar kommun som skapar förutsättningar för en långsiktig och blocköverskridande lokal miljöpolitik.
- Drivande politiker och tjänstepersoner och som har lika höga ambitioner för det lokala miljö- och hållbarhetsarbetet.
- Ett gott samarbetsklimat mellan politiker och tjänstepersoner och mellan olika verksamheter i kommunen.
- En intern organisation med miljöansvariga ute i de kommunala förvaltningarna och bolagen som kan vara bärare av visionen och hjälpa till att integrera miljöperspektivet i sin verksamhet.
- En hög miljömedvetenhet hos kommuninvånare och lokalt näringsliv som skapar efterfrågan på mer hållbara lösningar i vardagen. Denna efterfrågan kan omsättas i politiska initiativ för att utveckla kommunens miljö- och hållbarhetsarbete.

Större och mer resursstarka kommuner kan fungera som ett draglok för miljöarbetet i sin region genom att ta initiativ till samverkan med mindre resursstarka grannkommuner i olika initiativ och projekt. Miljöfrågorna är i flera fall också mellankommunala, till exempel arbetspendling från omkringliggande orter till en större stad, vilket innebär att insatser måste ske i samverkan över kommungränserna.

Stor miljönytta med begränsade resurser

För en resurssvag kommun finns det flera möjligheter att växla upp miljöarbetet. Ett sätt kan vara att hitta externa samverkansparter bland intresseorganisationer, föreningar, företag, länsstyrelsen, regionen, andra kommuner och nätverk med samma målsättningar och som kan ge ett extra lyft åt arbetet genom att bistå med kraft, expertkunskap och personella resurser. Ett resurseffektivt sätt är att kommunen deltar i projekt och insatser som har initierats och också projektleds av någon av ovanstående aktörer och nätverk. Ett annat sätt kan vara att hänga på regionala, nationella och europeiska kampanjer. Europeiska trafikantveckan, Europa minskar avfallet och skräpplockardagar är några årligt återkommande kampanjer som har ett gemensamt kampanjmaterial som kan användas av kommunen. Samtidigt kan kommunen dra nytta av att flera aktörer genomför aktiviteter och uppmärksammar en specifik miljöfråga samtidigt.

En utvecklad mellankommunal samverkan kan vara en mer organisatorisk lösning för ökade resurser i det miljöstrategiska arbetet. Det finns flera exempel i landet där två eller flera mindre kommuner delar på en gemensam resurs som kan driva det miljöstrategiska arbetet parallellt i berörda kommuner. Ett sådant upplägg kan också ge ytterligare synergier genom samordning av delar av

³² Aktuell Hållbarhet, Kommunrankingen – Så jobbar kommunerna med miljöfrågan 2019.

processen med att ta fram styrdokument för det miljöstrategiska arbetet i dessa kommuner, och ökat erfarenhetsutbyte och samverkan mellan tjänstepersoner från motsvarande verksamheter i de medverkande kommunerna. En annan möjlighet att få mer resurser i arbetet kan vara samarbete med närliggande lärosäten och att låta studenter från relevanta utbildningar ta fram underlag och genomföra enklare projekt och åtgärder som praktikuppgift eller examensarbete.

Alla kommuner bedriver tillsyn enligt miljöbalken, oavsett storlek. Miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.³³ Denna målsättning ligger i linje med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen samt Agenda 2030. Kommunernas miljö- och hälsoskyddstillsyn är därför ett viktigt verktyg för konkreta insatser för att både nå miljömålen och de globala målen samt kommunicera målen med olika aktörer.

³³ 1 kap, 1 § Miljöbalken, SFS 1998:808.

2.4 Stöd och vägledning från nationella myndigheter

Här kommer vi att hänvisa till fler stöd och vägledningar från nationella myndigheter som är till nytta för det strategiska miljö- och hållbarhetsarbetet i kommuner. Listan kompletteras efter remiss.

UTKAST

Del 3. Processteg för att utveckla och genomföra ett miljö- och hållbarhetsprogram

Lokalt miljö- och hållbarhetsarbete kräver att kommunen arbetar i en långsiktig process. Processen omfattar utveckling och framtagande av ett strategiskt program, men också arbetet med att nå de uppsatta målen för miljö- och hållbarhetsarbetet.

I denna del av vägledningen beskrivs hur en process för att ta fram, implementera och följa upp ett program för det strategiska miljö- och hållbarhetsarbetet kan se ut, samt hur detta arbete kan kommuniceras och utvecklas på lokal nivå. Processen kan ses som generell och användas oavsett om arbetet avgränsas till att enbart omfatta miljöområdet eller bedrivs som ett bredare hållbarhetsarbete i linje med Agenda 2030. De olika processtegen kan upplevas som omfattande utifrån de resurser som finns avsatt för arbetet i kommunen. Arbetet behöver därför anpassas till kommunens ambitionsnivå för miljö- och hållbarhetsarbetet. Alla steg i processen måste inte genomföras för att nå ett framgångsrikt hållbarhetsarbete, utan bör snarare ses som ett "smörgåsbord" och "kom ihåg"-lista för detta arbete. Här krävs anpassning efter lokala förutsättningar!

Processen består av nedanstående steg som utvecklas vidare i de följande avsnitten.

Steg 1 – Planera för att ta fram ett strategiskt program

Steg 2 – Nulägesanalys

Steg 3 – Formulera vision och mål

Steg 4 – Utforma åtgärder

Steg 5 – Förankra och besluta

Steg 6 - Implementera och genomföra

Steg 7 – Följa upp

Steg 8 – Kommunicera

Standarder med processer för miljö- och hållbarhetsarbetet

Processen i denna vägledning följer på en övergripande nivå etablerade standarder för ledningssystem inom miljö- och hållbarhetsområdet. Här kan särskilt nämnas ISO 14001:2015 som är en internationell standard för miljöledning och EMAS (Eco Management and Audit Scheme) som är EU:s frivilliga system för miljöstyrning och miljörevision. För båda dessa standarder finns det möjlighet att också certifiera kommunens ledningssystem genom extern revision av ett certifieringsorgan. Förutom ovanstående standarder finns också en svensk vägledningsstandard för ledningssystem för hållbar utveckling i kommuner, landsting och regioner, SS 854000:2014. Denna vägledningsstandard håller på att revideras med avseende på Agenda 2030 (januari, år 2020).

Standarderna erbjuder en fördjupning i förhållande till denna vägledning och kan med fördel användas som stöd för verksamhetsutveckling av kommunens hållbarhetsarbete. Genom att följa en specifik standard kan kommunen säkerställa nödvändiga delar av processen samtidigt som det finns möjlighet för extern granskning och stöd samt certifiering, vilket också innebär ökad transparens i kommunens hållbarhetsarbete.

3.1 Steg 1 – Planera för att ta fram ett strategiskt program

Den inledande planeringen för hur kommunens ska ta fram, implementera, genomföra, följa upp och kommunicera miljö- och hållbarhetsarbetet är oerhört viktig för den fortsatta processen och ett framgångsrikt hållbarhetsarbete. Här sker en överenskommelse med politiken och tjänstemannaorganisationen om förutsättningarna för att driva det lokala miljö- och hållbarhetsarbetet. Det är viktigt att redan i början tänka igenom vilket arbete som krävs i samtliga steg i den efterföljande processen.

Politiskt beslut för att initiera ett strategiskt miljöarbete

Det är den högsta politiska ledningen som har det yttersta ansvaret för det lokala miljö- och hållbarhetsarbetet och att skapa en god livsmiljö för kommuninvånarna. Kommunstyrelsen är oftast det politiska organ som beslutar om riktlinjerna för kommunens miljö- och hållbarhetsarbete och sedan ger tjänstemannaorganisationen ett uppdrag att ta fram förslag till mål, genomförande och uppföljning av det lokala hållbarhetsarbetet. I samband med beslutet är det särskilt viktigt att den politiska ledningen tydliggör att samtliga berörda nämnder och förvaltningar behöver bidra med kunskap, arbete och resurser i processen.

Otydliga beslut och förväntningar från den politiska ledningen vad gäller ansvar, resurser och omfattning av miljö- och hållbarhetsarbetet riskerar att skapa osäkerhet kring vilket mandat ansvariga personer har att driva processen i förhållande till andra nämnder och förvaltningar samt ordinarie verksamhet. Beslutet bör därför innehålla en översiktlig tidsplan och budget, organisation, avgränsningar, önskvärd detaljnivå och former för uppföljning och återrapportering. Det underlättar också om det finns ett beslut om "programhierakier" inom kommunen, det vill säga vilka planer och program ska hantera vad och beslutas av vem.

Organisation

Det är viktigt att organisationen för framtagande, implementering och uppföljning av ett miljö- och hållbarhetsprogram är så bred som möjligt för att skapa förutsättningar för samverkan, acceptans och förankring samt motivation inom kommunens verksamheter för det gemensamma hållbarhetsarbetet. Organisationen bör innefatta representanter för både den politiska ledningen och berörda nämnder, förvaltningar och kommunala bolag. Det finns också kommuner som väljer att involvera externa aktörer från det lokala näringslivet, civilsamhället och akademien i en referensgrupp eller ett miljöråd eller motsvarande.

"Exempelorganisation"

Beställare: Kommunfullmäktige eller Kommunstyrelsen.

Politisk styrgrupp: Kommunstyrelsens arbetsutskott för miljö- och samhällsbyggnadsfrågor eller motsvarande grupp med en bred politisk representation.

Ledningsgrupp: Berörda förvaltningschefer och ledning för kommunala bolag.

Projektgrupp: Tjänstemän från berörda förvaltningar och bolag med sakkompetens inom relevanta områden, till exempel miljö och hälsa, fysisk planering, exploatering och byggande, kulturmiljö, teknisk infrastruktur, service och förvaltning, energiproduktion och distribution, avfall, utbildning, vård och omsorg, inköp och upphandling samt näringslivsutveckling. Projektgruppen leds av en projektledning från utsedd förvaltning, oftast miljö- och samhällsbyggnad eller kommunstyrelsens förvaltning eller motsvarande.

Extern referensgrupp eller miljö-/hållbarhetsråd: Representanter från det lokala näringslivet och relevanta branschorganisationer, ideella organisationer och forskningsinstitutioner. I vissa

kommuner utgör ett eller några större företag nästan hela det lokala näringslivet. Dessa företag är särskilt viktiga att få med i en referensgrupp eller motsvarande eftersom deras verksamhet kan ha stor påverkan på att nå målen för kommunens miljö- och hållbarhetsarbete. Andra viktiga externa aktörer kan vara den lokala LRF-avdelningen, Naturskyddsföreningen eller annan miljöorganisation, företagarföreningar och ungdomsorganisationer.

Om referensgruppen ska omfatta ett bredare hållbarhetsperspektiv enligt Agenda 2030 kan andra aktörer än ovanstående vara aktuella, till exempel FN-förbundet som arbetar för ökad kunskap och genomslag för Agenda 2030 inom olika nivåer i samhället. Att bjuda in närliggande forskningsaktörer till referensgruppen kan vara ett sätt att få tillgång till mer evidensbaserad kunskap och ett bredare systemperspektiv i kommunens miljö- och hållbarhetsarbete och en plattform för ett mer långsiktigt samarbete med närliggande lärosäten. För att stärka kopplingen mellan det lokala och det regionala miljö- och hållbarhetsarbetet kan även relevanta representanter från länsstyrelsen och regionen ingå i referensgruppen.

Budget

Utveckling av det strategiska hållbarhetsarbetet kräver engagemang och därmed resurser från ett flertal verksamheter och funktioner inom kommunens organisation. Omfattningen av dessa resurser är svår att uppskatta eftersom arbetet också bidrar till verksamhetsutveckling och minskad resursanvändning. I ett beslut om att ta fram ett miljö- eller hållbarhetsprogram för kommunen behöver åtminstone resurser avsättas för en central projekt- eller processledare och gärna deltagande från olika verksamheter i en projekt- eller samordningsgrupp. Därutöver är det önskvärt att det avsätts medel för eventuella konsulttjänster som kan behövas i processen, till exempel framtagande av nödvändiga kunskapsunderlag och konsekvensanalyser samt övrigt stöd till projektledningen.

Intressentkartläggning och kommunikation

När de grundläggande förutsättningarna kring uppdrag, organisation och resurser är säkerställda är nästa steg att kartlägga vilka intressenter kommunen har i miljö- och hållbarhetsarbetet och hur kommunikationen ska fungera med dessa i olika delar av processen. Läs mer om intressentkartläggning och -analys, och kommunikationsplan under processteg 3.8 *Kommunicera* i denna vägledning.

Samverkan

Ett framgångsrikt lokalt miljö- och hållbarhetsarbete kännetecknas av god samverkan, både internt inom kommunens verksamhet och med externa aktörer lokalt som föreningar, företag och enskilda medborgare, och regionalt som länsstyrelsen och andra regionala myndigheter samt regionen.

En intressentkartläggning och analys kan vara en hjälp för att hitta viktiga aktörer att samverka med i det lokala hållbarhetsarbetet, både i framtagandet av lokala mål och åtgärder, men även i genomförandefasen. Analysen kan också fungera som ett verktyg för att tydliggöra vilka funktioner eller aktörer som bör vara representerade i en projekt- eller samordningsgrupp eller referensgrupp för kommunens hållbarhetsarbete.

Intern samverkan

Det strategiska miljö- och hållbarhetsarbetet måste kopplas samman med andra kommunala uppdrag och styrdokument för att genomsyra hela kommunens verksamhet. Annars riskerar miljöarbetet bli ett parallellt arbete till den ordinarie verksamheten. Det är viktigt att använda den gemensamma kunskapen och möjligheterna inom kommunorganisationen att driva miljö- och

hållbarhetsarbetet inom kommunens samtliga uppdrag. Här erbjuder Agenda 2030 en plattform för de olika kommunala verksamheterna att hitta sin roll och ansvar i det samlade hållbarhetsarbetet.

Några viktiga uppdrag och funktioner att samverka med inom kommunens organisation i miljö- och hållbarhetsarbetet:

- Upphandling och inköp
- Miljö- och hälsoskyddstillsyn
- Översiktlig fysisk planering
- Exploatering
- Kulturmiljö
- Kommunekolog
- Fastighetsförvaltning
- Gata och parkförvaltning
- Koncern- och verksamhetscontroller
- Konsumentvägledning
- Klimat- och energirådgivning
- Kommunala bolag (bostäder, energi, vatten och avlopp, avfall mfl)
- Näringslivsutveckling
- Skola och undervisning
- Vård och omsorg
- Folkhälsa/folkhälsostateg

Extern samverkan

Kommunen är en av flera aktörer i det lokala miljö- och hållbarhetsarbetet, och kan inte arbeta ensam för att nå miljömålen. Kommunen behöver därför söka stöd och samverka med andra lokala aktörer som företag, föreningar, intresseorganisationer och medborgare, men också med olika regionala aktörer som länsstyrelsen, regionen, Trafikverket, universitet och högskolor med flera. Ofta finns det redan upparbetade kontaktvägar med ovanstående aktörer inom kommunens olika verksamhetsområden, och som också kan användas för samverkan i miljö- och hållbarhetsarbetet.

Ett lokalt miljö- eller hållbarhetsråd med representanter från relevanta externa aktörer kan utgöra en mer formaliserad och långsiktig samverkansplattform för ett bredare lokalt miljö- och hållbarhetsarbete.

Ett annat forum för lokal samverkan i miljöarbetet är vattenråden som består av representanter för kommuner, industri, markägare och intresseorganisationer. Vattenråden syftar till att nå samsyn kring hur de lokala vattenresurserna ska användas, skötas och åtgärdas inom de ramar som sätts upp av tillsynsmyndigheterna. Läs mer om vattenråd på Vattenmyndigheternas [webbplats](#). Flera kommuner har också någon form av naturvårdsråd för dialog med kommuner och övriga markägare samt olika intresseorganisationer i natur- och kulturmiljöarbetet.

Lokalt ledd utveckling genom Leadermetoden är ytterligare ett sätt att samverka för hållbar utveckling med fokus på landsbygdsutveckling. Föreningar, företag, organisationer och myndigheter kan söka projektstöd för att främja utvecklingen i sitt Leaderområde. Projekten inom lokalt ledd utveckling har en stor spännvidd över olika områden, bland annat innovation, kultur, miljö, företagande och integration. Kännetecknande är hur insatsen genomförs genom Leadermetoden och att även den ideella insatsen räknas. Leader är en metod inom EU som bygger på samarbete, lokala initiativ och lokala förutsättningar. Läs mer om Leadermetoden och vilka Leaderområden som finns i kommunen på Jordbruksverkets [webbplats](#).

Agenda 2030, som utgår ifrån ett tvärsektoriellt angreppssätt i hållbarhetsarbetet, och ökad betydelse och intresse för hållbar konsumtion och hållbara livsstilar ställer både krav på och ger möjlighet för samverkan med nya grupper i lokalsamhället. Det är också viktigt att beakta barnperspektivet, jämställdhet och jämlikhet i de olika samverkansprocesserna.

Avgränsningar för det lokala miljö- och hållbarhetsarbetet

I beslutet om att ta fram ett miljö- och hållbarhetsprogram behöver ambitionsnivå och avgränsningar för det lokala hållbarhetsarbetet vara tydliga eftersom det påverkar resurser, omfattning och förväntat resultat av arbetet.

Vilka mål ska styra arbetet?

Kommunfullmäktige/Kommunstyrelsen beslutar normalt om övergripande mål för kommunens utveckling för den kommande mandatperioden. Ett sådan målsättning kan till exempel vara att kommunen ska vara "ledande i klimat- och miljöarbetet". Detta övergripande mål behöver definieras för att ge konkret ledning för miljö- och hållbarhetsarbetet i kommunens verksamhet.

Flera olika mål och målsystem kan fungera som utgångspunkt för hållbarhetsarbetet och sätter också ramen och omfattningen för arbetet. Därför är det viktigt att i inledningen av processen tydligt redogöra för vilka mål som arbetet ska utgå ifrån.

Här kan man tänka sig olika vägval för att avgränsa vilka mål som det lokala hållbarhetsarbetet ska utgå ifrån och bidra till att nå, se exempel nedan. Naturligtvis kan valet också landa i en kombination av nedanstående exempel utifrån rådande förutsättningar i kommunen.

1. De 17 globala målen med delmål – täcker in samtliga dimensioner av hållbarhetsbegreppet och hela den kommunala verksamheten.
2. Miljörelaterade globala mål och/eller nationella/regionala miljömål – täcker främst in miljödimensionen av hållbarhetsbegreppet och berörda delar av den kommunala verksamheten.
3. Nationella/regionala miljömål och närliggande nationella mål för till exempel folkhälsa och friluftsliv - täcker främst in miljödimensionen av hållbarhetsbegreppet och berörda delar av den kommunala verksamheten.

Enbart kommunorganisationen eller hela kommunens geografiska område?

Kommunen har en viktig roll i att vara värd för miljö- och hållbarhetsfrågorna på lokal nivå och bjuda in kommunens företag, föreningar och medborgare att delta i det lokala hållbarhetsarbetet. Miljö- och hållbarhetsarbetet bör därför inte avgränsas enbart till den direkta miljöpåverkan från de kommunala verksamheterna, utan bör också omfatta den mer indirekta miljöpåverkan kommunen har genom sina olika uppdrag och roller i utvecklingen av hela kommunen, se exempel i avsnitt 2.1 *Kommunens olika roller i miljö- och hållbarhetsarbetet* i denna vägledning.

Ambitionen i kommunens interna miljöarbete kan fungera som förebild och bidra till att utveckla arbetet hos lokala företag och organisationer. Samtidigt blir det tydligt för invånarna att den gemensamt finansierade offentliga verksamheten systematiskt arbetar för att minska miljöpåverkan och bidra till hållbar utveckling. Kommunen kan fungera som "spindeln i nätet" för ett bredare hållbarhetsarbete i samhället och aktivt driva utvecklingen tillsammans med andra lokala aktörer. Genom att till exempel arbeta med beteendeförändringar för mer hållbar konsumtion kan kommunen skapa lokal efterfrågan på hållbara alternativ som kan stimulera innovation och utveckling av nya affärsmodeller hos företag som också kan komma att efterfrågas på en regional, nationell och kanske global marknad framöver. Samtidigt underlättar kommunen för invånarna att göra hållbara val, det vill säga att det ska vara "lätt att göra rätt".

Avgränsning av olika steg i processen

Om resurserna är begränsade för det miljöstrategiska arbetet i kommunen finns det flera sätt att anpassa arbetet till den nivå som passar kommunens avsatta resurser:

- *Avgränsa antalet miljö kvalitetsmål eller miljöområden* – med begränsade resurser kan arbetet spridas ut över tid. Börja med att ta fram kunskapsunderlag och åtgärder för ett par miljö kvalitetsmål eller miljöområden för att sedan bygga på med fler i nästa omgång.
- *Avgränsa kunskapsunderlaget* – gör en grov prioritering av vilka aspekter arbetet ska fokusera på redan vid starten eller ta med sådan data som redan finns tillgänglig.
- *Avgränsa antalet mål och åtgärder* – ta endast med de viktigaste och mest prioriterade aspekterna – då minskar antalet mål och åtgärder som behöver formuleras.
- *Avgränsa uppföljningen och antalet indikatorer* – genom att välja färre och väl etablerade indikatorer som det redan finns lättillgängliga data för kan den löpande arbetsinsatsen hållas nere.
- *Anpassa strukturen* – med mindre resurser kan det vara enklare att lägga upp det lokala arbetet med miljömål utefter de strukturer som finns i det nationella arbetet. Finns möjlighet kan en egen struktur för arbetet innebära att upplägget bättre passar in i den kommunala strukturen och blir enklare att kommunicera.

Processdesign

Processen för att ta fram ett miljö- och hållbarhetsprogram och långsiktigt driva hållbarhetsarbetet i en kommun är komplext med många olika steg, aktiviteter och inblandade aktörer, både internt och externt. Rekommendationen är därför att redan i planeringsfasen noggrant tänka igenom vad som behöver göras inom samtliga steg i processen och därefter ta fram en processbeskrivning för att visualisera flöden och aktiviteter i processen, samt anpassa processen till kommunens mål- och styrningsstruktur. En tydlig processbeskrivning underlättar också kommunikationen av vad som görs och behöver göras i processen. En annan fördel med en bild är att det blir lättare att tillsammans med övriga inblandade prata om det arbete som ska göras, hur de olika delarna hänger ihop och hitta andra alternativ som kan vara bättre. Det är också lättare att se om det är något som "fallit mellan stolarna".

Läs mer om processledning under avsnitt 3.9 *Så här kan du leda processen* i denna vägledning.

Lärande exempel

Helsingborgs stads styrdokument

Helsingborgs stad har beslutat om syfte och omfattning för olika typer av kommunala styrdokument, vilket både ger riktlinjer för framtagandet och tydlighet kring vilken funktion och roll dokumentet har för verksamheten.

Aktiverande syftar till förändring och utveckling:

Program – anger långsiktiga mål och anvisningar

Plan – anger konkreta åtgärder, tidsramar och ansvar

Normerande reglerar befintlig verksamhet och vårt förhållningssätt till en given situation:

Policy – anger principer och vägledning

Riktlinjer – anger absoluta gränser och ska-krav

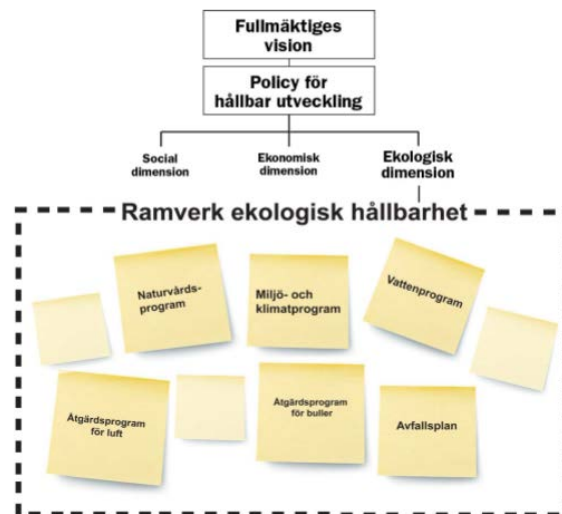
Vid beslut om nya styrdokument utses en dokumentansvarig organisation inom stadens verksamhet. För Livskvalitetsprogrammet, som är stadens styrdokument för folkhälsa och miljö, är avdelningen för strategisk samhällsutveckling på stadsledningsförvaltningen dokumentansvarig och ansvarar för

programmets tidplan samt att sprida, revidera och följa upp programmet. Dokumentansvarig ansvarar också för att sammanställa och redovisa effekterna av stadens samlade insatser utifrån programmets viljeinriktningar och prioriteringar till kommunfullmäktige och i koncernens årsredovisning. Dokumentansvarig återrapporterar programmet till kommunfullmäktige vartannat år.³⁴

Uppsala kommuns ramverk för ekologisk hållbarhet

Uppsala kommun har flera program och planer som behandlar olika delar av ekologisk hållbarhet. Kommunen har därför beslutat om ett ekologiskt ramverk som ska hålla samman de program och planer som utgör det långsiktiga arbetet med att skapa en ekologiskt hållbar utveckling. Genom ett gemensamt ramverk tydliggörs samarbetsmöjligheter och hur programmen kan förstärka varandra och skapa en helhet i arbetet för ekologiskt hållbar utveckling. Det beslutade ramverket behandlar övergripande prioriteringar och principer, arbetssätt, kommunikation, utbildning och uppföljning som ska vara gemensamma för olika program och planer inom ekologisk hållbarhet.

Kommunens inriktning i det långsiktiga arbetet med hållbar utveckling är beskriven i Policy för hållbar utveckling. Policyn belyser de tre hållbarhetsdimensionerna och att de samspelar utifrån att en livskraftig miljö är grunden för ekonomisk och social utveckling. Uppsalas ramverk för ekologisk hållbarhet är en precisering av policyn för hållbar utveckling. Ramverket för ekologisk hållbarhet tar sin utgångspunkt i utmaningarna beskrivna i planetens gränser, de nationella miljö kvalitetsmålen, tillståndet i Uppsala såsom beskrivet i kommunens hållbarhetsboks slut eller motsvarande, kommunens mål och budget samt översiktsplan.³⁵

Figur 10. Uppsala kommuns ramverk för ekologisk hållbarhet. Uppsala kommun, 2015.

Stöd från Länsstyrelsen

Länsstyrelsen kan ge vägledning kring hur kommunens miljö- och hållbarhetsarbete kan bidra till nationella och regionala mål, samt vilka relevanta kunskaps- och planeringsunderlag det finns för detta arbete på lokal nivå.

Länsstyrelsen kan hålla i nätverk och träffar för kommunernas miljö- och hållbarhetsstrategier för erfarenhetsutbyte kring utveckling av miljö- och hållbarhetsarbete på lokal nivå.

³⁴ Helsingborgs stad, Helsingborgs Livskvalitetsprogram – styrdokument för miljö och hälsa, 2016.

³⁵ Uppsala kommun, Ekologisk hållbarhet – samlande ramverk för program och planer, 2014/2015.

3.2 Steg 2 – Nulägesanalys

Nästa steg i processen syftar till att få en samlad bild över de utmaningar kommunen står inför i miljö- och hållbarhetsarbetet och var kommunen befinner sig idag i förhållande till dessa utmaningar, samt vilka områden som är viktigast för kommunen att systematiskt arbeta med framöver för att möta utmaningarna.

Omvärldsanalys

En inledande omvärldsanalys ger en bild av vad som händer i omvärlden i relation till kommunens miljö- och hållbarhetsarbete. En viktig del av omvärldsanalysen är att lista internationella, nationella och regionala målsättningar för miljö- och hållbarhetsarbetet och värdera vilka mål som är relevanta för kommunens prioriteringar i detta arbete. Dessa målsättningar ger också vägledning om inom vilka områden man kan förvänta sig olika initiativ och insatser från statens sida och som kan påverka förutsättningarna för kommunens arbete inom berörda områden. Analysen kan också utgöra underlag för att möta kraven på att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen.³⁶

Exempel på mål på olika nivåer och som kan vara relevanta i omvärldsanalysen listas nedan.

Internationell nivå

Mål som har beslutats inom FN:s ramverk och på EU-nivå, till exempel de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, Parisavtalets klimatmål och EU:s miljöhandlingsprogram.

Nationell nivå

Sveriges miljömål (generationsmålet, miljö kvalitetsmålen med preciseringar och etappmålen), och andra relevanta mål som har beslutats av riksdagen eller regeringen, till exempel energipolitiska målen, folkhälsomålen, mål för friluftslivet, mål för konsumentpolitiken, transportpolitiska mål, jämställdhetspolitiska mål, utbildningspolitiska mål med flera.

Regional nivå

Mål som har beslutats av Länsstyrelsen, till exempel regionala klimat- och miljömål. Här är det också viktigt att få med andra relevanta regionala målsättningar som har beslutats av regionen/landstinget, till exempel i den regionala utvecklingsstrategin och för utveckling av den regionala transportinfrastrukturen. Framöver kommer också regionplanen vara ett viktigt styrdokument i detta sammanhang.

Andra relevanta underlag som kan bidra till omvärldsanalysen är nationella och regionala strategier och program som syftar till att nå ovanstående målsättningar, samt uppföljningar och utvärderingar av måluppfyllelse och genomförande av dessa strategier och program.

Viktiga underlag för miljöområdet kan vara;

- Regional utvecklingsstrategi.
- Regionalt åtgärdsprogram för miljömålen.
- Regional klimat- och energistrategi.
- Regional transportinfrastrukturplan.
- Åtgärdsprogram inom vattenförvaltningen.
- Regional vattenförsörjningsplan.
- Regional handlingsplan för grön infrastruktur.

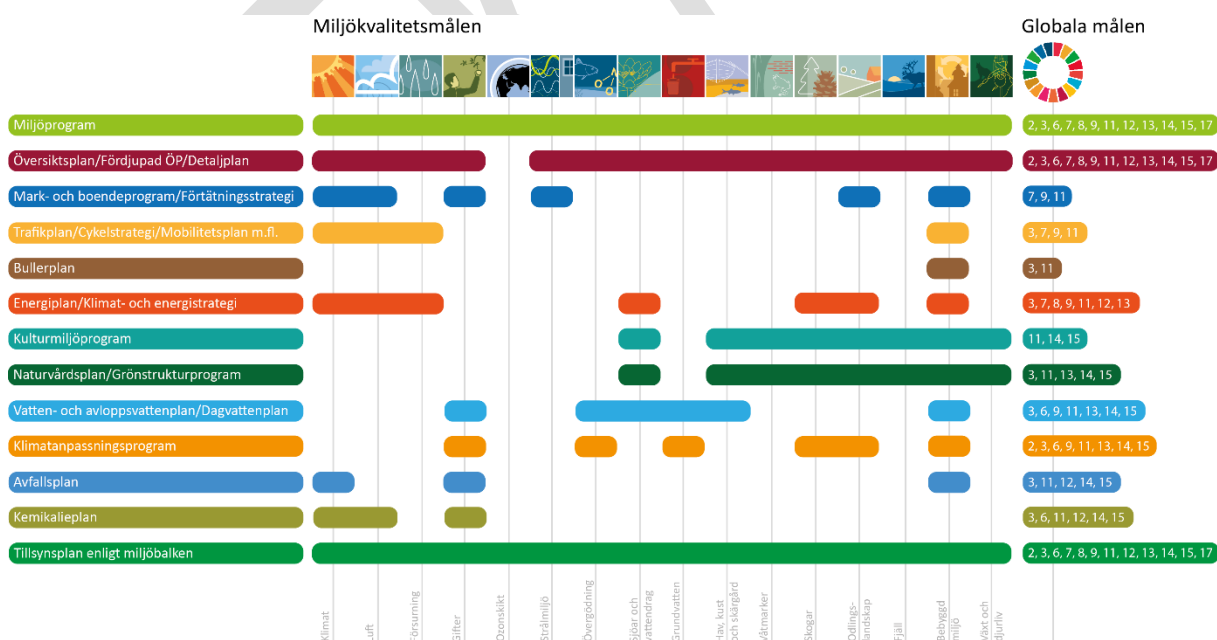
³⁶ 3 kap. 5§ p.4 i Plan- och bygglagen (SFS 2010:900).

- Regional livsmedelsstrategi.
- Fördjupad utvärdering av miljömålen. *Genomförs vart fjärde år för att utvärdera och utveckla den svenska miljöpolitiken.*
- Regional årlig uppföljning av miljömålen. *Genomförs varje år för att bedöma måluppfyllelsen gällande miljömålen på regional nivå.*
- Uppföljning av det regionala utvecklingsarbetet. *Genomförs varje år för att bedöma måluppfyllelsen gällande målen i den regionala utvecklingsstrategin.*

”Invärldsanalys”

En annan viktig del av den inledande omvärldsanalysen är att kartlägga vilka mål, strategier, planer och program som redan är beslutade i kommunen och som berör miljö- och hållbarhetsområdet. En samordning av kommunens ambitioner inom olika nivåer och delar av miljö- och hållbarhetsarbetet är en förutsättning för ett framgångsrikt hållbarhetsarbete inom kommunens samtliga verksamhetsområden. Denna analys bidrar också till att synliggöra eventuella målkonflikter och synergier mellan olika målsättningar och program i kommunen.

I figur 11 nedan redovisas exempel på kommunala styrdokument som kopplar till miljöområdet, samt hur dessa bidrar till arbetet för att nå miljö kvalitetsmålen och de globala målen i Agenda 2030. Några av styrdokumenterna har kommunen skyldighet att både upprätta och även hålla uppdaterade enligt gällande lagstiftning, till exempel översiktsplan, energiplan, vatten- och avloppsvattenplan, avfallsplan och tillsynsplan, medan andra är mer ”frivilliga” utifrån ett kommunövergripande behov av att styra utvecklingen inom aktuellt område. Flera av styrdokumenterna i figur 11 har förutsättningar att bidra till en majoritet av miljö kvalitetsmålen och de globala målen (t.ex. miljöprogram, översiktsplan, tillsynsplan). Dock skiljer sig möjligheterna att hantera olika miljö- och hållbarhetsaspekter mellan dessa styrdokument, vilket medför att de kompletterar varandra i det samlade miljö- och hållbarhetsarbetet på lokal nivå.

Figur 11. Exempel på lokala styrdokument och deras koppling till miljö kvalitetsmålen och de globala målen i Agenda 2030 (som redovisas med målnummer).

Relevansanalys

En relevansanalys bidrar till att identifiera vilka mål som är relevanta för kommunens hållbarhetsarbete. Innan analysen genomförs behöver kommunen besluta om omfattningen för analysen. Ska analysen utgå ifrån redan beslutade kommunövergripande målsättningar, omfatta samtliga uppdrag och verksamheter i kommunen eller avgränsas till exempelvis till miljödimensionen av hållbarhetsarbetet? Vilka verksamheter ska vara representerade och vilka personer ska delta i analysen?

Det är naturligtvis önskvärt att så många verksamheter och personer som möjligt deltar i analysen. Ett brett upplägg där hela kommunens organisation medverkar ger ökade förutsättningar för att de olika verksamheterna kan se hur de kan bidra i det kommunövergripande hållbarhetsarbetet. Analysen kan med fördel genomföras i samband med gemensamma workshops med tjänstepersoner och politiker från olika verksamheter. Upplägget för analysen bör också säkerställa att de deltagande verksamheterna går igenom samtliga valda mål i samband med analysen. Annars kan det finnas en risk för att en specifik verksamhet "kidnappar" det mål som ligger närmast verksamhetens ordinarie uppdrag och uppgifter, vilket kan påverka förutsättningarna att hitta värdefulla synergier i kommunens hållbarhetsarbete i linje med den helhetssyn som är grundläggande för Agenda 2030.

För att få ett bredare perspektiv på kommunens hållbarhetsarbete kan analysen genomföras i dialog med representanter utanför kommunorganisationen som lokalt näringsliv, ideella organisationer och ungdomsorganisationer.

Analysen kan förslagsvis genomföras i följande steg:

1. Lista vilka miljömål och globala mål som är relevanta utifrån omfattningen av kommunens hållbarhetsarbete

Analysera vilka miljömål och globala mål som är relevanta att arbeta vidare med utifrån om nulägesanalysen ska utgöra grund för mål och åtgärder för det strategiska miljöarbetet eller ett bredare hållbarhetsarbete i kommunen. Befintliga kommunövergripande mål som kopplar till målen bör också ingå i denna inledande analys.

2. Analysera vilka mål som är relevanta för kommunens olika verksamheter

Analysera vilka miljömål och globala mål som berör olika verksamheter direkt, indirekt eller inte alls, och vilka indikatorer samt vilken data/statistik som finns tillgänglig (eller borde finnas) för att mäta relevanta målområden.

3. Kartlägg befintlig styrning och pågående arbete för att nå målen

Kartlägg vilka mål och styrdokument (strategier, program, handlingsplaner) kommunen redan har beslutat om och som kopplar till de utvalda målen ovan. Redovisa också pågående aktiviteter och arbete för dessa mål i kommunens verksamheter.

4. Analysera hur arbetet kan utvecklas ytterligare för att nå målen

Analysera hur det lokala arbetet behöver utvecklas för att nå målen. Vilka styrkor och svagheter finns det idag? Hur ser läget ut jämfört med andra motsvarande kommuner? Vad behövs för att höja ambitionerna i det pågående arbetet och hur gör vi det inom kommunens verksamhet?

5. Sammanställ och kommunicera resultatet från analysen

Sammanställ resultatet från ovanstående analyser i en rapport som redovisar nuläget för kommunen i förhållande till relevanta mål och områden, och som kan utgöra underlag för politiska diskussioner och beslut om vilka områden och åtgärder som ska prioriteras i kommunens miljö- och hållbarhetsarbete.

Glöm inte att kommunicera resultatet och återkoppla till berörda politiker och tjänstepersoner samt övriga aktörer som har medverkat i analysen!

Lärande exempel

Hållbara Väsby – Agenda 2030 i Upplands Väsby kommun

När Upplands Väsby kommun skulle ta fram en ny strategisk handlingsplan för hållbar utveckling, avgränsades arbetet till den ekologiska dimensionen eftersom miljöarbetet i kommunen, till stor del på grund av att kommunen är certifierad enligt ISO 14001 sedan år 2010, har en tydlig struktur och befintlig systematik. Den ekologiska dimensionen fick därmed utgöra modell för hur kommunen kan implementera de andra två dimensionerna av hållbarhet i organisationen.

Arbetet genomfördes i följande etapper:

1. Identifiering av globala hållbarhetsmål

En inledande bedömning gjordes av vilka globala hållbarhetsmål och delmål i Agenda 2030 som är relevanta för kommunens arbete inom den ekologiska dimensionen.

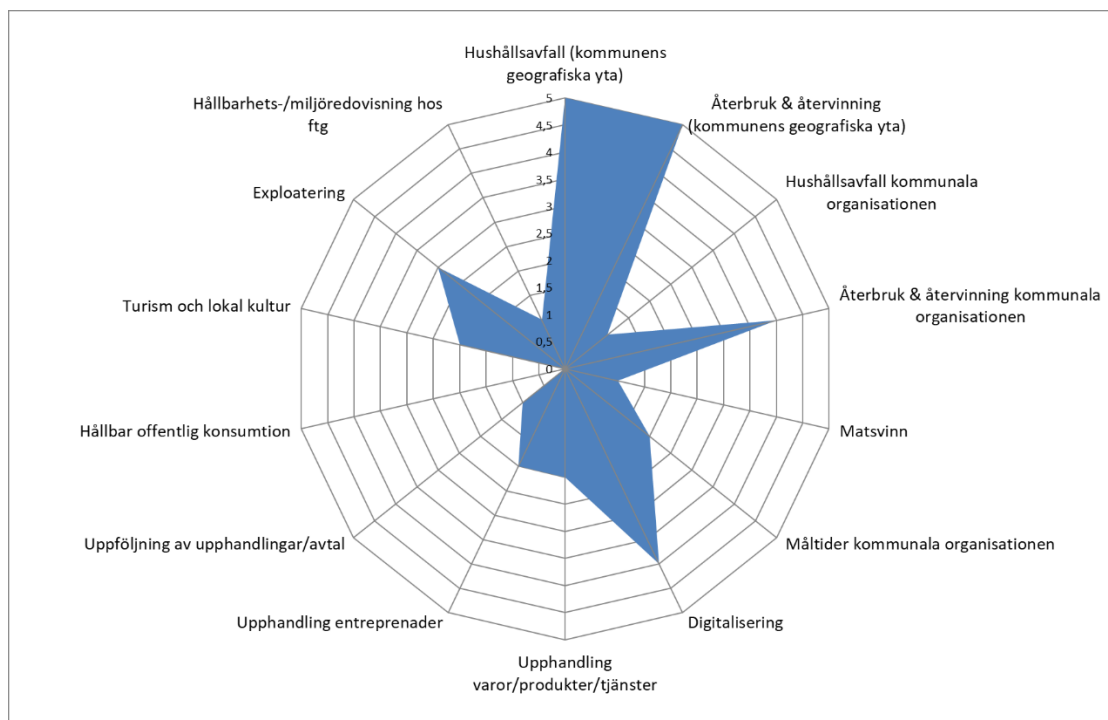
2. Kartläggning befintligt arbete

I princip allt miljöarbete som genomfördes i kommunen kartlades. Kartläggningen omfattade olika aktiviteter, mål, handlingsplaner, strategier och så vidare. Detta kategoriserades in under lämpligt globalt hållbarhetsmål.

3. Poängsättning och potential för arbetsområden

Kommunens miljöarbete kategoriserades sedan in i arbetsområden (exempelvis delades arbetet med dagvatten upp i de tre arbetsområdena "planering", "förvaltning" och "tillsyn"). Arbetsområdena poängsattes sedan utifrån kriterier enligt ISO-standarderna, där ett arbetsområde fick full pott om det fanns en uttalad ägare, satta mål, aktiviteter, beslutad tidsplan samt resurser (såväl personella som ekonomiska) för att genomföra arbetet. Utifrån denna poängsättning skapades ett spindeldiagram för varje mål samt en genomsnittlig poäng för respektive globalt hållbarhetsmål som sedan utgjorde ett underlag för att kunna prioritera arbetsområdena för fortsatt arbete.

Mål 6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla								
Arbetsområde (exempel)	Ägare	Mål	Aktivitet	Tidsplan	Resurser	Sammanlagd poäng	Kommentar	För att höja ambitionerna
Dricksvatten planering inom kommunalt verksamhetsområde	1	1	1	1	1	5	Lag om allmänna vattentjänster ger mandat och resurser för planering av den kommunala anläggningen. Dock saknas ett tydligt lagstöd för övergripande VA-planering och dess koppling till ÖP.	Inom detta arbetsområde är arbetet fungerande och systematiskt. En VA-plan skapas nu men det fattas tydligt lagstöd för övergripande VA-planering och dess koppling till ÖP.
Dricksvatten planering utanför kommunalt verksamhetsområde	0	0	1	0	0	1	Planering utanför kommunalt verksamhetsområde, skapande av VA-plan men finns ej lagstöd, ägandeskap eller motpart för planeringen.	Detta arbetsområde har utvecklings-potential som främst kopplas till ägandeskap och lagstöd. Idag skapas en VA-plan men det saknas lagstöd för ägandeskap eller motpart för planering utanför verksamhetsområdet. Ägandeskap och motpart behöver klargöras.

4. Identifiering strategier för höjda ambitioner

Utvecklingspotential och strategier identifierades för att utveckla arbetet inom arbetsområdena.

5. Sammanställning av resultatet

Ett slutdokument togs fram med en sammanfattning av förslag på åtgärder för att höja ambitionerna inom kommunens arbete inom den ekologiska dimensionen.

Läs mer om Upplands Väsby's arbete i *Hållbara Väsby – Agenda 2030 i Upplands Väsby kommun – Den ekologiska dimensionen, 2017*.

Stöd från Länsstyrelsen

Länsstyrelsen kan bidra med kunskaps- och planeringsunderlag för hela hållbarhetsområdet.

Länsstyrelsen samordnar de planeringsunderlag som olika myndigheter tar fram som stöd till kommunens planläggning. Planeringsunderlagen redovisas i Planeringskatalogen.se efter län.

Länsstyrelsen följer årligen upp och redovisar miljötillståndet i länet utifrån generationsmålet och miljökvalitetsmålen, samt tillhandahåller miljöstatistik genom den regionala miljöövervakningen och vattenförvaltningen.

Länsstyrelsen tar också fram olika kunskapsunderlag för social hållbarhet, som till exempel könsuppdelad statistik för länet.

Gå in på din länsstyrelses webbplats [www.lansstyrelsen.se/\(län\)](http://www.lansstyrelsen.se/(län)) för att hitta aktuella underlag.

3.3 Steg 3 – Formulera vision och mål

Nulägesanalysen utgör ett viktigt underlag för den fortsatta processen med att ta fram målsättningar för att stärka och utveckla kommunens miljö- och hållbarhetsarbete. Genom nulägesanalysen får kommunen en övergripande bild av vilka områden som kräver insatser och vilka områden där arbetet kan förstärkas ytterligare för att kommunen ska fortsätta vara framgångsrik. De styrkor och svagheter som lyfts fram i nulägesanalysen är ett inspel i den politiska diskussionen om kommunens utveckling och som förhoppningsvis kan bidra till politiska vägval för en hållbar utveckling.

Vision

De flesta kommuner har antagit en övergripande politisk vision för kommunens utveckling på längre sikt. Visionen visar på en önskvärd framtida utveckling för kommunen och ska inspirera till handling för att nå dit. Därför är det viktigt att den långsiktiga visionen också ligger i linje med och kan bidra till en hållbar samhällsutveckling.

I processen med att utveckla miljö- och hållbarhetsarbetet behöver kommunen ta ställning till om den befintliga visionen redan stödjer en hållbar utveckling i samtliga tre dimensioner eller om visionen behöver utvecklas med avseende på hållbar utveckling i enlighet med Agenda 2030.

I detta sammanhang kan hållbarhetsprinciperna, som har utvecklats av Det Naturliga Steget och Blekinge Tekniska Högskola, fungera som kriterier och utgöra ramverk för en vision om en långsiktigt hållbar kommun.

Hållbarhetsprinciperna lyder:

I ett hållbart samhälle utsätts inte naturen för systematiskt ökande...

- 1... koncentrationer av ämnen från berggrunden, till exempel fossilt kol, olja och metaller.
- 2... koncentrationer av ämnen från samhällets produktion, till exempel kväveoxider, bromerade flamskyddsmedel, freoner och hormonliknande kemikalier.
- 3... degradering på fysiskt sätt, till exempel överuttag av skog, utfiskning och utarmning av ekosystem.

...och människor utsätts inte för strukturella hinder för...

- 4...hälsa, till exempel genom farliga arbetsförhållanden eller otillräcklig vila från arbetet.
- 5...inflytande, till exempel genom undantryckande av yttrandefrihet eller negligering av åsikter.
- 6...kompetens, till exempel genom hinder mot utbildning eller otillräckliga möjligheter till personlig utveckling.
- 7...opartiskhet, till exempel genom diskriminering eller orättvisa val till befattningar.
- 8...meningsskapande, till exempel genom undertryckande av kultur eller hinder mot samskapande av meningsfulla villkor³⁷.

Hållbarhetsprinciperna är också en del av en strategisk planeringsmodell (Framework for Strategic Sustainable Development - FSSD) som har utvecklats av ovanstående organisationer för att stödja företag, kommuner och regioner i hållbarhetsarbetet³⁸.

³⁷ Broman, G.I., Robèrt K.-H., 2017, A framework for strategic sustainable development. Journal of Cleaner Production 140:1.

³⁸ Blekinge Tekniska Högskola, Hållbar kommun- och regionutveckling, <https://www.bth.se/forskning/forskningsomraden/strategisk-hallbar-utveckling/>

Mål

Mål för miljö- och hållbarhetsarbetet kan finnas på flera olika nivåer i kommunorganisationen, från övergripande mål för hela kommunens utveckling till mer specifika mål för kommunens miljöarbete, och ända ner till verksamhetsspecifika mål för olika nämnder och förvaltningar.

I processen med att ta fram mål för kommunens miljö- och hållbarhetsarbete behöver man ta hänsyn till den målstyrningsmodell som är beslutad för kommunens verksamhet och anpassa målen till denna struktur. Oavsett vilken styrmodell kommunen arbetar efter, tillitsbaserad eller mer detaljstyrd, så behövs en tydlig och gemensam metodik för hur verksamheterna ska ta sig an målen. Det finns annars en risk för att hållbarhetsarbetet inte blir en integrerad del av verksamheten utan mer av "toppning på kakan" och att arbetet riskerar att nedprioriteras vid förändringar i verksamheten.

Globala, nationella, regionala och lokala mål

I processen med att formulera mål för utveckling av miljö- och hållbarhetsarbetet behöver kommunen först gå tillbaka till de globala, nationella och regionala mål som lyftes fram i omvärlds- och nulägesanalysen, och kartlägga hur dessa befintliga mål hanterar de områden som har prioriterats av kommunen i nulägesanalysen. Här kan kommunen välja att ansluta sig till befintliga mål som upplevs som relevanta för kommunen och konkretisera vad målen innebär på lokal nivå. En fördel med detta angreppssätt kan vara en tydlig "röd tråd" från global eller nationell nivå ner till kommunnivå och att det oftast finns nationella eller regionala underlag och stöd samt uppföljningssystem och indikatorer att förhålla sig till i arbetet. En nackdel kan vara att målen bidrar till att arbetet riskerar att bedrivs traditionellt i "stuprör" och inte integrerat i hela kommunens verksamhet.

I detta sammanhang kan Agenda 2030 och de globala målen bidra till att lyfta fram att hållbarhetsarbetet behöver omfatta samtliga tre dimensioner för att bli framgångsrikt. Många kommuner formulerar lokala mål som utgår ifrån globala, nationella och regionala mål, och som tar hänsyn till lokala förutsättningar och samtidigt omfattar hela hållbarhetsområdet, till exempel mål för en ökad livskvalitet hos kommunens invånare som kan innefatta åtgärder för minskade luftföroreningar och buller, ökad fysisk aktivitet, förbättrad boendemiljö och rekreation, utbildningsmöjligheter och ökad sysselsättning, med mera.

En viktig del i processen med att formulera nya miljö- och hållbarhetsmål är också att fånga upp redan befintliga lokala mål med koppling till hållbarhetsområdet för att se om de redan politiskt beslutade målen räcker till för att täcka in de prioriterade områdena för kommunens hållbarhetsarbete, och samtidigt säkerställa att målen går i linje med varandra för att stärka arbetet och undvika konflikter mellan olika styrdokument. I figur 11 under processteg 3.2 *Nulägesanalys* i denna vägledning redovisas kommunala styrdokument med koppling till miljöområdet och som kan innehålla lokala mål som bör uppmärksammas i processen. Ett övergripande styrdokument för miljö- och hållbarhetsarbetet kan vara ett sätt att samla kommunens målsättningar inom detta område och samtidigt tydliggöra hur målen relaterar till varandra, samt vad som behöver genomföras och av vem för att nå målen.

Det är en fördel om formulering av mål och val av åtgärder sker parallellt eftersom de då kan anpassas och förankras bättre. Ibland är detta inte möjligt – men det är viktigt att ha en uppfattning om vilka åtgärder som kan bidra till målen.

Mål på olika nivåer och tidshorisonter

En kommun är en geografisk yta där både medborgare, näringsliv, organisationer och kommunen har sin spelplan, men också en organisation med egen verksamhet. De mål som sätts ska självklart innefatta kommunens egna rådighetsområden, men det är en fördel om målen också omfattar kommunen som geografiskt område. Det finns ingen annan aktör som kan ta detta breda och övergripande ansvar. Om hela kommunen omfattas av miljö- och hållbarhetsmålen kan arbetet lättare knytas till översiktsplanarbetet och delaktigheten hos civilsamhället och näringslivet ökar.

Kommunen kan med fördel besluta om mål på flera olika nivåer;

- **Geografisk nivå** (t.ex. "utsläppen av växthusgaser från kommunen som geografiskt område ska minska med XX procent fram till år XX jämfört med år XX", alternativt "andelen långtidssjukskrivna i arbetsför ålder ska uppgå till högst XX procent år XX").
- **Koncernnivå** (t.ex. "utsläppen av växthusgaser från kommunen som organisation ska minska med XX procent fram till år XX jämfört med år XX", alternativt "andelen kommunanställda som är långtidssjukskrivna ska uppgå till högst XX procent år XX").
- **Verksamhetsnivå** (t.ex. utsläppen av växthusgaser från tekniska nämndens verksamhet ska minska med XX procent fram till år XX jämfört med år XX, alternativt "andelen anställda på tekniska förvaltningen som är långtidssjukskrivna ska uppgå till högst XX procent år XX").

Det är önskvärt om målen för de olika nivåerna hänger ihop på ett logiskt sätt och att insatser för att nå ett av målen kan påverka möjligheten att nå målen på de andra nivåerna.

Målen kan också sättas på lång eller kort sikt inom respektive nivå, där de långsiktiga målen har en tidshorizont på mellan fem och tjugo år. Långsiktiga mål skapar bred uppslutning och legitimitet. Arbetet kan anpassas till samhällsutvecklingen med nya politiska prioriteringar, uppdrag och styrmedel. Målen upplevs som mer anpassningsbara av aktörer som ska genomföra åtgärder. Nackdelen är att det kan vara svårt att tolka vad som ska genomföras och uppföljningen kan försvåras.

De kortsiktiga målen bör sättas på ett till fyra års sikt. Det innebär i sin tur att de kortsiktiga målen i de flesta fall ska nås inom innevarande mandatperiod, vilket ställer krav på politiskt ansvar och handlingskraft. Kortsiktiga mål underlättar uppföljningsarbetet och tydliggör för aktörerna vad de ska göra för att bidra till målet.

SMARTa-mål

Mål ska vara konkreta, tydliga och uppföljningsbara, vilket är en utmaning i processen med att formulera mål. Här kan kriterierna för SMARTa-mål vara användbara, se nedan.

Specifika – målen ska vara avgränsade och tydliga för att undvika att de tolkas olika av olika aktörer.

Mätbara – målen ska vara mätbara med hjälp av en indikator eller annat uppföljningsmått.

Accepterade – målen ska vara förankrade med de aktörer som ska bidra till att nå målen.

Realistiska – målen ska vara möjliga att nå och påverka, men samtidigt utmanande för aktörerna.

Tidsatta – målen ska vara tidsatta så att det är tydligt när de ska vara uppfyllda.

Indikatorer för att följa utveckling och måluppfyllelse

En eller flera indikatorer behöver kopplas till kommunens miljö- och hållbarhetsmål för att följa upp om genomförda insatser leder till önskat resultat. En indikator kan också visa på trender och ge en bild av läget i kommunen inom det aktuella området. Indikatorer visar inte en enkel sanning

eftersom verkligheten är svår att spegla i en siffra, men de är viktiga för att ge underlag till diskussion och utveckling av miljö- och hållbarhetsarbetet både inom kommunens egen organisation och i det lokala samarbetet med näringsliv, organisationer och medborgare.

Det är viktigt att anpassa ambitionen med indikatorerna till kommunens behov och resurser. Alltför många indikatorer gör uppföljningsarbetet arbetskrävande och svåröverskådligt. Använd hellre en indikator som alla förstår än att skapa ett avancerat uppföljningssystem som kräver omfattande arbete för att kunna användas.

Det finns flera olika uppsättningar av indikatorer som kommuner kan använda för uppföljning av lokala mål, både inom miljömålssystemet och genomförandet av Agenda 2030. Det är en fördel att utgå ifrån de indikatorer som redan har tagits fram inom relevanta områden på nationell nivå för att underlätta uppföljningsarbetet och göra det mer resurseffektivt, samtidigt som det finns en möjlighet till att göra jämförelser mellan olika kommuner.

Indikatorer för miljömålen och Agenda 2030

Inom miljömålssystemet finns ett 90-tal så kallade kärnindikatorer som används för den nationella miljömålsuppföljningen. Kärnindikatorerna uppdateras årligen och redovisas på www.sverigesmiljomal.se. Ett flertal av dessa är nedbrutna på regional nivå och några också på lokal nivå. Ambitionen är att fler av dessa kärnindikatorer ska redovisas på kommunal nivå framöver. Utöver kärnindikatorerna kommer det under år 2020 på sverigesmiljomal.se etableras 10-12 lokala indikatorer av särskilt intresse för kommunalt miljömålsarbete. Dessa indikatorer tas fram i samarbete mellan Naturvårdsverket, länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Regioner. Dessutom kommer från år 2020 en kategori så kallade övriga indikatorer att etableras, varav en del kommer vara nedbrutna på regional och kommunal nivå. På sverigesmiljomal.se redovisas också vilken statistik av betydelse för Sveriges miljömål som olika myndigheter samlar in och sammanställer.

På RUS webbplats, www.rus.lst.se, redovisas den nationella emissionsdatabasen med uppgifter om utsläpp till luft och klimatgasutsläpp ner till kommunal nivå. Där finns också den regionala årliga uppföljning av miljömålen som alla länsstyrelser redovisar varje höst och där indikatorerna är ett underlag.

Uppföljning och indikatorer för Agenda 2030 har utvecklats inom flera nivåer sedan de globala målen för hållbar utveckling antogs. SCB ansvarar för den nationella statistiska uppföljningen av agendan. Parallellt har RKA (Rådet för främjande av kommunala analyser) tagit fram lokala indikatorer för Agenda 2030. Ett 50-tal sådana indikatorer finns på RKA:s verktyg Kolada (Kommun- och landstingsdatabasen), www.rka.nu/agenda2030.2868.html. På Kolada, www.kolada.se, finns också ett stort antal andra nyckeltal, varav en del för miljö.

Sveriges ekokommuner har 104 kommuner och sex regioner som medlemmar. Dessa redovisar varje år ett antal nyckeltal som redovisas på ekokommunernas webbplats, www.sekom.se.

Målnivå

Det kan vara en utmaning att veta vilka målnivåer kommunen bör sätta för de lokala miljö- och hållbarhetsmålen. Här är den politiska förankringen av vilka hållbarhetsutmaningar kommunen står inför och den politiska ambitionsnivån för hållbarhetsarbetet viktiga faktorer i samband med beslut om lokala mål. Ett viktigt underlag i denna process är nulägesanalysen med förslag till prioriterade områden tillsammans med övergripande vision och mål för kommunens utveckling.

De globala målen med delmål i Agenda 2030 saknar i huvudsak relevanta målnivåer för Sverige eftersom målen är satta i en global kontext med uppmaningen att varje land behöver göra målen till sina egna. Riksdagen eller regeringen har hittills (januari, 2020) inte beslutat om några specifika nationella mål för arbetet med de globala målen eftersom befintliga mål, lagstiftning och policyer har bedömts som tillräckligt omfattande för att hantera målen i Agendan i en svensk kontext.³⁹

I de fall en specifik målnivå uttrycks i nationella och regionala mål kan denna nivå vara en utgångspunkt för formuleringen av lokala mål. Vad innebär målet för vår kommun och hur kan vi bidra till att nå målet utifrån våra utmaningar och förutsättningar?

I miljömålssystemet har varje miljö kvalitetsmål ett antal preciseringar som förtydligar målet. Preciseringarna kan fungera både som utgångspunkt för att formulera mål och för att följa upp målet. Mer information om innebörden av respektive miljö kvalitetsmål med preciseringar finns i särskilda målmanualer som har tagits fram av den nationella myndighet som ansvarar för respektive mål.

Miljömålssystemet innehåller också etappmål inom flera områden som klimat, avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling och luftföroreningar. Etappmålen anger steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljö kvalitetsmål och ska vara vägledande för miljöarbetet i Sverige. Etappmålen är i de flesta fall både kvantifierade och tidsatta, vilket gör att de fungerar bra som vägledning för insatser i olika delar av samhället.

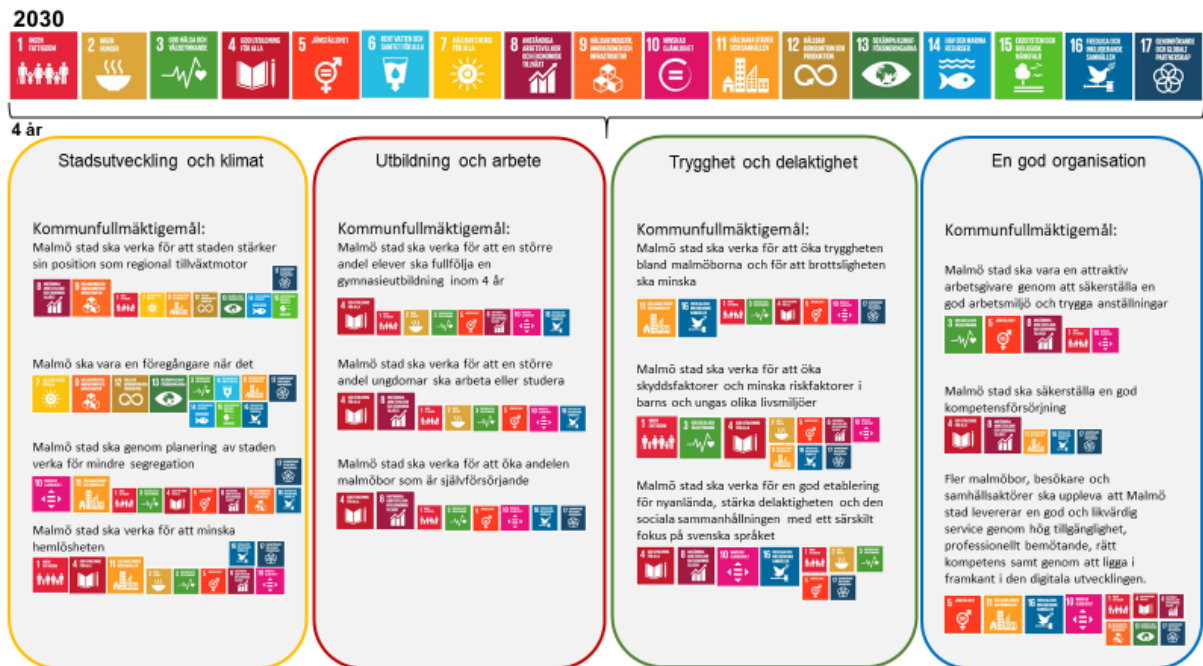
Mer information om miljö kvalitetsmålen med preciseringar, etappmål och målmanualer hittar du på www.sverigesmiljomal.se.

Lärande exempel

Målstyrning utifrån Agenda 2030 i Malmö stad

Agenda 2030 är Malmö stads viktigaste styrdokument. Staden har infört en målstyrningsmodell som bygger på en mer tillitsbaserad styrning utifrån övergripande kommunfullmäktigemål som i sin tur utgår ifrån de globala hållbarhetsmålen. Agenda 2030 tar form i fyra målområden: Stadsutveckling och klimat, Utbildning och arbete, Trygghet och delaktighet samt En god organisation. Kommunfullmäktigemålen grupperas inom dessa. Kopplat till varje kommunfullmäktigemål redovisas vilka nämnder som berörs. Varje enskild nämnd beslutar om indikatorer för att följa upp målen de berörs av. Ett exempel är målet som rör klimat. Malmö ska vara en föregångare när det gäller minskade utsläpp av växthusgaser. Här kan varje nämnd själva bestämma hur de vill redovisa för kommunfullmäktige att de arbetar mot målet. Dock har miljöförvaltningen tagit fram förslag på gemensamma indikatorer kopplat till just klimatmålet.

³⁹ Agenda 2030-delegationen, I riktning mot en hållbar välfärd, SOU Fi 2016:01.

Figur 12. Kommunfullmäktigemål för Malmö stad år 2020. Malmö stad, 2019.⁴⁰

Botkyrkas Miljöplattform

Botkyrka kommun har flera styrande dokument inom många olika områden och i flera av dessa styrdokument finns mål kopplade till miljöområdet. Genom att ta fram Botkyrkas Miljöplattform, en sammanställning av Botkyrka kommuns miljömål har kommunens miljömål identifierats och samlats i ett enda dokument. Detta resulterar i att det blir lättare att få en överskådlig bild över kommunens miljömål samt vilka mål som är kopplade till ett visst styrdokument. Tillsammans täcker målen in många av de sakområden som berörs av de sexton nationella miljökvalitetsmålen och de globala hållbarhetsmålen.

Miljöplattformen är uppdelat i fyra temaområden: Klimatsmart, rent vatten, grön kommun samt hållbar vardag. Målen inom respektive temaområde beskriver det önskade resultatet av kommunens miljöarbete. För flera av de lokala målen finns indikatorer som används för att mäta hur långt kommunen har kommit för att uppfylla målen. Vilka åtgärder som behöver genomföras för att nå målen beskrivs i kommunövergripande strategier eller i förvaltningars och enheters egna handlingsplaner.⁴¹

⁴⁰ Malmö stad, Budget 2020: Tillsammans för ett öppet och tryggare Malmö, KF beslut 2019.

⁴¹ Botkyrka kommun, 2019, Botkyrkas Miljöplattform - En sammanställning av Botkyrka kommuns miljömål, Dnr MHN/2019:74

	Mål	Indikator/mått	Dokument	Huvudansvarig
1	Klimatneutral organisation senast år 2025		Botkyrkas klimatstrategi	Kommunstyrelsen
2	Fossilbränslefritt Botkyrka senast år 2030	Utsläpp av växthusgaser per invånare (ton CO2/invånare). Mätningar från SCB.	Botkyrkas klimatstrategi	Kommunstyrelsen
3	Klimatneutralt Botkyrka senast år 2045		Botkyrkas klimatstrategi	Kommunstyrelsen
4	Minskat behov av resor och transporter	Resvaneundersökningen för Stockholmsregionen. Vart femte år.	Program för ett fossilbränslefritt Botkyrka år 2030	Samhällsbyggnadsnämnden
5	Effektiva resor och transporter		Program för ett fossilbränslefritt Botkyrka år 2030	Samhällsbyggnadsnämnden
6	Kollektivtrafik väljs i stället för bil	Resvaneundersökning i samband med medborgarundersökningen vartannat år.	Program för ett fossilbränslefritt Botkyrka år 2030	Samhällsbyggnadsnämnden
7	Promenad eller cykel väljs för korta resor i stället för bil	Resvaneundersökning i samband med medborgarundersökningen vartannat år.	Program för ett fossilbränslefritt Botkyrka år 2030	Samhällsbyggnadsnämnden
8	Förnybara drivmedel i fordon	Årlig statistik från SCB.	Program för ett fossilbränslefritt Botkyrka år 2030	Samhällsbyggnadsnämnden
9	Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid och partiklar ska inte överskridas	Årliga mätningar och beräkningar av kvävedioxid. Årliga beräkningar av partiklar.	Årlig rapport från Östra Sveriges luftvårdsförbund. Årlig rapport från miljöenheten.	Trafikverket, Botkyrka kommun
10	Borgmästaravtalet	Energianvändning och CO2 utsläpp.	Handlingsplan på Borgmästaravtalets hemsida	Kommunstyrelsen

Figur 13. Exempel på sammanställning av lokala mål för temaområdet *Klimatsmart* i Botkyrka kommuns Miljöplattform. Botkyrka kommun, 2019.

Stöd från Länsstyrelsen

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet och följa utvecklingen utifrån ett helhetsperspektiv. Hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.⁴² Vid behov kan länsstyrelsen besluta om regionala mål, strategier och program inom olika samhällsområden som till exempel klimat och miljö, samhällsbyggnad och kulturmiljö samt integration, mänskliga rättigheter och jämställdhet. De regionala målen och planeringsunderlagen lyfter fram regionala prioriteringar och konkretiserar arbetet på regional och lokal nivå för att nå målen. Ovanstående styrdokument är därför viktiga underlag i processen med att ta fram lokala miljö- och hållbarhetsmål för kommunen.

⁴² 2 § Förordning med länsstyrelseinstruktion, SFS 2017:868.

3.4 Steg 4 – Utforma åtgärder

Nästa steg i processen är att utforma åtgärder för att nå målen för kommunens miljö- och hållbarhetsarbete.

Arbetet för att utforma åtgärder kan se olika ut beroende på kommunens val av styrmodell, programhierarki och graden av medverkan från olika berörda aktörer samt avsatta resurser. Oavsett upplägg är det grundläggande att de verksamheter och aktörer som har en avgörande roll i arbetet för att nå uppsatta mål också bör vara med och utformar åtgärdsförslagen. Konkret kan arbetet med att ta fram förslag på åtgärder genomföras på något av nedanstående sätt, eller som en kombination av dessa.

- En bred förvaltningsövergripande arbetsgrupp tar fram åtgärder för förvaltningarna.
- Temagrupper kring olika mål tar fram åtgärder för specifika områden.
- Varje förvaltning identifierar egna åtgärder.
- En enskild tjänsteperson samordnar och arbetar fram åtgärderna i nära samverkan med förvaltningar.

En mer tillitsbaserad styrning i kommunerna innebär ett ökat förtroende från kommunledningen att nämnder, förvaltningar och bolag kan formulera verksamhetsspecifika åtgärder som både är resurseffektiva, ger stor miljönytta och bidrar till de övergripande målen. Detta upplägg ställer höga krav på både miljökompetensen i verksamheterna och att det finns stödjande strukturer som policyer, rutiner, indikatorer för uppföljning med mera. Om något av ovanstående saknas finns en risk att de åtgärder som tas fram av verksamheterna inte är tillräckliga för att nå målen, och att synergier mellan olika verksamhetsområden inte tas tillvara fullt ut. En rekommendation är därför att prioriterade åtgärder för miljö- och hållbarhetsarbete tas fram och konsekvensbedöms utifrån ett kommunövergripande perspektiv och läggs fast i ett särskilt styrdokument som ett miljö- eller hållbarhetsprogram. De prioriterade åtgärderna i programmet kan sedan fungera som inspiration och inspel till verksamheternas åtgärder för att säkerställa ambitionsnivån för åtgärdsarbetet.

Utveckling av åtgärder

Resultatet av nulägesanalysen är ett viktigt underlag för att ta fram relevanta åtgärder för kommunens långsiktiga hållbarhetsarbete. För att säkerställa att åtgärderna också bidrar till ett lokalt genomförande av Agenda 2030 kan åtgärdsförslagen analyseras utifrån agendans fem perspektiv på en integrerad hållbar utveckling.

Människan – bidrar åtgärden till avskaffande av fattigdom och hunger, och till att säkerställa att alla människor kan förverkliga sin potential i värdighet och jämlikhet och i en hälsosam miljö?

Planeten – bidrar åtgärden till skydd och hållbar förvaltning av naturresurser, hållbar konsumtion och produktion samt till att bekämpa klimatförändringarna?

Välståndet – bidrar åtgärden till att alla människor kan leva i välmåga och ha meningsfulla liv och att ekonomiska, sociala och tekniska framsteg sker i harmoni med naturen?

Freden – bidrar åtgärden till att främja fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen som är fria från rädsla och våld?

Partnerskap – bidrar åtgärden till globalt partnerskap och förstärkt global solidaritet, med fokus i synnerhet på behoven hos de fattigaste och mest utsatta och med deltagande av alla länder, alla berörda parter och alla människor?⁴³

I processen med att utforma åtgärder behöver kommunen också se över vilka åtgärder som redan är beslutade i andra kommunala planer och program, som till exempel översiktsplan, avfallsplan, energiplan, kemikalieplan med flera, och bestämma om dessa åtgärder ska integreras med övriga åtgärder i ett särskilt miljö- eller hållbarhetsprogram eller istället läggas in som särskilda aktiviteter för miljö- och hållbarhetsmålen direkt i kommunens verksamhetsstyrningssystem.

Regionala åtgärder på lokal nivå

Länsstyrelserna har ett uppdrag att utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen.⁴⁴ Kommunerna är en viktig aktör i det länsgemensamma arbetet för att nå dessa mål. De regionala åtgärdsprogrammen innehåller förslag på åtgärder där länets kommuner är en huvudaktör i genomförandet.

Åtgärdsprogrammen kan därför fungera som stöd och vägledning vid prioritering av lokala åtgärder. Det finns även utpekade åtgärder på lokal nivå i andra regionala strategier och program, som till exempel åtgärdsprogram för vattenförvaltningen, handlingsplaner för grön infrastruktur och friluftsliv, klimat- och energistrategier, trafikförsörjningsprogram, kulturmiljöprogram med flera.

En del länsstyrelser arbetar med "åtaganden" som innebär att organisationer aktivt kan åta sig att genomföra åtgärder som finns i de regionala åtgärdsprogrammen. Att som kommun åta sig att genomföra åtgärder kan vara ett resurseffektivt sätt att prioritera vilka miljöåtgärder som bör ingå i kommunens samlade hållbarhetsarbete.

Åtgärdswebben

Länsstyrelserna har utvecklat ett gemensamt webbverktyg i Åtgärdswebben (se www.atgardswebben.se) för framtagande, redovisning och uppföljning av regionala åtgärdsprogram. Åtgärdswebben är publikt tillgänglig, vilket gör att kommunerna också kan använda sig av detta verktyg vid utformning och uppföljning av lokala åtgärder.

I Åtgärdswebben finns en bestämd struktur för redovisning av regionala åtgärder, som också kan fungera som inspiration och kriterier för hur åtgärder kan formuleras på lokal nivå, samtidigt som den regionala kopplingen förstärks i miljö- och hållbarhetsarbetet.

- Åtgärdsrubrik.
- Åtgärdsbeskrivning där det framgår vad som ska göras och i vilken omfattning.
- Vilket regionala åtgärdsprogram som åtgärden hör till.
- Vad som ska uppnås (åtgärds mål) och hur uppföljningen ska genomföras (indikator).
- Ansvariga och medansvariga organisationer.
- Åtgärdsområde (transporter, energi, konsumtion, samhällsplanering, kulturmiljö med mera).
- Åtgärdstyp (fysiska åtgärder, ekonomiska, informativa, normativa, kunskapsunderlag, nätverksstyrning).
- Vilka miljö kvalitetsmål, preciseringar och etappmål samt globala mål som åtgärden syftar till att nå.
- Miljöeffekt och andra effekter.

⁴³ FN:s handlingsplan, Att förändra vår värld: Agenda 2030 för en hållbar utveckling, 2015.

⁴⁴ Förordning med länsstyrelseinstruktion, SFS 2017:868.

Åtgärdswebben innehåller också en "åtgärdsbank" med åtgärder som är goda exempel och som kan användas som förebild för framtagande av nya åtgärder, samt en redovisning och uppföljning av kommunernas åtaganden för de län där detta är aktuellt.

Koppling av åtgärder till verksamheten

Kriterierna i Åtgärdswebben ska ses som en hjälp för att tydliggöra innebörden av en åtgärd, men kommunen måste naturligtvis utforma åtgärderna efter befintliga ledningsstrukturer. Det är en fördel om lokala åtgärder utformas så att de kan läggas in i kommunens ordinarie styr- och ledningssystem och därmed också följas upp inom den ordinarie verksamhetsuppföljningen. Detta är också ett sätt att koppla ihop åtgärderna från ett miljö- eller hållbarhetsprogram med kommunens målsystem, budget och styrning.

Åtgärder kan, precis som målen, beröra både kommunens egen verksamhet och andra lokala aktörer. Ett tips är att använda mer tvingande formuleringar för de åtgärder där kommunens egen organisation bär ansvaret. För åtgärder där kommunen inte har rådighet, där en annan aktör måste stå som ansvarig, behöver åtgärden förankras med dessa aktörer och formuleringen vara mer rådgivande eller uppmanande.

Konsekvensbedömning av åtgärder

De lokala åtgärder som föreslås för utveckling av kommunens miljö- och hållbarhetsarbete behöver konsekvensbedömmas utifrån hur åtgärden påverkar de tre hållbarhetsdimensionerna, för att säkerställa att åtgärden bidrar till att nå kommunens miljö- och hållbarhetsmål och en hållbar utveckling i linje med Agenda 2030. Genom att visa på potentiella synergieffekter mellan ett strategiskt miljöarbete och till exempel förbättrad hälsa och ekonomisk utveckling kan det politiska engagemanget öka för att genomföra föreslagna åtgärder. En öppen bedömning av konsekvenserna ger bra argument för både politiker och verksamheter samt ökar förståelsen hos allmänhet, företag och organisationer för kommunens satsningar.

Konsekvensbedömningen kan vara alltifrån översiktlig och schematisk till detaljerad och djupgående. Det är ofta svårt att göra en mer långtgående konsekvensbedömning av åtgärderna i ett miljö- eller hållbarhetsprogram. I de flesta fall får bedömningen begränsas till en övergripande och kvalitativ beskrivning av positiva och eventuellt negativa konsekvenser för miljö, social hållbarhet och ekonomisk utveckling samt en grov uppskattning av kostnader för verksamheterna att genomföra åtgärder. I detta sammanhang är det också bra att lyfta fram samhällskostnader av att inte genomföra åtgärder. Se avsnitt 2.2 *Ett strategiskt hållbarhetsarbete ger stor samhällsnytta* i denna vägledning för ett bredare resonemang om ovanstående.

En insats som kan ge stor effekt på genomförandet av åtgärder i kommunen är att tillsammans med utpekade ansvariga verksamheter gå igenom vad åtgärderna konkret innebär för deras del. Detta är också en viktig del i förankringen av åtgärdsarbetet.

Lärande exempel

Konsekvensutredning av miljöstrategiskt program för Sundsvalls kommun

Sundsvalls kommun har antagit och arbetar med ett flertal miljörelaterade styrdokument. Dokumenten har olika fokusområden, men täcker tillsammans in en stor del av relevanta miljöfrågor. Det miljöstrategiska programmet håller ihop miljöfrågorna i dessa dokument, och utgör därmed ett koncentrat och ett övergripande paraply för det strategiska arbetet med miljö och klimat i Sundsvalls kommun.

I samband med framtagandet av det miljöstrategiska programmet har kommunen genomfört en utredning av vad som krävs av verksamheterna för att nå målen i programmet.

Konsekvensutredningen fokuserar främst på organisatoriska förutsättningar och behov att utreda och prioritera åtgärder i verksamheterna, men lyfter också fram behovet av resurser för central samordning av det strategiska miljöarbetet. Utredningen har också varit värdefull för förankringen av förslag till åtgärder med ansvariga verksamheter. För några av de underliggande styrdokument, till exempel avfallsplanen, finns konsekvensbeskrivningar som mer i detalj beskriver konsekvenser vid genomförandet av åtgärder.

Stöd från Länsstyrelsen

Länsstyrelsen beslutar om flera olika regionala strategier och program som berör miljö- och hållbarhetsområdet, bland annat regionala åtgärdsprogram för miljömålen. Åtgärdsprogrammen redovisar utmaningar och målsättningar för länets miljöarbete samt prioriterade åtgärder som kan genomföras av kommunerna i länet.

Länsstyrelsen tillhandahåller också webbverktyget Åtgärdswebben, www.atgardswebben.se, för redovisning och uppföljning av de regionala åtgärdsprogrammen.

Länsstyrelsen i några län arbetar med överenskommelser och åtaganden för kommuner kring genomförande och uppföljning av lokala åtgärder i åtgärdsprogrammen.

Länsstyrelserna i samverkan har tagit fram en vägledning för samhällsekonomisk analys.⁴⁵ Målgruppen är tjänstemän inom länsstyrelser och Skogsstyrelsen, men även kommuner och annan verksamhet kan ha nytta av vägledningen. Vägledningen finns på RUS webbplats under "Stöd i åtgärdsarbetet".

⁴⁵ RUS, Vägledning i samhällsekonomisk analys för länsstyrelsernas miljömålsarbete, 2018:02.

3.5 Steg 5 – Förankra och besluta

Förankringen av inriktningen för kommunens miljö- och hållbarhetsarbete och förslag på mål och åtgärder behöver ske genom hela processen fram till beslut. Vilka interna och externa aktörer som är viktiga att förankra förslagen med framgår i den inledande intressentkartläggningen. Därför är det viktigt att inte hoppa över detta steg i planeringen av processen för framtagandet av ett lokalt miljö- och hållbarhetsprogram.

Det finns några skeden i processen då förankring är extra viktigt:

- nulägesanalysen för en gemensam bild av kommunens hållbarhetsutmaningar.
- prioritering av viktiga åtgärdsområden och förslag till vision och mål.
- framtagande av förslag till åtgärder och indikatorer.
- förankring av styrdokumentet som helhet.

Intern förankring

Den interna förankringen behöver ske på både politisk nivå och verksamhetsnivå. En viktig förutsättning för ett framgångsrikt långsiktigt hållbarhetsarbete är att den politiska styrgruppen, ledningsgruppen med berörda förvaltnings- och bolagschefer samt projektgruppen kan nå en samsyn om mål och åtgärder och därmed ställa sig bakom föreslagna mål och åtgärder för arbetet.

En långsiktig politisk överenskommelse om inriktning och ambitionsnivå är grundläggande för att nå framgång i det lokala hållbarhetsarbetet. Ett effektivt sätt att nå ut brett till lokala politiker är att delta och informera på de olika partiernas gruppmöten i kommunen.

Det är också viktigt att avsätta tid för information och dialog med berörda verksamheter och nyckelfunktioner för att de ska se sin egen roll och vilka förväntningar det finns på dem i kommunens samlade hållbarhetsarbete.

Extern förankring

Ett stort antal aktörer har intresse av utvecklingen av kommunens miljö- och hållbarhetsarbete. Det kan vara allt från enskilda medborgare, ungdomsgrupper, intresseorganisationer och föreningar till lokalt näringsliv och branschföreträdare samt omkringliggande kommuner och regionala myndigheter. Det är en stor utmaning för kommunen att nå ut till dessa intressenter för att förankra förslag till mål för det geografiska området och åtgärder som ligger utanför den kommunala verksamhetens direkta rådighet.

Här gäller det att vara resurseffektiv och främst fokusera på de primärintressenter som identifierades i den inledande från intressentkartläggningen, och som både påverkas i hög grad av förslagen och vill vara med och påverka utvecklingen. Flera av dessa aktörer är förhoppningsvis redan representerade i den externa referensgruppen och har löpande fått information om och möjlighet att påverka arbetet med framtagandet av förslagen på mål och åtgärder. Andra intressentgrupper som kan vara viktiga i förankringsarbetet är lokala naturvård- och friluftsråd, vattenråd, LRF:s kommungrupp, företagarföreningar, ungdomsförbund, FN-förbund med mera. Det gäller att i så hög grad som möjligt använda redan upparbetade kontakter med olika aktörer och hänga på andra dialog- och förankringsprocesser inom kommunen om möjligt, till exempel samråd kring en ny översiktsplan för kommunen.

Generellt är riktade dialoger med aktörer ett bättre sätt för förankring än att försöka nå ut genom kommunens egna sociala mediekkanaler. Sociala medier fungerar bättre för information och konkreta tips, och mindre bra för dialog, bland annat för att inläggen är svåra att moderera och besvara när de sker utanför normal arbetstid.

Rapport

För att underlätta kommunikation och förankring av kommunens hållbarhetsutmaningar, förslag till mål och åtgärder samt ansvarsfördelning är det en fördel om detta redovisas i en särskild skrivelse eller rapport som beskriver inriktningen för kommunens hållbarhetsarbete. Ett sådant miljö- eller hållbarhetsprogram kan förslagsvis innehålla nedanstående delar;

- Kort beskrivning av kommunen.
- Process för framtagande och beslut av programmet.
- Principer för genomförande.
- Globala, nationella och regionala mål av betydelse för det lokala hållbarhetsarbetet.
- Utmaningar och prioriterade områden för det lokala hållbarhetsarbetet.
- Lokala mål, åtgärder och indikatorer samt ansvarsfördelning.
- Uppföljning och kommunikation av resultat.
- Utvärdering och revidering.
- Konsekvenser på andra samhällsområden.

Det finns flera exempel på kommuner som samlar all information om det lokala miljö- och hållbarhetsarbetet, till exempel politiska beslut, strategiska program, policyer och rutiner, goda exempel och uppföljning, på en särskild webbplats kopplad till kommunens officiella webbplats. Ett exempel på detta är Helsingborgs stads arbete med livskvalitet, miljö och folkhälsa, se www.livskvalitet.helsingborg.se. Ett annat exempel är Miljöbarometern för östra Skaraborg, se www.miljoskaraborg.miljobarometern.se/miljofakta

Remiss

Förslaget till mål och åtgärder bör skickas ut på en formell remiss till berörda aktörer, både internt till nämnder och kommunala bolag, och externt till de identifierade primärintressenterna. För att få ett engagemang och åtagande hos aktörerna att genomföra föreslagna åtgärder kan man i remissen uppmana berörda aktörer att ange vilka åtgärder de anser vara relevanta och kommer att arbeta för att genomföra. Remissen kan på detta sätt också bli ett underlag för en fortsatt dialog med aktörer och uppföljning av deras åtgärdsarbete.

En särskild "hearing" under remisstiden där man presenterar remissförslaget kan vara en bra aktivitet för att informera politiker och externa aktörer och en möjlighet att få direkt respons på förslaget.

Att ställa ut förslaget i kommunhuset eller kommunbiblioteket kan vara ett sätt att nå ut till och få in synpunkter från kommuninvånarna. En annan viktig grupp i samhället som behöver engageras är barn och ungdomar. Ett förslag är att samarbeta med skolförvaltningen eller enskilda skolor om hur förslaget till miljö- eller hållbarhetsprogram kan användas i den pedagogiska verksamheten. Samtidigt som man möjliggör för eleverna att lämna sina synpunkter och förslag.

Skicka också förslaget på remiss till länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan lämna synpunkter och inspel kring om kommunens förslag ligger i linje med nationella och regionala mål och strategier för en hållbar samhällsutveckling.

Remisstiden bör vara minst 3 månader för att alla aktörer ska ha möjlighet att lämna sina synpunkter. Det är önskvärt att de interna remissvaren från respektive förvaltning eller bolag beslutas av ansvarig nämnd eller styrelse för att säkerställa den politiska förankringen i kommunorganisationen.

Beslut

Efter remissrundan och eventuellt justering av förslagen till mål och åtgärder med anledning av inkomna synpunkter, ska målen för hållbarhetsarbetet, eller i förekommande fall miljö- eller

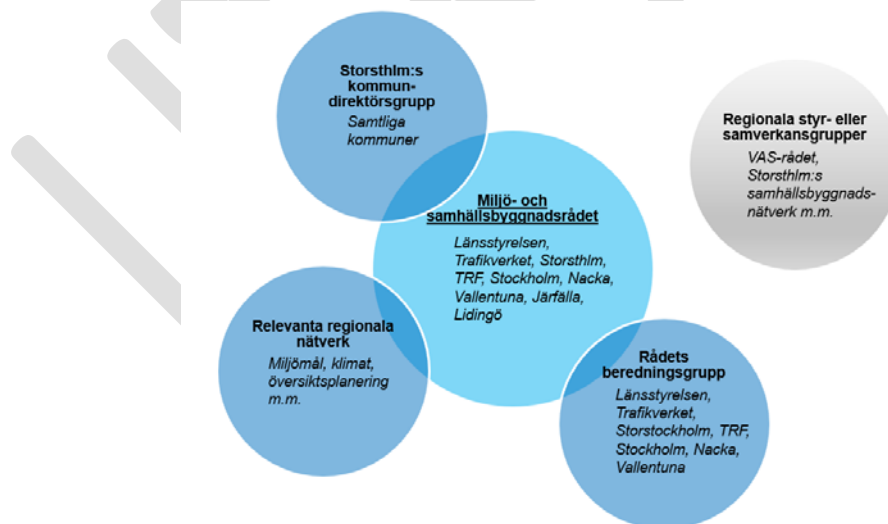
hållbarhetsprogrammet, beslutas av Kommunfullmäktige. Eftersom Kommunfullmäktige är det högsta politiska organet i kommunen innebär beslutet att målen ska gälla för hela den kommunala verksamheten. I beslutet behöver det också framgå vilken verksamhet som ska ansvara för att samordna implementering och uppföljning av målen eller miljö- och hållbarhetsprogrammet, samt när programmet ska utvärderas och revideras. Här kan plan- och bygglagens bestämmelser⁴⁶ om att Kommunfullmäktige minst en gång under mandattiden ska pröva om översiktsplanen är aktuell, också tillämpas för en översyn av mål och åtgärder i miljö- eller hållbarhetsprogrammet.

Lärande exempel

Miljö- och samhällsbyggnadsdialogen i Stockholms län

Miljömålsarbetet i Stockholms län drivs inom ramen för den så kallade miljö- och samhällsbyggnadsdialogen som är en arena för länets offentliga aktörer att samverka kring och förankra de miljö- och samhällsbyggnadsfrågor som är strategiska och långsiktigt viktiga i Stockholms län. De 16 nationella miljö kvalitetsmålen är centrala tillsammans med de mål som finns inom samhällsbyggnad. Det övergripande målet för dialogen är att bidra till att stärka regionens attraktionskraft och stödja ökat bostadsbyggande med fortsatt god miljö kvalitet i regionen.⁴⁷ Exempel på frågor som hanteras inom ramen för denna dialog är miljömål, bostadsförsörjning, elförsörjning, miljö kvalitetsnormer i planprocessen, grön infrastruktur, drivmedelsförsörjning, infrastruktur, klimat- och energi, folkhälsa och sociala utmaningar.

Inom miljö- och samhällsbyggnadsdialogen finns ett råd som består av representanter för Länsstyrelsen, Trafikverket, Storstockholm, landstinget, Stockholms stad och Storstockholms kommundirektörsgrupp (som företräds av kommundirektörerna i Nacka, Järfälla, Vallentuna och Lidingö). Rådet är till för diskussion och förankring av gemensamma utmaningar och fattar inga formella beslut.

Figur 14. Miljö- och samhällsbyggnadsdialogens organisation och omvärld. Länsstyrelsen Stockholm, 2019.

Här vill vi gärna ha ett exempel från en kommun som har arbetat innovativt med förankring för att få in synpunkter från allmänheten eller näringslivet. Välkommen att lämna förslag i remissen!

⁴⁶ 27 §, 3 kap. Plan- och bygglag, SFS 2010:900.

⁴⁷ Länsstyrelsen Stockholm, Miljömålsarbetet i Stockholms län, <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/miljo-och-vatten/miljomal/nar-vi-miljomalen.html>

2020-01-27

Stöd från Länsstyrelsen

Länsstyrelsen kan bidra genom dialog om nationella och regionala mål och prioriteringar, och att svara på remisser av kommunernas förslag till miljö- eller hållbarhetsprogram.

UTKAST

3.6 Steg 6 - Implementera och genomföra

Verksamhetsstyrning

Verksamhetsstyrning och resultatstyrning handlar om att leda, styra och utveckla verksamheten för att uppnå ett visst beslutat resultat samt använda resurser så effektivt och rättssäkert som möjligt. Målstyrning är det verktyg som politiken, medborgarnas företrädare, använder för att styra verksamheten och är den grundläggande styrmodellen inom i stort sett all offentlig verksamhet, såväl nationellt som internationellt.

För att en kommuns miljö- och hållbarhetsmål ska få genomslag är det viktigt att arbetet är integrerat i kommunens övergripande styr- och stöddokument. En annan viktig aspekt och framgångsfaktor är att eftersträva stabila mål som kan verka under många år. För att lyckas med detta förutsätts att det finns en politisk enighet kring de långsiktiga målen, över partigränser. Verksamheterna behöver stabiliteten för att uppnå goda resultat så att inte organisationens fokus pendlar allt för mycket mellan mandatperioderna. Mål bör, för att ha en styrande effekt i en resultatstyrningsmodell, vara mätbara och bygga på sakliga fakta. Resultatindikatorer är därmed en central del i ett resultatstyrningssystem.

Kommuner arbetar på olika sätt med verksamhets-, resultat- och målstyrning. De flesta kommuner har en kommunvision där en översiktlig beskrivning ges av vart kommunen strävar i sitt miljö- och hållbarhetsarbete. Visionen bör, av ledande politiker, konkretiseras i målprogram med tydliga uppföljningsbara målsättningar. Målsättningarna kan därefter konkretiseras i åtgärds- och handlingsplaner inom olika sakområden som exempelvis natur, avfall, kemikalier, klimatanpassning, energi, trafik, buller och vatten. Målsättningarna bör också brytas ner till konkreta åtgärder inom ramen för kommunens verksamhetsplanering- och ledningssystem. Utöver detta kan det finnas behov av olika riktlinjer, policys, rutiner och checklistor för att säkerställa att miljö- och hållbarhetsmålen uppnås. Det kan röra sig om upphandlingspolicy, riktlinje för resor och transporter eller rutin för hållbarhetsssäkring av beslut.

För att effektivisera och digitalisera styrning med tillhörande planering- och uppföljningsprocess används med fördel ett digitalt ledningssystem.

Ledningssystem/miljöledning

För att underlätta och effektivisera miljö- och hållbarhetsarbetet kan kommunen integrera arbetet i ett befintligt ledningssystem - eller införa ett miljöledningssystem. Ledningssystem bygger på principen att planera, genomföra, kontrollera och förbättra arbetet. Det finns flera fördelar med ett ledningssystem:

- ledningen ges ett tydligt ansvar
- effektivare och mer långsiktig användning av resurser
- struktur skapas för arbetet inom den kommunala organisationen
- kommunikationen internt och externt förbättras
- miljöfrågorna medvetandegörs bland de anställda
- förbättringsarbete systematiseras
- samverkan med andra aktörer förtydligas och kan tänkas öka
- revision och uppföljning blir ofrånkomligt

Inför införandet av ett ledningssystem behöver kommunledningen fatta strategiska beslut om arbetet som t.ex. val av ledningssystem, tidsplan, fokusområden, mål samt vilka ekonomiska och personella resurser som ska avsättas för arbetet. Att införa ett ledningssystem för hela kommunen är tidskrävande. Tänk på att upprätta en tidsplan där olika moment noga vägs in och som baseras på

kommunens förutsättningar. Ett alternativ till att införa ledningssystem för hela kommunen är att stegvis utöka det systematiska miljöarbetet och dess omfattning, antingen förvaltning för förvaltning eller område för område.

För att ett infört ledningssystem ska bli certifierat/registrerat måste kommunen bli godkänd i en extern miljörevision. Det som kontrolleras är organisationens identifierade miljöaspekter och hur kommunen har åtagit sig att förbättra dessa kontinuerligt. Andra delar som granskas är rutiner och anställdas deltagande, samt vilka miljöförbättrande åtgärder som har initierats baserat på indikatorer. I miljöledningsarbetet genomförs även intern revision regelbundet. Det är en internkontroll av ledningssystemets funktion och organisationens arbets sätt. Vanligtvis görs revisionen av personer anställda inom organisationen med kompetens att bedöma ledningssystemets funktion och effektivitet. Ledningen ska regelbundet, exempelvis en gång per år, gå igenom resultatet av det systematiska miljöarbetet. Syftet är att utifrån ett bra underlag kunna fatta beslut om vilka förbättringar som behöver göras.

Finansiering av det lokala miljö- och hållbarhetsarbetet

En stor del av miljö- och hållbarhetsarbetet bedrivs redan idag inom befintliga uppdrag och verksamheter i kommunen. Många åtgärder kan därför till betydande del genomföras genom prioriteringar i den ordinarie verksamheten, vilket kräver att kommunens verksamhetsplanering och investeringsbeslut samt upphandling och inköp av varor och tjänster genomsyras av ett tydligt miljö- och hållbarhetsperspektiv. En viktig förutsättning för detta är att mål och åtgärder har förankrats och beslutats av kommunledningen, och att ledningen samtidigt har beslutat om resurser och organisation för att utveckla miljö- och hållbarhetsarbetet. För andra åtgärder finns riktade statliga stöd och bidrag för att helt eller delvis finansiera åtgärdsarbetet. Dessa stöd och bidrag kan skifta över tid, men några exempel kopplat till miljömålen är stöd för lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) och lokal naturvård (LONA), klimatinvesteringsbidrag (Klimatklivet), bidrag för kulturmiljövård samt efterbehandling av förorenad mark. Mer information om aktuella stöd och bidrag finns på Länsstyrelsens webbplats.

Möjligheter till medfinansiering finns också hos nationella myndigheter, (t.ex. Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Boverket) och forskningsråd (t.ex. Formas och Vinnova) samt inom EU:s struktur- och investeringsfonder och sektorsprogram. Mer information om aktuella utlysningar och bidrag finns på respektive myndighets webbplats. SKR har samlat information om EU:s fonder och program på sin webbplats. Några av de svenska regionkontoren i Bryssel bevakar EU-fonderna och kan ge stöd och råd. Kontaktuppgifter hittar du på SKR:s webbplats. I vissa fall finns det en EU-samordnare i din kommun eller region. De kan ha kännedom om vilka program som är aktuella för dig och hur du tar dig vidare.

Glöm inte bort att det också kan finnas föreningar, organisationer och banker som kan ge ekonomiskt stöd till miljöåtgärder. Ett tips är att undersöka hur tidigare framgångsrika projekt har löst finansieringen.

Lärande exempel

Hållbarhets säkring av beslut i Region Kronoberg

Region Kronoberg har utvecklat ett verktyg för att styra verksamheten mot hållbarhet i linje med den regionala utvecklingsstrategin Gröna Kronoberg 2025. Verktyget kallas för hållbarhets säkring och ska;

- Säkerställa att insatser som genomförs är relevanta utifrån den regionala utvecklingsstrategin Gröna Kronoberg.

- Säkerställa att insatser leder till förbättrade sociala, miljömässiga och ekonomiska förhållanden.
- Minska negativa sociala, miljömässiga och ekonomiska effekter av insatserna.
- Synliggöra mål- och intressekonflikter.

Hållbarhetssäkring omfattar både den förväntade effekten och själva genomförandet av insatsen. Säkring består av fyra delar, som avslutas med en samlad bedömning, se figur nedan.

Figur 15. De olika delarna i Region Kronobergs verktyg för hållbarhetssäkring av verksamheten. Region Kronoberg, 2019.⁴⁸

Metoden för hållbarhetssäkring kan också användas på lokal nivå för att styra kommunens verksamhet i linje med lokala miljö- och hållbarhetsmål. Mer information om hållbarhetssäkring finns på Region Kronobergs webbplats under "Arbetsmetod" och "[Hållbarhetssäkring](#)", där du också kan ladda ner regionens handbok och mall för hållbarhetssäkring.

Stöd från Länsstyrelsen

Länsstyrelsen kan hålla i nätverk och träffar för erfarenhetsutbyte och samverkan kring kommungemensamma åtgärder samt förmedla exempel på hur olika kommuner integrerar miljö- och hållbarhetsarbetet i sina verksamheter.

Länsstyrelsen bedriver tillsynsvägledning enligt miljöbalken och plan- och bygglagen. Det innebär att Länsstyrelsen ger stöd, råd, samordnar, följer upp och utvärderar kommunernas tillsyn. Vidare samarbetar Länsstyrelsen också med länets kommuner för ett effektivare miljö- och hälsoskyddsarbete inom den regionala Miljösamverkan.

⁴⁸ Region Kronoberg, 2019, Hållbarhetssäkring – Handbok.

2020-01-27

Länsstyrelsen kan bistå med information och diskussioner om lämpliga stöd och bidrag för planerade åtgärder.

Länsstyrelserna i samverkan har tagit fram en sammanställning av stöd och bidragsmöjligheter till åtgärder och insatser för att nå miljömålen, *Var finns pengarna?* Sammanställningen finns tillgänglig på RUS webbplats under "Stöd i åtgärdsarbetet". Flera länsstyrelser tar också fram länsegna sammanställningar av finansieringsmöjligheter. Mer information finns på Länsstyrelsens webbplats.

Länsstyrelsen kan initiera och driva projekt där kommunerna medverkar som partners. Kommunerna kan på detta sätt både minska den administrativa bördan och säkerställa resurser för att arbeta med lokala miljöåtgärder.

UTKAST

3.7 Steg 7 – Följa upp

Verksamhetsuppföljning

För att se om åtgärder och aktiviteter leder till att målen nås i rätt takt behöver miljö- och hållbarhetsarbetet följas upp och utvärderas. Uppföljningen med hjälp av indikatorer ger svar på vilka resultat arbetet har gett i förhållande till uppsatta mål och var bristerna finns samt vilka förbättringar som behöver genomföras. Indikatorerna används i uppföljningsarbetet som en indikation om riktning. De synliggör trenden av miljö- och hållbarhetsarbetet och ger en bild av miljöläget i kommunen. Indikatorerna är viktiga för att ge underlag till frågor, diskussioner och vidare undersökningar i miljöarbetet både inom kommunens egen organisation och i det lokala samarbetet med näringsliv, organisationer och medborgare. Anpassa ambitionen med indikatorerna till kommunens behov och resurser. Alltför många indikatorer gör uppföljningsarbetet arbetskrävande och svåröverskådligt. Använd hellre en indikator som alla förstår än att skapa ett avancerat uppföljningssystem som kräver omfattande arbete för att kunna användas. Se processteg 3.3 *Formulera vision och mål* i denna vägledning för mer information och tips om indikatorer.

För att uppföljningen av miljö- och hållbarhetsmål ska få genomslag i organisationen ska den ske med regelbundenhet och ha en direkt koppling till styrsystemet, verksamhetsplaneringen och budgetprocessen. Kommunen kan välja att lägga in redovisningen i kommunens årsredovisning eller att ha en separat miljöredovisning, miljöbokslut eller hållbarhetsbokslut i samband med årsredovisningen. En regelbunden uppföljning av miljöarbetet ger ett beslutsunderlag till den politiska ledningen och bidrar till ökad medvetenhet och erfarenhet bland organisationens medarbetare. Genomförda aktiviteter följs upp och utvärderas vilket ger en kunskapsbank i det fortsatta målarbetet och vid planering av framtida aktiviteter.

Använd gärna uppföljningen för att väcka intresse för hållbarhetsfrågor och visa organisationens arbete utåt gentemot t.ex. medborgare för att skapa en bred och demokratisk diskussion. Flera kommuner arrangerar årligen särskilda "miljölägesdagar" för att redovisa och kommunicera uppföljningen av miljö- och hållbarhetsarbetet, både internt till berörda politiker och tjänstemän och externt genom att bjuda in lokal media till dessa dagar.

Utvärdering

Skillnaden mellan uppföljning och utvärdering är att uppföljning beskriver hur något är eller har utvecklats medan utvärdering går ut på att förklara varför det är eller har blivit så. Som ordet anger går utvärdering också ut på att värdera och bedöma det som beskrivs. Man kan egentligen inte utvärdera utan att först följa upp. Däremot behöver uppföljning inte alltid leda till utvärdering, men genom uppföljning kan man få signaler om att något behöver studeras närmare - utvärderas. Utvärdering är därmed en viktig strategisk funktion för att utveckla miljöarbetet och förbättra dess effektivitet. En utvärdering går på djupet och sätter fokus på varför exempelvis ett visst utfall fås (mål- och resultatutvärdering) eller varför arbetet har varit framgångsrikt eller inte (processutvärdering). Utvärdering utgör ett viktigt beslutsunderlag i kommunens fortsatta miljö- och hållbarhetsarbete. Vid utvärdering är det viktigt att tänka på: Varför ska vi utvärdera? Vad ska resultatet användas till? Bestäm syftet och låt det sedan styra det fortsatta utvärderingsarbetet.

Rapporteringsystem

För att effektivisera och digitalisera styrning, planering- och uppföljningsprocessen används med fördel ett digitalt ledningssystem. Det finns olika ledningssystem, de som är specifikt inriktade på miljö- och verksamhetsuppföljning och de som används till all typ av kommunal verksamhetsplanering och uppföljning. Fördelen med ett digitalt system är bland annat att man:

- styr mot samma mål och/eller gemensamma åtgärder i en organisation förtydligar den röda tråden mellan mål och åtgärd
- får en bättre överblick
- förenklar uppföljning och rapportering
- kvalitetssäkrar data
- ökar transparens och tillgänglighet
- effektiviserar.

Lärande exempel

Här vill vi gärna ha ett exempel från en kommun som har ett välutvecklat ledningsstöd eller webbtjänst för att följa upp och visa miljöläget och resultat. Välkommen att lämna förslag i remissen!

Stöd från Länsstyrelsen

Länsstyrelsen följer och uppdaterar årligen miljömålsindikatorer på regional nivå. Flera av dessa indikatorer redovisas också på kommunnivå.

Länsstyrelsen följer årligen upp och redovisar miljötilståndet i länet utifrån generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, samt tillhandahåller miljöstatistik genom den regionala miljöövervakningen och vattenförvaltningen.

Länsstyrelserna i samverkan har utvecklat Åtgärdswebben, www.atgardswebben.se, som är ett webbverktyg för uppföljning av regionala åtgärdsprogram. Åtgärdswebben är publikt tillgänglig, vilket gör att kommunerna också kan använda sig av detta verktyg vid uppföljning av lokala åtgärder.

3.8 Steg 8 – Kommunera

Ordet kommunikation härstammar från det latinska ordet *communico* som betyder ”göra gemensamt”, ”meddela” eller ”låta få del av”. Miljömålen är ett långsiktigt arbete som är beroende av att många aktörer arbetar gemensamt i en och samma riktning. Att ”meddela” de lokala miljömålen och därigenom ”låta fler få del” av målsättningarna är av central betydelse i det lokala miljöarbetet. Genom att ha en god dialog, en bred samverkan och ett gemensamt samförstånd skapar kommunen goda förutsättningar för ett framgångsrikt miljöarbete.

Tillgänglighet och demokrati

Kommunikation är ett av kommuners viktigaste verktyg och uppdrag. Kommuner är ålagda att informera om sin verksamhet och göra sin verksamhet tillgänglig för alla grupper i samhället. Kommunikation är en förutsättning för målgruppers möjlighet till att ta vara på sina demokratiska rättigheter och skyldigheter - något som kräver insyn, delaktighet och dialog. Vidare är kommunikation som verktyg centralt för kommunens utvecklingsarbete. Både kommunikation som uppdrag och som verktyg är i ständig förändring. Det är inget som kan implementeras eller läras ut och sedan checkas av, utan det är ett löpande arbete, formlöst och handlar till viss del att hänga med i utomstående teknisk utveckling och beteendeförändringar.

Kommunikation i processledning

Kommunikation är en viktig del i processledning och när samverkan krävs mellan flera aktörer. Det kan ofta upplevas som en balansgång mellan att kommunicera för mycket eller för lite, men det är sällan vi kommunicerar för lite. Utmaningen ligger att anpassa mejlutskick, möten, återkoppling och förankring till mottagaren. Ett personligt meddelande eller möte där informationen är sållad och anpassad för mottagaren har större chans att tas emot, skapa mervärde, smörja processgången och förebygga missförstånd. Balansgången är därmed inte mellan för mycket eller för lite, utan mellan vilka resurser man har att anpassa kommunikationsflödena för respektive mottagare eller målgrupp.

Intressentkartläggning och analys

Intressentkartläggning och analys kan användas för att skapa en överblick över vilka som i någon mening påverkar eller påverkas av miljö- och hållbarhetsarbetet. Att definiera dessa intressenter är ett viktigt arbete för efterföljande kommunikations- och samverkansinsatser. Intressenter ska inte sammanblandas med målgrupp. Det är vanligt att målgruppen också utgör en intressent, men intressenter är ett vidare och mer omfattande begrepp än målgrupper. Det är en fördel om en intressentkartläggning kan genomföras i den bredare projektgruppen i början av processen.

1. Utgå från nedanstående frågeställningar och diskutera:

- Vilka intressenter är intressanta i kommunens miljö- och hållbarhetsarbete?
- Har vi tänkt innovativt när det gäller att identifiera intressenter?
- Varför är det här en intressent?
- På vilket sätt vill vi involvera intressenten?
- Hur kan vi samverka på ett innovativt sätt med den här intressenten?
- Vad behöver intressenten veta?
- Vilka förväntningar kan intressenten tänkas ha?
- Vad kan intressenten bidra med?

2. Dela sedan in intressenterna i följande kategorier:

- Kärntressenter (beslutande, drivande)
- Primärintressenter (påverkas i hög grad och vill därför påverka)
- Sekundärintressenter (relativt lågt intresse och kommer troligtvis inte att påverka)

3. Gör en intressentanalys

Efter kartläggningen av intressenter är genomförd kan du gå vidare och använda nedanstående tabell för en övergripande analys och prioritering av intressenterna och hur du ska kommunicera med dem.

Intressent	Varför intressent?	Vad behöver intressenten?	Hur hantera intressenten?	Prio 1-5

Kommunikationsplan

Resultatet från intressentanalysen kan konkretiseras i en kommunikationsplan som säkerställer att rätt kommunikationsinsatser görs i rätt tid och till rätt intressent.

- Kort beskrivning av insatsen** (bakgrund)
Varför ska insatsen genomföras? Var står vi i dag? Vilka är utmaningarna eller problemen? Och för vilka av våra mål kan kommunikation spela en avgörande roll?
- Vad är det övergripande kommunikationsmålet?**
Vad vill vi uppnå med kommunikationen? Vad är det vi vill att målgrupperna ska känna, veta, tycka eller göra? Hur sätter vi mätbara mål?
- Vem ska vi kommunicera med?** (målgrupp/intressenter)
Vilka är målgrupperna/intressenter som påverkar eller påverkas av uppdraget och som vi bör kommunicera med? Vad har de för kunskapsnivå? Vad har de för relation till insatsen? Har de särskilda behov? Vad vill de veta och vad behöver de veta?
- Vad ska vi kommunicera?** (budskap)
Vad vill vi säga? Behöver olika målgrupper olika budskap? Budskapen kan variera beroende på målgrupp. Budskapen kan med fördel vara så pass korta och kärnfulla att de är lätta att komma ihåg och lätta att använda - i presentationer, i mediekontakter och liknande.
- Hur ska vi kommunicera?** (kanaler)
Vilken eller vilka kanaler ska vi använda för att nå målgrupperna på bästa sätt? (vilka kanaler använder målgrupperna?) Vill vi få en attitydförändring, skapa engagemang och ägandeskap är muntlig kommunikation att föredra. Vill vi bara informera räcker det ofta med skriftlig kommunikation.
- Vilka strategier ska vi använda?** (framgångsfaktorer)
Hur ska vi göra för att lyckas med kommunikationen? Hur når vi målgrupperna på bästa sätt? Vilken ton ska vi använda? Vem borde vara talesperson? När i tiden borde vi kommunicera mest? Finns det något i omvärlden som vi bör beakta när vi kommunicerar? Och så vidare.
- Vad får det kosta?** (budget)
- Datum för översyn av kommunikationsplanen?**
Hur ofta översynen görs beror på insatsens omfattning och hur långsiktig den är. Bland annat kan kommunikationsmålen och målgrupperna förändras över tid.

Kommunikationsplanen bör inte vara ett för omfattande dokument utan kan med fördel redovisas enligt nedanstående tabell för att skapa överblick över de kommunikationsaktiviteter som behövs i processen.

Aktivitet	Kommunikationsmål <i>Vad ska målgruppen känna, veta, tycka, göra?</i>	Målgrupp	Plan	Ansvarig	Uppföljning/ mätmetod

Transparent kommunikation

Det kanske viktigaste av allt är att vara transparent i sin kommunikation och att skapa trovärdighet, bland annat genom att våga visa på utmaningar och brister (och vad man planerar att göra åt dem). Trovärdighet förutsätter att man berättar, förklarar och besvarar människor på ett öppet och ärligt sätt. Att bedriva en transparent kommunikation är emellertid inte alltid en lätt uppgift.

Olika utmaningar tornar upp sig utifrån om det rör sig om intern eller extern kommunikation. Internt är transparent kommunikation främst en arbetskulturs- samt ledningsfråga. Externt finns en diversitet bland utmaningar. En utmaning kan vara när medielandskap eller kommunikationskanal inte ger utrymme till att åskådliggöra komplexitet utan förespråkar korta och enkla budskap. En lösning kan vara att prioritera och tänka långsiktigt: vilka pusselbitar måste alltid presenteras tillsammans och vilka kan adderas under tidens gång?

En annan utmaning kan vara att låta utomstående ta del av pågående processer och material som man inte känner sig helt färdig med. Att kommunicera det pågående och det ofärdiga kommer med en risk av att skapa förvirring eller misskommunikation om något förändras. Möjligheten att nå ut till samma personer igen om något förändras behöver alltså tas i beaktan. Transparens kräver därtill inte sällan ett arbete inåt organisationen eftersom de som involveras kan känna sig osäkra och utvalda/utsatta om inte enbart de goda lyfts fram. Det kan här vara till ens fördel att tidigt förklara för samtliga involverade det enskilda fallets plats i sammanhanget/helheten och på lång sikt, samt att tillsammans med ledning/medarbetare arbeta med arbetsplatskulturen.

Ett plus på köpet när man lägger tid och resurser på att planera och driva igenom transparent kommunikation är att man per automatik säkerställer att man inte ägnar sig åt eller upplevs ägna sig åt så kallad "Greenwashing". Dessutom lär psykologin oss att den bästa mixen för att skapa engagemang och kreativitet bland människor är förhållandet 3:1 mellan positiva och negativa berättelser. Med för många ljusa berättelser tar folk inte problemet på allvar; med för många mörka berättelser tappar människor modet inför den utmaning de ställs inför.

Intern kommunikation

Intern kommunikation är en viktig process i en organisation, till och med till den grad att det kan ses som en förutsättning för framgång (Ruck & Welch 2012).

Intern kommunikation kan bidra med:

- Skapa ett gemensamt språk/plattform/begreppsapparat/värderingar - utan att ge upplevelsen om att man strävar ett likatänkande/homogenitet/övertalning.
- Skapa en Vi-känsla (OBS även här viktigt att inge trovärdighet).
- Synliggöra och sätta värde på internt arbete som annars går många för osynliggörs.
- Intern kommunikation är inte bara webb och digitala nyhetsbrev, det är event, enhetsmöten/gruppmöten, nätverk/nyckelpersoner, fysiskt material, etc.
- Såväl intern som extern kommunikation kan påverka arbetsplatsvarumärket.

Oavsett situation, ställ dig gärna dessa fyra frågor:

- Avsändare: Vilken är avsändaren av meddelandet (ingen specifik (kommunen), direktör, anställd, en grupp, etc.)? och hur påverkat det budskapet?
- Målgrupp: Målgruppsanalys (vilka är de, var befinner de sig och när når du dem).
- Form och kanal: Vilken form (tryck, video, etc.) och vilken kanal eller kombination av kanaler bör användas för att nå målgruppen?

- Anpassning: Kan du anpassa budskapet och selektera informationen för just den specifika målgruppen?

Hur finansierar och mäter man kommunikationsinsatser?

Att finansiera och mäta kommunikationsinsatser kan vara en stor utmaning. Utmaningen handlar främst om svårigheter att bedöma kommunikationsinsatsernas värde i en förändringsprocess. Det är svårt att säga hur mycket organisationen får tillbaka per satsad krona eller i minskad miljöpåverkan.

För att kunna bedöma värdet av en kommunikationsinsats är det viktigt att tydligt definiera hur insatsen ska genomföras, hur många som ska nås och vilka förändringar som förväntas av insatsen. Detta måste sedan vägas mot kostnader för genomförandet av insatsen och i vilken utsträckning insatsen bidrar till att nå uppsatta mål.

I Naturvårdsverkets instruktion för att ansöka om informationsinsats inom klimatinvesteringsbidraget Klimatklivet⁴⁹ redovisas 10 punkter som är viktiga att gå igenom vid planering av kommunikationsåtgärder.

1. Beskriv åtgärden klart och tydligt med en bestämd tidsplan.
2. Vilken målgrupp riktas åtgärden till? Varför har ni valt denna målgrupp?
3. Hur många människor inom målgruppen kommer insatsen att nå ut till? Hur har ni kommit fram till ert antagande?
4. Vilka medel och kanaler använder ni för att nå ut till målgruppen? (sociala medier, personliga möten etc.)
5. Av alla ni når ut till inom målgruppen, hur många förväntas förändra sitt beteende/vana/livsstil? I vilken grad förändras det (t.ex. i procent)?
6. Beskriv åtgärdens incitament som leder till att människor ändrar sitt beteende i den utsträckning som uppges.
7. Finns det några risker som gör att ni kanske inte når det antal människor som förutses?
8. Hur tänker ni följa upp effekten av åtgärden hos målgruppen?
9. Har ni samarbetspartners eller relevanta kanaler i kommunen/länet? Beskriv i så fall dessa.
10. Redogör gärna för projektets spridningseffekter.

Miljöeffekter av kommunikationsinsatser kan vara svåra att definiera och redovisa. En möjlighet är att försöka beräkna den potentiella minskningen av koldioxidutsläpp genom insatsen.

Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning inom Klimatklivet som kan användas som underlag för beräkning av utsläppsminskningar.⁵⁰ "Livslängden" för en beteendeförändring är också svår att uppskatta eftersom människors beteenden påverkas av många olika faktorer över tid. Vid tidigare bedömningar av utsläppsminskningar per investerad krona för informationsinsatser inom Klimatklivet har Naturvårdsverket utgått ifrån en generell livslängd på 5 år.⁵¹ Redovisningen bör också kompletteras med en uppskattning av den samhällsekonomiska nyttan av minskade koldioxidutsläpp, vilken från och med den 1 april år 2020 kommer att uppgå till 7 kronor/kg CO₂ enligt Trafikverket (ASEK).⁵²

⁴⁹ Naturvårdsverket, Instruktion för att ansöka om informationsinsats, 2017-08-24.

⁵⁰ Naturvårdsverket, Klimatklivet, Vägledning i Klimatklivet - Beräkna utsläppsminskning, 2018-09-04, <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Bidrag/Klimatklivet/>

⁵¹ Naturvårdsverket, Instruktion för att ansöka om informationsinsats, 2017-08-24.

⁵² Trafikverket, Åtgärder för ökad andel godstransporter på järnväg och med fartyg. Redovisning av regeringsuppdrag, 2019:140.

Lärande exempel

The skolverkstan's Podcast i Göteborg

Göteborgs Stad har en podcast, <https://skolverkstan.podbean.com/>, om lärande i grundskolan där direktören för grundskoleförvaltningen samtalar med olika gäster, som kan vara en rektor, lärare, elev eller forskare, utifrån ett givet tema. Dessa teman kan till exempel vara "Utmaningen att skapa en likvärdig skola" eller "Läraryrket och skolans kompetensutmaning". Podden är ett bra exempel på hur man kan bedriva transparent kommunikation, vilken betydelse valet av avsändare kan ha och hur valet av kanal kan möjliggöra ett forum där utrymme ges för mer omfattande diskussioner.

Här vill vi gärna ha fler exempel på extern och intern kommunikation av kommunens miljö- och hållbarhetsarbete. Välkommen att lämna förslag i remissen!

Stöd från Länsstyrelsen

Länsstyrelserna i samverkan har tagit fram en handbok i strategisk kommunikation för miljöarbetet, *Kommunicera miljömål*. Handboken finns tillgänglig på RUS webbplats under "Publikationer".

Länsstyrelsen kan lyfta fram och kommunicera kommunernas miljöåtgärder i samband med den regionala årliga uppföljningen av miljö kvalitetsmålen och som lärande exempel vid regionala seminarier och konferenser inom miljö- och hållbarhetsområdet.

3.9 Så här kan du leda processen

Miljö- och hållbarhetsarbetet är en långsiktig förändringsprocess med relativt avlägsna och svårnådda mål. Att driva processer är normalt en relativt komplicerad historia, att driva processer för att nå miljömålen och Agenda 2030 är en verklig utmaning. Processledaren har ofta en svår roll där hen ska motivera och inspirera såväl kollegor internt som aktörer externt.

Förutsättningar och drivkrafter för förändring

För att kommunens hållbarhetsarbete ska bli så effektivt som möjligt måste arbetet betraktas som en förändringsprocess och inte ett projekt. Projekt utförs för att åstadkomma ett i förväg bestämt resultat medan en process styr arbetets riktning genom hur och vilka aktiviteter som genomförs. Det är väsentligt att processen rullar kontinuerligt och inte stoppar upp efter varje genomförd aktivitet.

I "Miljömålsprocessen – En handbok för länsstyrelserna"⁵³ lyfts åtta förutsättningar för att lyckas med förändringsarbete fram, se nedan. Inom parentes redovisas ansvar i förändringsprocessen.

(1) Skapa en känsla av allvar (processledaren)

För att driva en process med miljömålen måste det skapas en känsla av allvar och angelägenhet hos berörda aktörer. Det måste finnas en känsla av att en förändring är nödvändig.

(2) Formulera vision och strategi (ledningen)

För att aktörerna ska ha en gemensam uppfattning kring problematiken krävs en gemensam vision och strategi så att alla arbetar mot samma mål. Vision och strategi kan gärna formuleras gemensamt.

(3) Samordna styrning och (4) kommunicera vision och strategi (processledaren)

En samordnad styrning är en förutsättning för att arbetet ska kunna bedrivas framåt effektivt och det ger en tyngd i besluten när den gemensamma visionen och strategin förmedlas.

(5) Autonomi för aktörerna (möjlighet för aktörerna att påverka, processledarna lyssnar)

Det måste finnas utrymme för aktörerna att agera utifrån sina egna förutsättningar och intressen.

(6) Fira framgång (processledaren)

För att sprida motivation är det viktigt att fira framgång genom till exempel visa på goda exempel och framgångsprojekt. Det är viktigt att få känna att det går framåt.

(7) Bredda arbetet och (8) förankra nya synsätt (processledaren)

Firande av framgång får inte uppfattas som att man är i mål. Snarare handlar det om att markera att nu har vi åstadkommit så här mycket och nu är det dags att bredda arbetet och på så sätt tillvarata och utnyttja de positiva erfarenheterna. Under processens gång måste de nya inställningarna förankras så att processen blir en del av den kontinuerliga verksamheten och inte enbart blir ett resultat av enskilda individers engagemang.

Läs mer om process- och förändringsledning i följande vägledningsmaterial på RUS webbplats:

[Miljömålsprocessen – ett förändringsarbete.](#)

[Processledning - dokumentation från RUS och LEKS processledarutbildningar.](#)

Konkreta tips till dig som processledare

En av de största utmaningarna med att driva strategiskt arbete och processer i offentliga verksamheter är att det sällan finns särskilda resurser avsatta för verksamheternas medverkan i arbetet, utan resurser måste tas från den ordinarie verksamheten. Detta kan påverka engagemanget

⁵³ RUS, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Miljömålsprocessen – ett förändringsarbete, Rapport 2017:27.

och farten i arbetet, vilket är bra att ha med sig som processledare redan från början för att kunna anpassa ambitionsnivå och tidplan för arbetet.

Delta i regionala och nationella nätverksträffar för miljö- eller hållbarhetsstrategier som arrangeras av Länsstyrelsen eller Sveriges Kommuner och Regioner, SKR. Då träffar du kollegor med samma uppdrag från andra kommuner och har möjlighet till direkt erfarenhetsutbyte. Det finns också särskilda organisationer, till exempel Sveriges Ekokommuner och Klimatkommunerna, som syftar till ökat erfarenhetsutbyte i kommunernas strategiska miljö- och klimatarbete.

Kolla av hur andra kommuner har lagt upp sina processer och arbete med miljö- och hållbarhetsfrågor. Det är fritt fram att sno bra upplägg och aktiviteter från varandra!

Se till att skaffa mandat för att få samordna och driva processen mot hållbarhet inom kommunorganisationen. Här krävs tydlighet från både ansvariga politiker och chefer i organisationen!

Knyt till dig de kompetenser som behövs för att driva arbetet. Du som processledare behöver inte kunna allt själv!

Använd möjligheten till att engagera studenter från närliggande lärosäten för praktik och examensarbete. Du får på detta sätt tillgång till extra "händer och fötter", samtidigt som studenterna kan bidra med nya synvinklar i arbetet.

Och glöm inte av att ha kul under processen. Det smittar av sig!

3.10 Politiskt ledarskap för hållbar utveckling

Det politiska ledarskapet är helt avgörande för ett framgångsrikt hållbarhetsarbete på lokal nivå. En gemensam faktor för de kommuner som har placerat sig överst i Aktuell Hållbarhets ranking över Sveriges bästa miljökommun är att dessa kommuner bedriver en kommunövergripande och ambitiös politik inom miljö- och hållbarhetsområdet, där politiska förändringar inte påverkar de långsiktiga målen för arbetet.⁵⁴

Kommunfullmäktige, som är den högsta politiska nivån på lokal nivå, behöver äga processen för hållbarhetsarbetet i kommunen. Fullmäktige bör därför besluta om övergripande inriktning, styrning och uppföljning av arbetet för att säkerställa ett genomslag i hela kommunorganisationen. Vidare är det viktigt att politikerna med regelbundenhet efterfrågar resultatet av arbetet som ett underlag för beslut om investeringar och insatser som leder mot ökad hållbarhet i linje med Agenda 2030.

Enligt SIS standard SS 854000: 2014 *”Ledningssystem för hållbar utveckling i kommuner, landsting och regioner – Vägledning”* är den politiska ledningens engagemang avgörande för ett framgångsrikt hållbarhetsarbete. Genom förankring och beslut på ledningsnivå säkerställs att:

- arbetet blir långsiktigt och inte ”glöms bort”
- tillräckliga, rätt anpassade och fördelade personella och ekonomiska resurser avsätts för att driva arbetet i alla berörda delar av organisationen
- återkoppling av resultat blir en viktig källa för att regelbundet uppdatera arbetet (ständig förbättring)
- det yttersta ansvaret för hållbarhetsfrågorna integreras som en del av samtliga verksamhets- och politikområden istället för att delegeras ut/ned i verksamheten
- frågeställningar om hållbar utveckling bedöms utifrån ett gemensamt övergripande perspektiv, oberoende av enskilda förvaltningar och avdelningar. Detta möjliggör ett helhetsperspektiv och ett mer samordnat arbetsätt.⁵⁵

För att styra processen mot en hållbar kommun kan kommunfullmäktige besluta om att införa ett standardiserat ledningssystem för hållbar utveckling.

Läs mer om betydelsen av politiskt ledarskap för ett framgångsrikt lokalt hållbarhetsarbete i SKR:s webbrapport [Ledarskap för hållbar utveckling - Agenda 2030 i kommuner och regioner](#).

⁵⁴ Aktuell Hållbarhet, Kommunrankingen – Så jobbar kommunerna med miljöfrågan 2019.

⁵⁵ Denna text är återgiven från standarden SS 854000: 2014 *”Ledningssystem för hållbar utveckling i kommuner, landsting och regioner – Vägledning”* med vederbörligt tillstånd från Svenska institutet för standarder www.sis.se som även tillhandahåller den kompletta standarden. Standarden är framtagen av SIS/TK 588 *”hållbara städer och samhällen”* som under 2020 planerar att ge ut en uppdaterad utgåva av SS 854000.

Om RUS

RUS står för Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet och svarar för gemensamma uppgifter och samordning i det regionala miljömålsarbetet, särskilt mellan länsstyrelserna och Skogsstyrelsen på regional nivå, men också andra berörda parter, framför allt nationella myndigheter och kommuner.

Viktiga delar av arbetet är:

- miljömålsens integrering och användning i åtgärdsarbetet,
- regional årlig uppföljning, indikatoruppdateringar och fördjupad utvärdering,
- utveckling av miljömålsuppföljning och miljöinformationsförsörjning,
- revidering av regionala mål,
- information, kommunikation och gemensamma arrangemang.

RUS finansieras av anslag via Naturvårdsverket.

För mer information om RUS hänvisas till www.rus.lst.se.

2020-01-27

Bilaga 1. Processen för att ta fram denna vägledning

Skrivs efter remiss.

UTKAST

UTKAST

UTKAST

Sammanfattningssida

Frågor till kommunerna för rapportering av genomförda åtgärder i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2019

Här kan du se och skriva ut dina svar eller exportera/spara dem till en PDF.

Har enkäten förankrats i kommunstyrelsen?

Ja

1. Har miljökvalitetsnormerna för vatten använts som prioritering i kommunens behovsutredning?

I behovsutredningen är miljökvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Miljökvalitetsnormen för vatten lyfts inte ut specifikt men är en del i behovsutredningen främst inom avlopp men även lantbruk och miljöfarliga verksamheter.

2. Har miljökvalitetsnormer för vatten använts som prioritering i planering av den egeninitierade tillsynen i kommunens tillsynsplan?

I tillsynsplanen är miljökvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Kommunen har prioriterat enskilda avlopp sedan 2011. Inventerat och ställt krav på bristfälliga avlopp.

I tillsynsplanen för miljöfarliga verksamheter planeras det in vilka tillsynsobjekt som ska besökas varje år. Tillsynsobjekten riskklassas och det görs en bedömning om verksamheten påverkar miljökvalitetsnormen för vatten. Påverkar tillsynsobjektet miljökvalitetsnormen för vatten får verksamheten större risk och fler tillsynstimmar som används för att kontrollera utsläpp till mark och vatten.

3. Hur många tillsynsobjekt av nedanstående verksamheter har kommunen tillsyn över?

Hämta uppgifterna om tillsynsbehov från kommunens behovsutredning enligt §6 miljötillsynsförordningen (2011-13).

Tillståndspliktig (B) djurhållning

Antal objekt:	1
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	2
Genomförd tillsyn, antal dagar:	2

Anmälningspliktig djurhållning (C), uppskattat antal

Antal objekt:	4
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	0
Genomförd tillsyn, antal dagar:	0

Djurhållning och/eller växtodling (U), uppskattat antal

Antal objekt:	95
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	12
Genomförd tillsyn, antal dagar:	12

Hästgård* uppskattat antal

* Hästgårdar med mer än 10 hästar utanför känsligt område och mer än 2 hästar i känsligt område enligt kraven på tät lagring av gödsel.

Antal objekt:	48
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	3
Genomförd tillsyn, antal dagar:	3

Avloppsreningsanläggning >2000 pe

Antal objekt:	1
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	4
Genomförd tillsyn, antal dagar:	4

Avloppsreningsanläggning >200 pe

Antal objekt:	1
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	2
Genomförd tillsyn, antal dagar:	2

Avloppsreningsanläggning 26-200 pe, uppskattat antal

Antal objekt:	0
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	0
Genomförd tillsyn, antal dagar:	0

Avloppsledningsnät*

**Med avloppsledningsnät avses sådana som är allmänna enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster och hörande till avloppsreningsanläggning. Verksamhetsutövare kan ha ett/ flera avloppsledningsnät som leder till en/flera avloppsreningsanläggningar (se även Bilaga 1 i Naturvårdsverkets vägledning 2016:8).*

Antal objekt:	0
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	0
Genomförd tillsyn, antal dagar:	0

Små avlopp <25 pe, uppskattat antal

Antal objekt:	813
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	38
Genomförd tillsyn, antal dagar:	38

Vattenskyddsområde allmänna*

**Under förutsättning att kommunen har tagit över tillsynen från länsstyrelsen.*

Antal objekt:	0
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	0
Genomförd tillsyn, antal dagar:	0

Verksamhet (åtgärd 5) Vattenskyddsområde enskilda*

**Under förutsättning att kommunen har tagit över tillsynen från länsstyrelsen.*

Antal objekt:	0
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	0
Genomförd tillsyn, antal dagar:	0

4. Tas hänsyn till miljö kvalitetsnormer för vatten vid tillsyn av:

a. jordbruksverksamheter enligt åtgärd 2?

Ja

Om ja, utveckla hur. Har tillsynen exempelvis medfört att åtgärder för att minska näringsläckage vidtagits?

Kungsör ligger inom känsligt område, vilket gör att alla jordbruk med odlingsmark ska ha en växtodlingsplan som visar på att det är balans i vad de släpper ut gällande gödsel och växtskyddsmedel och vad plantorna behöver. Där det finns djur krävs alltid tät lagringsplats för gödsel från två DE. Finns avlopp/golvbrunnar krävs rening på utgående vatten från tio DE.

b. Avloppsledningsnät och avloppsreningsverk enligt åtgärd 3?

Ja

Om ja, utveckla hur. Har tillsynen exempelvis medfört att åtgärder för att begränsa utsläppen av näringsämnen, prioriterade och särskilt förorenade ämnen vidtagits?

Det utförs regelbunden tillsyn och förmedlas försiktighetsmått som begränsar möjligheten till att släppa ut näringsämnen och föroreningar till vatten.

c. Enskilda avlopp enligt åtgärd 3?

Ja

Om ja, utveckla hur. Har tillsynen exempelvis medfört att åtgärder för att begränsa utsläppen av kväve och fosfor vidtagits?

Det utförs inventering och tillsyn av bristfälliga avlopp som sedan får åtgärdas. När tillstånd till enskilda avlopp ges följs Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (2016:17).

5. Tillämpar kommunen krav på hög skyddsnivå, eller högre, där det behövs för att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten?

Inga svar

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

I varje ansökan om enskilt avlopp görs en individuell/platsknuten bedömning gällande skyddsnivå. Hög skyddsnivå gäller generellt för vattenskyddsområde (om det inte är förbud), vid vattendrag och sjöar, tätbebyggda områden och badplatser.

6. Hur många större enskilda vattentäkter (som försörjer >50 personer eller producerar >10 m³/dygn) finns det totalt inom kommunen?

Ange antal eller ange "Vet ej": 2

7. Hur många av de större enskilda vattentäkterna har någon form av skydd? (vattenskyddsområde enligt 7 kap miljöbalken, lokala skyddsföreskrifter, annat)

Ange antal: 0

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

De största vattenverken har regelbunden tillsyn oavsett om det är kommunala eller enskilda. Mindre vattenverk lämnar i regel in vattenprov.

8. Pågår/planeras arbete för att skydda enskilda vattentäkter (som försörjer >50 personer eller har ett uttag på mer än 10 m³/dygn) till exempel genom vattenskyddsområden med tillhörande föreskrifter eller genom lokala hälsoskyddsföreskrifter?

Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Inga svar

11. Hur många aktiva vattentäkter har kommunen huvudmannaskap för? Om kommunen saknar huvudmannaskap för vattentäkter ange 0.

Ange antal: 1

Av de vattentäkter som kommunen är huvudman för, hur många av dem har vattenskyddsområde?

Ange antal: 1

12. Hur många reservvattentäkter har kommunen huvudmannaskap för? Om kommunen saknar huvudmannaskap för vattentäkter ange 0.

Ange antal: 0

Av de reservvattentäkter som kommunen är huvudman för, hur många av dem har vattenskyddsområde?

Ange antal: Inga svar

13. Finns utpekade framtida vattentäkter för kommunen, tex i regional vattenförsörjningsplan, vattenplan eller motsvarande?

Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Inga svar

Om ja på fråga 8, arbetar kommunen med att skydda dem?

Inga svar

14. För de vattentäkter som saknar skydd, pågår eller planeras arbete med att ta fram vattenskyddsområde?

Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Inga svar

15. Hur många av kommunens befintliga vattenskyddsområden är beslutade före miljöbalkens ikraftträdande (1 januari 1999)?

Ange antal: 0

16. Med syfte att säkerställa att vattentäkter har ett erforderligt skydd, har kommunen gjort en översyn av vattenskyddsområdets föreskrifter och/eller avgränsningar för vattenskyddsområden som är beslutade före miljöbalkens ikraftträdande (1 januari 1999)?

Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Inga svar

17. Hur många av de befintliga vattenskyddsområdena behöver revideras för att uppnå ett tillfredsställande skydd?

Ange antal: 0

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Inga svar

18. Hur många av kommunens aktiva vattentäkter har tillstånd för vattenuttag?

Ange antal: 1

Pågår eller planeras arbete med att säkerställa tillstånd till vattenuttag för kommunens vattentäkter?

Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Inga svar

19. Har kommunen inarbetat den regionala vattenförsörjningsplanen i översiktsplanen enligt åtgärd 5d?

Regional vattenförsörjningsplan saknas

Hur används den regionala vattenförsörjningsplanen i kommunens översikts- och detaljplanering?

a. Som ett tematiskt tillägg till gällande översiktsplan

Nej

b. Som en fristående del som ger underlag till översiktsplanen

Nej

c. Som en ingående del av kommunens VA-plan

Inga svar

d. Som en fristående del som ger underlag till kommunens VA-plan

Inga svar

e. Genom en vattenöversikt

Inga svar

f. Genom en vattenplan

Inga svar

Annat:

Inga svar

20. Har kommunen genomfört en miljöbedömning av översiktsplanen där ni tagit med miljökvalitetsnormer för vatten?

Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Inga svar

21. Har kommunen tagit hänsyn till åtgärdsbehov som finns i VISS för de vattenförekomster som berörs av översiktsplanen?

Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Till viss del

22. Har kommunen tagit hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten för vattenförekomster och avrinningsområden som berörs av översiktsplanen?

Ja

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Inga svar

23. Har kommunen gjort andra insatser kopplade till arbetet med gällande översiktsplan för att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten?

Ja

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Till viss del

24. Har kommunen gjort andra insatser kopplade till detaljplanearbetet för att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten?

Ja

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Dagvattenutredningar genomförs i samband med detaljplanearbetet. I utredningen ingår bland annat uppfyllande av MKN.

25. Har kommunen en vatten- och avloppsvattenplan i enlighet med åtgärd 7?

Ja

Om ja (alternativt att planen är under framtagande), har kommunen tagit hänsyn till miljö kvalitetsnormer för berörda vattenförekomster vid framtagandet av vatten- och avloppsvattenplanen?

Ja

Om ja, förklara kortfattat hur:

Inga svar

Om ja, vilken omfattning har planen?

Endast kommunal VA-försörjning enligt lagen om allmänna vattentjänster (2006:412)

26. Har kommunen en plan, strategi, policy eller liknande för hantering av dagvatten i syfte att begränsa utsläpp till vattenmiljöer? Planen kan ingå i en VA-plan eller vara fristående.

Ja

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta samt länka till planen/strategin/policyn:

www.kungsor.se

Om ja, har miljö kvalitetsnormer för berörda vattenförekomster beaktats vid framtagandet av dagvattenplanen/strategin/policyn?

Ja

Om ja, förklara kortfattat hur:

Inga svar

§ 6

Budget 2020 (SN 2019/71)

Kommunfullmäktige beslutade om budgetramar för 2020 med plan 2021-2022 vid sitt möte i november 2019. I beslutet gavs styrelser och nämnder i uppdrag att redovisa sina detaljbudgetar till kommunstyrelsen senast i februari 2020.

Socialförvaltningen har tagit fram ett förslag till fördelning av nämndens budgetram.

Beslutsunderlag

Följande handlingar utgör underlag i ärendet:

- Socialförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-01-27 med bilaga

Beslut

Socialnämnden fördelar budget 2020 i enlighet med förvaltningens förslag.

Vid eventuella behov av budgetjusteringar ges socialchefen respektive avdelningscheferna befogenhet att justera inom ramarna.

Justerandes sign	Protokollsutdrag till Kommunstyrelsen, akten
Utdragsbestyrkande	

Kungsörs kommun

Socialförvaltningen

Vår handläggare

Lena Dibbern

TJÄNSTESKRIVELSE

Sida 1 (1)

Datum

2020-01-27

Vår beteckning

SN 2019/71

Ert datum

Er beteckning

Adressat

Socialnämnden

Socialnämndens budget och mål 2020

Socialnämnden har fått kostnadsuppräknig

- Löneökning 2,2 %
- Hyreskostnadsökningar, mat- och städkostnadsökningar samt övriga kostnadsökningar 1 %, kostnader för externa vårdkostnader 2,4 %
- Volymökningar med 6 000 tkr

Dessutom har nämnden fått 4 000 tkr från resultatutjämningsfonden, RUR, där pengarna ska användas för att minska kostnader i framtiden eller dämpa kostnadsutvecklingen.

I skrivande stund finns fortfarande vissa tveksamheter om hur fördelningen mellan de ramförstärkande 6 miljonerna och de 4 miljonerna ur RUR:en ska fördelas. Ett beslut om budget behöver dock fattas på denna nämnd eftersom budget ska presenteras för kommunstyrelsen i februari.

Beslut:

Socialnämnden beslutar fördela budget för 2020 i enlighet med förvaltningens förslag.

Vid eventuella behov av budgetjusteringar ges socialchefen respektive avdelningscheferna befogenhet justera inom ramarna.

Lena Dibbern
Socialchef

Förbundsdirktion

Datum
2020-01-22

Plats och tid Förbundskontoret, Gunnarsrovägen 2, Arboga kl.14.00-15.10

Beslutande
Gunilla A.Aurusell (S), vice ordförande, Kungsör
Urban Dahlgren (S), Kungsör
Hans Carlsson (M), Kungsör
Anders Frödin (SD), Kungsör
Dan Avdic Karlsson (V), ordförande, Arboga
Anna-Lena Rehnman (S), Arboga
Joakim Rönnberg (S), Arboga
Karl-Bertil Eklund (S), Arboga

Övriga deltagare
Christer Henriksson (V), Kungsör
Magnus Vidin (SD), Kungsör
Samordnare bygglovenheten Salar Ali §§ 1-6
Assistent Maria Bohrlund
Förbundschef Eva Carlstedt Ståhl
Samordnare central adm Lotta Alm

Utses att justera Anna-Lena Rehnman med Joakim Rönnberg som ersättare

Justeringens plats och tid Förbundskontoret tisdag 28 januari 2020

Underskrifter Sekreterare Protokollet omfattar § 1 - 10
Lotta Alm
Ordförande
Dan Avdic Karlsson
Justerande
Anna-Lena Rehnman

Bevis / Anslag
Justeringen har tillkännagivits genom anslag

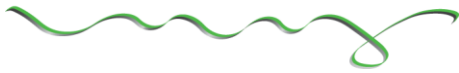
Organ Västra Mälardalens Myndighetsförbund Förbundsdirktion

Sammanträdesdatum 2019-12-05

Datum för anslagets upp- **Datum för anslagets**
sättande **nedtagande**

Underskrift

Utdragsbestyrkande

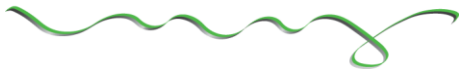
Innehåll

Information	2
Redovisning av 2019 års Intern kontrollplan	3
Ansökan om bygglov för nybyggnad av mast på Rölfors i Arboga kommun	4
Ansökan om bygglov för nybyggnad av mast på Strömsnäs i Arboga kommun	6
Ansökan om bygglov för nybyggnad av småhus och garage på Lunger i Arboga kommun	8
Ansökan om strandskyddsdispens och bygglov för tillbyggnad av fritidshus på Östersäby i Kungsörs kommun	10
Ekonomirapport	12
Måluppföljning till och med 31 december 2019	13
Delegationsbeslut	14
Handlingar för kännedom	15

§ 1

Information

Enhetssamordnare Salar Ali informerar om nya regler i plan- och bygglagen avseende Attefallshus.

§ 2

Dnr 69/2018-008

Redovisning av 2019 års Intern kontrollplan

Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund godkänner redovisning av Intern kontrollplan för 2019 samt redovisade förslag på åtgärder.

Handlingar som ingår i beslutet

- Protokoll från intern kontroll den 7 januari 2020
- Förbundschefens tjänsteskrivelse den 7 januari 2020

Sammanfattning

Förbundsdirectionen fastställde den 13 december 2018, § 139, Intern kontrollplan för Västra Mälardalens Myndighetsförbund för år 2019.

Från förbundschefen finns redovisning av uppföljning av Intern kontrollplan.

Skickas till
Revisorerna + handling
Akten

§ 3

Änr BLOV 2019-141

Ansökan om bygglov för nybyggnad av mast på Rölfors i Arboga kommun

Beslut

- 1 Västra Mälardalens Myndighetsförbund beviljar bygglov för uppförande av radiomast på fastigheten Rölfors i Arboga kommun.
 - a) Bygglovet upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.
 - b) Bygglovet får verkställas (påbörjas) tidigast fyra veckor efter det att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar, även om det inte har fått laga kraft.
 - c) Åtgärden får inte påbörjas förrän Västra Mälardalens Myndighetsförbund har gett startbesked.
 - d) Tekniskt samråd krävs i detta ärende. Kallelse till tekniskt samråd skickas separat.
- 2 Avgift på 7 640 kronor tas ut för tekniskt samråd, startbesked, slutbesked, arkivering och avslut av ärende enligt Västra Mälardalens Myndighetsförbunds taxa 2019 (*Faktura på avgiften skickas separat*). Avgiften har reducerats med 9 925 kr för lov- och remisshantering, kungörelse och expediering på grund av överskriden handläggningstid med fem veckor.

Beslut har fattats med stöd av plan- och bygglagen 9 kap. 31, 42 a, 43 §§. 10 kap. 9§, och 12 kap. 8a§

Handlingar som ingår i beslutet

- Ansökan om bygglov den 9 maj 2019
- Bygglovenhetens tjänsteskrivelse den 18 december 2019

Sammanfattning

Ansökan avser nybyggnad av en 30 meter hög mast.

Fastigheten omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser. Inga kända fornlämningar finns inom 50 meter från aktuell placering av masten.

§ 3 forts

Ärendet har remitterats till myndigheter och närboende för yttrande.

Trafikverket, Luftfartsverket, Försvarmakten och närboende har ingen erinran.

Länsstyrelsen meddelar att personer som på företagets uppdrag utför åtgärder inom området ska informeras om innehållet i anmälan och i yttrandet. Inga schaktmassor eller arbetsmaterial får finnas kvar efter arbetets genomförande. Om arbetet inte har påbörjats inom två år från beslutsdatum eller om förutsättningarna ändras eller incidenter uppstår som inte kunnat förutses vid tidpunkten för anmälan ska ny anmälan göras.

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten meddelar följande:
Strålsäkerhetsmyndighetens aktsamhetsregler 10 § Strålskyddslagen, följas. Riktvärdena finns i punkt 3 i Strålsäkerhetsmyndighetens allmänna råd (SSMFS 2008:18) om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält.

Utbyggnaden av infrastrukturen för trådlös kommunikation är av starkt allmänintresse. Strålning från basstationer och mobiltelefoner är radiovågor som utgörs av elektromagnetiska fält. Statens strålsäkerhetsmyndigheten har infört gräns- och riktvärden för elektromagnetiska fält. Människor ska inte utsättas för elektromagnetiska fält som överstiger dessa värden. Det finns idag inga vetenskapliga belägg för att radiovågor leder till skadliga hälsoeffekter så länge gränsvärdena iakttas. Närmaste bostadshus ligger cirka 200 meter från aktuell mast. Inom ett avstånd av 200 meter anses inte gränsvärdena överskridas. Placering av masten ligger inom område för Röfors gård som utgör ett känsligt område.

Bygglovenheten bedömer att bygglov kan beviljas.

För att genomföra åtgärden krävs en certifierad kontrollansvarig. Som kontrollansvarig är XXX utsedd.

Skickas till
Sökanden
Akten

§ 4

Änr BLOV 2019-192

Ansökan om bygglov för nybyggnad av mast på Strömsnäs i Arboga kommun

Beslut

- 1 Västra Mälardalens Myndighetsförbund beviljar bygglov för uppförande av radiomast på fastigheten Strömsnäs i Arboga kommun.
 - a) Bygglovet upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.
 - b) Bygglovet får verkställas (påbörjas) tidigast fyra veckor efter det att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar, även om det inte har fått laga kraft.
 - c) Åtgärden får inte påbörjas förrän Västra Mälardalens Myndighetsförbund har gett startbesked.
 - d) Tekniskt samråd krävs i detta ärende. Kallelse till tekniskt samråd skickas separat.
- 2 Avgift på 7 640 kronor tas ut för tekniskt samråd, beslut om startbesked, beslut om slutbesked, arkivering och avslut av ärende enligt Västra Mälardalens Myndighetsförbunds taxa 2019 (*Faktura på avgiften skickas separat*). Avgiften har reducerats med 9 925 kr för lov- och remisshantering, kungörelse och expediering på grund av överskriden handläggningstid med fem veckor.

Beslut har fattats med stöd av plan- och bygglagen 9 kap. 31, 42 a, 43 §§, 10 kap. 9 §, och 12 kap. 8a §.

Handlingar som ingår i beslutet

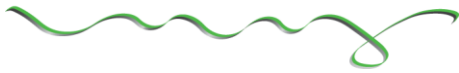
- Ansökan om bygglov den 13 juni 2019
- Bygglovenhetens tjänsteskrivelse den 8 januari 2020

Sammanfattning

Ansökan avser nybyggnad av en 60 meter hög telekommast med tillhörande teknikbod.

Fastigheten omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser.

Ärendet har remitterats till myndigheter och närboende för yttrande.

§ 4 forts

Länsstyrelsen, Luftfartsverket, Försvarmakten och Arboga kommun har ingen erinran.

Västra Mälardalens Kraftaktiebolag påpekar att avståndet till närmaste anslutning/transformatorstation ligger relativt långt från mastens placering vilket kommer medför extra kostnader för anslutning till el-nätet.

Miljö- och hälsoskydds-enheten meddelar att en utredning har gjorts som visar att arbetet kan utföras utan ökad risk för spridning av föroreningar från före detta Strömsnästippen. Arbeten i förorenad mark är anmälningspliktig verksamhet enligt 28 § Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899). Anmälan ska vara miljö- och hälsoskydds-enheten tillhanda senast sex veckor innan arbetet påbörjas.

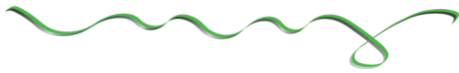
Närboende har lämnat erinran.

Utbyggnaden av infrastrukturen för trådlös kommunikation är av starkt allmänintresse. Strålning från basstationer och mobiltelefoner är radiovågor som utgörs av elektromagnetiska fält. Statens strålsäkerhetsmyndigheten har infört gräns- och riktvärden för elektromagnetiska fält. Människor ska inte utsättas för elektromagnetiska fält som överstiger dessa värden. Det finns idag inga vetenskapliga belägg för att radiovågor leder till skadliga hälsoeffekter så länge gränsvärdena iakttas. Närmaste bostadshus ligger ca 330 meter från aktuell mast. Vid de starkaste basstationerna kan referensvärdet överskridas inom ungefär 10 meter från antennen vilket betyder att det inte ska vara någon risk för bebyggelsen då den planerade platsen ligger cirka 330 meter bort.

Bygglovenheten bedömer att bygglov kan beviljas.

För att genomföra åtgärden krävs en certifierad kontrollansvarig. Som kontrollansvarig är XXX utsedd.

Skickas till
Sökanden
Akten

§ 5

Änr BLOV 2019-300

Ansökan om bygglov för nybyggnad av småhus och garage på Lunger i Arboga kommun

Beslut

- 1 Västra Mälardalens Myndighetsförbund beviljar bygglov för nybyggnad av småhus och garage på fastigheten Lunger i Arboga kommun.
 - a) Bygglovet upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.
 - b) Bygglovet får verkställas (påbörjas) tidigast fyra veckor efter det att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar, även om det inte har fått laga kraft.
 - c) Åtgärden får inte påbörjas förrän Västra Mälardalens Myndighetsförbund har gett startbesked.
 - d) Tekniskt samråd krävs i detta ärende. Kallelse till tekniskt samråd skickas separat.
- 2 Avgift på 28 399 kronor tas ut för bygglov, startbesked, expediering och underrättelse enligt Västra Mälardalens Myndighetsförbunds taxa 2019. *Faktura på avgiften skickas separat*

Beslut har fattats med stöd av plan- och bygglagen 9 kap. 31, 42 a, 43 §§, 10 kap. 9 §.

Handlingar som ingår i beslutet

- Ansökan om bygglov den 11 november 2019
- Bygglovenhetens tjänsteskrivelse den 7 januari 2020

Sammanfattning

Ansökan avser nybyggnad av småhus om 165 m² och garage om 86 m² på Lunger i Arboga kommun.

§ 5 forts

Fastigheten omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser. Inga kända fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar finns registrerade i närområdet.

Ärendet har remitterats till myndigheter och närboende. Närboende har ingen erinran.

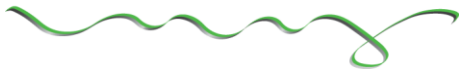
Mälarenergi upplyser om att de har ledningsrätt på befintlig kabel på fastigheten. Förnyelse och reparation av kablar får inte försvåras eller förhindras av kommande bebyggelse. Mälarenergi ska kontaktas vid arbete i närheten av kabeldragningen.

Miljö- och hälsoskyddsenheten meddelar att anslutning till det kommunala vatten- och avloppsnätet ska ske.

Bygglovenheten bedömer att bygglov kan beviljas.

För att genomföra åtgärden krävs en certifierad kontrollansvarig. Som kontrollansvarig är XXX utsedd.

Skickas till
Sökanden
Akten

§ 6

Änr BLOV 2019-324

Änr MI 2019-1271

Ansökan om strandskyddsdispens och bygglov för tillbyggnad av fritidshus på Östersäby i Kungsörs kommun

Beslut

- 1 Västra Mälardalens Myndighetsförbund lämnar strandskyddsdispens för tillbyggnad av fritidshus samt nybyggnad av garage på fastigheten Östersäby i Kungsörs kommun.
 - a) Särskilda skäl för att ge dispens föreligger då marken redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften.
 - b) Tomtplats bestäms enligt situationsplan den 7 januari 2020 och omfattar hela fastigheten. Tomtplatsen ska avgränsas ned mot vattnet med exempelvis staket, mur eller häck.
 - c) Beslutet om dispens upphör att gälla om den åtgärd som avses med dispensen inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem år från den dagen då beslutet vinner laga kraft.
- 2 Västra Mälardalens Myndighetsförbund beviljar bygglov för tillbyggnad av fritidshus samt nybyggnad av garage på fastigheten Östersäby i Kungsör kommun.
 - a) Bygglovet upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år från den dag då beslutet vinner laga kraft.
 - b) Bygglovet får verkställas (påbörjas) tidigast fyra veckor efter det att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar, även om det inte har fått laga kraft.
 - c) Åtgärden får inte påbörjas förrän Västra Mälardalens Myndighetsförbund har gett startbesked.
 - d) Tekniskt samråd krävs i detta ärende, kallelse skickas separat
- 3 Avgift på 19 263 kronor tas ut för strandskyddsdispens, bygglov, startbesked, expediering och underrättelse enligt Västra Mälardalens Myndighetsförbunds taxa 2019. *Faktura på avgiften skickas separat*

§ 6 forts

Beslut har fattats med stöd av miljöbalken 7 kap. 18 b, 18 c pkt 1, 18 f och 18 h §§ och förordning om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken 9 kap. 5 § samt plan- och bygglagen 9 kap. 31, 42 a, 43 §§, 10 kap. 9 §.

Länsstyrelsen kan överpröva förbundets beslut om strandskyddsdispens. Länsstyrelsen har tre veckor på sig att granska beslutet, räknat från den dag beslutet kom in till myndigheten. Sökanden uppmanas att avvakta tiden för överprövningen innan arbetet med de ansökta åtgärderna påbörjas.

Handlingar som ingår i beslutet

- Ansökan om strandskyddsdispens den 17 december 2019
- Ansökan om bygglov den 17 december 2019
- Bygglovenhetens tjänsteskrivelse den 7 januari 2020

Sammanfattning

Den 17 december 2019 inkom ansökan om strandskyddsdispens samt bygglov för tillbyggnad av fritidshus samt nybyggnad av garage på Östersäby i Kungsörs kommun.

Fastigheten omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser men av strandskydd och ligger helt inom det generella strandskyddsområdet. Fastigheten ligger i område där riksintresse för rörligt friluftsliv är utpekad samt omfattas av Länsstyrelsens naturvårdsplan avseende skogliga värde-trakter.

Ärendet har remitterats till berörda.

Miljö- och hälsoskyddsenheten bedömer att syftet med strandskyddet inte motverkas och att det finns särskilda skäl att ge dispens från strandskyddet då området redan tagits i anspråk.

Bygglovenheten bedömer att bygglov kan beviljas.

För att genomföra åtgärden krävs en certifierad kontrollansvarig. Som kontrollansvarig är XXX utsedd.

Skickas till

Länsstyrelsen + handlingar, Trafikverket + karta, sökanden och akten

§ 7

Dnr 18/2019-042

Ekonomirapport

Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund lägger ekonomirapporten till handlingarna.

Handlingar som ingår i beslutet

- Ekonomirapport den 13 januari 2020

Sammanfattning

Ekonomirapporten visar ett överskott på 93 000 kronor.

I ekonomirapporten redovisas finanserna till och med den 31 december 2019.

Skickas till
Akten

§ 8

Dnr 18/2018-041

Måluppföljning till och med 31 december 2019

Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund lägger rapporten om måluppfyllelse till handlingarna.

Handlingar som ingår i beslutet

- Rapport måluppfyllelse den 13 januari 2020

§ 9

Dnr 19/2019-002

Delegationsbeslut

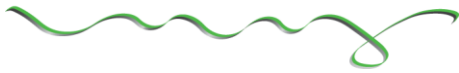
Beslut

Västra Mälardalens Myndighetsförbund godkänner redovisningen av delegationsbeslut.

Handlingar som ingår i beslutet

- Förbundschefens delegationsbeslut om anställning av miljö- och hälsoskyddsinspektör.
Dnr 4/2019-023
- Central administrations delegationslista för perioden 1 december till den 31 december 2019.
- Miljö- och hälsoskyddsenshetens delegationslista för perioden 1 december till den 31 december 2019.
- Bygglovenhetens delegationslista för perioden 1 december till den 31 december 2019.

Skickas till
Akten

§ 10

Handlingar för kännedom

- 1 Miljö- och hälsoskyddsenshetens projektrapport:
Inventering av hästgårdar i
Arboga och Kungsör **Änr MI 2020-20**
Miljötillsyn U-verksamheter 2019 **Änr MI 2019-892**
- 2 Redovisning av Mål 4-Fyra fastigheter med misstänkt risk för förorening ska utredas 2019.
Dnr 18/2018-041
- 3 Bekräftelse på anmälan om etablering av solarium på Kaplanen i Kungsörs kommun.
Änr MI 2019-1055
- 4 Beslut i kommunfullmäktige/ Arboga den 28 november 2019, § 145. Revidering av taxa för offentlig kontroll inom livsmedel- och foderlagstiftningen.
Dnr 56/2019-041
- 5 Beslut i kommunfullmäktige/ Arboga den 28 november 2019, § 146. Revidering av taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område.
Dnr 57/2019-041
- 6 Beslut i kommunfullmäktige/ Arboga den 28 november 2019, § 147. Revidering av taxa för bygglov.
Dnr 55/2019-041
- 7 Beslut i kommunfullmäktige/ Arboga den 28 november 2019, § 153. Begäran om entledigande från uppdrag som ersättare i Västra Mälardalens Myndighetsförbund.
Dnr 72/2018-105
- 8 Beslut i kommunfullmäktige/ Arboga den 28 november 2019, § 154. Fyllnadsval av ersättare i Västra Mälardalens Myndighetsförbund.
Dnr 72/2018-105
- 9 Beslut i kommunfullmäktige/ Arboga den 28 november 2019, § 155. Fyllnadsval av ersättare till Västra Mälardalens Myndighetsförbund.
Dnr 72/2019-102

§ 10 forts

10 Underrättelse från Lantmäteriet om avslutad förrättning, ärendenummer U18108, avseende fastighetsreglering berörande Arboga Strömsnäs i Arboga kommun.

Dnr 8/2019-245

11 Underrättelse från Lantmäteriet om avslutad förrättning, ärendenummer U18302, avseende fastighetsreglering berörande Himmelsberga i Kungsörs kommun.

Dnr 8/2019-245